Türk-İş

YÖNETİM KURULUNA
SUNULAN

İCRA KURULU RAPORU

Ankara - 2 Nisan 1975

Kayıt Özdemir

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU

1 - Halil TUNÇ	Başkan	
2 - Şevket YILMAZ	Başkan Vekili	
3 - Kemal ÖZER	Başkan Vekili	
4 - M.Sadık ŞİDE	Türk-İş İcra Kurulu Üyesi	
5 - Ömer ERGÜN	Türk-İş İcra Kurulu Üyesi	
6 - Kaya ÖZDEMİR	Türk-İş İcra Kurulu Üyesi	
7 - Ethem EZGÜ	Türk-İş İcra Kurulu Üyesi	
8 - İbrahim DENİZCİER	Türk-İş Yön.K.Ü.	(Tekgıda-İş)
9 - Orhan ERÇELİK	" " "	(Tes-İş)
10 - Mustafa BAŞOĞLU	" " "	(Sağlık-İş)
11 - Mehmet TEZER	" " "	(Maden Fed.)
12 - Binali YAĞIŞAN	" " "	(Tarım-İş)
13 - İhsan SÜCÜLLÜ	" " "	(Teksif)
14 - Mustafa ŞAHİN	" " "	(Deri-İş)
15 - Yılmaz GÜMÜŞBAŞ	" " "	(T.G.S.)
16 - Orhan SORGUÇ	" " "	(Tekgıda-İş)
17 - Aslan SİVRİ	" " "	(Dok Gemi-İş)
18 - Ahmet KURT	" " "	(Likat-İş)
19 - Adnan BAŞARAN	" " "	(DYF-İŞ)
20 - İsmail ÖZKAN	" " "	(Basın-İş)
21 - Ömer DENİZ	" " "	(Ağaç-İş)
22 - Erdoğan BALCI	" " "	(Hava-İş)
23 - Hasan TÜRKAY	" " "	(Çimse-İş)
24 - Enver KAYA	" " "	(Türk Metal)
25 - Mehmet İNHANLI	" " "	(Tümtis)
26 - Necati CANSEVER	" " "	(Sellüloz-İş)
27 - Ahmet KARAHAN	" " "	(Deniz Ulaş-İş)
28 - H.İbrahim ÇAPAN	" " "	(Koop-İş)
29 - A.Haydar MUTAF	" " "	(Teksif)

1975 NİSAN

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi
Tarih:.....
Demirbaş No: 299
Tasnif No: 331.8806 Tür İcr 75
Bilgisayara işlenmiştir

G Ü N D E M

1 - Açılış

2 - İcra Kurulunun raporlarının müzakeresi

a) İdari ve mali raporlar

3 - İşçi Kurultayı ile ilgili genel değerlendirme

4 - Önerilerin müzakeresi

5 - Kapanış

TÜRK-İŞ
YÖNETİM KURULUNA
SUNULAN
20 KASIM 1974 TARİHLİ
İCRA KURULU ÇALIŞMA RAPORU
FİHRİSTİ

KONULAR : SAYFA

1- Sunuş 5
2- Genel Siyasî durum ve Hükûmet krizi 6
3- Kıbrıs sorunu ve Türk Tezi 8
4- TÜRK-İŞ ve Dünya Kamuoyu Oluşturma Programı 12
5- TÜRK-İŞ 24. İlkesinin Tahakkuku yolunda 19
6- Ekonomik ve Sosyal Durum 21
7- Toplu Sözleşmeler ve Grevler 25
8- Asgari Ücretler 33
9- Batı Avrupa ve Federal Almanya'daki son ekonomik durum ve yurddışındaki işçilerimiz 41
10- Federal Almanya'daki çocuk parasıyla ilgili yeni Vergi reformu yasası 45
11- TÜRK-İŞ/DGB Ortak Komisyon Toplantısı 47
12- TÜRK-İŞ/AAFLI Ortak Çalışmaları 48
13- Yabancıların İnsan Hakları Konferansı 57
14- Eğitim 58
15- Teşkilâtlanma 61
16- Hukuk 64
17- Diğer Muhtelif Çalışmalar 77
18- Tamimler ve ihtiva ettiği konular 79
19- Önerilerimiz 85
20- Malî Rapor ve detayları 1-30

RAPORUN İÇİNDEKİLER

1 - Sunuş

2 - Genel Siyasi Durum ve Hükümet Bunalımı

3 - Ekonomik ve Sosyal Durum

4 - Toplu İş Sözleşmeleri ve Yaygınlaşan Lokavtlar

5 - Türk-İş İşçi Kurultayı

6 - Türk-İş İşçi Eğitim Vakfı

7 - Diğer Eğitim Çalışmaları

8 - Teşkilâtlanma Çalışmaları

9 - Bütünleşme Komisyonu Çalışmaları

10 - Erken Seçim

11 - Yurt Dışındaki İşçilerimiz ve Sorunları

12 - Türk-İş/AAFLI Ortak Çalışmaları

13 - Diğer Çalışmalar

14 - Dış Temaslar

15 - Mali Rapor ve Detayları

S U N U Ş :

SAYIN YÖNETİM KURULU ÜYELERİ

20 Kasım 1974 tarihinde başlayan olağan Yönetim Kurulumuzdan bu tarafa Türk-İşçi Hareketi için önemli saydığımız bazı gelişmeleri birlikte yaşamış bulunuyoruz. Olağan Yönetim Kurulunu takib eden zaman süreci içinde Yönetim Kurulumuzun birkaç kez olağanüstü toplantıya çağrıldığı ve bu toplantılarda da Yönetim Kurulumuzun İşçi Kurultayı, lokavtlar ve diğer bazı gelişmelerle ilgili olarak karşılıklı görüşler ortaya koyduğu bilinmektedir.

Kısa hatlarıyla değinmek gerekirse, geçen olağan toplantımızdan bu toplantımıza kadar ülkemizde halâ istikrarlı bir hükümet kurulamamış, Millet Meclisinde erken seçim kararı alınamamış, enflasyon hızını durdurma tedbirleri yeterince yerine getirilememiş, zamlar birbirini kovalamış ve dar gelirliler için hayat çekilmez bir hale getirilmiştir.

Millet Meclisinde Bütçe Kanunundan başka önemli bir kanun henüz ele alınamamış, işçi emeklilerinin aylıklarını geçim şartlarına göre yeniden düzenleyecek bir kanun bile şu ana kadar gerçekleştirilememiştir. 12 Sayılı Kanun kuvvetindeki kararname raporumuzun hazırlandığı günlerde Millet Meclisi Genel Kurulunda ele alınmış olup işçi memur ayrımındada kesin bir sonuca gidilememiştir.

İki Olağan toplantı arasında Konfederasyonumuzun yoğun temasları sonucu Bütçe Tasarısından 33 ncü maddenin çıkartılması için yapılan çabalar olumlu olarak sonuçlanmış bulunmaktadır. Böylelikle devletin kamu kesiminde toplu iş sözleşmelerine müdahale edebilmesini öngören bir hükmün bütçe tasarısından çıkartılması sağlanmış bulunmaktadır. İki olağan toplantı arasında işçi hareketi bakımından son derece önemli saydığımız Türk İşçi Kurultayının toplantıları kamu oyunun yakın ilgisini de toplayarak başarılı bir biçimde sonuçlandırılmıştır. Bu dönemde Türk-İş İşçi Eğitim Vakfının kurulması da gerçekleştirilmiş bulunmaktadır. Raporumuzun içinde geniş yankılarını bulacağınız bir diğer konuda yaygınlaştırılmak istenen fakat Türk İşçi Hareketinin tepkisi üzerine şimdilik durdurulmuşa benzeyen lokavtlar konusudur. Lokavtlarla ilgili olarak önümüzdeki günlerin kamuoyunda geniş yankılara olanak sağlayacak tartışmalarla geçmesi gözönünde tutulmalıdır.

./..

Raporumuzu bundan önceki raporlara uygun bir biçimde ve çeşitli bölümlerde değerli eleştirilerinize sunmuş bulunmaktayım. Eleştirilerinizin gelecek çalışma dönemi için yararlı olacağı inancıyla saygılarımızı sunarız.

TÜRK-İŞ İCRA KURULU

Halil TUNÇ
Genel Başkan

M.Sadık ŞİDE
Genel Sekreter

Ömer ERGÜN
Genel Mali Sekreteri

Kaya ÖZDEMİR
Genel Eğitim Sekreteri

Ethem EZGÜ
Genel Teşkilâtlandırma Sekreteri

GENEL SİYASİ DURUM VE HÜKÜMET BUNALIMI

Yönetim Kurulunun Değerli Üyeleri,

Yönetim Kurulumuzun son toplantısından bu yana hükümet bunalımı ana hatlarıyla süre gelmiş ve raporumuzun hazırlandığı günlerde henüz kesin bir çözüme ulaşılmış değildir. Bu dönem içerisinde Sayın Cumhurbaşkanımızın Türkiye Radyo ve Televizyon aracılığıyla kamuoyuna hükümet bunalımıyla ilgili olarak çok yönlü ve geniş bir açıklama yaptığı bilinmektedir. Sayın Cumhurbaşkanın Radyo ve Televizyon aracılığıyla kamuoyuna yaptığı açıklamadan sonra hükümeti kurma görevi yeniden Başbakan Ord.Prof. Dr. Sadi Irmağa verilmiş ve kontenjan senatörü Sadi Irmak tarafından önce milli bir koalisyon kurulması yolunda sonra da Cumhuriyet Halk Partisi dışındaki partilerden oluşacak bir koalisyonun kurulması için yapılan girişimlerden bir sonuç elde edilememiştir. Hükümeti Cumhurbaşkanına iade etmek zorunda kalmıştır.

Sayın Cumhurbaşkanı Başbakan'ın yaptığı temaslardan olumlu bir sonuç alamayınca yeniden temaslarına başlamış ve sürdürdüğü bu temasların sonunda hükümeti kurma görevini Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Sayın Bülent Ecevit'e teklif etmiş ve teklif Sayın Ecevit tarafından güvenoyu alamıyacağı nedeniyle kabul edilmemiştir. Cumhuriyet Halk Partisi'nin desteğiyle demokratik parti ve teknokratlardan oluşacak bir formül ortaya atılmış ve fakat bu formülün denenmesinden önce hükümeti kurma görevi bu defa Sayın Cumhurbaşkanı tarafından Adalet Partisi Genel Başkanı Sayın Süleyman Demirel'e verilmiş bulunmaktadır. Milliyetçi Partiler topluluğu diye adlandırılan partilerden oluşacak hükümet çalışmaları raporumuzun hazırlandığı günlerde sürdürülmekte ve koalisyon protokolü için çalışmalar yapılmaktadır.

Yönetim Kurulumuzun çalışmalarına başladığı sırada hükümet çalışmalarının sonucu muhtemelen alınmış olacaktır. Ya şimdilik erken seçimi düşünmediklerini icraatçı bir hükümet kuracaklarını söyleyen Sayın Demirel başkanlığındaki hükümet teşkili olumlu sonuç verecek ya da yeni bir deneme zorunlu hale gelecektir.

Hükümet kuruluşu hangi biçimde gerçekleştirilirse gerçekleştirilsin bize göre Türkiyede hükümet bunalımının sona ermesi ve çağdaş batı toplumlarında uygulanan koalisyon anlayışının ülkemizde yer edebilmesi için çıkar yol erken seçimdir. Kuşkusuz erken seçim kararını Millet Meclisi

./..

alacaktır. Millet Meclisi'nin bu konuda ne zaman ve hangi ölçüler içinde karar alacağı şimdilik bilinmemektedir.

Hükümet bunalımıyla ilgili olarak Sayın Cumhurbaşkanı'nın kamuoyuna yaptığı ve Türk-İş İşçi Kurultayı tarafından benimsenen açıklamasını raporumuzun eki olarak sunmuş bulunmaktayız.

Ülkemizin iç ve dış sorunlarının giderek yoğunlaştığı siyasi partilerimiz arasındaki gerginliğin daha da arttığı bir dönemde Yönetim Kurulumuzun bu konudaki görüş ve düşüncelerini Türk İşçi Hareketinin arzuları doğrultusunda değerlendirmesinde zorunluk vardır.

EKONOMİK VE SOSYAL DURUM

Sayın Yöneticiler,

Ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik ve sosyal durum 20 Kasım 1974 tarihinde sizlere sunulan İcra Kurulumuzun raporunun 21 nci sayfasından itibaren ayrıntılı bir biçimde ortaya konmuş idi. Bugün de bu tablo çalışanların ve dar gelirlilerin aleyhine daha da vehametini artırmış bir biçimde ortada durmaktadır. Geçen raporumuzdan bu yana bazı temel mallara yeniden zam yapılmış ve enflasyonist politika hızını daha da artırmıştır.

Ülkemizde sınıflar arasındaki gelir farklılığı bu gidişle daha çok artmakta, ekonominin dar boğazlara itilmesine engel olunamamaktadır. Dış ticaret açığının büyümesi ithalatın artmasına karşı ihracatın azalması dış ilişkilerimizde meydana gelen son gelişmeler ölçüsünde ekonominin çalışanlar aleyhine sıkıntılı bir biçimde gelişmesine yol açmaktadır. Diğer taraftan dolara bağlı olarak Türk parasında meydana gelen değer düşüşleri açıktan söylenmese de bir develüasyon görünümü arzetmektedir.

Milli gelir dağılımındaki adaletsizliğin giderilmediği bilindiğine, döviz rezervlerindeki tüketimin çoğaldığına, yatırım hızının kesildiğine bakacak olursak önümüzdeki günler sıkıntıların arttığı geçim şartlarının ağırlaştığı ve yaşamanın zorlaştığı günler olacaktır. Bu durumda kesin ve acil çözüm yollarının aranması ülkemizde zor günleri her sınıfın ortaklaşa paylaşması ve sosyal adalet tedbirlerinin eksiksiz alınarak bir vergi reformunun süratle gerçekleştirilmesi zorunlu hale gelmiş bulunmaktadır. Çıkar çevrelerinin bu sıkıntılı dönemlerde yatırımları durdurma ve ülkenin kalkınmasını engelleme tehditleri ibret vericidir.

./..

Demokratik ülkelerde zorlayıcı tedbirlerin alınması kuşkusuz bir takım ithamların ortaya atılmasına ve menfaat muslukları kısılanların rejimi ortadan kaldıracak eğilimlere yeşil ışık yakmalarına sebep olabilir. Türk İşçi Hareketinin bu dönemde dikkatlerini hükümet bunalımlarının rejim bunalımına dönüşmemesi üzerine yoğunlaştırmaları ve demokratik rejimin korunabilmesi için ortak bir çaba içine girilmesi konusunda bütün işçilerin aydınlatılması zorunluğu vardır.

Unutulmamalıdır ki, ülkemizde devalüasyon ve enflasyonun krizlere sebep olduğu hatta rejimi sıkıntıya sokan olayların yakın geçmişimizde ortaya çıktığı vakasıyla karşı karşıya bulunmaktayız. Yukarıda da belirttiğimiz gibi ekonomik ve sosyal durumla ilgili olarak geçen raporumuzda belirttiğimiz hususların yanı sıra bu dönemde zamlar ve toplu iş sözleşmelerinde karşı karşıya kaldığımız güçlükler ortadadır. Bu güçlüklere ekleneeek en önemli husus işverenlerin kendi aralarında daha sıkı bir dayanışmaya girmeleri ve lokavtları yaygınlaştırma eğilimleridir.

TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ VE YAYGINLAŞAN LOKAVTLAR

1975 Yılının büyük toplu iş sözleşmelerinin çözüme bağlanması gereken bir yıl oduğu çeşitli zamanlarda tarafımızdan ve ilgili kuruluşlarımızın yetkilileri aracılığıyla kamuoyuna ifade edilmiştir. 1975 yılı içersinde sonuçlandırılan müzakereleri devam eden ve bir kısmı da uyuşmazlıkla sona erdirilip grev ve lokavtlara neden olan toplu iş sözleşmelerimiz vardır. Bitirebilen toplu iş sözleşmelerinin en önemlisi kuşkusuz Sümerbank ile Teksif Sendikamız arasındaki toplu iş sözleşmeleri görüşmeleridir. Bu sözleşme ile kamu kesiminde Tekstil işkolunda çalışan işçilerimiz sendikalarının başarılı müzakereleri sonucu önemli haklar elde etmişlerdir.

Toplu iş sözleşmesi imza töreninde Sümerbank Genel Müdür Vekilinin yaptığı konuşma ilginçtir. İşçi ücretlerine zam yapılırken kuşku duyulduğunu, ancak çok kısa bir sürede artan verimlilikle yapılan ücret zamlarının karşılanır hale geldiğini, bundan da yönetici olarak son derece memnun olduklarını Genel Müdür vekili ifade etmişlerdir.

İstihdam açısından işgücü fazlalığı dikkate alınacak olursa, kamu kesiminde işçi ücretlerinin özel kesime nazaran daha düşük oranda olması bir bakıma olağan sayılabilir. Ancak, memnuniyetle kaydetmek gerekirse

./..

bugün kamu kesimi özel kesime bir bakıma öncülük etmektedir. Sümerbank'ta anlaşmayla biten toplu iş sözleşmesi müzakerelerine karşılık, özel sektörde müzakereler uyuşmazlıkla bitmiş ve Teksif Sendikamız özel kesimde grev kararı almak zorunluğunda kalmıştır.

Halen Sıkıyönetim dışındaki bazı illerde grev uygulanmaktadır. Grev uygulamasına geçilmeden, işverenlerin de bu işkolundaki özel sektöre ait işyerlerinde lokavt kararı aldıklarını ve kademeli olarak lokavtı yaygınlaştırmak istediklerini esefle tesbit ediyoruz. Lokavtı yaygınlaştırma istekleri kamuoyuna daha yansımadan Konfederasyonumuzca tesbit edilmiş ve en sert tepki Türk-İş'ten ve Türk-İş'e bağlı kuruluşlardan gösterilmeye başlanılmıştır. Nitekim, Türk-İş İşçi Kurultayının ele aldığı konulardan birisi de lokavtlar olmuştur. Lokavtları dünyanın özgür hiçbir ülkesinde bu derece yaygın ve bu denli insafsızca kullanıldığı görülmemektedir. Nitekim, batı toplumlarında lokavtlar genellikle ya hiç uygulanmaz ya da parmakla sayılacak kadar az uygulanır halde görülmektedir. Bu konuda daha da ileri gidilerek batıda lokavt uygulaması sırasında işverenlerin ücret ödedikleri de ayrıca tesbit edilmektedir.

Lokavtın Anayasa'dan doğma açık bir hak olmadığı bugün artık tartışılır hale gelmiştir. Türk-İş Genel Başkanı kamuoyuna yansıyan açık beyanlarıyla radyo ve televizyonda yaptığı konuşmalarda lokavtın çağdışı olduğunu çok net bir biçimde ifade etmiştir.

İşçi Kurultayında Genel Başkanımızın yaptığı açış ve kapanış konuşmaları bu konuda İcra Kurulumuzun görüşlerini yansıtan kesin bir belge olarak raporumuzun ekinde sizlere sunulmaktadır. Diğer taraftan daha 1973 yılında bu denli lokavt uygulama eğilimihenüz yokken Türk-İş Birinci Eğitim Şurâsı, lokavtın kanunlardan çıkarılması için oy birliğiyle karar almış ve bu kararını kamuoyuna o zaman açıklamış bulunmaktadır.

Grev, ülkemizde işçilerin iktisadî ve sosyal hak ve menfaatlerini koruyabilmek amacıyla sendikalar aracılığıyla kullandıkları kutsal bir haktır. Ama lokavt, böyle midir? Elbette değildir. Lokavtın, kudretlinin elinde zayıfı ezme, sindirme hak ve menfaatlerinden yoksun bırakmak amacıyla insafsızca kullanılan bir silâh haline dönüştürüldüğü ve çağımızın sosyal adalet ve sosyal demokrasi anlayışıyla çeliştiği açıkça görülmektedir. Bu durum karşısında lokavtın yasalardan çıkartılması için yoğun ve etkin bir kampanyanın aralıksız sürdürülmesinde zorunluk vardır. İşçi haklarıyla yakından ilgilenen her kuruluşun, her siyasi partinin bu konudaki düşünce ve tutumunu açıkça ortaya koyması ve davranışlarını net hale getirmesi zamanı gelmiştir.

./..

Yönetim Kurulumuzca yapılacak müzakereler ve görüşmeler sonucunda, bu konuda karar alınır alınmaz İcra Kurulumuz siyasi partilerimiz nezdinde de açık ve kesin temaslarını sürdürecek ve netice almaya çalışacaktır. İşçinin yanındayım demek ya da onu koruyorum, koruyacağım sözlerini sık sık dilden düşürmemek politika hüneri olmaktan çıkmıştır. Yönetim Kurulumuzun alacağı karardan sonra yapacağımız yazılı ve resmi müracaatların sonucu değerlendirilmek üzere yönetim kurulumuza tekrar getirilecek ve kamuoyuna da gereken açıklama yapılacaktır.

Bu dönem içersinde Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumuyla üyemiz Türk Metal Sendikası arasında toplu iş sözleşmesi müzakereleri devam etmekte olup, nihai müzakere safhasına gelinmiştir. Önümüzdeki aylarda demiryolları idaresiyle DYF-İŞ arasında da yeni toplu iş sözleşmesi müzakereleri başlayacaktır. Çimse-İş Sendikamız ile Çimento Sanayii İşverenleri Sendikası arasında da müzakereler başlamış bulunmaktadır. Diğer sözleşmelerinde sosyal yardımların belirli oranlarda standartlaştırılması için bazı çevrelerin kamuoyunu oluşturma çabası içine girdiğini görmekteyiz.

Sosyal yardımların bir ölçüde standart hale getirilmesi ve gelecek sözleşmelerde, müzakerelerin ağırlığının daha çok ücretlere ve ücrete doğrudan doğruya etkili maddelere verilmesi gerektiği inancı İcra Kurulumuzda da vardır. Bu nedenle toplu iş sözleşmelerinde çok büyük farklılık gösteren ve kamuoyunda toplu iş sözleşmesi düzeni aleyhinde propogandalara vesile olan sosyal yardımların belirli oranlarda denkleştirilebilmesi için Yönetim Kurulumuzun uyarıcı eleştirilerini beklemekteyiz.

TÜRK-İŞ İŞÇİ KURULTAYI

Değerli Yönetim Kurulu üyeleri,

Türk-İş'in 9 ncu Genel Kurulundan önce de, sonra da Türk İşçi Hareketinin en büyük ve en etkili üst düzeydeki kuruluşu olan Türk-İş'in içinde ve dışında Türk-İş'i yıpratma, Türk-İş'i ve yöneticilerini haksız eleştirilere muhatap kılma gayretlerinin sürdürüldüğünü hep birlikte görmekte ve tespit etmekteyiz.

9 ncu Genel Kurulumuzdan sonra basında yapılan eleştirilerin sona erdirilmesi için, İcra Kurulumuzun ve Yönetim Kurulumuzun ortak çabalarının olumlu sonuç verdiği memnuniyetle görülmektedir. Bu tartışmalar

./..

bir, iki kuruluşumuz dışında daha çok meşru platformlara çekilebilmiş ve basında tartışma yerine iç bünyede karşılıklı müzakere yolu daha tutarlı bir yol olarak benimsenmiştir. Türk-İş'in siyasi partiler karşısındaki bağımsız politikası ve Genel Kurul kararı olmadıkça herhangi bir siyasi partiyi destekliyememesi prensibi de eleştirilir hale gelmiştir. Özellikle hükümet bunalımının hat safhaya geldiği ve bir erken seçimin söz konusu olduğu ortam içinde ülkemizin ekonomik, sosyal ve siyasal sorunlarının daha geniş tabanlı bir toplantıda tartışılması gerektiği üzerinde Yönetim Kurulumuzun aldığı karar ve teşkilât başkanlarının uygun görmesi üzerine Ankara'da bir işçi kurultayının toplantıya çağrılması İcra Kurulumuzca karar altına alınmış ve Türk-İş'e bağlı milli sendika ve federasyonların İcra ve Yönetim Kurullarıyla, Yönetim Kurullarının bulunmaması halinde başkanlar kurulu üyelerinin ve bu kurullarda üye bulunmayan şube ya da sendika başkanlarının katılacakları kurultayın hazırlıkları İcra Kurulumuzca yapılarak kurultayın 8 Mart 1975 günü Ankara'da çalışmalarına başlaması sağlanmıştır.

İcra Kurulumuzca alınan tedbirler ve teşkilâtımıza gönderdiğimiz genelgelerle kurultayın kamuoyunda Türk İşçi Hareketinin prestijini artıran olgun seviyeli tartışmalara, konuşmalara olanak sağlayan bir toplantı olarak sosyal siyaset tarihimize geçeceğini memnuniyetle kaydetmek isteriz.

Kurultay, ülkemizdeki hiçbir kuruluşa nasip olmayan bir olgunluk düzeyinde sorunları açık bir dille konuşabilme ve kurultaya katılanları bir ölçüde eğitebilme yönünden de olumlu bir sonuca bizi götürmüş bulunmaktadır. İşçi Kurultayında yapılan bütün konuşmalar, kurultayın sona erdiği 11 Mart 1975 gününden bugüne kadar aralıksız yapılan çalışmalar sayesinde deşifre edilmiş ve metinleri aynen tespit edilmiş bulunmaktadır. kurultaydaki konuşmalar 500 sahifeyi aşacak geniş hacimli bir kitap haline dönüştürülerek mensuplarımızın ve işçi hareketiyle ilgilenenlerin istifadelerine sunulacaktır.

Bu kurultayda yapılan konuşmaların ve ileriye sürülen görüş ve temennilerin değerlendirilmesi, genel kurulumuzdan sonra en yetkili organımız olan Yönetim Kurulumuzca yapılacaktır. Nitekim bu toplantımızla ilgili olarak İcra Kurulunca sunulan gündemde Kurultay ile ilgili genel bir değerlendirmenin yapılması da gündeme madde olarak eklenmiş bulunmaktadır.

Yönetim Kurulumuzun kurultayda yapılan konuşmaları, ileri sürülen önerileri, ülkemizin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik şartları, işverenleyin tutumunu ve diğer koşulları objektif olarak gözden geçirip olumlu

./..

bir değerlendirme yapacağı inancını muhafaza etmekteyiz.

Kurultayda yapılan konuşmaların banttan deşifre işlemi tamamlanmış bulunmaktadır. Bu konuşmaların bastırılarak teşkilâtımızın istifadesine sunulması kısa zamanda tamamlanacaktır. Kurultay ana hatları itibariyle ifade etmek gerekirse birtakım maksatlı çevrelerin beklediklerinin tam aksine olgun, şuurlu ve seviyeli bir biçimde başlayarak sona ermiştir. Kurultayın kamuoyuna yansıyan taraflarını elbette dar ölçüde almak lâzım gelir.

Aslında hazırlanan kitabın basımından sonra yapılan konuşmalar tam manasıyla tesbit edilmiş ve değerlendirmeler ona göre yapılmış olacaktır. Kurultayın teşkilâtımıza getirdiği yeni ruh, bu kurultayın benzerlerinin bölgelerimizde de yapılması ve bölge sendikalarının görüş ve düşüncelerinin alınması intibağını bize vermiş bulunmaktadır.

Yönetim Kurulumuzun toplantısını takiben Diyarbakır, Sivas ve Samsun illerinde 4-5 ve 7 Bölge Temsilciliklerimize bağlı illerden gelecek Temsilcilerle, birbirini takibeden Kurultayların yapılması İcra Kurulumuzca planlanmaktadır. Yönetim Kurulumuzca da kabul buyurulduğu taktirde bu plânları eksiksiz uygulamak, Mayıs ayı içinde de diğer Bölgelerimizde ayrı ayrı kurultaylar düzenlemek kararındayız. Bu Kurultayların elbette Ankara'da toplanandan değişik yanları olacak ve o bölgelerdeki mahalli kuruluşlarımızın daha geniş tabanlı ve sendika temsilcilerinden oluşacak bir niteliği bulunacaktır. Böylelikle tabanın sesine kulak verilmediği ya da tabanın tavanı aştığı gibi bazı iddiaların geçerlik noktası tesbit edilmiş olacaktır.

Türk-İş topluluğu, elbette liderlerinin önderliğinde daha bilinçli ve tutarlı bir düzeye erişmiş bulunmaktadır. Ancak, işçinin politikadaki ağırlığının ne yolla ve hangi şartlarla gerçekleştirilebileceğini tespit edebilmenin en güzel yolu, giderek bu toplantıları yaygınlaştırmak ve mensuplarımızın düşünce ve görüşlerini alarak daha tutarlı bir değerlendirme yapabildikten sonra kesin bir sonuca varmak yoludur.

Türk-İş'in kurulduğu günden 9 ncu Genel Kurula kadar uyguladığı partilerüstü politika, kendi kurullarımızın, en yetkili organımızın Genel Kurulumuzun kararıyla uygulandığı halde bir kısım çevrelerin hatta teşkilâtımız bünyesindeki bazı yöneticilerin, sadece Türk-İş İcra ve Yönetim Kurullarını suçlamaları mantık dışı olduğu kadar ahlâki de değildir.

./..

Aslında şimdiye kadar bu konuda genellikle oy birliğiyle kararlar alınmış ve bu kararlar uygulana gelmiştir. Diğer taraftan 9 neu Genel Kurulumuzda partilere karşı bağımsız politika izlenmesi ve Genel Kurul kararı olmadıkça herhangi bir siyasi partinin desteklenmemesi hususu da Genel Kurulca alınan kararla tüzük hükmü haline getirilmiştir. Değişen koşullara göre Ana Tüzükte yapılacak değişiklikler de gene sadece Genel Kurulumuzda yapılabilir. Bu noktanın gözden uzak tutulmaması gerekir.

Değerli Yöneticiler,

Türk-İş'in zamanın akışı içinde Türk toplumuna kendisini kabul ettirmiş olması kuşkusuz, birtakım çevrelerin fanatik doktrincilerin ve aşırı uç heveslilerinin, faşistlerin, komünistlerin şimşeklerini çekmesine neden olacaktır. Bu dünde böyle olmuştur, bugün-de böyle olmuştur, yarında böyle olacaktır. Ancak hemen ilâve edelim ki, yurt dışında yapılan bazı yorumlar Türk-İş'in, rejimin korunması bakımından da nedenli güçlü bir kuruluş olduğunu ortaya koymaktadır. Bunlardan bir tanesi, taşıdığı önem bakımından aynen aşağıya alınmıştır.

Bu yorumu bir yabancı gazetenin yaptığı dikkate alınacak olursa, taşıdığı önem kendiliğinden anlışılır.

12 MART ve
İNLGİLİZ - DALY TELEGRAPH'ın YORUMU

İstanbul'dan JOHN BULLOOH'un,
"Demokrasinin Geliştirilmesinde
Türkiye'nin sorunları" Konulu Makalesi.

" 12 Mart 1971 tarihinden yaklaşık olarak 1 yıl 5 ay sonra Türk İşçi Hareketi adına basına yansıyan bu görüş, İstanbul Sanayii Odası, Türk-İş adamları derneği, işveren sendikaları Konfederasyonu, Türkiye Ticaret Odaları, Sanayii Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği yetkili ağızları tarafından büyük bir telâş içinde cevaplandırılmak istenmiştir.

Ne varki; aynı tarihlerde yani 12 Mart'tan 1 yıl 9 ay sonra 15 Aralık 1972 tarihinde "Demokrasinin geliştirilmesinde Türkiye'nin sorunları"nı inceleyen tarafsız İngiliz DAILY TELEGRAPH Gazetesi "Türk İşçi Hareketinin" yegâne temsilcisi Türk-İş'in demokrasi uğruna sorumluluk

./..

yüklenen tek kuruluş olduğunu da tescil eden bir makale yayınlamıştır.

Tarihe ışık tutacak nitelikte görülen bir belge olduğu için bu makalenin tercümesini rapora alıyoruz.

TÜRKİYE VE GENERALLER

Türkiye'de televizyon seyircileri, haberlerin seçimindeki acayip standartlara alışkındırlar. Trafik polisi emirlerine itaat edilmesi ile ilgili nasihatlar, dünya kamuoyunu ilgilendiren konulardan önce gelebilir. Ancak, Türk standartlarına göre bu hafta yayınlanan bir haber oldukça seyrek görülen bir durumdur.

Sakin ve heyecana kapılmaksızın okunan bir bildiri, Türkiye Anayasasınca bilinmeyen bir kurul olan "Silâhlı Kuvvetler Yüksek Komuta Heyetine" aitti. Eğer Parlamento düşünülen bazı kanunları kabul ederse, bu bildiride ordunun "birtakım vahim ve tehlikeli sonuçlardan mesul olmayacağı" açıklanmaktaydı. Tabiatı ile, Silâhlı Kuvvetler bu bildirisinde demokrasiye inancını da açıkladı.

Bu yeni müdahale, Türkiyeyi hemen köşeyi dönmek üzere olan tamamen askeri diktatoryaya bir adım daha yaklaştırdı. Ve bu hareket bir defa daha, birleşmeyi arzuladığı Avrupa seviyesine ulaşmak için büyük çaba sarfeden bu dağınık ülkede, demokrasi gösterişinin ne kadar nazik olduğunu ortaya koydu.

Bu durum geçen sene Mart ayında başladı. Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Subayları kendilerine radyo, televizyon ve haber ajanslarında takdimle, Silâhlı Kuvvetler bildirisinin neşredilmesini nazikçe talep ettiler. Çeşitli dairelerin etrafında bulunan ağır silâhlarla teçhiz edilmiş askerler, subayların emrettiklerinin yerine getirilmesi için ilgililerin ikna edilmesinde yardımcı olmuşlardır.

Bunun sonucu olarak, o zamanın Başbakanı Bay Demirel istifaya zorlanmıştır. O zamandan beri, Ordunun ağır eli her yerde ve her sınıfta kendisini hissettirmiştir. Şimdi bir General televizyon hizmetlerini yönetmektedir, diğer birisi ise milli havayollarının başkanıdır ve Ankara ve İstanbul gibi ana merkezlerin dışında kalan yerlerde de, esas kuvvet mahalli ordu kumandanının elindedir.

./..

Ordunun harekete geçmesini mecbur kılan durum bir kanunsuzluk, dalgasıydı. ülkenin bir kesiminde küçük bir grup müfritin işi olan bombalar, banka soygunları, adam kaçırmalar ve adam öldürmeler bütün hükümeti yıkmak niyetini taşıyordu. Orduya göre Demirel rejimi ise bunu ortadan kaldırmak için çok zayıftı.

Şurası muhakkak ki, o zamandan beri yönetimi elinde bulunduran her iki idare de anarşiyi çok iyi bir şekilde durdurmaya muvaffak olmuştur. Bunun fiatı belki biraz yüksektir: Hemen hemen 4000 kişi tutukludur, 11 ilde örfi idare vardır, üniversite hayatı zedelenmiştir, konuşma hürriyeti reddedilmektedir. Şafakla beraber kapının çalınması, kimsenin haberi olmadan ansızın ortadan kaybolan ve aylarca sonra kırık umutlarla ve korkuyla evlerine dönen insanların durumu, bugün Türkiye-de halen bir gerçektir.

Ancak şu sırada anarşi frenlenmiştir. Türk yetkililer mağrur bir hava içinde, son "olayların" yalnız bir ay önce cereyan ettiği hakikatine dikkati çekmektedirler. Cereyan eden bu son olaylar, bir uçağın Sofya'ya kaçırılması ve Amerikalıların dairesine bir bombanın gönderilmesi olaylarıdır. Diğer taraftan başka sahalarda, Ordu amaca ulaşmakta daha az muvaffak olmuştur. Mart ayı muhturası, yalnız kanunların uygulanması ve sakin bir düzenin getirilmesini talep etmekle kalmıyor aynı zamanda, bilhassa tarım ve vergi yönünden birtakım reformların gerçekleştirilmesini öngörüyordu.

Generaller Parlamentoya gerekli Tasarıların getirilip kanunlaştırılmasını söyleyerek geri çekildi ve neticeyi beklemeye başladı. Bununla birlikte, hemen hemen iki sene geçmesine rağmen, talep edilen reformlardan bir tanesi bile uygulamaya konulmamıştır. Büyük Millet Meclisi üyeleri, arkalarındaki tüfeklerin gölgesinde, zamanlarını hâlâ, parti kavga ve çekişmeleriyle, mecliste obstrüksiyon yapmakla ve bütün dünyadaki parlamenterlerin kalplerinde yatan diğer oyunları oynamakla geçirmektedirler. Yalnız bir hususta birleşmişler ve bir karara varmaya muvaffak olmuşlardır: Bundan önce, 1960 yılında yapılan askeri ihtilalle hükümetten el çektirilen Demokrat Parti üyelerine Anayasal hakların iade edilmesi konusunda.

Herkesin öncelikle uygulanmasına ihtiyaç duyduğu reformların önüne alınan işte bu karar, Ordunun bu hafta birden yine işe karışmasını gerektirdi. Geçen yıl Mart ayında görevden el çektirilen Bay Demirel'in yine belirli bir çoğunlukla bir yıl sonraki seçimlerde, eğer bu seçimler

./..

yapılırsa tekrar seçileceğine hiç şüphe yoktur. Türkiye politikasının karışık yolları içinde, gelecek yıl yapılacak Genel Seçimler Mart ayı içinde yapılması gereken Cumhurbaşkanlığı seçimlerine bağlıdır. Sunay bir çok defa görev süresinin bir devre daha uzatılması arzusunda olmadığını söylemiştir. Böylece, bu önemli hususlarda hakiki bir rekabet olacak gibi görünmektedir. Cumhurbaşkanı Parlamentonun iki ayrı kurulu, Meclis ve Senato tarafından seçilmektedir ve Ordunun bu konuda kabul edilen bir aday temin etmesi, artık geleneksel bir hal almıştır.

ORDU REKABETİ

Ülkede en kuvvetli adam olan şimdiki Genel Kurmay Başkanı Orgeneral Gürler, eğer ikinci derecedeki sadık ve uysal memurları vasıtasıyla hakiki gücünü uygulamaya devam edebileceğinden emin olursa, belki de Cumhurbaşkanı olmak isteyebilir. Ancak, Cumhurbaşkanı olarak göreve gelirse, yerine kıdemli subayların yeni neslinin ilki olan, şimdiki Kara Kuvvetleri Kumandanı Orgeneral Gürler gibi Atatürk ihtilalinin muhafızları olarak Ordu fikrine kendilerini bağlamış profesyoneller değillerdir.

Orgeneral Sancar ve onun dostu olan Orgeneral Türün, eğer Ağustos ayında terfi etmezlerse emekliye ayrılacaklardır. Böylece, Orgeneral Gürler'in şimdiki görevi başında kalması için bir sebep vardır. Ancak, rakiplerinin terfisi, burada ilerisi için bir engel olarak görülebilir.

Asya ile Avrupa arasında bir köprü durumunda olan Türkiye Yakın Doğu'daki kültürel kökleriyle ve geleceğinin Batı'ya bağlı bulunmasıyla, kendisini Avrupanın bir kısmı olarak kabul etmelidir. Türkiye NATO'nun üyesidir ve Avrupa Ekonomik Topluluğunun da yedek üyesidir. Ancak, bu husus her düşünebilen Türk'ün aklında, ülkesinin halen Batının bir parçası olarak kabul edilmediği ard düşüncesini yaratmaktadır. İşte bu nedenledir ki, Türkiye'nin üyeliğinin tartışılan bir sorun olduğu Avrupa Konseyi toplantısı, şu sırada büyük bir önem taşımaktadır.

Üyelikten çıkartılan Yunanistan'ın aksine, eğer Türkiye böyle bir durumla karşılaşacak olursa, Türkler bunu büyük bir kriz olarak kabul edeceklerdir. Doğu ile Batı arasında zindana atılmak, onların adaleti yönetme metodlarını ıslah etmeleri için, ikna edici olmayacak ve aksine bu durum onları daha da aşırı uçlara itecektir.

./..

Türkiye için bugün, bütün ülkelerin yavaş yavaş üzerine gelen, önemli ve kesin bir karar durumu vardır. Ekonomik olarak görünüş iyidir: Ücret-fiat enflasyonu kontrol altına alınmıştır, ikinci derecede gelen sanayiler geliştirilmektedir ve kırsal bölgelerden olan akın durdurulmaktadır. Ancak, 10 veya 20 yıl sonra Türkiye'nin nasıl bir ülke olacağı üzerinde artık karar verilmelidir.

Eğer Generaller bu yollarında devam ederlerse, yapmacık bir parlamento demokrasisi yönetimiyle durum sıkı bir otokrasi idaresi olacaktır. Diğer taraftan eğer politikacılar muvaffak olurlarsa- bu çoğunluğuyla imkânsız görülmektedir- her grubun kendi partisi tarafından temsil edildiği bir sistem ortaya çıkacaktır. Böyle bir sistem içinde de, birtakım şeylere sahip olan bazı kimseler, hiçbir şeye sahip olmayan çoğunluktaki kimselere nazaran güçlerini daha fazla uygulama imkânı bulacaklardır.

Ancak Türk halkı kendi yoluna sahip olacak olursa, ülke Ortanın Sağında bir demokrasi içinde birleşmeye mecbur gibi görülmektedir.

Birçok kimsenin görmek istediği sonuç budur ve bunun tersi bir durumda ise, nisbeten sol-kanat teşkilâtlardan birisi durumunda bulunan Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, bu konuda en büyük baskıyı uygulamaktadır. Kuvvetli ve cesur bir adam olan Konfederasyon Genel Sekreteri Halil Tunç, eğer Ordu kontrolü almaya kalkacak olursa, bütün işçilerin greve gideceği ve daha da önemlisi, yurt dışındaki işçilerin paralarını bundan böyle yurda göndermeyecekleri ihtarında bulunmuştur. Kıdemli subaylar özel olarak, onları hakikaten sendikalardan gelen bu tehdidin durdurduğunu kabul etmektedirler.

Güçlükle kazanılan bu kritik zaman, ülkenin demokratik kuruluşlarını kurtarmak için yeterli olabilir. Gerekli desteğini hem köylüden ve hem de zengin toprak sahiplerinden (bazıları halen bütün bir köyün sahibidir) alan Bay Demirel'in acayip ve karışık Adelet Partisi, muhakkak ki, gelecek seçimleri kazanacaktır. Çünkü, müsaade edildiği takdirde, partinin ileri gelenleri her şeyi durumlara uygun, gerektiği şekilde yöneteceklerdir. Ancak, Bay Bülent Ecevit'in, İngiliz gözüyle oldukça itidalli görünmesine rağmen, Türk Standartlarıyla bir sol-kanat grubu olan Cumhuriyet Halk Partisi, çok çabuk bir şekilde büyük taraftar kazanmaktadır.

Eğer Türk Ordusu, Bay Ecevit'in faaliyetlerine devam etmesine müsaade ederse Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu gibi yabancı aşırı uç kuruluşlar, gayet normal bir şekilde kendiliğinden normal yönlere döndürülebilir.

./..

Türkiyenin geleceği hakkında karar verecek halk, yeni bir Atatürk istemedikleri gibi, Orgeneral Gürler'i de hiç istememektedirler. Onlar gelişmeyi destekleyecek ve adil bir yönetime sahip, itidalli bir parti istemektedirler.

Böyle bir partinin yönetime geçmesine müsaade edilmesi ihtimalleri fazlasıyla azalmaktadır. Ancak, böyle bir durumda, Avrupa Türkiye'ye arkasını dönecek olursa, reddetmeye çalıştığı ve kabul etmek istemediği, hali hazırdaki Hükümet şeklinin devamını garanti etmiş olacaktır."

Yönetim Kurulunun Değerli Üyeleri,

Ülkemizde siyasi bunalımın kesinlikle sona erdirilebilmesi batı ülkelerinde sık sık başvurulduğu gibi, milletin hakemliğine başvurmakla giderilebilir. Hükümetin yeniden teşkili için yapılan çalışmalar sırasında bile siyasi partilerimizin suçlamaya devam ettikleri, hükümetin kurulmasının mümkün olup olmadığının tartışıldığı dikkate alınacak olursa erken seçimin kaçınılmaz olduğu kendiliğinden anlaşılır.

Türk-İş İşçi Kurultayının hatırlanacağı üzere bir temel nedeni de, erken seçimlerin yapılması konusunda baskı grubu olarak Türk İşçi Hareketinin kendisine düşen görevi yerine getirmesi idi. Önümüzdeki günlerde bu konunun yeniden ele alınmasının zorunlu hale geleceği şimdiden görülmekte ve hissedilmektedir.

BÜTÜNLEŞME KOMİSYONU ÇALIŞMALARI

Sayın Yönetim Kurulu Üyeleri,

9 ncu Genel Kuruldan sonra ilkeler üzerinde tam bir uyum sağlayabilmek amacıyla Yönetim Kurulumuzdan ve Yönetim Kurulunda temsil edilmeyen kuruluşlarımızda oluşan Bütünleşme Komisyonu çalışmalarını tamamlamış bulunmaktadır. Bütünleşme Komisyonunun ele aldığı ve karara vardığı konuları raporun ekinde ayrıca takdim etmekteyiz. Türk-İş'te eğitim çalışmaları bundan böyle, ilkelerimizin toplumun bütün kesimlerine mâl edilebilmesi ve bütün işçi arkadaşlarımızın bu konularda daha geniş ve ayrıntılı bilgi sahibi olabilmeleri için, yeni bir düzenlemeye tabi tutulacak ve ilkeler doğrultusunda yoğun çalışmalar sürdürülecektir.

./..

TÜRK-İŞ İŞÇİ EĞİTİM VAKFI

Değerli Yöneticiler,

Türk-İş Birinci İşçi Eğitim Şurasının oy birliğiyle bir işçi eğitim vakfının kurulmasını kararlaştırdığı hatırlardadır. Raporumuzu hazırladığımız günlerde Türk-İş İşçi Eğitim Vakfının kurulması gerçekleştirilmiş, tescil için başvurulmuştur. İşçi Eğitim Vakfının çalışanlarımızın büyük ilgisiyle karşılanacağına inancımız tamdır. Vakfın kuruluş senedi, raporun eki olarak ayrıca sunulmuş bulunmaktadır.

Vakfın geliştirilmesi için Yönetim Kurulumuzun gereken çabayı göstereceğine ve geliştirilmesi için gerekli maddi olanakların temininde İcra Kurulumuza yardımcı olacağına inancımızı muhafaza etmekteyiz.

DİĞER EĞİTİM ÇALIŞMALARI

Yönetim Kurulumuzun verdiği direktifler uyarınca bu çalışma döneminde de bir taraftan bizzat Türk-İş'ce düzenlenen bölgesel seminerlerin uygulamasına devam edilmiş bir taraftan da üye kuruluşlarımızın talepleri üzerine düzenledikleri seminerlere öğretmen, ders aracı yardımlarına devam edilegelmiştir. İskenderun'da Dördüncü Bölge Temsilciliğimiz hudutları içinde bulunan illerimiz için bölgesel seminer 17-20 Şubat tarihleri arasında gerçekleştirilmiş bulunmaktadır. Bu seminerde alışılagelmiş klâsik konuların ötesinde yeni bir program uygulamasına geçilmiş ve daha çok bir bakıma işçinin siyasetle ağırlığını hissettirebilmesine vesile olacak konular seçilmiştir.

Programın ana hatları itibariyle aşağıda görülecek metni bu tip uygulamalara bizi daha özenle zorlayacaktır. Diğer taraftan Konya'da bölgesel bir seminerin uygulanmasıyla ilgili hazırlıklar sonuçlandırılmıştır. Bu dönem içerisinde kooperatifçilik konusunda yaygın ve aydınlatıcı seminerler de peşi peşine Türk-İş AAFLI çalışmaları dimlesinden olmak üzere uygulama alanına konulmuştur. Sırasıyla 16-20 Aralık tarihleri arasında Antalya'da İş değerlendirmesi semineri, Tüketim Kooperatifleri üst örgütlenmesiyle ilgili olarak Ankara Bölge Birliği kurulmasıyla ilgili 13 Aralık 1974 tarihinde bir başka seminer, 8-10 Ocak 1975 tarihinde Temel Kooperatifçilik Bilgileri Semineri, 24 Ocak 1975 tarihinde Karayolları Genel Müdürlüğü yemekhanesinde Kooperatifçilik Konferansı,

./..

10-14 Şubat tarihleri arasında Kooperatifçilik Yönetim ve Pazarlama Semineri, 10 Şubat 1975 tarihinde Sendikal Araştırma Semineri düzenlenmiş, ayrıca Tahran'da CENTO'ca düzenlenen seminere Türk-İş Eğitim Müdürü Ferit Azkara'nın katılması sağlanmıştır. Ferit Azkara seminerde İngilizce olarak sunduğu tebliğde Türk-İş'in kuruluşu, yapısı ve çalışmaları geniş bir biçimde anlatılmıştır.

Değerli Yöneticiler,

1973 yılında toplantıya çağrılan Birinci İşçi Eğitim Şurasının devamı olarak İkinci İşçi Eğitim Şurasının toplantıya çağrılmasında ve eğitimin merkezileştirilmesi için kesin kararlar alınmasında ciddi zorunluk vardır. Kuruluşlarımızın ayrı ayrı uyguladıkları seminerlerde ele alınan konuların, değişik hüviyette olması giderek Türk-İş topluluğu içinde kesin fikir ayrılıklarına neden olabilir. Bu sebeple merkezi bir eğitim çalışmasına hatta eğitim kadrosunun genişletilmesine gerek vardır.

Bu dönem içinde İcra Kurulumuzca bir kooperatifçilik bülteninin de yayınlanmasına başlanmış bulunmaktadır.

TEŞKİLATLANMA ÇALIŞMALARI

Sayın Yönetim Kurulu Üyeleri,

Bu çalışma dönemi içinde hatırlanacağı üzere, Ana Tüzüğümüzün geçici birinci maddesi uyarınca Türkiye Besin-İş Sendikasının Türk-İş ile ilişkisi kesilmiş ve Ges-İş Sendikasiyle İstanbul Merkezli Su-İş Sendikası'nın Tes-İş Federasyonuyla birleştirme çabaları olumlu sonuç vermediği için her iki kuruluşun onur kuruluna sevki işlemi tamamlanmıştır.

Üyemiz Türk Metal Sendikasının içinde bulunduğu zor koşullardan kurtarılması ve teşkilâtlanmasını tamamlayabilmesi için, Türk-İş Genel Eğitim Sekreteri ve Eski Metal-İş Federasyonu Başkanı Kaya Özdemir'in Türk Metal Sendikası Genel Başkanlığına seçilmesi konusunda yapılan müracaatlar olumlu karşılanmıştır. Diğer taraftan Türk Metal Sendikasıyla Karabük merkezli Türkiye Çelik-İş Sendikasının birleştirilmesi için her iki kuruluşa yaptığımız çağrı olumlu karşılanmış daha önceki yıllarda olduğu gibi Müskirat Federasyonu ile Tüm Gıda-İş Sendikasının birleştirilmelerindeki yöntemin izlenmesi uygun görülmüştür. Her iki kuruluşumuz

./..

arasında ortak bir protokol imzalanmış bulunmaktadır. Buna rağmen çalışmaların henüz başlamadığı yeni bir Ana Tüzüğün gerçekleştirilmesinin sağlanamadığı anlaşılmış bulunmaktadır. Karadeniz Ereğli'sindeki sendikal mücadelenin bitiminden sonra bu çalışmaların çok daha hızlandırılacağı öğrenilmiştir.

Kırıkkale'deki dört işyerinde yetki alan yeni Metal-İş Sendikasının müstakil bir şube olarak Türk Metal'e bağlanması konusunda yaptığımız çağrı, esefle kaydetmek gerekirse olumsuz olarak cevaplandırılmıştır. Metal-İş kolunda sendikalarımızın derlenip toplanmasında ve güçlü bir kuruluş etrafında birleştirilmelerinde zorunluk vardır.

DIŞ TEMASLAR

Değerli Yönetim Kurulu Üyeleri,

20 Kasım 1974 tarihinden bugüne kadar, dış temaslar konusunda başlıca birkaç ana noktaya toplamanın mümkün olduğuna inandığımız çalışmalarımız vardır. Yugoslav İşçi Sendikaları Konfederasyonunun Yedinci Büyük Kongresine Genel Sekreterimizin bakanlığa atanması nedeniyle, Genel Eğitim Sekreterimiz gönderilmiş, bu genel kurulda özellikle Kıbrıs davamızla ilgili olarak yoğun çalışmalar sürdürülmesi mümkün olmuştur. Yugoslav İşçi Sendikaları Konfederasyonuyla Konfederasyonumuz arasında olumlu ve karşılıklı iyi niyete dayanan gelişmeler bulunmaktadır. Bu yıl içinde Yugoslav İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri ülkemizi ziyaret edecek, 1976 da da iki konfederasyon başkanları karşılıklı ziyaret teatisinde bulunacaklardır.

Kahire'de Akdeniz ülkeleri Gıda Konferansına, Tek Gıda-İş, Tarım-İş ve Şeker-İş yetkilileri ile birlikte Türk-İş Teşkilâtlanma Sekreteri Ethem Ezgü de katılmış ve 15 Aralık tarihinde Kahire'de yapılan bu toplantıda keza Kıbrıs sorunu üzerinde ayrıntılı bir biçimde durulmuştur.

Bulgaristan İşçi Sendikaları Konfederasyonunun Kooperatifçilikle ilgili olarak vaki davetleri üzerine Tes-İş, Teksif, DYF-İş ve Koop-İş yetkilileri Bulgaristan'a gönderilmiş bulunmaktadırlar.

Yurt dışında çalışmakta bulunan işçilerimiz için, özellikle Federal Almanya'da sıkıntılı bir dönemin başladığı, federal devleti oluşturan eyaletlerde yabancı işçiler için, Alman işçilerine oranla çalıştırma izninin daha düşük seviyede tutulmaya başlandığı ve bazı firmalardan yabancı işçilerin işsiz bırakılma eyilimlerinin yoğunlaştığı bir dönem yaşanmaktadır.

Diğer taraftan, Federal Almanya'da çalışan türk işçilerinin Türkiye'de oturan çocukları için uygulanmaya başlanan çocuk parası rejiminin, Türk-İş'in bütün haklı israr ve ikazlarına rağmen eski Çalışma Bakanı Önder Sav zamanında bir anlaşma protokoluyla işçilerimiz aleyhine karara bağlanmış olması, bu sıkıntıları biraz daha artırmış bulunmaktadır. Ne gariptir ki, aradan 3-4 ay gibi kısa bir zaman geçmesine rağmen Federal Almanya'yı ziyaret eden Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Sayın Bülent Ecevit, çocuk paraları konusunda Türk-İş'in haklı görüşünü teyid etmek ve belgelemek zorunda kalmıştır.

Yurt dışında çalışan işçilerimiz için, yıllardan beri savunageldiğimiz, temel tedbirlerin hâlâ alınmamış bulunması, işsiz kalan Türk işçilerinin Federal Almanya'da büyük çapta sıkıntıya düşmesine neden olmaktadır. Federal Almanyadaki Türk işçilerinin ve işçi çocuklarının sorunlarıyla ilgili olarak Türk-Alman kültür heyetinin İstanbul'da düzenlediği bir haftalık seminerde Türk-İş adına Genel Eğitim Sekreteri ile Ekonomik Araştırmalar ve Dış İlişkiler Müdürünün sundukları tebliğler büyük yankılar uyandırmıştır. Bu tebliğleri raporumuzun ekinde tetkiklerinize sunuyoruz. Diğer taraftan DGB- Türk-İş Ortak Komisyonu da Nisan ayının 17 sinde Federal Almanya'da toplanacaktır. 1 Mart- 31 Mayıs tarihleri arasında Federal Almanya'da işçi temsilciliği seçimlerinin yapılacağı bilinmektedir. Bu seçimlerle ilgili olarak Türkiye'nin sesi radyolarından İcra Kurulumuz adına Genel Eğitim Sekreteri yarım saati aşan bir konuşma yaparak Türk işçilerinin bu konuda yapması gereken işlemleri ve temsilcilik seçimlerinin önemini anlatmış bulunmaktadır.

Yurt dışında çalışan Türk işçilerinin sorunlarının çözümünde, yardımcı olan işçi sendika uzmanlarının bazı bölgelerde, halen kadrolarının boş olduğu bilinmektedir. Bu kadroların tamamlanabilmesi, ücretlerde yapılan haksız değişikliğin giderilmesine bir ölçüde bağlıdır. İcra Kurulumuz bu konuyla ilgili olarak gerekli çabalarını sürdürmektedir.

./..

DİĞER ÇALIŞMALARIMIZ

Sayın Yönetim Kurulu Üyeleri,

14 Ocak 1975 günü Türk İşçi Hareketinin ölümsüz lideri Demirsoy'un ölümünün Birinci yılı idi. Rahmetli Genel Başkanımızın ölümünün birinci yılında Ankara'da ve yedi bölge temsilciliğimizin bulunduğu illerde onun ebedi hatırasını şükranla yâdedecek bir biçimde büyük anma törenleri düzenlenerek dile getirilmesi Yönetim Kurulumuzca geçen toplantıda karar altına alınmış ve İcra Kurulumuz Yönetim Kurulu tarafından seçilen komite aracılığıyla bu alandaki çalışmalarını sürdürerek alınan kararları eksiksiz uygulamıştır.

Ankara'da yapılan törende Başbakan Prof. Sadi Irmak, Devlet Bakanı Muslih Fer, Milli Eğitim Bakanı Sefa Reisoğlu, Çalışma Bakanı Prof. Turhan Esener program dışı olarak konuşmalar yapmışlar ve rahmetli enel Başkan ile ilgili olarak anılarını anlatmışlardır.

Hemen ifadeye mecburuz ki, anma törenine fotoğraflarla Demirsoy albümü yetiştirilememiş, diğer taraftan rahmetli Genel Başkan'la ilgili olarak hazırlıklarına başlanan iki kitapta bitirilememiştir. Rahmetli Genel Başkanımızın anma töreni Türkiye Radyo ve Televizyonlarından yayınlanmış ve TRT "geçen yıl kaybettiklerimiz" adlı programında merhum Türk-İş Genel Başkanı'na özel bir yer ayırmıştır. Gelecek yıllarda da Demirsoy Türk İşçi Hareketi tarafından daha anlamlı bir biçimde anma törenleriyle gelecek kuşakların da öğrenecekleri, bilecekleri ve kendisine engin saygı duyacakları değerli kişiliğiyle daima şükranla yâdedilecektir.

Rahmetli Genel Başkan'la ilgili olarak yukarıda söz konusu ettiğimiz albümle kitapların yayımı bu yıl içinde tamamlanmış olacaktır.

İŞÇİ EMEKLİ AYLIKLARIYLA İLGİLİ ÇALIŞMALAR

İşçi emekli aylıklarının,giderek artan hayat pahalılığı karşısında, anlamını yitirdiği ve bir ayarlamanın zorunlu hale geldiği malûmlarınızdır. İşçi emekli aylıklarında yeniden ayarlama,yapılmasını öngören kanun tasarı ve tekliflerinin,Millet Meclisi Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonuna müzakeresi Konfederasyonumuzca da takibedilmiş prim artışına prensip olarak karşı olmakla beraber, komisyonda işçi emekli aylıklarının artırılması sistematik bir ayarlamaya bağlanması, bakım ve tedavileri konusunda yeni hükümler getirilmesi için gereken çaba gösterilmiştir.

./..

Bütçe Plân Komisyonundan da olumlu olarak geçmesi ve yasalaştırılması için gereken çalışmalar sürdürülecektir.

GENEL BAŞKAN'IN YENİ YIL MESAJI

Genel Başkanımız yeni yıl dolayısiyle geleneksel mesajını yayınlamış ve bu mesaj çeşitli, çevrelerde geniş yankılar uyandırmıştır. Mesajı raporumuzun eki olarak tetkiklerinize sunuyoruz. Diğer taraftan Genel Başkan'ın yurt dışındaki işçilerimiz için yayınladığı mesaj da keza raporun eki olarak sunulmaktadır.

12 SAYILI KANUN HÜKMÜNDEKİ KARARNAME VE TÜRK-İŞ

Değerli Yöneticiler,

İşçi-memur ayırımının Türk İşçi Hareketi, bakımından taşıdığı önem hepimizce bilinmektedir. 12 Sayılı Kararnameyle bu konuda ileri adım atılacağı halde maalesef eskisine oranla, daha da geriye gidilmiş ve bazı kamu kuruluşlarında, işçi statüsünde bulunan arkadaşlarımızın memur kadrolarına geçirilmeye başlandıkları üzüntüyle, görülmüştür. Bu konuda 6 Şubat 1975 günü Genel Başkanımız bir basın toplantısı düzenlemiş ve ayrıca 14 Şubat 1975 günü de Türk-İş İcra Kurulu işçi-memur ayırımıyla ilgili olarak kamuoyuna bir bildiri yayınlamış bulunmaktadır. Basın toplantısı metniyle, bildiri metni raporun ekinde tetkiklerinize sunulmuş bulunmaktadır.

BÜTÇE TASARISININ 33 NCÜ MADDESİ VE ÇALIŞMALARIMIZ

Değerli Yönetim Kurulu Üyeleri,

Bu yıl Bütçe Kanunu Tasarısında, Kamu kesimindeki toplu iş sözleşmelerine, devletin müdahalesini öngören 33 üncü madde getirlmiş ve bu madde Konfederasyonumuzun yoğun çabaları sonucu tasarı metninden çıkartılmış bulunmaktadır. Tasarının Bütçe Plân Komisyonundaki müzakereleri sırasında yapılan teşebbüsler olumlu sonuç vermemiş, Cumhuriyet Senatosu müzakereleri sırasındaki 33 üncü maddenin metinden çıkartılması sağlanmış Bütçe Plân Komisyonunda yeniden metne eklenmiş, Millet Meclisinde ise tasarıdan çıkartılması mümkün hale gelmiştir.

./..

Sıkıyönetim Komutanlıklarına Grevlerle İlgili Olarak Yazılan Yazı

Kıbrıs Barış Harekâtı nedeniyle ülkemizin çeşitli illerinde sıkıyönetim uygulamasına başlandığı hatırlardadır. Bu uygulamanın giderek grevleri yasaklama biçimine dönüştürmesi üzerine, İcra Kurulumuz Sıkıyönetim uygulanan illerdeki komutanlıkları metni aşağıda bulunan yazıyla başvurmuş bulunmaktadır. Ümit etmekteyiz ki, bu müracaat üzerine işçi-işveren ilişkilerinde, işçiler aleyhine herhangi bir tutum söz konusu olmayacaktır.

Sıkıyönetim Komutanlığına,

Kıbrıs Barış Harekâtı nedeniyle yurdumuzun içte ve dışta çeşitli güvenlik sorunları ile karşı karşıya bulunabileceği dikkate alınarak ilân edilen Sıkıyönetimin süresi bir ay daha uzatılmış bulunmaktadır.

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu; temsil ettiği sendikalar ve işçiler, Sıkıyönetimin yürütümünü amacıyla sınırlı görerek, Sayın Komutanlığınızın çalışmalarını güçleştirecek her çeşit davranıştan kaçınmaya özen göstermişlerdir.

Türk-İş'in temsil ettiği Türk İşçi Hareketinin bu tutumu, Komutanlığınızın çeşitli duyurularında olumlu olarak değerlendirilmiştir.

Ne var ki, işçilerimizin ve sendikalarımızın, yasalara ve Sıkıyönetim gereklerine saygısının doğal sonucu olan bu tutumu, işveren çevrelerince, kendi çıkarları yönünde, aylardır sistemli bir biçimde istismar edilmektedir.

İşveren çevreleri, Sıkıyönetimden, sıkıyönetim sırasında grev "yaptırılmayacağı" peşin hükmünden hareketle, işçi haklarını tanımamak suretiyle yararlanmaktadırlar. Uygulamada grevlere izin verilmemesi, işveren çevrelerine, sıkıyönetim gereklerini kendi çıkarları yönünde kullanmaya devam etmeleri, bu haksız tutumlarını sürdürmeleri olanağını sağlamaktadır. Bu yüzden, çoğu işyerinde, işçi haklarını değil geliştirmek, koruyabilmek dahi son derece müşkül bir hal almıştır.

Sunulan nedenle, işçilerin ve sendikalarımızın, 275 sayılı yasa sınırları içerisinde işverenlerle ilişkilerinde, Sıkıyönetimin ilân amacını da aşan bir durumla karşı karşıya bırakılmaları, Sayın Komutanlığınıza başvurmamızı gerektirmiştir.

./..

Sendikaların, işçilerin, çalışma koşullarını saptamak, hizmet akdinin kapsamı ve sona ermesi ile ilgili hükümleri düzenlemek amacı ile toplu iş sözleşmesi yapmak üzere 275 Sayılı yasaya göre işverenlere yapmış olduğu çağrıya, işverenler, görüşmede anlaşma sağlanamazsa "nasıl olsa greve gidilemeyecektir" görüşü ile uzlaşmaz bir tutum, takınmakta, çoğu kez yasaya uygun düzenlenen toplantılara dahi katılmamaktadırlar. Burada bir hususu önemle belirtmek zorundayız. Sendikalar, yasa uyarınca, bütün uzlaşma yolları denendikten ve bu yollar tükendikten sonra, Anayasa ve 275 sayılı yasada tanınan "grev"e başvurma haklarını kullanabilmektedirler. Yasaya uymayan grev karar ve uygulamalarının sonuçları da yine yasalarda ağır müeyyidelere bağlanmıştır. Böyle bir durumda işverenler, işçilerin hizmet akitlerini ihbar ve kıdem tazminatı ödemeksizin derhal feshedebilecekleri gibi, bütün zararlarını da tahsil edebilirler ve ilgilileri ayrıca cezai takibata maruz bırakabilirler.

Bunun yanısıra, bilindiği gibi, kanuna uygun bir grev, milli güvenlik veya genel sağlığı tehdit eder nitelikte görülür ise, Bakanlar Kurulu kararıyla ertelenebilir. Ayrıca 275 sayılı yasada grevin yasak olduğu durumlarda belirtilmiştir.

Görülüyor ki, işçilerin, haklarını koruma ve geliştirme amacıyla "grev" hakkını kullanmaya gitmeleri, yasalarca belli kurallara bağlanmıştır. Karşılaşılan bütün bu güçlüklerin, yanında, Sıkıyönetim Komutanlığınca, grev hakkının kullanılmasının izne bağlanması, ve bu iznin çoğu kez verilmemesi sonuç olarak toplu sözleşmelerini yapılamaz hale getirebilmekte ve böylece esasta işçiler aleyhine olan koşullar daha da ağırlaşmakta, denge bozulmaktadır.

Öte yandan, 275 sayılı yasa çerçevesinde ancak tüm uzlaşma yolları tükendikten sonra başvurabilecek olan grev ile kamuoyunda "anarşik eylemler" olarak nitelenen hareketler arasındaki kesin farkın dikkate alınması gereklidir.

Bütün bu nedenlerle, grev yasaklamalarının işveren çevrelerinin elinde bir istismar kaynağı olarak kullanılmasının önüne geçilmesini talep etmek zorunluluğu doğmuştur.

Bu durumun dikkate alınarak grev yasaklaması uygulamasına son verilmesini Sayın Komutanlığınızın emirlerine arzederiz.

./..

BAŞBAKAN IRMAK'IN TÜRK-İŞ'İ ZİYARETİ VE 21 KASIM TARİHLİ GENELGEMİZ

Değerli Yönetim Kurulu Üyeleri,

Yönetim Kurulumuzun bundan önceki olagan ilk toplantı gününde, Başbakan Prof. Dr.Sadi Irmak'ın Türk-İş'i ziyaret ettiği hatırlardadır. Yönetim Kurulumuzun o toplantısında Başbakan Prof. Sadi Irmak'la Türk-İş Genel Başkanının yaptıkları konuşmalar bir genelge halinde teşkilâtımıza yayınlanmış ve bu genelgenin bütün mensuplara ve çevrede bulunan işçilere duyurulması istenmiş idi. Sözü geçen genelge raporun eki olarak aynen tetkiklerinize sunulmuş bulunmaktadır.

ÇOĞULCULUK İLKESİ VE TÜRK-İŞ

Sayın Yöneticiler,

Başbakan Sayın Irmak'ın Türk-İş'i ziyareti bazı çevrelerde tepkiyle karşılanmış ve Türk-İş'in yanısıra ortak bazı teşekküller takdim edilmeye çalışılmıştır. O günün koşulları içinde Konfederasyonumuz bir bildiri yayınlayarak çoğulculuk ilkesini ayrıntılı olarak kamuoyuna yansıtmış bulunmaktadır. Aynı prensipler TRT Danışma Kurulu toplantısında da, ilgili ve yetkililere resmi bir muhtıra halinde, tebliğ edilmiştir. Konfederasyonumuz tarafından yayınlanan 28 Kasım 1974 günlü genelgede, raporumuzun ekindedir.

TEKSTİL İŞKOLUNDA YAPILAN OYLAMALAR VE TÜRK-İ

Değerli Yöneticiler,

Ülkemizde toplu iş sözleşmesi düzeninin 12 nci yaşını doldurduğu bu yıl içinde, yeni bazı gelişmelerin olduğu ve bazı işkollarında, işçi oylamasına başvurulduğu hatırlardadır. Tekstil İşkolunda oylamaların, çok büyük çoğunlukta Teksif Sendikamız lehine sonuçlanması üzerine, Genel Başkan basına bir demeç vermiş, ve bu demecinde istismar kaynaklarının, kurutulduğunu belirtmiştir. Bu demeçte raporumuzun ekindedir.

TÜRK-İŞ TEŞKİLAT BAŞKANLARI TOPLANTISI

Sayın Yönetim Kurulu Üyeleri,

Türk-İş İşçi Kurultayının toplanmasından önce Türk-İş teşkilât başkanlarının toplantıya çağrıldığı bilinmektedir. Teşkilât Başkanları

toplantısında Genel Başkan Halil Tunç önemli bir açış konuşması yapmış, ülke sorunlarıyla, teşkilât sorunlarını ayrıntılı bir biçimde dile getirmiştir. Genel Başkan Tunç'un bu konuşması da raporumuzun ekinde işçi hareketi açısından tarihi bir belge niteliğinde tetkiklerinize sunulmuş bulunmaktadır.

Sayın Yöneticiler,

Lokavtlar konusunun raporumuzda önemine uygun bir biçimde ele alındığı ve dile getirildiği müşahade edilmektedir. Tekstil işverenlerinin İzmir'de Lokavt uygulamalarını başlatmaları üzerine, Genel Başkan Halil Tunç bir basın toplantısı, düzenlemiş ve bu toplantıda Türk İşçi Hareketinin lokavtlarla ilgili görüşünü dile getirmiş bulunmaktadır. Genel Başkan'ın bu basın toplantısıyla ilgili metin aynen aşağıdadır.

TUNÇ: " TEKSTİL İŞVERENLERİ DİNAMİTİN FİTİLİNİ ATEŞLEDİLER, SONUCUNA KATLANIRLAR" DEDİ

"Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası'nın İzmir'de kurulu "Pamuk Mensucat Türk Anonim Şirketi'nde lokavt uygulamasını başlatması üzerine bugün Ankara'da bir basın toplantısı düzenleyen Türk-İş Genel Başkanı Halil Tunç, "dinamitin fitilini ateşleyenler, bunun sonuçlarına da katlanırlar" demiştir.

Türk-İş Genel Başkanı Halil Tunç basın toplantısında şunları söylemiştir:

"Türk İşçi Hareketi yaşadığımız son derece kritik günlerin idrakî ve dikkati içinde işçi-işveren ilişkilerini sertleştirmemeye özel bir çaba sarfederken, Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası, 63 işyerinde 27.807 işçiyi hedef alan lokavt kararının uygulamasına başlamış bulunuyor. İşverenler elinde, işçileri açlık ve sefalete mahkûm etme aracı olan lokavt şimdilik 1600 işçimize yöneltilmiştir. Önümüzdeki günlerde bunun daha da yaygınlaşacağı anlaşılmaktadır. Tekstil işverenleri dinamitin fitilini ateşlemişlerdir; bunun sonuçlarına da katlanacaklardır.

Çağdışı lokavt uygulamasına 1975 Türkiyesi'nde seyirci kalınacağını sanmak boş hayaldir. Çalışanları açlığa ve sefalete itme araçlarının siyasi iktidarların tercihlerine ve işçi-işveren ilişkilerinde kendi anlayışlarını aksettiren dengeye göre Yasa'ya yansımış olması, bunun adil ve haklı olduğunu göstermez.

./..

Lokavt, ne bir hak, ne de bir hürriyettir.

Lokavt sosyal hak da, nayasal hak da değildir.

Açlık ve sefalet koşullarını yaratmanın hakkı ve hürriyeti olamaz. Hak ve hürriyet adına haksızlık da yapılamaz.

Türkiye Tekstil İşverenleri Sendikası, TEKSİF ile uyuşmazlığa düştüğü tarihten bu yana sistemli bir şekilde Türk Kamuoyunun yanıltmağa çalışmıştır.

Tekstil İşverenleri, bu çabalarında bir yandan kamuoyuna tekstil sanayiinin kriz içinde olduğu görüşünü yaymaya çalışırlarken, öte yandan Lokavtın kendileri için doğal bir hak olduğuna inandırmaya uğraşmışlardır.

Bu iddialardan ikisi de iflas etmiştir. Tekstil sanayiinin kriz içinde olduğu yolundaki düzmece haberlere kendilerinden başka kimseyi inandırmaları mümkün olamamıştır. İşçi ücretlerinin maliyet içindeki payının yüksek olduğu iddiasını ise, mensubu bulundukları İstanbul Sanayi Odasının son yayınları yalanlamıştır. İşçilik maliyetinin yüzde 18'i bile bulmadığı ortaya çıkmıştır. Kredi darlığından, ihracat olanaklarının sınırlı olduğundan söz edenler ihracatta %25 vergi iadesinden yararlandıklarını gizlemişlerdir. Türk kamuoyu bunların nasıl bir mali sıkıntı içinde olduklarını lüks otelleri kapatarak yaptıkları düğünlerden bilmektedir.

Tekstil işverenleri Türk kamuoyunu yanıltma çabalarının iflas ettiğini görünce, şimdi de yeni bir takliğe başvurmaktadırlar.

İşçi ile sendikasının arasına girme, haberler yayarak işçilerin kafasında sendikaları hakkında tereddütler uyandırma çabası olarak tarif edilebilecek olan bu taktik de iflas etmeye mahkûmdur. Türk-İş üyesi kuruluşlar üyelerinin denetimine her zaman açık kalmıştır. Demokratik denetim sendikalarımızın en önemli niteliğidir. Buradan Tekstil İşverenleri topluluğuna sesleniyorum; Bizlerin, sendikalarımızın veremeyecekleri hesap yoktur: Ya sizler; aynı açıklık içinde olduğunuzu iddia edebilirmisiniz!

Öte yandan Tekstil işverenlerinin maliyeti arttırıcı genel fiyat artışlarından şikayete hakkı da yoktur. Çünkü onlar da, diğerleri gibi, maliyet artışlarını aynen mamullerine yüklemektedirler. Kâr oranlarında herhangi bir düşüş söz konusu değildir.

./..

Kazanmaktadır Tekstil İşverenleri!..

Devlet Plânlama Teşkilâtı rakamlarına göre, 1972 yılında 560 Milyon lira değerindeki tekstil ihracatımız 1973 yılında 1 Milyar 487 Milyon liraya yükselmiş ve 1974 yılında ilk sonuçlara göre 1 Milyar 882 Milyon liraya sıçramıştır. Kısaca 1973 yılında yapılan Toplu İş Sözleşmesinden bu yana, Türkiyenin tekstil ihracatı %336 ya yükselmiştir.

Yurt içi talepte de aynı yönde gelişme görülmektedir. 1972 yılından yurdumuzda tüketilen tekstil ürünlerinin değeri 19 Milyar lira iken 1974 yılında Türkiye'de bir yılda satın alınan tekstil malları için halkımız 36 Milyar 670 Milyon lira ödemiştir. Demek ki, bu dönemde tekstil işverenlerinin iç satışlarındaki artış %189 dur.

Ayrıca, özel sektör işverenleri, geçen yıllarda kilosunu 8-10 liradan aldıkları küflü pamuğu, bu yıl %50 ucuzuna, yani (4,5-5) liraya kapatmışlardır.

Tekstil işverenleri, Türk kamuoyunu yanıltmak için ne derlerse desinler, rakamları karalayamazlar.

Sizlere Uluslararası Çalışma Teşkilâtının çoğu Ortak Pazar ülkesi olan 17 ülkede tekstil sanayiindeki 1972 yılı işçi ücretleri ile ilgili bir araştırma sonuçlarını sunmak istiyorum:

17 Ülkede tekstil işçilerinin ücretleri şöyledir:

	Gün/TL
Kanada	311.44
USA	305.76
Hindistan	33.92
Japonya	116.79
Avusturya	104.60
Belçika	192.92
Danimarka	208.96
İspanya	84.32
Fransa	146.48
Almanya	277.20
Yunanistan	73.92
İtalya	119.36
Norveç	284.08
Hollanda	250.88
Türkiye	40.76
İngiltere	299.44
Avustralya	264.48

./..

Görüldüğü gibi Türkiye bu ülkeler içinde sadece Hindistan'dan 7.- lira daha ileridedir. O Hindistan ki, içinde bulunduğu şartlar hepimizce bilinmektedir.

Öte yandan gene Uluslararası Çalışma Teşkilâtı endekslerine göre, 1970 yılı 100 kabul edildiğinde Türkiye'de son 4 yıl içinde fiyatlar (179.2) noktasına ulaşmıştır. İşverenlerin tüm işçilik haklarında teklif ettikleri artış oranı fiyat artışlarıyla ücrette meydana gelen eksilmeyi dahi kapatabilecek düzeyde değildir.

İşçilerimiz bunu kabul etmeyeceklerdir.

İşçilerimiz, kendi şartlarını kabul ettirmek için işverenlerin başvurdukları sefalet ve açlığa mahkûm etme yöntemini suratlarına çarpacaklardır.

Lokavt sadece TEKSİF'E değil, tümüyle Türk İşçi Hareketine yöneltilmiştir.

Türk İşçi Hareketi, buna karşı tüm olanaklarıyla direnecektir.

İşçiye haksızlık yapmada, adaletsizlikleri sürdürmede işbirliği yapan tüm işverenler karşılarına dikilen işçileri göreceklerdir. Açlık ve sefalete karşı korunmak meşru savunmadır.

S O N U Ç :

Değerli Yönetim Kurulu Üyeleri,

Daha önce de çeşitli vesilerle açıkladığımız gibi, 1975 yılı Türk İşçi Hareketi bakımından dinamik bir yıl olacaktır. Bu yıl içinde işçi kurultayından tutunuz, İzmir'de anlamlı, şuurlu bir biçimde sonuçlandırdığımız Teksif mitingine önümüzdeki günlerde bölgelerde uygulamaya başlayacağımız diğer işçi kurultaylarına ve Türk-İş İşçi Eğitim Vakfını geliştirmeye yaygın bir eğitim ve teşkilâtlanma politikası uygulamaya kadar gerçekten insanüstü çaba gerektiren bir hareketli ve canlı bir çalışma politikası bu dönem içerisinde bütün mensuplarımızın hizmetine arzedilecektir.

İşçi Kurultayından sonra bu kurultayla ilgili olarak önce yaptırdığı yayınlara ek olarak olumsuz bir bildiri yayınlayan tek kuruluş Genel-İş Sendikamız olmuştur. Bu sendikamızın kurultayla ilgili eleştirilerini kamuoyunda tartışmak gereği duyulmamıştır. Ancak, hemen ilâve

./..

etmek gerekirse Türk-İş yöneticilerini tabana eğilmemekle suçlandıranların tabanın sesini ve Türk-İş'e olan güvenini İzmir mitinginde nasıl dile getirdiklerini görmelerini yürekten isterdik.

Bu dönem bir bakıma da teşkilâtımızın önemli genel kurullarının yapıldığı dönem olmuştur. DYF-İŞ Federasyonumuzun Ankara'da dört gün süren genel kurulu ve Tek Gıda-İş Sendikamızın İstanbul'da üç gün süren genel kurulu İcra Kurulumuz tarafından büyük bir özenle takibedilmiştir. Ege Yol-İş Sendikasının ve Ege Bölgesi Maden İşçileri Sendikasının genel kurulları da aynı ölçüde Türk-İş'in etkisini ve sesini duyurduğu genel kurullar olarak hatırlanacaktır. Diğer taraftan Milli Prodüktivite merkezinin bu dönem içinde yapılan genel kurulu ilk defa işçi kesiminden bir arkadaşın yönetiminde toplanmış ve gerekli aksiyon bu genel kurulda da gösterilmiş bulunmaktadır.

Bu dönem içerisinde Kıbrıs davamızın ve Kıbrıstaki işçi arkadaşlarımızın sorunları üzerinde de titizlikle durulmuş ve gereken maddi ve manevi müzaharet eskiden olduğu gibi sürdürülmüştür. Hava-İş Sendikasının iç bünyesinde meydana gelen huzursuzlukla ilgili olarak bu konuyu halletmekle görevli yönetim kurulu tarafından seçilen komisyon da görevini tamamlamış bulunmaktadır.

Türk toplumunun davranışını büyük bir dikkatle izlediği kendisine güven duyduğu Türk İşçi Hareketinin icracıları olarak bu dönem içerisindeki yapılan çalışmalarımız elbette rapor içine aldığımız ölçüde değildir. Buna rağmen raporumuzun Yönetim Kurulumuzca titizlikle ele alınacağına ve uyarıcı eleştirilerde bulunacağına yürekten inanıyoruz, yüce heyetinize saygılar sunarız.

CUMHURBAŞKANI FAHRİ KORUTÜRK'ÜN 1 MART 1975 TARİHLİ KONUŞMASI

"- Aziz Türk Milleti, Sevgili Vatandaşlarım,

Memleketimizi doğrudan doğruya veya dolaylı olarak ilgilendiren dış ve iç siyasî olaylar, 1975 yılı başından itibaren ağırlıklarını geniş ölçüde artırmıştır.

Uluslararası anlaşmalardan doğan (Kıbrıs Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını, toprak bütünlüğünü ve tarafsızlığını korumak maksadıyla, bize düşen görevi yerine getirmek için Temmuz/1974 de giriştiğimiz Kıbrıs Barış Harekâtı); dünyada, Türkiye'ye karşı dost veya düşman olan ülkeleri belirlemiş ve bu harekât, henüz maalesef siyasî bir çözüme bağlanamamıştır.

Diğer taraftan, dünyada ve bölgemizde barışın ve güvenliğin teminatı olarak kurulmuş bulunan, içinde bize de çok önemli görevler düşen, tarihte eşine rastlanmamış bir emekle vücuda gelmiş büyük bir ittifak manzumesi, Birleşik Amerika Devlet Başkanının her türlü iyi niyet ve mâkul çabalarına rağmen, tek taraflı büyük bir bunalıma sürüklenmiştir.

Ayrıca, Orta-Doğu ve Akdeniz'in siyasî ve askerî dengesinde Türkiye Cumhuriyeti coğrafyasının tarihten gelen allerjik durumu, günümüzün atom bombası tehlikesi ile kıyaslanan petrol sorunu ile birleşerek, dünya barışını çok ciddi şekilde etkileyen bir hüviyet almıştır.

Bütün bu son derece ağır şartlar altında, ulusumuz, parlamentonun güven oyu vermediği bir hükümetle idare edilmek zorunluğunda bırakılmıştır. Ve nihayet Devlet çarkının dönmesinde temel yasalardan biri olan 1975 malî yılı bütçesinin yasalaşmasında çeşitli müşküllerle karşılaşılmıştır.

Fakat, tarihinde böyle içten ve dıştan gelen çeşitli olağanüstü bunalımlara daima karşı koymasını bilmiş olan milletimizin parlamentosu, her şeye rağmen çalışmış, Sayın Irmak hükümeti, görevini çetin şartlar altında büyük bir vazife anlayışı içinde yürütmüş ve Cumhuriyet Türkiyesi, Devletin gücünü ve itibarını dünyaya karşı korumayı ve kabul ettirmeyi başarmıştır.

./..

Sevgili Vatandaşlarım,

Şimdi hep birlikte, son iki sene içinde cereyan eden olayları serinkanlılıkla değerlendirmek, ileriye doğru atacağımız adımların önemini hep birlikte düşünmek gerekmektedir.

1973 genel seçimlerinden sonra, büyük çabalarla teşkil edebilmiş olduğumuz, parlamentoya dayalı (Cumhuriyet Halk Partisi ve Milli Selâmet Partisi) Koalisyon Hükümeti, Eylül/1974 içinde istifa etmiş; uzun danışmalar, görüşmeler sonucu, siyasî partilerden almış olduğumuz açık ve kapalı teminata dayanarak görevlendirdiğimiz Sayın Sadi Irmak'ın kurduğu bugünkü Hükümet de Millet Meclisinin güvenine mazhar olamıyarak, Kasım/1974 sonunda keza istifa etmiştir. O günden bugüne kadar parlamentoya dayalı bir hükümet kurulması hususunda büyük bir sabırla yapmış olduğu çabalar henüz olumlu bir sonuç vermemiştir.

Rejimimiz açık rejimdir. Basınımız özgürdür. İçte ve dışta cereyan eden bütün siyasî olayların gelişimi de, hepinizin gözleri önündedir.

Toplumumuz, kendisini güven içinde yaşatacak, huzura, refaha kavuşturan esaslı kararlar alabilecek, parlamentoya dayalı, kuvvetli bir hükümetin özlemi içindedir. Dünyanın her yerinde siyasî partiler şüphesiz, ancak kendi inandıkları ve programlarında açıkladıkları ilkelerin, toplumu istenen düzeye kavuşturacağı kanısındadırlar. Ve kamuoyunu, kendi inançları istikametinde oluşturmaya, kazanmaya çalışırlar ve diğer siyasî partilerin görüşlerini çeşitli şekilde eleştirirler ve kendilerinden başkasının tutumlarını hatalı ve kusurlu bularak suçlarlar. Bu yüzden, (özgür demokratik parlamenter sistemi) tamamen yerleştirmiş olan ülkelerde dahi büyük kavgalar olmuş, pek çok kan dökülmüştür. Çünkü, tek kelime ile siyasî partiler, tutum ve davranışlarında objektif olamazlar, duygusal olmaktan kurtulamazlar ve hatta bazan içlerinde bulunan mutaassıp militan kimselerin hareketlerini önleyip firenliyemezler...

Lâkin, bugün bizde olduğu gibi, ulusal varlık, ciddî tehlikelerle karşı karşıya geldiği zaman, bütün siyasî partilerin duygusallıktan arınmaları; hiç olmazsa muayyen bir bunalım dönemini aşabilmek için birbirlerine yaklaşmaları zorunludur. Bunu anlamıyan, yapmıyan toplumların bağımsızlığında, bütünlüğünde derin çöküntüler meydana gelmesi, bunun kaçınılmaz bir takım felâketler doğurması tabiîdir..

./..

Biz, Türkiye olarak (özgür demokratik parlamenter sistemin) toplumlar için her türlü zorluklarına ve kusurlarına rağmen en geçerli idare sistemi olduğuna inanmış bir Devletin mensuplarıyız.

Ülkemizde istikrarlı bir hükümet kurup, özgür demokratik rejim içinde kalkınmaya geçmek için sarfettiğimiz çabaya, kaybettiğimiz zamana ve hatta giriştiğimiz kavgalara bakarak üzülebiliriz. Fakat asla umutsuzluğa düşmemeliyiz.. Türk milleti, tarihin derinliklerinden gelen ve ebediyete kadar uzayıp gidecek, öğünülecek karaktere sahip olan bir millettir.

Çağın uygarlık düzeyi üstüne çıkacak her türlü imkân ve şartlara sahiptir, maliktir. Biz (Din) e afyon ve dindar'a (afyonkeş) demeyiz.. Tanrı'ya inanırız. Türkiye'de hiçbir zaman, din elden gitmemiştir, gitmiyecektir.. Kafalarımızdan, ruhlarımızdan söküp çıkarmak istediğimiz şey, batıl inanışlarla dinin ve şeriatın, dünya ve devlet işlerine karıştırılması oyunlarıdır.. Türkiye'de, herkes din ve mezhep ayırımına bakılmaksızın kanun önünde eşittir. Devlete vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes, Türktür ve hiçbir kişinin ve hiçbir sınıfın hiçbir imtiyazı yoktur. Ve Türkiye'de imtiyazlı sınıflar yaratılmasına da asla imkân ve fırsat verilmiyecektir.

Sayın Vatandaşlar,

Bugün etrafımızda ve memleketimizde cereyan eden olaylar ve üstünde yaşadığımız coğrafya, parlâmentoya dayalı bir hükümet kurmak için daha fazla tartışmaya ve daha fazla çekişmeye müsait değildir. Uzakdoğu'da aynı tarihe sahip, aynı dili konuşan, aynı dine bağlı ülkeler ortalarından bölünmüş, senelerden beri birbirleriyle boğazlaşmaya sürüklenmişlerdir. Avrupa'da, çağdaş uygarlık içinde oldukları, hatta aynı peygambere inandıkları halde, bugün, geceleri bir tutam uykuya hasret, birbirini pusuya düşüren, birbirinin kanına susamış olan; barıştan, huzurdan yoksun toplumlar bulunduğunu görüyoruz.. Bu konuları derinleştirmek gereksizdir.. Günümüzün bu ibret veren olaylarını, milletimizin büyük bir çoğunluğu, televizyonlarında görüyor, radyolarında dinliyebiliyorlar.

Sevgili Vatandaşlarım,

Sözlerime, böyle uzun bir başlangıç yapmaktan maksadım, bugün kuvvetle muhtaç olduğumuz siyasî istikrara bizi bir an evvel götürecek yolu, hep birlikte düşünmek ve belirtebilmek içindir.

./..

1973 genel seçimlerinden sonra, siyasî partilerimizin genel başkanlarıyla ayrı ayrı ve toplu bir halde müteaddit defalar görüştüm. Fikirlerini defalarca aldım. Parlamentodaki siyasî parti gruplarının düşüncelerini dinledim. İlâveten pek çok sâde vatandaştan, pek çok kuruluştan ve seçkin siyasî şahsiyetlerden de öneriler aldım. Evvela, hükümet bunalımından sıyrılabilmek için bana yardımcı olmak zihniyetinden hareket ettiklerine emin olduğum bu öneri ve girişimleri için, bu yurtsever vatandaşlarıma şükranlarımı ifade etmek isterim.

Bütün bu temaslar hakkında çeşitli fırsatlarla yaptığım açıklamaları ve tuttuğum özel notları bir daha gözden geçirdim. Hemen açıklamalıyım ki, aralarında birbirine zıt düşen, birbirini çürüten teklifler de olmakla beraber, bütün bu önerilerde, siyasî partiler dahil, bütün vatandaşlar, millî birlik ve beraberlikten bahsetmekte birleşmişlerdir.

Tarihte görülmüştür ki, (özgür demokratik rejimin) bir memlekette yerleşebilmesi için zaman içinde ağır bedeller ödenmesi gerekmektedir. Ve hatta bu ödenen bedeller sonunda başarı sağlanamazsa, zihinlerde, ülkenin kimin tarafından idare edilebileceği sorunları doğmakta ve totaliter rejime hasret uyanmaktadır. Türkiye olarak biz, çok şükür, bu tecrübelerden geçmişizdir.. Dünyanın pek çok yerinde kadınlar, tüm haklarına büyük çabalardan sonra henüz yeni yeni kavuşurken, Cumhuriyet idaresinde Türk kadını, bu haklarına semelerce evvel kavuşmuştur.. Dünyada işçiler, haklarını alabilmek için yıllarca kan dökmüş iken, Cumhuriyet idaresinde Türk işçisi, bu haklarını en kısa yoldan, başka ülkelerle kıyaslanamıyacak bir ölçüde gerçekleştirebilmiştir.

Fakat biz, bu yolda eriştiğimiz düzeyi asla yeterli görmüyoruz. Memleketimizde özgür demokrasiyi yerleştirmek için bizim de daha pek çık sınavlardan geçmemiz, daha pek çok çabalar sarfetmemiz gerektiğine inanıyoruz.. Lâkin, her şeyden evvel, bugün memlekette siyasî istikrara ihtiyaç vardır. Bu siyasî istikrarı sağlamak için, bu aşamada, benim şahsen vardığım sonuç şudur:

1. Siyasî partiler, evvelâ bir siyasî mütareke içine girmeli ve vatan sathındaki tansiyonu, memleket bağı ve sevgisi içinde düşürmelidir. Parlamentomuzun bugünkü tablosundan, muhtaç olduğumuz, ömürlü bir hizmet hükümeti çıkarmak mümkün değildir; bunu, kabul etmelidirler. Zorlanarak çıkarılacak hükümetler, yakın bir gelecekte, tarihi yanılgılar olarak, Türk milletini daha keskin cephelere bölecek vebundan siyasî partilerimiz de, hür demokrasimiz ve nihayet Devletimiz de zarar görecektir.

./..

2. Millet iradesine başvurmak zorunludur. Fakat hemen ilâve etmeliyim ki, Millet Meclisinin kendisini yenileme kararı, ancak ve ancak yine kendisi tarafından verilebilir. Fakat Meclisin böyle bir karar alarak, bugünkü şartlar altında seçime gitmesi, aynı siyasî tabloyu vermesi ihtimaline karşı gerekli tedbirlerin alınması da, aynı şiddette zorunludur.

3. Ülkemizde hür demokratik rejimi yerleştirmek için son yılların tecrübelerinden aldığımız dersleri, yasalarımıza geçirmekte, bu maksatla gerekli değişiklikleri yapmakta kesin bir zorunluk vardır.

Bu itibarla, Türkiye Cumhuriyetinin dışta ve içte alacağı son derece önemli kararları, vatandaşları ayrı ayrı cephelere bölerek veya azınlık hükümetleri kurarak alabilmek, asla mümkün değildir. Bu şekilde hareket, milleti ve vatanı bölmekten, devletin gücünü azaltmaktan başka bir sonuç vermiyecektir; sorumluluğu ve günahı ağır olacaktır.

Siyasî kuruluşların; (biz ayrı ayrı partileriz, görüşlerimiz ayrıdır, anlaşamayız, demokraside muhalefet şarttır) gibi, ileri sürecekleri mazeretlerin geçerli olduğu günler içinde değiliz... 50 yıl evvel Ankara kapılarına kadar vatanımızı istilâ edenleri, arkalarında kan, ateş ve harabeler bırakarak yurdumuzdan sürüp çıkardıktan sonra, onlarla nasıl oturup anlaşabildiğimizi, nasıl ittifaklar kurabildiğimizi hatırlamalıyız..

Bana, harp içinde miyiz?.. diye sormayınız. Ben, sizlere, bugün barış içinde miyiz?.. diye soruyorum ve bütün siyasi partileri ve bütün vatandaşları birleşmeğe davet ediyorum.

Cumhurbaşkanının Anayasa'daki görevi, sadece hükümeti kurmak için bir Başbakan atamaktan ibaret değildir. Anayasamız, 102 nci maddesinde yer alan bu görevden önce 96 ncı maddede, Cumhurbaşkanına vazifeye başlarken ettirdiği yemin ile (Türk Devletinin bağımsızlığına, vatanın ve milletin bütünlüğüne yönelecek her tehlikeye karşı koyma) görevini vermiştir.

Cumhurbaşkanı, bu görevi nasıl ifa edecektir?.. edebilecektir?.. Bunu, vatandaşlarımın vicdanlarında temiz yürekle değerlendirmelerini istiyorum.

Sevgili Vatandaşlarım,

Dünyanın her yerinde, büyük iç kavgalarda dış etkenlerin ve merkezlerin rolü vardır. Bu, tarihte böyle olmuştur, bugün de böyledir. Türkiye'deki siyasî çekişmeleri, siyasî görüş ayrılıklarını, dış merkezler

./..

kendi hesapları istikametinde körüklemekte, işlemektedirler. İçte barış içinde olan Türkiye, dış siyasette güçlü ve bağımsız olabildiği için, son elli sene içinde Cumhuriyet idaresi başını dik tutabilmekte, bu durum bölgede çıkarı olan merkezlerin hesabını bozmaktadır. Biz, düşmanlarımızı biliyorduk; dostluklarımıza yeni dostluklar katmak istiyorduk. Şimdi açıkça görüyoruz ki, bize, bizden başka dost yoktur. Bizim, yardımdan, akıldan çok birbirimize ihtiyacımız var.. El ele verdiğimiz zaman çözülemiyecek sorunumuz yoktur.

Dünyaya ilân ettik.. Biz dış sorunlarımızı müzakere ile , barış içinde çözmek istiyen bir milletiz dedik.. İç sorunlarımızı, siyasî partiler arasında barış içinde müzakere yolu ile çözemezsek kendi kendimizle çelişkiye düşeriz.. Bu tutum, devlet gücünü zaafa uğratmaktan başka bir sonuç vermez.

Eğer Türk milleti olarak, dış merkezlerin siyasî amaçlarına âlet olmak istemiyorsanız, dünyanın dört bir tarafına kıyasla, barış içinde olan ülkemizin huzurunu bozacak kışkırtmalara, saldırılara karşı devlet kuvvetlerinin yanında bulununuz. Bütün siyasi partiler, kuruluşlar, dernekler, şahıslar, hepiniz, birbirinizi suçlamadan kaçınınız ve devletin kanun gücüne güç ve itibar katmağa çalışınız.

Aziz Vatandaşlarım,

Benim aylarca sabırla yürüttüğüm çalışmalar sonunda vardığım anlayış budur.

Sizlere, memleket durumunu ayrıntılarıyla açıkladım. Bu açıklamaların ışığı altında varılacak en isabetli karar etrafında, sağduyu sahibi olanların birleşeceğine asla şüphe etmiyorum.

Bu karar, yaptığım açıklamaların sonucunda, yukarda üç madde üzerinde hülâsa ettiğim amaçlar istikametinde çalışacak ve bu amaçları gerçekleştirecek bir Millî Koalisyon Hükümeti kurmaktır. Demeçlerinde daima millî birlikten ve barıştan bahseden bütün siyasî partilerimiz ve parlamentomuz mensuplarını, içinde bulunduğumuz koşullarda duygusallıktan arınarak, bu düşüncelere altında birleşmeye davet ediyorum.

Hükümeti kurmak görevini Sayın Senatör Sadi Irmak'a veriyorum.

Yeni atanan Başbakana, siyasî partilerin ve bütün memleketsever yurttaşların destek olmalarını rica ediyor, hepinizi sevgi ile selamlıyorum."

TÜRK-İŞ İŞÇİ EĞİTİM VAKFI

VAKFIN ADI

Madde 1. Vakfın adı: TÜRK-İŞ İŞÇİ EĞİTİM VAKFI'dır.

VAKFIN MERKEZ VE ŞUBELERİ

Madde 2. Vakfın merkezi ANKARA'dadır. Vakıf gayesini gerçekleştirebilmek için yönetim kurulu kararıyle ve Yönetim Kurulunun lüzum göreceği mahallerde şubeler açabilir ve tesisler kurabilir.

VAKFIN GAYESİ

Madde 3. Vakfı kurmakta amaç;

a) Kabiliyetli Türk İşçi çocuklarına ilk, orta, lise, yüksek ve mesleki öğrenim ve öğretim yaptırmak suretiyle, ülkemizin gelişmesinde rol oynayacak, milli kültür ve ananelerine bağlı, sağlam karakterli, her türlü görevi yüklenebilecek vasıflarda ilim, fikir, sanat ve fen adamlarının yeşitmesini temin etmektir.

Bu amaçla vakıf,

1- Burslar verir,
2- Para yardımı veya ders malzemesi yardımı yapar,
3- Ders çalışacak, araştırma yapacak ve yatacak yer temin eder.

Vakıf ayrıca,

b) Ülkemizin kalkınması, milli birlik ve beraberlik şuurunun gelişmesi ve fertlerin aydınlanması için araştırma ve yayın yapar, seminer ve konferanslar tertipler,

c) Vakfın amacına uygun çalışmalarda bulunan resmi ve özel kuruluşlarla işbirliği yapar.

d) Şartlı bağışların amaçlarına uygun istikamette kullanılmasını sağlar.

VAKFIN SAĞLIYACAĞI İMKANLARIN KARŞILIĞI

Madde 4. Vakfın sağlıyacağı imkânlar karşılıksızdır.

VAKFA TAHSİS OLUNAN MEBLAĞ VE VAKIF GELİRLERİ

Madde 5.

./..

a) Kurucu Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu tarafından vakfa (45.000.-)TL. (Yalnız kırkbeşbin Türk...)liradır. tahsis edilmiş ve tediyatı yapılmıştır.

b) 3 ncü maddede öngörülen amacın gerçekleştirilebilmesi için,

(1) Türk-İş ve Türk-İş'e bağlı milli sendika ve federasyonlardan yapılacak bağışlar,

(2) Gerçek ve tüzel kişilerin şartlı ve şartsız olarak yapacakları menkul ve gayrimenkul bağışlar, ölüme bağlı tasarruflar ile intikal edecek para, taşınır veya taşınmaz mallar, kıymetli evrak ve hisse senetleri,

(3) Anlaşma ile yapılan aynı ve nakdi dış yardımlar

(4) Vakfın adına yapılan yayınlardan elde edilen gelirler.

(5) Vakıf adına kurulacak işletme, müessese ve ben zeri döner sermaye gelirleri,

(6)Her türlü teberru ve diğer gelirler,

(7) Tahsis olunacak intifa hakları, vakfın gelirleridir.

VAKFIN GİDERLERİ

Madde 6. Kanunî teftiş ve denetleme masrafları çıktıktan sonra vakfın gelirlerinin tamamı gayesinin tahakkukuna sarf ve tahsis olunur. Vakfın gayesine uygun ve işlemesini temin için her nevi gider evrakı müsbite karşılığında yapılır. Ana sermayeye ilâve edilecek yukarıda sayılan gelirler cari masraflara sarf edilemez, ancak bu gelirlerden elde edilecek kazançlarla cari masraflar karşılanır.

VAKFIN ORGANLARI

Madde 7. Vakfın organları şunlardır:

a) Genel Kurul
b) Yönetim Kurulu
c) İcra Kurulu
d) Denetim Kurulu
e) İhtisas Komisyonları (Danışma Kurulu)

VAKIF GENEL KURULU

Madde 8. Vakıf Genel Kurulu aşağıdaki üyelerden kurulur.

./..

a) Vakıf senedinin (5/b-1) nci maddesi gereğince bağışta bulunan Türk-İş üyesi her kuruluşu temsilen bir kişi,

b) Türk-İş İcra Kurulu Üyeleri,

c) 10'ncu Madde gereğince tesbit edilen Yönetim Kurulu üyeleri,

d) 15'nci madde gereğince seçilen Denetim Kurulu asıl üyeleri,

(a) ve (b) fıkralarında belirtilen üyelerin temsilcisi bulundukları kuruluştaki görevi, her ne sebeple olursa olsun sona erdiğinde "Vakıf Genel Kurul üyeliği"de düşer. Bu takdirde, ilgili kuruluş yetkili organı, vakıf Genel Kurulunda kuruluşu temsil edecek yeni üyeyi seçer; seçilen bu üye "Vakıf Genel Kurul Üyesi" olur.

Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu asil üyeliğine seçilmiş bulunan "Vakıf Genel Kurul Üyeliğine" temsil ettikleri kuruluşlardaki görevleri herhangi bir sebeple sona ermiş olsa da Vakıf Genel Kuruluna kadar muhafaza ederler; bu gibilerin üyeliği, Genel Kurulda göreve yeniden seçilmemeleri halinde sona erer.

Genel Kurul üç yılda bir Nisan ayının ilk pazar günü toplanır. Nisan temin edilemezse toplantı bir hafta sonraki pazar günü yapılır. Genel Kurul, Yönetim Kurulunun veya Denetleme Kurulunun göstereceği lüzum üzerine olağanüstü toplantıya çağırılabilir, Genel Kurul üyelerine, Genel Kurulu toplayan heyet tarafından toplantı günü, yeri, saatı ve gündemi yazılı olarak bildirilir. Genel Kurulda her toplantıya mahsus olmak üzere bir başkan, bir başkan vekili ve iki takip toplantıyı idare etmek üzere seçilir. Genel Kurul, üye tam sayısının mutlak ekseriyetiyle toplanır ve kararlar toplantıya katılanların mutlak ekseriyetiyle alınır.

GENEL KURULUN GÖREVLERİ

Madde 9. Genel Kurul vakfın en yüksek karar ve danışma organıdır. Vakfın çalışma programı, esasları, yıllık blançosu, bütçesi ve hesapları hususunda kesin kararlar alır. Vakıf senedini değiştirebilir. Vakfın üç yıllık hesaplarının ibrasını yapar ve yeni yönetim kurulu ve denetim kurulunu seçer.

YÖNETİM KURULU

Madde 10. Yönetim Kurulu 6 asil ve üç yedek üye ile Türk-İş Genel Başkanından müteşekkil olup Genel Kurulca seçilir. Üç sene müddetle

./..

görev yapar ve görev süresi biten üyelerin yeniden seçilmeleri caizdir. Yönetim Kurulu Başkanlığını Türk-İş Genel Başkanı yapar.

Yönetim Kurulu aralarında bir başkan vekili, bir genel sekreter ve bir genel mali sekreter seçer, özürsüz olarak birbirini takiben 3 toplantıda bulunmayan ve 6 aydan fazla bir müddetle fasılasız devam eden bir hastalıkla malûl bulunan bir üye istifa etmiş sayılır ve bu husus kendisine yazılı olarak bildirilir. Haysiyet kırıcı bir suçla mahkum olan veya vakfa ait işletme ve müesseselerin aleyhinde hareket eden ve faaliyetlerde bulunan üyenin üyelikten çıkarılmasına yönetim kurulunca ve mevcut üyenin üçte ikisinin huzuru ile ve mutlak ekseriyet ve gizli oyla karar verilir. Üyelikten çıkarma kararının üyenin yazılı savunması alındıktan sonra verilmesi gereklidir.

YÖNETİM KURULUNUN GÖREVLERİ

Madde 11. Yönetim Kurulunun yetki ve görevleri şunlardır.

a) Vakfı temsil etmek

b) Vakfın sermayesini ve gelirlerini artırmak

c) Vakfın gayesinin tahakkukuna çalışmak

d) İşletme ve müesseseler kurmak ve bunların devamlılığını temin etmek veya ettirmek.

e) Vakıf ve vakfın idaresindeki işletme ve müesseselerinin idaresine ait her türlü yönetmelik ve talimatnameleri hazırlamak, bunları tatbik etmek ve ettirmek ve gerektiğinde tadil etmek veya meriyetten kaldırmak

f) Genel Kurula sunulacak vakıf bütçesini hazırlamak ve alınacak karar uyarınca tatbikata koymak

g) Vakıf ve vakfa bağlı işletme ve müesseselerin çalışma ve gelişme programlarını ve bunlar hakkında vaki olacak teklifleri tetkik, kabul veya reddetmek

h) Vakıf işlerinden dolayı mesuliyetleri görülenler aleyhine hukuki ve cezai takibat lüzum olup olmadığına karar vermek ve gereken kanuni işlemi yapmak

ı) Vakıf işletme ve müesseselerinin müdür ve personelini tayin ve azletmek, ücretlerini tesbit etmek (yönetim kurulu üyeleri müdür ve personel olamazlar.)

i) Vakıf senedini yorumlamak,

k) Şubeler açmak ve yetkilerini tesbit ile tayin etmektir.

./..

YÖNETİM KURULU TOPLANTILARI

Madde 12. Yönetim Kurulu en az iki ayda bir defa olağan olarak toplanır. Üyelerden yarısının veya başkanın yahut denetim kurulunun talebi ile yönetim kurulunun olağanüstü olarak toplanır. Olağanüstü toplantının gündemi, günü, saati ve yeri en geç 48 saat evvel üyelere yazılı olarak bildirilir. Olağanüstü toplantıda gündem dışı bir husus görüşülemez. Yönetim Kurulu kararları üye nisabının yarısından bir fazlası ile alınır.

İCRA KURULU

Madde 13. İcra Kurulu, Yönetim Kurulu Başkanı Genel Sekreteri ve Genel Mali Sekreterinden teşekkül eder. Yönetim Kurulunun tesbit edeceği direktifler dahilinde çalışır ve yönetim kurulunun aldığı kararları uygulanır. Vakıf işlerinin süretle yürütülmesi için Yönetim Kurulunun oluru ile gerekli müdürler, personel, uzman ve müşavirlerin tayinini yapmak, bütçe taslağını, sene içinde uygun göreceği bütçe değişikliği tekliflerini, sene sonunda faaliyet raporunu ve mali raporu hazırlamak, vakıf ve bağlı kuruluşlarına ait tüzük ve yönetmelik taslaklarını hazırlamak ve yönetim kuruluna sunmak İcra Kurulunun görevleridir.

DENETİM KURULU

Madde 14. Denetim Kurulu aralarından seçilecek bir başkanın idaresinde ikisi idari, ikisi mali denetimi sağlamak üzere Genel Kurulda seçilecek beş asil üyeden teşekkül eder. Ayrıca iki de yedek üye seçilir. Görev yenilenmesinde Yönetim Kurulu üyeleri için tatbik edilen usule uyulur. Görevleri nihayete erdiğinde tekrar seçilmeleri caizdir.

a) Başkan iki grup arasındaki birliği ve organizasyonu temin eder.

b) İdari Denetleme Kurulu

1- Vakıf işletme ve müesseselerinin ve bağlı idari ve irtibat bürolarının (şubelerinin) çalışmalarını ve idari tasarruflarını denetler.

2- İdari Çalışma tasarrufları hakkında Yönetim Kuruluna rapor verir ve tesbit ettiği yolsuzlukları yönetim kuruluna bildirir.

3- Vakıf işletme ve müesseselerinin sevk ve idaresinin rasyonel bir seviyede tutulması hakkında yönetim kuruluna gerekli ikazlarda bulunur.

./..

4- Sevk ve idare hakkında yönetmeliklerin hazırlanmasını ve düzenli bir şekilde çalışmasını temin hususunda tetkikler yaparak görüş beyan eder.

c) Mali Denetleme Kurulu

1- Vakıf işletme ve müesseselerinin ve vakfa bağlı kuruluşlarının bilançolarını ve sarf vesikalarını tetki ederek kati hesap ve bilançolarının zamanında hazırlanmasının temini hususunda Yönetim Kuruluna gerekli ikazları yapar.

2- Vakıf işletme ve müesseselerinin bütün hesaplarını ve mali işlerini denetler.

3- Mali işler ve hesaplar hakkında Yönetim Kuruluna rapor verir ve var ise tesbit ettiği yolsuzlukları bildirir.

İHTİSAS KOMİSYONLARI (DANIŞMA KURULU)

Madde 15. Vakıf gelişme çalışmalarına yardımcı olmak üzere yönetim kurulu kararıyle yeteri kadar ücretli veya ücretsiz, geçici veya daimi uzmanlardan müteşekkil komisyonlar kurabilir. Bu komisyonların hazırlıyacakları ilmi, teknik vesair raporları yönetim kuruluna bildirirler.

YÖNETMELİKLER

Madde 16. Vakfın genel olarak idaresi:

Yukarıda kısımları yazılı idare uzuvlarının çalışmalarına toplanıp müzakerelerine ve karar almalarına mütedair usul ve esaslarını bu uzuvların vazife ve selâhiyetlerini (Yönetim ve Denetleme heyet ve Kurullarında görev alacak üyelerin tazminat ve yollukları bütçe ile saptanır.) Vakıf aleyhine ve lehine açılacak ve yapılacak adli işlemler için alınacak tedbirlerin vakıf merkez ve bağlı şube işletme ve müesseseleri kadro ve kuruluşlarını büro miktarlarını, vakfın gelir ve giderlerinin irat ve sarfına dair usul ve esasları ile vakıf blançosunun tanzim usulünü genel kurulun toplanma ve masraflarına ait yönetmelikler ile gerekecek diğer yönetmelikler yönetim kurulu tarafından yapılır. Yönetmelikler Yönetim Kurulu üyelerinin 2/3 çoğunluğu ile yürürlüğe konur, değiştirilir veya yürürlükten kaldırılır.

./..

VAKFIN SONA ERMESİ

Madde 17. Vakfın gayesinin gerçekleşmesi imkânsız hale gelirse, vakıf dağılmış olur, Vakıf Yönetim Kurulu vakfın gayesinin gerçekleşmesinin imkânsız hale geldiği kanaatına varırsa, vakfın sona ermesi için yetkili mahkemeye yazı ile başvurur. Bu durumda mahkemece verilen karara göre işlem yapılır.

Vakıf kendiliğinden dağıldığı takdirde borçların tasfiyesinden arta kalan ve şartlı bağışlar dışında kalan mal ve haklar, eğitim ve öğretim kuruluşlarına yardım eden hayır derneklerine veya aynı amacı taşıyan diğer bir vakfa devredilir.

Şartlı bağış ve ferağlarla vakfa verilen taşınmazlar şartlara uyularak, bu ferağ ve bağışı yapanlara veya bunların göndermiş olduğu gerçek ve tüzel kişilere devir veya idae olunur.

VAKIF SENEDİNDE DEĞİNİLMEYEN KONULAR

Madde 18. Bu senette değinilmeyen konularda Türk medeni kanunu hükümleri ile bu kanun hükümlerine göre kurulan vakıflara ilişkin Tüzük Hükümleri uygulanır.

Geçici Madde: Vakıf kurucuları, en geç bir yıl içinde yapılacak Genel Kurula kadar vakıf Yönetim Kurulu görevini yaparlar.

Kurucular : Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ) adına

Genel Başkan	Genel Sekreter	Genel Mali Sekreter
HALİL TUNÇ	SADIK ŞİDE	ÖMER ERGÜN
İmza	İmza	İmza

Genel Teşkilâtlandırma Sekreteri	Genel Eğitim Sekreteri
ETHEM EZGÜ	KAYA ÖZDEMİR
İmza	İmza

31 Aralık 1974

TÜRK-İŞ GENEL BAŞKANI HALİL TUNÇ'UN
YENİ YIL MESAJI

Yeni yıl dolayısıyla Türk-İş Genel Başkanı Halil Tunç bir mesaj yayınlamıştır.

Tunç'un mesajı şöyledir:

"Yurtta ve dünyada, buhranlı ve üzüntülü günler arasında bir yılı geride bırakıp yeni yıla girerken, herşeye rağmen, geleceğe ümitle bakmak istiyoruz.

Türk İşçi Hareketi, yeni yıla büyük işçi lideri Seyfi Demirsoy'un yokluğunu buruk bir acıyla hissederek girmektedir.

1974, yurdumuzda ve dünyada mutsuz yığınların özlemini çektiği insanca yaşama olanaklarını sağlayamamıştır.

İşçi Hareketinin tüm çalışmalarında temel hedef olan "herkese ekmek, herkese barış ve özgürlük", dünya nüfusunun önemli bir çoğunluğu için hayal olmakta devam etmektedir.

Yoksulu daha yoksul, zengini daha zengin yapan koşullar ve bunların yol açtığı dengesizlikler etkenliğini sürdürmektedir.

Açlıkla karşıkarşıya 460 milyonu doyurmayan insanlık, kendi mahvına da yol açabilecek silâh yapımına milyarlar harcamaktadır.

Açlık, savaş, sosyal adaletsizlik, terör ve hürriyetsizlik ve bunların yol açtığı binlerce sorun, 20 nci yüzyılın son çeyreğine girmek üzere bulunduğumuz şu günlerde çözüm beklemektedir.

İnsanlık 1975'de bu sorunları çözüme kavuşturabilecekmidir?

Herkese ekmek, herkese barış ve özgürlük dileğimizi tekrarladığımız bu gün, bu soruya olumlu cevap verilebilmesini yürekten isterdik.

DÜNYA BÖYLE YA YURDUMUZ

Ulus olarak, 1975 yılına, aylardır çözümlenemeyen bir hükümet bunalımıyla birlikte girmenin derin üzüntüsünü duymaktayız.

Hükümet bunalımı, yurdumuzda, sadece siyasal alanda düzensizliğin değil, aynı zamanda, ekonomik ve sosyal istikrarsızlığın başlıca etkeni olmuştur.

./..

İşsizliğin çığ gibi büyüdüğü; enflâsyonun, dar ve sabit gelirlilerin sabrını patlama noktasına ulaştırdığı günleri yaşıyoruz. Ve ulusça, bu sorunları çözümlemekle ödevli kişi ve kuruluşların, aralarındaki kısır çekişmeleri sürdürmekten öte, hiçbir olumlu çaba sarfetmemelerine, hiçbir tedbir almamalarına tanık oluyoruz.

SİYASAL ÇIKAR SAVAŞI BİTMEYECEK Mİ?

1974 yılının yarısını ya hükümet bunalımı, ya da istifa etmiş hükümetlerin yönetiminde geçiren Türkiye'de bir gerçek, artık bütün çıplaklığı ile, gözler önüne serilmiş bulunmaktadır. Hükümet bunalımının temelinde siyasal parti çıkarları yatmaktadır...

Tablo şudur: Siyasal partilerimiz, özellikle hükümeti kurmakta sayısal etkisi olanlar, yurt çıkarlarını bir köşeye itmişler, parti çıkarlarının peşine düşmüşlerdir. Bunlar yurt çıkarlarını hatırlamak istememekte, ya da bunu düşünme ödevini diğer partilerin yerine getirmesini beklemektedirler.

Ulusun birbirinden acil ve öncelikle ele alınması gerekli yığınla işi varken, eski alışkanlıklarını sürdüren siyasi partilerimiz, bu tutumlarıyla, milletimizi hergün biraz daha sefalete ve rejimi hergün biraz daha çıkmaza sürüklediklerini görmezlikten gelmede adeta yarışmaktadırlar.

KAYBEDECEK SANİYEMİZ YOK...

Üzülerek belirtilmelidir ki, bu vurdumduymazlık, toplumun her kesiminin uyarılarına rağmen sürdürülmektedir.

Zaman; koltuk kavgası, sen-ben tartışması ve artık tiksinti hissine yol açan siyasi manevralarla, bir mirasyedi umursamazlığı içinde, heba edilmektedir.

Meclislerin açılışından bu yana geçen iki ay içinde hiçbir yasama çalışmasının yapılmamış olması gözlerden kaçmamaktadır.

Oysa Türkiye'nin kaybedecek saniyesi yoktur.

Türkiye, siyasal buhranı geride bırakmak, sosyal adalet ilkelerine dayalı hızlı bir kalkınmanın ciddi çalışması içine girmek zorundadır.

Bu; sadece ekonomik geleceğimiz için değil, demokrasimiz için de, Parlamentonun itibarını koruyabilmesi için de, dış siyasal ilişkilerde başarılı olabilmek için de bir zorunluluktur. ./..

ULUSA ZULÜM YAPILMAMALIDIR!

Bu nedenle, Türk İşçi Hareketi adına, 1975'in eşiğinde siyasal partilere bir kez daha seslenmeyi tarihi bir görev kabul ediyoruz.

Siyasi partilerimiz ulusa zulmetmekten vazgeçmelidirler!

Siyasi partilerimiz zulme dönüşen davranışlarının devamı halinde, ulusun zulme karşı mukavemet hakkının doğacağını unutmamalıdırlar.

Siyasi partilerimiz; parti çıkarlarından, küçük, basit kişisel çıkar hesaplarından arınmış bir düzenin kurulmasında, üzerlerine düşen ödevi ihmal etmeme yolunu seçmelidirler.

Siyasi partilerimiz, Türk toplumunun refah ve saadeti için, Türk ulusunun insanlık onuruyla bağdaşan bir yaşama düzeyine kavuşturulabilmesi için işbirliği yapma yollarını aramalı ve bulmalıdırlar.

Siyasi partiler, demokrasinin vazgeçilmez mücesseseleri olarak, siyasi parazit haline gelmemeye mecburdurlar.

BU NASIL "MİLLİYETÇİLİK" !

Bu noktada, son günlerin geniş tartışma konusu haline sokulan "milliyetçilik" kavramı üzerinde de durmak istiyoruz.

Türk İşçi Hareketi, gerçek milliyetçiliğin ifadesini, halkın refah ve saadetini herşeyin üstünde sayan ve gelecek kuşakların maddi ve manevi gelişmesini kendisine gaye edinen bir anlayışla bulmaktadır.

Bir avuç insanı milletle bir tutan, ulusun çıkarlarını bir takım sömürücü ve fırsatçının çıkarı sayan görüşün milliyetçilikle asla bağdaşmadığına Türk İşçi Hareketi kesinlikle inanmaktadır.

Milliyetçilik gibi kutsal bir kavramı, milleti cephelere ayırarak ve siyasi çıkarları için kendilerine bayrak yapmağa çalışarak kullananlar gerçek milliyetçiliğin çok uzağındadırlar. Bu yolu seçen kişi ve kuruluşlarla milliyetçilik anlayışında birleşmemiz mümkün değildir.

Bu arada şunu belirtmeliyiz: Ne isim konursa konsun, geçmişte denenmiş ve yurdumuzu felâketin eşiğine sürüklemiş kişi ya da kuruluşların bilinen politikalarıyla ülkenin kaderinde yeniden söz sahibi olma çabasının yurdumuza mutluluk getirebileceğine inanmıyoruz.

Koşullar siyasi istikrarın ve kurtuluş yolunun ne olduğunu artık herkese öğretmiş olmalıdır, çıkar yol, erken seçimdir. ,/..

KURTULUŞ YOLU: SOSYAL ADALET

Bugün toplumumuzda görülen bunalıma, sosyal ve ekonomik tedbirlere dayanan gerçekçi bir çözüm yolu aramak gereğinin ihmal kabul etmez noktasında bulunuyoruz.

Ağırlığı her geçen gün artan yapısal sorunlarımıza ancak köklü, yapısal tedbirlerle çözüm bulunabileceğinde birleşmek zorundayız.

Bu sebepledir ki, ulusun yüksek menfaatlerine rağmen, sadece siyasal çıkar ve ihtiraslarını gerçekleştirmeye çalışan ve buna eriştikten sonra yerini sağlamlaştırmaktan başka bir şey düşünmeyen iktidar tipine şans tanımamak; bunlardan kurtulmak zorundayız.

Türk kalkınmasını sosyal adalet zeminine oturtacak; gericiliği, tutuculuğu ortadan kaldıracak, eğitim davamızı çözümleyecek, işsizliği yenerek Türkiyemizi ileri ulusların refah düzeyine ulaştırmayı amaç alacak iktidar ve partilere ihtiyacımız vardır.

Siyasi görüşleri ne olursa olsun, herkesin, demokratik rejim ve Atatürk devrimlerinin korunmasında birleşmesini şart görüyoruz. Bu Türk ulusu için vazgeçilmez bir asgari müşterek olmalıdır.

Bunun gibi, tarihi boyunca Türk halkının tabiatında var olan sosyal adalet inancını ve bunu gerçekleştirme gereğini reddeden kişi ve kuruluşlara kesinlikle karşı olacağımız bilinmelidir. Sosyal adaleti ve demokrasiyi reddederek kalkınma mümkün değildir.

Türkler kadar onurlu bir ulusun, Türkler kadar hak eşitliğine saygılı, adalet duygusunu tabiat haline getirmiş bir ulusun demokrasiden uzak ve sosyal adalet anlayışından yoksun bir ekonomik düzen içinde verimli olabilmesi düşünülemez.

Türk İşçi Hareketi, kalkınma çabalarımızda ancak bu gerçekler inkâr edilmediği sürece başarı kazanılabileceği inancını bir kez daha tekrarlamaktadır.

Öte yandan, bunalımın atlatılmasında, işçilerle dar ve sabit gelirli çoğunluk dışında kalanlara yani ekonomik gücü olan yurttaşlarımıza düşenin eksiksiz yerine getirilmesinin sağlanması gereklidir. Kalkınmanın ağır yükünü taşıyan işçilerimize artık bu kesim de omuz vermelidir.

./..

İşçi-işveren ilişkilerinde sürtüşmelerin azalması imkânsız değildir; ancak, bu, işveren çevrelerinin işçi haklarına karşı daha saygılı olmalarına, işçi haklarini zedeleyici davranışlardan, kesinlikle kaçınmalarına bağlıdır.

1975'in bu alanlarda yeni bir umut kaynağı olmasını yürekten diliyoruz.

KIBRIS SİYASİ İSTİSMAR KONUSU YAPILMAMALI

Bunun gibi, yeni yılın Kıbrıs Türkünün özgürlük savaşını köklü ve sürekli bir barışa kavuşturmasını da bekliyoruz.

Kıbrıslı soydaşlarımız, özledikleri özgürlüğe geçtiğimiz yıl kavuşmuş olmakla birlikte, köklü bir barışa kavuşamamışlardır. Ve doğan her yeni günü endişe ile karşılamaya devam etmektedirler. Onların acılarının silinmesi, kaygılarının giderilmesi dileğimizi, bu yılın başında da tekrarlıyoruz.

Türk ulusunun hak, adalet, ulusal onur ve bağımsızlık kavaşında başarısının başta gelen özelliği şudur: Ulusumuz, ulusal sorunlarla karşılaşıldığı her zaman, derhal bütünleşmeyi bilmiş, dayanışma içinde, cesareti ve kahramanlığı ile güçlüklerin üstesinden gelmiştir. Ulusal bağımsızlık savaşımız, bu alanda, yakın tarihimizin en canlı örneğini teşkil etmektedir.

Kıbrıs zaferinin ulus olarak bütünleşmemizin bir sonucu olduğunu, Kıbrıs Türkünün geleceğini teminat altına alan bir statüye kavuşturmak için de, gene Ulus olarak bütünleşmek zorunluğuyla karşı karşıya bulunduğumuzu hiç bir zaman gözden uzak tutmamalı, milli bir hüviyet almış bulunan dış politikamızın milli menfaatlerimize zarar getirebilecek nitelikteki tartışmalara konu edilmemesine özel bir dikkat göstermeliyiz.

Burada, ulusumuzun, doğuştan içimizde yaşayan bir özelliğini tekrarlamadan geçemeyeceğiz: Türk Ulusu, tarih boyunca, onurunu ve bağımsızlığını korumayı başarmış büyük bir ulustur. Düşman, kim olursa olsun, daima haklarını korumayı bilmiş ve diğer uluslara örnek olan en büyük savaşı başarı ile vermiştir. Dün olduğu gibi, bugün de aynı ödev ile karşılaşıldığında, tüm Türk ulusunun aynı kavgayı vereceğinden hiç kimsenin en küçük bir şüphesi olmamak gerekir.

./..

Bu nedenledir ki, ulusal niteliklerimiz üzerinde yersiz tartışmalardan, ulusa malolan atılımları siyasi çekişme ve istismar konusu yapmaktan kaçınmalıyız.

YENİ YILDA ÜMİTLİYİZ

Türk İşçi Hareketi, güçlüklerin varlığına rağmen, yeni yıl için kötümser değildir.

1975, Türk İşçi Hareketi için, sosyal adalet savaşında yeni atılımlar, yeni başarılar yılı olacaktır.

Ocak 1975'de Türk-İş Teşkilât Başkanları bir araya geleceklerdir.

Bunu, Türk-İş Merkez ve taşra yöneticilerinin geniş olarak katılacakları "İşçi Kurultayı" ve Türk-İş'in genel kuruldan sonra en yetkili organı Yönetim Kurulu toplantısı izleyecektir.

Bütün bu kurullar Türk İşçi Hareketi'nin çalışmalarını daha dinamik, daha etkili hale getirmenin yollarını ve yöntemlerini saptayacaklar, yurt sorunlarına çözüm arayacaklardır.

Türk ulusunun ve işçilerimizin yeni yılını kutlarken, 1975'in, Türkiye'nin siyasal, ekonomik ve sosyal gelişmesinde yepyeni bir başlangıç teşkil etmesini diliyorum."

31 Aralık 1974

Türk-İş Genel Başkanı Halil Tunç, yeni yıl dolayısıyle Yurt Dışında çalışan Türk işçilerine bir mesaj göndermiştir.

Başkan Tunç'un mesajı şöyledir:

"Tüm dünyada ve ülkemizde önemli girişimlerin kaydedildiği 1974 yılını da geride bırakmış bulunuyoruz.

Çeşitli girişimlere rağmen insanlık henüz dünyadaki açlık sorununu gideremezken, zengin ve yoksul ülkeler arasındaki büyük farkın kapatılması yolunda da önemli bir mesafe katedilmediği görülmektedir. Öte yandan, gelişmiş ülkeler de dahil dünya ekonomik bir bunalımın etkisi altında bulunmakta, ayrı ayrı toplumlarda da olsa, bu bunalımdan en başta yine işçiler etkilenmektedirler.

Bilindiği gibi yabancı işçi çalıştıran ülkelerin çoğunluğu bu ekonomik bunalımın sonucu olarak ortaya çıkan işsizliği giderme yolunda çeşitli tedbirler almaktadırlar. Alınan bu tedbirler diğer yabancı işçileri olduğu gibi yurt dışında çalışan Türk işçilerini de etkilemekte ve sayısız güçlüklerle karşı karşıya bırakmaktadır.

Uluslararası hür işçi hareketi, din, ırk, cins, renk, inanç, siyasi kanaat ve milliyet farkı gözetilmeksizin tüm işçilerin eşit haklara sahip olmaları gerektiğini vazgeçilmez bir ilke olarak kabul etmiştir. Uluslararası hür işçi hareketinin bir parçası olarak Türk-İş de bugüne kadar gerek uluslararası gerekse yurt içi girişimlerinde yurt dışında çalışan işçilerimizin bulundukları ülke işçileriyle her bakımdan eşit haklara sahip bulunduklarının her vesile ile tescil edilmesine çalışmış, işçilerimizi haksızlığa uğratacak her akımın karşısına çıkmıştır.

Bugün yurt dışında çalışan işçilerimiz bulundukları ülkeye o ülke hükümeti ile Türkiye arasında imzalanmış sözleşmeler sonucu ve davet üzerine gitmiş vatandaşlarımızdır. Yabancı işçi çalıştıran ülkeler Türk hükümetiyle vardıkları anlaşma sonucu sizleri çalışmak üzere kendi ülkelerine davet etmişlerdir. Bu ülkeler çalıştırmak üzere davet ettikleri sizlere, kendi işçilerine tanıdıkları haklara eşit hak tanımak zorundadırlar. Döktüğünüz alın teri ile Türk ekonomisine olduğu kadar çalıştığınız ülke ekonomisine de büyük katkılarda bulunduğunuz artık inkâr edilemiyecek bir şekilde açıktır.

Gerek ilgili iki ülke gerekse uluslararası alanda kabul edilen tüm sözleşmeler ana ilke olarak eşitlik prensibini benimsemiştir. Yabancı işçi çalıştıran ülkeler uygulamada bu ilkeye sadık kalmak ve çalıştırdıkları yabancı işçilere olan sorumluluklarını yerine getirmek ./..

zorundadırlar. Bu nedenle Türk-İş, gerek uluslararası alanda, gerekse Türk hükümeti nezdindeki girişimlerinde eşitlik ilkesinden uzaklaşılmamasını temine çalışmış, yurt dışındaki işçilerimizin yeni iş bulma imkânları, çalışma koşulları, eğitim, çocuk paraları, işsizlik sigortası, emeklilik, aile birliği, çalışma ve oturma izinleri gibi konularda herhangi bir ayırıma tabi tutulmamalarını sağlamak amacıyla her türlü çabayı harcamıştır.

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu olarak çalışmak üzere yurt dışına giden işçilerimizin bir süre sonra ana vatanlarına dönecekleri-ne inanıyoruz. Yurt dışında çalışan sizlerin ömrünüzün sonuna kadar çalıştığınız ülkede kalmanızı hiç kimse isteyemez. Sizler göçmen değil, zaruret karşısında belirli bir süre için vatanından ayrılmak zorunda kalmış öz varlığımızsınız.

Bugüne kadar ülkemizde yurt dışına işçi gönderme işlemi son derece düzensiz bir biçimde yürütülmüş ve bunun doğal sonucu olarak da yurt dışına giden işçilerimiz sayısız güçlüklerle karşılaşmışlardır. Aynı hata tekrarlanmamalı dönüşler düzenli bir biçim kazandırabilmek için gerekli tedbirler alınmalıdır. Bu nedenle planlarımızın da yeniden gözden geçirilerek bir an önce istihdamı geliştirici tedbirlerin getirilmesini, ülkemizin en büyük sorunu olan işsizliğin giderilmesi yolunda köklü tedbirler alınmasını istemiş bulunuyoruz.

Öte yandan bugüne kadar alın terinizle biriktirdiğiniz tasarruflarınızın da tam olarak değerlendirilemediği ortadadır.

Tüm uyarılara rağmen hükümetler gerekli tedbirleri almakta başarılı olamamışlardır.

Bu eksikliği görerek Türk-İş'in 1975 yılını yatırım yılı olarak kabul ettiğini müjdelemek isterim. 1975 yılında Türk-İş tasarruflarınızın gerçek bir biçimde yatırıma yöneltilebilmesi için tüm olanaklarını kullanacak, bu konuda yaygın girişimlerde bulunacaktır.

Tüm işçilerimizin gönüllerinin sizlerle beraber olduğunu tekrarlayarak yeni yılda mutluluklar diliyoruz."

TÜRK-İŞ
TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU
BÜTÜNLEŞME KOMİSYONU ÇALIŞMALARI

18 Haziran 1974
ANKARA

Türk-İş, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu bünyesinde fikirsel yönden baş gösteren uyuşmazlıklar ve sosyal demokrat Sendikacılar diye tanımlanan bir gurup sendikacılarla, karşı fikirde olan Sendika yöneticilerinin ortaya koydukları sorunları tartışmak suretiyle TÜRK-İŞ bünyesinde bütünleşmeye olanak sağlıyacak çalışmaları sürdürmek amacıyla, kurulmuş bulunan "BÜTÜNLEŞME KOMİSYONU" zaman, zaman toplanarak yaptığı çalışmalardan sonra, 18 Haziran 1974 günü Ankara'da DYF-İŞ, Türkiye Demiryolları İşçi Sendikaları Federasyonu Konferans salonunda toplanarak aşağıdaki kararları almıştır.

ELE ALINAN SORUNLAR VE ALINAN KARARLAR:

1- Türk-İş bünyesinde örgütlenmiş bulunan Sendikalar arasında, Türk-İş'in 24 temel ilkesi doğrultusunda ortaya konulan değişik görüş, düşünce ve yargıların birleştirilmesi ve Türk-İş ülküsü etrafında daha mütecanis bir şekilde toparlanmasına olanak sağlanması.

2- Bu doğrultuda, öncelikle 24 temel ilkenin madlaplarının çıkarılması ve bahse konu ilkelerin genel kurulca alınan karar metinlerinin konu başlığı alınması suretiyle;

a) Genel tanımı,

b) Hazırlanışındaki temel espirinin belirlenmesi,

hedeflerine ulaştırılması için uygulanacak yöntemlerin saptanması ilkesine uyarlı görüşlerin açıklığa kavuşturulması.

Bu doğrultuda, görüşlerin tesbitinden sonra, genel uyuşmazlıklar ile temel işçi ve ülke sorunlarında olumlu hizmetlere olanak sağlanması bakımından sorunların,

a) Tüzük yönünden,

b) Yasa yönünden, atılacak adımların tesbitine yönelik çalışmalar için taraf görüşlerinin tevhid edilmesi suretiyle, hazırlanacak olan raporun Türk-İş İcra Kuruluna sunulmasına ve bu kurul tarafından hazırlıkların Türk-İş'e bağlı Sendika Başkanları ve akabinde de, Türk-İş Yönetim Kuruluna sunulması uygunluğuna varılmıştır.

Bu arada;

1- Siyasal partilerin seçim bildirgelerine aldıkları 24 temel ilke ile uyarlı temel sorunlar.

./..

2- Türk-İş tarafından bu doğrultuda sürdürülen çalışmalar sonunda varılan hedeflerin tesbiti.

3- Hazırlanmış olan Yasa tasarılarına göre;

a) Yasalaştırılmış olanlar,

b) Yasa tasarıları hazırlanmış bulunanlar,

c) Hükümet programına alınmış bulunanların tesbiti ve bu tesbitlerin 24 temel ilke açıklamalarının sonuna dip notları halinde konulmasına karar verilmiştir.

1- EKONOMİK VE SOSYAL SORUNLAR:

Türk-İş, Türk milletinin ekonomik ve sosyal sorunlarını bir bütün olarak görür. Türkiyenin hızlı, dengeli ve adil kalkınmasını işçilerin refah, huzur ve güvenliği için şart sayar. Kalkınmanın gerçekleşmesi için bütün toplum sorunları ile yakından ilgilenmeyi görev ve amaç bilir.

İLKE - 1

EKONOMİK VE SOSYAL SORUNLAR

Kalkınma ve Sanayileşme

Toplumumuzu çepeçevre kuşatan ekonomik ve sosyal bunalımlarla geri kalmışlığımız arasındaki kesin bağlantı bugün artık açıkça ortaya konmuş bulunmaktadır.

Kalkınma süresinin Devletçe hızlandırılması prensibini benimsemekte ve bunun en etkin aracının da "planlama" olduğunu kabul etmekteyiz.

Esasen Anayasamızda Ulusal özlemler doğrultusunda gelişmeyi hızlandırmayı amaç alan; ekonomik, sosyal ve kültürel kapsamlı, kavrayıcı ve bütüncü bir "planlama anlayışını" seçmiştir.

Anayasa ile Türk kamu düzenine getirilen kuralların en önemlisi ise, tereddütsüz, "kalkınmanın planla olacağı; kalkınma plânı yapmanın Devlet ödevi olduğu; plânların bütünlüğünün korunması zorunluluğu" ilkeleridir.

Demokratik bir sistem içinde hızlı, dengeli ve adil bir kalkınma için plânlamanın gerekli olduğu açıktır. Plânlama, ekonomik çalışmalara yön veren, yol gösteren, kamu ve özel sektör arasında ahenk sağlamayı hedef tutan, tekrarları önleyen, atılan adımları birbiri ile bağdaştırıp, koordine eden, çelişmelere engel olan bir uyum şeklidir.

Kalkınma, geri kalmış toplumumuzun belli politikalarla, bilerek ve istiyerek hızlandırılması anlamına geldiğine göre, plân, belli ./..

sonuçlar elde etmek için ekonomik hayatın belli unsurlarına, belli ölçüde müdahale etmeyi gerektirecek bir araçtır.

İşçiler, herşeyden önce, Türkiyemizi çember içine alan ekonomik, sosyal, kültürel bunalıma, köklü, yapısal tedbirlerle çare bulunması olanağının planlı dönemle açılacağına inanmışlardır. Plânlı kalkınmada başarı için "ön şart" olan "kitleleri plân hedefleri ve ilkeleri çerçevesinde harekete geçirebilme olanağını" yaratabilecek başlıca organize güç işçilerdir. Hükümet edenlerin bu faktörü dikkatle değerlendirmeleri gereklidir.

Hayat seviyesi düşük ve nüfus artış hızı yüksek olan ülkemizde kalkınma hızını azami seviyeye çıkarmak, bunun için de geniş çapta yatırım yapmak gerekmektedir. İhtiyaçlar büyümekte, mali imkânlar dış yardımlara nazaran cılız kalmaktadır. Enflasyon, ihtiyaçların basıncı ve mali yetersizlik arasındaki dengesizliğin kesin sonucudur. Ayağı yorgana göre uzatmak ise güç ve ızdıraplıdır; zira yorgan küçüktür. Bu durumda yapılacak iş yorganı büyültmektir. Yorganı büyültmek de köklü reformları gerektirmektedir.

Kitleleri harekete geçirme, temel yurt ve toplum sorunlarını çözümlemeye çalışmada birleştirme, ancak bunu yapabilecek kuruluşlar tarafından sağlanabilir.

Bu kuruluşlar, bağımsız, hür sendikalardır.

Bu alanda, Türk İşçi Hareketi tarafından 1963'lerde ortaya atılan bir "Plânlama Konseyi" kurulması görüşü önemli bir adım teşkil edebilir. Hükümet-İşçi-İşveren temsilcilerinin sorumluluk yüklenebilecekleri bu çeşit bir "danışma kurulu", plânlama çalışmalarının ve uygulamasının özel çıkarlara tabi kılınmasını önleyebilir; kalkınmanın devletçe hızlandırılması prensibinin gereklerinin eksiksiz yerine getirilmesine hizmet edebilir; plânlama ve programlamada "demokratik karar alma kavramının yerleşmesini" sağlayabilir.

Devlet Siyasetinin Uygulama Aracı Olarak Plânlama

Kaynağını Anayasadan alan bir "kamu kurumu" niteliğindeki Türk plânlaması, toplumun ilerleyişini hızlandırmak için izlenilecek kültürel, ekonomik ve sosyal politikaların tümünü, sistemli bir biçimde, ortaya koyacağı plânlarda toplamaya mecburdur. Bu sistemli araç bir devlet siyaseti olarak uygulanmak gerekir. Bu, her alanda ileriye dönük ve sürekli bir değişimi amaç almalıdır. Değişmenin başarılı olabilmesi için, ulusal yarar prensipleri ile çelişmeyen bir özgürlüğün toplumda egemen olması, engelleyici kurum ve kuralların ortadan kaldırılması, insan unsurunun kendisinden bekleneni ortaya koyabileceği bir güvenlik ortamının kurulması ve bunun bütünüyle, tüm halkımızı içine alması şarttır.

./..

Gelişmeyi, devletin bilinçli, demokratik karar ve tercihlerine bırakmak istemeyen; toplum yararı yerine, kişilerin öz çıkarlarını, ekonomik ve sosyal oluşumda hakim kılmaya çalışan çevrelerin bu çabaları mutlaka önlenmelidir.

Bu alanda, toprak reformu yapılmasını, dış ticaretimizin belirli ölçülerde devletleştirilmesini, yer altı kaynaklarımızın millileştirilmesini, vergilendirmede, eğitimde adil bir düzenin kurulmasını öngören Türk İşçi Hareketinin "24 ilke"si, çok önemli bir kaynak teşkil edebilir. Külfette ve nimette adil bir ulusal sorunlara yapısal tedbirlerle eğilinildiği sürece, Türk İşçi Hareketi, kitleleri plân hedefleri çerçevesinde birleştirme görevini eksiksiz yapacaktır.

İşsizlik Sorunu:

Geri kalmışlığımızın en acı, en adaletsiz yönünü işsizlik teşkil etmektedir.

İşsizlik, yurdumuzun ekonomik kalkınma çabalarında, üzerinde en hassasiyetle durulması gereken sorunumuzdur. Esasen iktisadi hayatın, adalete, tam çalışma esasına ve herkes için insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi sağlanması amacına göre düzenlenmesi Anayasa emridir.

Yurdumuzun acı realitesi, milli gelirin çok düşük, işsizliğin çok yüksek bir seviyede bulunmasıdır.

Milli geliri hızla arttırmak ve işsizliği azaltmak için, Kalkınma Plânlarında öngörülen yatırım hacminin, enflasyona gidilmeksizin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu da vergi kaçakçılığını önleyen ve yüksek tarım gelirlerini gerçekten vergilendiren ciddi bir vergi reformunun yapılmasını, kamu yatırımlarının zamanında ve eksiksiz gerçekleştirilebilmesi için gerekli idari reform tedbirlerinin alınmasını özel sektör tasarruflarının, (Anayasaca Devlet'e verilen "yatırımları toplum yararının gerektirdiği öncelikleri yöneltmek" ödevinin ışığı altında) verimli yatırımlara yöneltilmesini, döviz ve yatırım kaynaklarımızı kurutan ithalât-ihracat oyunlarına son verilmesini gerektirmektedir. Geçirdiğimiz dönemde, yapıdan doğan sorunların hemen hiçbirine yapısal tedbirlerle eğilinmemiş, kolay ve geçici tedbirlerle hastalık ağırlaştırılmıştır. Ciddi kabul edilemeyecek bir diğer günlük tedbir "yurt dışına işçi gönderme" uygulamasıdır. İşsizlik sorununu, Batı Avrupa ekonomilerinin kaderine bağlamak şaşılacak bir tedbirdir. Gün geçtikçe kapanan bu kapı, önümüzdeki yıllarda yurdumuzu altından kalkamayacağı bir problemle karşı karşıya bırakacaktır. Dışarıya işçi gönderilmesinin, sorunu, bir an için hafiflettiği kabul edilse bile, yurt içindeki açık işsizler, tarımdaki gizli işsizler ve büyük kentlerimizdeki gizli işsizler çığ gibi büyümektedir.

./..

İşsizlik sorununun çözümü, özel ekonomi politikası tedbirlerinin alınmasını ve ekonomimizin "devletçe hızlandırılması prensibinden" sapmalar yapılmamasını gerektirmektedir.

Türk İşçi Hareketi'nin ekonomik ve sosyal görüşlerini yansıtan "24 ilke" çerçevesinde, Anayasanın öngördüğü temel reformlar derhal yapılmalıdır. Plân uygulamasında, hedeflerden saptırma çabalarına karşı, geniş işçi kitlelerini, kendi kuruluşları aracılığıyla plân hedef ve ilkelerinde birleştirmek suretiyle, mücadele edilmelidir.

Devlet sektörünü, özel sektör hizmetinde kullanmaya çalışan, yurt ekonomisinde özel sektörü esas alan, kalkınmayı özel sektör eliyle gerçekleştirmeyi öngören zihniyetle mutlaka mücadele edilmelidir.

İşsizlikle savaşta alınabilecek özel ekonomi tedbirleri konusunda, yurt gerçeklerine ve koşullarına uyduğu sürece, Uluslararası Çalışma Teşkilâtı (ILO) nın "istihdam" ile ilgili sözleşme ve tavsiye kararlarından, aynı kuruluşun 1969 yılında kabul edilen "Dünya İstihdam Programı"nda yer alan esaslardan yararlanabilme imkânları araştırılmalıdır.

Türk kalkınmasında başarının başta gelen ölçüsü, işsizlik sorununa getireceği çözümler olacaktır.

Türk İşçi Hareketi, bu alanda, sosyal adalet ilkelerine, hak ve özgürlüklerine ters düşmeyen tedbirleri desteklemiştir; desteklemeğe devam edecektir.

Ancak;

Sosyal demokrat hareketin öncüsü olan Türk işçileri ülkenin hızla gelişmesi ve sanayileşmesi ve çığ gibi artan işsizliği ortadan kaldırmak için bir başka düzeni incelemek ve uygulamasını sağlamakla kendilerini gö görevli saymalıdır.

Düzenin temel ilkeleri;

1- Devlet, kamu kaynaklarını başkalarının çıkarına kullandıramaz.

2- Üretim sonuçları imtiyaz için kullanılamaz.

3- Sermaye ve teknolojik imkânlar yeterli olsa dahi toplum ve ülkenin genel ve ortak çıkarlarına aykırı düşen alanlarda özel yerli ve yabancı sermayenin yatırımcılığı sınırlanabilir.

Temeli kurma ekonomiye dayanmakla birlikte ağırlığı kamu kesimine kaydırılmış olacak bu yapının unsurları şunlardır.

a) Devlet işletmeciliği
b) Kooperatif işletmeciliği
c) Özel teşebbüs işletmeciliği

Devlet, yapının başlıca büyük dilimini teşkil edecektir. Bunun için kendi kuracağı ve işleteceği ekonomik ve sınai kuruluşlar mali kurumlarla toplumun tümünün ihtiyaçlarını karşılayacak bir üretim dengelemesini

./..

plânlayacaktır. Kooperatif sektör, özellikle el sanatları ve tarımsal üretim alanında çalışan sosyal tabakaların emeklerini değerlendirmek, tarım gelirlerinin sanayie sağlamak, zaruri tüketim malı üreten sanayi kesiminde düzenleyici unsur olmak görevlerini yürütecektir. Özel teşebbüs ise, sanayi kesiminin bir ve ikinci derecede prosese dayalı işletmecilik alanlarında ayrıca kamu sermaye ve teknolojisinin kaydırılmasında yarar bulunmayan tüketim malı ve belirli bir tekil yaratıcı niteliği bulunmayan lüks tüketim mallarının üretiminde serbestçe çalışabilecektir.

Anayasal hak ve özgürlüklere sahip bir toplum düzeninin kurulması böylece sağlanacaktır. Sermayenin çalışan insanlara çalışan ve üretim yapan insanların da tüketiciler üzerinde egemenlik kurmalarının ortamı kaldırılınca demokrasinin insan mutluluğu için en uygun düzen olduğu görüşü kitaptan hayata geçmiş olacaktır.

2- SOSYAL VE İKTİSADİ HAKLAR VE ÖDEVLER:

Anayasanın sosyal ve iktisadi haklar ve ödevler bölümünde yer alan hükümlerin mümkün mertebe kısa zamanda tam olarak uygulanması, Anayasa hükümlerinin yerine getirilmesi ve Anayasada öngörülen bütün hususların işler duruma getirilmesini Türk-İş gerekli sayar. Türk-İş bu hususun yerine getirilmesi için bütün gücüyle çalışmayı, iktidar ve muhalefet partilerini bu yolda çalışmaya yöneltmek için etki gücünü kullanmayı ödev bilir.

3- AŞIRI AKIMLAR:

Anayasada öngörülen prensiplerin gerçekleşmesi için göstereceği çabaların yanısıra, Anayasa dışı sosyal ve ekonomik bir düzen kurulması, devletin şeklinin değiştirilmesi, Atatürk devrimlerinin ve demokrasinin tahribi amacına yönelen her türlü akıma karşı bütün gücüyle mücadele etmek Türk-İş'in temel görevlerinin başında gelir.

4- EĞİTİM SEFERBERLİĞİ:

İşçilerin ve geniş halk topluluklarının sosyal ekonomik ve siyasal haklarının tam bir özgürlük içinde tamam olarak uygulanması için Türk-İş yaygın ve yoğun bir eğitim seferberliğine girişecektir. Türk-İş cehaletle mücadeleyi ve halkın kültür seviyesini yükseltmeye yardımcı olmayı görevleri arasında sayar.

Eğitim Hakkı

Tüm vatandaşlara tanındığına göre herkes kendi kabiliyetini elverdiği yerde ve elverdiği noktaya kadar kullanacaktır.

./..

Eğitim, devlet denetiminde bir hizmet bir hak sayılacağı için bunun bedelini tüm toplum ödeyecektir.

Bir yandan herkesi okula kavuşturma eşitliği sağlanırken, öte yandan verilen eğitimlerin nitelik ve seviye dengelerinin korunmasına önem verilecektir.

Toplum, demokratik sol iktidar elinde çoğunluğun çıkar ve kararlarına bağlı bir yönetime kavuşturulacağı için eğitim kurumu da bu niteliğin gerekleri içinde oluşup işletilecektir.

Eğitimin bu düzendeki başlıca amacı, insanların değer yargılarında değişiklik yapmaktır. EMEK, en büyük saygıya değer bir varlık olarak gösterilecektir. Çalışma düzeni, fert ve toplumların en sağlıklı, en ileri teknolojiyi uygulamasını elverişli yer olacaktır.

Eğitimde Reform

Yurdumuz, ilk öğretimden yüksek öğretime kadar her düzeyde ve öğritimin her çeşidinde ciddi bir reform ihtiyacı ile karşı karşıyadır.

Orta öğrenimde, teknik öğretime ağırlık verecek, fırsat eşitliğini sağlayarak, yurt çocuklarına bir yandan üniversite öğretimine, öbür yandan da mesleğe ve hayata hazırlama amacını taşıyacak reformların bir an önce gerçekleştirmesi gerekmektedir.

Toplumumuzun sınıfları arasında, gün geçtikçe büyüyen ekonomik farklılaşmanın sonucu olarak üniversite gençliğini etkilemiş olan aşırı akımlar, eğitim sistemindeki haksızlık ve imkân eşitsizliği ile giderek büyümüş ve zabıta tedbirleri ile önleneceği sanılmıştır. Oysa öngörülen çağdaş reformların gerçekleştirilmesi ve köklü tedbirler alınması eğitim sorunumuzu kesin olarak çözüme kavuşturacaktır.

Eğitimin Planlanması

Orta öğrenimde mesleki ve teknik öğrenime ağırlık verilerek, uzun bir perspektif içinde meslek dallarına duyulacak ihtiyacın plânlamasını yapmak; yüksek öğrenimde bu plânlamanın gerektirdiği meslek dallarına ağırlık verip işgücü fazlası görülecek dallarda da kısıntıya gitmek gerekmektedir.

Ancak bu yol ile hızla gelişen sanayiin gerektirdiği teknik eleman ihtiyacını karşılamak ve üniversite kapılarındaki birikimi önlemek mümkün olacaktır.

Bu arada köyde eğitimi gerçekleştirmek için, köy enstitülerine benzer kuruluşlara yönelmek, köy çocuklarının teknik gelişmeye uygun bir eğitim sistemine kavuşturma gerekmektedir.

./..

Paralı eğitim sisteminin kesinlikle karşısında bulunmaktayız. Yüksek öğrenimin paralı hale getirilmesi mevcut imkân eşitsizliğini büsbütün artıracak ve yüksek öğrenim hakkını belli sınıfların tekeline bırakacak sonuçlar yaratacaktır.

Eğitimin türü ve metodu

Eğitim plânlaması yapılırken, neye ne miktarda ve nitelikte ihtiyaç olduğu, ne zaman ne kadar insangücü hazırlanacağı ve nerelerde istihdam edileceği ciddi hesaplara bağlanmalıdır.

İş içinde eğitim

Okulda bilgi beceri kazanılır ama okul-dışı dönemde, iş içindeyken insanlar, gelişen bilimsel ve teknolojik değişmeleri izleyemezse ekonomi ve sanayi belirli bir çizgide durgunlaşmaya mahkûmdur.

"Türk-İş tarafından, her federasyon tarafından desteklenecek bir "Eğitim Konseyi" kurulmalıdır. Bu konsey, ülkenin çeşitli bölgelerinde ve sanayi merkezlerinde, pragmatik programlara dayanan birer "Eğitim Merkezi" kurmalıdır. Sendikaların bütün yöneticileri personeli ve üyeleri, sırayla ve zaman zaman çağrılacakları seminerler, tatil ve yaz okulları ya da teksifi kurslarla bu eğitimden geçirilmelidir.

Sendikal Eğitim

Türk Sendikacılık Eğitiminin, çağdaş sendikacılık felsefesine uygun bir şekilde yeniden ele alınmasını ve saptanacak hedeflerle günün ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir uygulamaya süratle geçilmesi gerekmektedir. Bu amaca ulaşmak için işçilerin eğitimi konusunda üç ana ilke saptanmıştır.

Bu ilkeler şöyledir:

1- Sendika üyelerine, sendikacılığın temel prensip ve faaliyetlerini anlatmak ve bu yolla bilgili, faal üyeler meydana getirmek;

2- Alt kademe yöneticilerini toplu pazarlık ve sendika idaresi konusunda eğitime tabi tutarak bilgili, sorumlu bir lider (yönetici grubu yetiştirmek;)

3- Kademe yöneticilerine, kalkınma çabası içinde bulunan yurdumuzun çok karışık ekonomik ve sosyal sorunlarını anlatmak, onları sendikal bilinç etrafında toplanmaya çalışmak.

Sendikal eğitimin amacı; kadın ve erkek tüm işçilerin, ekonomik adaletin ve sosyal adaletin hakim olacağı daha iyi bir dünya meydana getirmek için güçlü, hür demokratik işçi kuruluşları yaratmalarını sağlamak olacaktır. Bu amaca ulaşmak üzere; ./..

İşçi eğitim seminerleri,
Sendikal yayınlar;
Sendikacılık Kolej Çalışmaları;
Dış Geziler ve Burslardan yararlanmak gerekmektedir.

Merkezde kurulacak Türk-İş felsefesini benimsemiş uzman bir kadronun gerekli eğitim araç ve malzemeleri ile, 5/6 kişilik gruplar halinde işyerlerine kadar giderek tabanın eğitimi için çalışmaları gerekmektedir.

Teşkilâtlanmamış işçi ise yarının yetişkin işçisi olması bakımından eğitimi büyük önem arzetmektedir. Bu konudaki çalışmaların organize edilebilmesi için de Türk-İş Genel Merkezinde bir genç işçiler merkezi kurulmalıdır. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığının orta dereceli okullara ilişkin müfredat programında sendikacılıkla ilgili derslere yer verilmesi için gayret gösterilmelidir. Radyo ve Televizyon yayınlarında da sendikal konulara azami derecede yer verilmesini sağlamak amacıyla çalışmalar yapılmalıdır. Bu arada dış ülkelerdeki kardeş teşkilâtlarla kurulacak ilişkinin büyük yarar sağlıyacağı görüşündeyiz.

Geliştirici Meslek Eğitimi

Çağdaş sanayi ve çalışma hayatında işçinin giderek yüksek nitelik ve bilgi ile birlikte tecriyi birleştiren bir özellik kazanmaktadır. Bu bakımdan hem üstün vasıflı işçiler olarak çalışmak hem de işçiliği bir Tanrı kuralı gibi kader gibi değişmez ve aşınmaz bir kör sokak olmaktan kurtarıp işçilerimize yeni eğitim metodları içinde meslekleri-nde dikey ve yatay yükselmeleri hazırlayıcı bir eğitim vermek Türk-İş'in başlıca eğitim politikalarından birisi olacaktır.

Yeni çağın işçisi gibi sendika yöneticileri ve işçi liderleri de yeni gelişmelere uymak toplum düzeninin gerektirdiği bilgiler teori ve pratikler hüner ve davranışlarla donatılmak zorundadır. Bu bakımdan Türk-İş Sendikacı ve işçi liderlerini vasıflı bir eğitimden geçirmeyi başlıca eğitim ilkeleri arasında saymaktadır.

İşçi Çocuklarının eğitimi

Türk-İş kendi imkânları ile birlikte diğer sosyal güvenlik kuruluşlarının imkânlarını belirli bir kaynakta toplayıp işçi çocuklarının yüksek eğitim imkânlarını artırmak, her yıl en az 2000 öğrenciye, işçi çocuğuna yüksek öğrenim bursu sağlamak, bunlar için yurtlar inşa etmek, meslek kazandırıcı yardımlarda bulunmak amacında olmalıdır.

./..

İşçi Genel Eğitim ve Öğretim Kurumu (İGEOK)

İdare Meclisi 6 kişiden teşekkül eder. İşçi eğitiminin bütün plânlanmasını, örgütlenmesini, öğretimin yürütülmesini, bina personel ve öğretim kadrolarının teşkilini nerelerde hangi tipten öğretim faaliyetlerinin başlatılacağını saptayacak en yüksek sorumlu mercidir.

Bütün kuruluşların sendika ve federasyonların ortak katkıları ile bir eğitim bütçesi yapılacaktır. Bu bütçe bağlı kuruluşların üye başına yılda ödeyecekleri %10 lar, o yıl içinde toplu sözleşmelerden elde olunan ilk ay ücret farkları, sendikal yatırımların kârlarının %10 larından teşekkül edecektir.

Türk-İş Öğretim Kurumları

Türk-İş Akademisi,

Amacı, Türk-İş ve bağlı kuruluşların eğitim, öğretim kurumları ile ihtisas şubelerine ihtiyacı olan kifayetli eleman yetiştirme ayrıca diğer müessese ve kuruluşlara mütehassıs eleman temin etme böylece bilimsel işçi hareketinin gelişmesine temel olmak.

Türk-İş Kolejleri

İşçi kolejleri, işçi üst idare kademeleri tarafından düzenlenen ortaokul mezunu veya lise ve muadili okulların ara sınıflarında terk etmiş olanlarla halen sendika icra ve yönetim kurullarında görevli sendika liderlerine akademiye hazırlayıcı nitelikte,en az üç sömestr süreli eğitim merkezleridir. Sendikacı eğitimi için yapılan harcamaların %75'i İGEOK tarafından karşılanır. %25 i öğretime katılan işçinin ya da öğrencinin mensup olduğu mahalli sendika tarafından ödenir.

Tabanda İşçi Eğitimi

İşyeri intibak ve sosyal bilinçlendirme çabaları, mesleki tekâmül için teknik ve mesleki okullarda verilen tamamlama eğitimi yarım kalmış akademik ortaokul ve liselerde alınacak bütünleme eğitimi.

a) İş içi meslek ve sosyal eğitimi işçilerin çalışmakta bulundukları işyerlerinde çalışma saatlerinden bir saati ile çalışma saatlerinden bir saati ile çalışma saati sonundan alınacak bir saat olmak üzere haftada iki saatlik kurslardır. Buralarda işçinin kendi branşında işkolunda ekonominin o kesiminde meydana gelen yenilikler yeni alet ve makinalar verim yükseltici teknikler, işçi sağlığı, sosyal siyasal, sendikal ve ekonomik konular, sendikacılık tarihi ve işçi haklarının korunması, sınıfsal dayanışmayı tekleştirecek öğretim verilir.

./..

5- SINIFLARARASI DENGE:

Türk-İş, sınıf ayrılıklarının derinleşmesine ve sınıf çatışmalarına yol açabilecek sebepleri ortadan kaldırmayı amaç alan ve sınıflararasında denge, barış ve kaynaşma sağlayıcı bir politika izleyecektir.

6- YÖNETİME KATILMA:

Devlet kesiminde aşırı merkeziyetçilik ve siyasi müdahalelerin önlenmesi, işçilerin bütün işyerlerinde yönetime etkili olarak katılması, kârdan ve verim artışından pay almalarının sağlanması konusunda güçlüklerin bertaraf edilmesini sağlamayı, Türk-İş, ilkeleri arasında sayar.

7- TARIM İŞÇİLERİ:

Tarım işçilerini kısa zamanda Tarım İş Kanununa kavuşturmak, tarım işçilerinin çalışma şartlarının adil esaslara bağlanmasını sağlayıcı tedbirleri almak ve gerçekleştirmek, Türk-İş'in başlıca görevleri arasındadır.

8- İŞSİZLİK:

Mümkün olduğu kadar, bütün işçilerin İş Kanunu kapsamına alınmaları; kıdem tazminatı aynen korunmak ve işverenlerce ödenmeğe devam edilmek şartiyle, işsiz kalacak işçiler için İşsizlik Sigortası kurulması ve bu hususların süratle gerçekleştirilmesi Türk-İş'ce sağlanacaktır.

İLKE - 8
İŞSİZLİK

İŞSİZLİK SİGORTASI

1945 lerden beri Türkiyede işsizlik sigortası üzerinde tartışmalar yapılagelmiştir. Böyle bir denemeye girişmek üzere ikinci plân döneminde çalışmalar yapılacağı kaydedilmiş ancak, siyasal iktidarın genel eğilimi bu politikayla uyuşur olmadığından böyle bir hazırlığa girilmemiştir. İşsizlik sigortası genellikle sosyal güvenlik kapsamına en son giren risklerden biridir. Bu nedenle ilk plânda bu gurupdaki kimseler için işsizlik, hastalık ve yaşlılık gibi en temel ihtiyaçlarından başlamak üzere bazı sigortalama çalışmalarına girişilmelidir.

Aile ödenekleri:

Halen hukuki mevzuatımızda çocuk zammı adı altında yapılan bazı ödemeler vardır. Oysa çocuk zammı diye yanlış isimlendirilen aslında ailenin sosyal güvenliği için toplumca yapılmış bir katkı niteliği taşıyan bu politika nüfus plânlaması yapan bütün ülkelerde bile yürürlüktedir. Aslında bu ödenek ailenin sağlık, eğitim, dinlenme gibi sosyal ve biyolojik ihtiyaçlarının karşılanmasında küçük bir katkıdan başka

./..

bir şey değildir. Bu sebeple sembolik bir karakterde kalan çocuk zammı yerine "aile ödeneği" adı altında çalışanların maaş ya da ücretlerine belirli oranlar içinde yapılacak bir ek olarak düşünülmesinde sosyal yarar vardır.

SOSYAL GÜVENLİK SİGORTASI

Sosyal güvenlik tedbirlerinin de belirli bir örgüt ve etkinliğe kavuşturulması gerektir. Bunun için şimdiki dağınık ve çeşitlilik içinde bulunan sosyal güvenlik kurumlarının bir elde toplanması yararlı olacaktır. Halen sosyal güvenlik amacı ile kurulan kuruluşların tümü "Türkiye Sosyal Güvenlik Kurumu" adı altında toplanacaktır.

Sağlık sigortası yönünden milli sağlık sigortasının konut ihtiyaçları bakımından milli konut bankasına devredilecek olan hizmet kesimleri sonunda emekli sandığı ve SSK yeni örgütlenme içinde toplanmış olacaklardır.

Sağlık ve sosyal güvenlik hizmetleri devlet yapısı içinde bulunan pekçok dağınık fonksiyonların yeniden düzenlenmesini gerektirecek niteliktedir. Yeniden örgütlenmesi ya da kurulması önerilen milli sağlık sigortası Türkiye Sosyal Güvenlik Kurumu, Konut ve Köy Konut Bankaları gibi önemli kuruluşların devlet örgütü içinde yerini isabetle alabilmesi için Bakanlık seviyesindeki bölümlerinin de yeniden plânlanması gerekecektir. Bürokrasinin yapısal güçlüklerinin yenilebilmesi için öncelikle tüm devlet örgütünde fonksiyonel dağılıma göre yeniden bir teşkilâtlanmaya ihtiyaç vardır. Buna göre Milli Sağlık Sigortası ile Türkiye Sosyal Güvenlik Kurumu gibi dev teşekkülleri yeni bir Bakanlık altında toplanması uygun olur kanısındayız.

9- TOPRAK VE TARIM:

Topraksız, az topraklı veya dar gelirli köylünün yeterli toprağa ve verimli tarım işletmeciliğine kavuşmasını sağlayıcı, toprak dağılımında dengesizlik ve adaletsizliği önleyici, aynı zamanda tarımsal verimliliği artırıcı bir toprak ve tarım reformu yapılmasını ve bu reformun hızlı sanayileşme ve işsizliği azaltma yönünden taşıdığı önemi gözönünde tutarak, bir an önce gerçekleştirilmesi için siyasi partiler üzerinde bütün etkisini kullanmayı Türk-İş başlıca görev sayar.

İLKE - 9

TOPRAK VE TARIM

Toprak reformu ülkemizin çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırılması yolunda atılmış en önemli adımlardan birini teşkil edeceği gibi, öbür yandan da Türk işçi Hareketinin yıllardır üzerinde önemle durduğu ./..

sosyal adaletin gerçekleşmesi, tam çalışmanın sağlanması, milli gelirin artması ve nihayet herkesin insanlık haysiyetine yaraşır bir hayat seviyesine ulaşması yolunda girişilecek reformlar zincirinin ilk ve en önemli halkasını teşkil edecektir. Bunun da ötesinde eksikliğini çok acı şekilde çektiğimiz sosyal denge, her türlü uyuşmazlıkların ötesinde barışık bir toplum yapısı meydana getirdiğimizde sağlanabilir. Bunun da başlangıç noktası, toprak reformundan geçmektedir.

Kelime anlamıyla reform ya "bir başka ve daha iyi biçime sokma" ya da mevcut bozukluklardan ve eksikliklerden kurtarma" anlamını taşır. Bu yönden incelenince toprak reformundan bir değer yargısı kavramı yatmaktadır. Mevcut durumu değiştirmek, eksikliklerini tamamlamak, kusurlardan arındırmak için yapısal bazı değişmelere el atmak gerekir.

Tarım reformu deyiminde kastedilen anlam ise, tarımsal verimin yükseltilmesidir. Toprağın mülkiyeti, üretim biçimi, toprak üzerinde çalışan insanların sosyal ve ekonomik hak ve vecibelerinde yapılması öngörülen değişmeler, toprak reformunun başlıca konuları olduğu halde tarım reformu sözünde bunlar kavranmaz.

Bir reformcu hareketin nitelendirilebilmesi için belli başlı şu ilkeleri içine alması gerekmektedir.

1- Özel mülkiyetin sınırlandırılması

2- İşletmelerin rantabl ölçüler içinde toplulaştırılması

3- Tarımla uğraşmayanların ekilebilir topraklara sahip olmalarının önlenmesi

4- Miras ve diğer yollarla toprağın parçalanmasının durdurulması

5- Reform başarılıncaya kadar geçecek süre içinde ortakçılık ve kiracılık biçimindeki üretimin belli şartlara bağlanması ve düzenlenmesi,

Her biri toprak üzerinde yapılmakta olan üretime geniş şekilde etki yapan bu ilkeler aslında hukuki birer düzenlemedir. Toprak reformuyla alınmak istenen sonuç;

1- Üretim artışını sağlamak

2- Çalıştırılacak insan gücünü çoğaltmak

3- Servet ve gelir dağılımını yeniden düzenlemek,

4- Sosyal ve siyasal yapı üzerinde toprağın baskısını azaltmak,

5- Ekonomik kalkınma için tarımı bir kaynak olarak kullanmak,

Reformun çözümlemeye çalışacağı önemli sorunlar:

1- Kadastro

Toprak reformunun yapılabilmesi için mutlaka kadastroyu beklemeye gerek yoktur. Bu tedbir alınıncaya kadar toprak reformu uygulamasına

./..

dağılımın şu adaletsiz olduğu bölgelerde başlatılması mevcut kadastro gücünün o bölgede yoğunlaştırılması, büyük arazi sahiplerinin elinde bulunan toprakların kökenini ispatlayıcı belgeleri kendilerinin hazırlamaları ve bunların sıkı şekilde denetlenmesinde bu konudaki güçlüklerin pek çoğu yenilebilir.

2- Finansman sorunu, toprak reformu için en önemli engelleyici faktör olarak ortaya sürülen konulardan biridir. Aslında bu, toprak reformunun maliyetini yükseltip, bunu imkânsız bir şeymiş gibi taksim etmek, toprak dağılımındaki adaletsizliği olduğu gibi koruyup, insanlarımızın büyük bir kısmını şehirlerin apartman kapıcılığına, sokak manavlığına mahkûm edilmesini, üretici olmayan sektörlerde fazla sayıda insan birikimine yol açarak, bunlardan siyasal iktidarlarının devamlılığı yönünden yararlanma politikasıdır. Reform için yeterli kaynak bulmak değil, bu kaynağa el atmak bir çeşit güçlük olarak ortaya sürülmektedir. Siyasal tercihi yapıp reforma karar veren bir iktidar ya da yönetim bunun gereği olan teknik güçlükleri yenmede rahatça tedbir bulabilecektir.

3- Dağıtılacak toprak: Öncelikle toprak mülkiyeti üzerinde yapılacak sınırlama belli olduktan ve tarımda fert mülkiyeti yerine aile işletmesi ve mülkiyeti ilkesi kabul olunduktan sonra muvazaalı biçimde dağıtılmış ve ufalanmış görünen toprakların gerçek miktarı ortaya çıkacaktır.

Yapılan incelemelere göre tarıma elverişli hale getirilebilecek, kurutma, drenaj, sulama temizleme, verimlendirici tedbirlerle tarıma açılabilecek toprak miktarının 40 milyon dekar olduğu hesaplanmaktadır. Sulu tarım bölgelerinde 50, kuru tarım bölgelerinde 150 dekar arazi verilmesi ön görülse ortalama olarak 400 bin ailenin toprağa kavuşturulmasını kapsayacak bir reform plânı gerçekleştirilmiş olacaktır.

Toprak reformuna paralel olarak tarım kesiminin her dalında üretim artırılmalıdır. Bunu sağlamak için:

a) Tarımın tabiat ve iklim şartlarına bağımlılık derecesi asgariye indirilmesi,

b) Modern teknolojinin gerektirdiği makina ve aletlerle her türlü girdilerin kullanım oranımını yükselterek maliyet düşürülmeli,

c) Tarımda birim başına verim artırmada başlıca etkenlerden birisi olan sulu düzene geçilmeli,

./..

d) Ekonominin çeşitli kesimleri için gerekli olan ham madde üretimi ile toplumun artan nüfusunu besleyecek gıda maddelerinde kendine yeterlilik sağlanmalı,

e) Çeşitli tarımsal ürünlerin mamul şeklinde ihracına geçebilmek için kalite ve fiyat rekabetine hazır duruma gelinmelidir.

Tarımsal gelirin artık değerlerini köylüden kalmasını sağlamak için ise:

a) Üretimdeki artışla birlikte üreticinin emeğinin değerlendirilmesini öngören bir fiyat politikası izlenmeli.

b) Başta kredi olmak üzere üretim artırıcı devlet imkânı, çalışanlara ve küçük çiftçilere tanınmalı.

c) Toprak dağılımında adaletli bir düzen sağlanmalı, bunun için de gerçekçi ve ulusal ihtiyaçlarımıza toplumumuzun sosyo-ekonomik koşullarına uygun bir toprak reformu yapılmalı.

d) Tarımsal ürünlerin üretici kooperatifleri tarafından kurulacak sınai tesislerde işlenip iç ve dış pazarlarda satışı yoluyla elde edilecek gelirler köylüye döndürülmeli.

e) Üreticilerin ihtiyaçları olan traktör, ilaç, gübre, tohum, makina vs. gibi modern girdilerin sanayilerinin devletle birlikte kurulması ya da ithalinin kendi kooperatifleri eliyle yapılması suretiyle ucuza sağlanmalıdır.

Tarım sanayileşmemiz için bir tasarruf kaynağı haline gelmelidir. Bunun için:

a) Tarım gelirlerinden alınmakta olan vergilerin sanayileşmemize kaynak yaratabilecek bir biçimde düzene kavuşturulması gerekmektedir.

b) Köylülerin ferdi ya da kooperatif biçimindeki işletmelerde elde edecekleri gelirlerin bir kısmını özel tüketimden sınai yatırıma ayırmalarının örnekleri devletçe gösterilmelidir.

c) Tarımsal üretimle birlikte standard mal üretimi, fiyat ve kalite denetimi pazarlama imkânlarının artırılması, tarım ürünlerimize dışarıdan geniş ve sürekli pazar bulunması dış ticaret işlerini döviz kaybına meydan vermeyecek biçimde halklaştırılması, Türk tarımını yakından ilgilendiren stratejik politika tedbirlerindendir.

Köy kaynağına bağlı olan Türk işçi hareketi ve onun organize temsilcileri olan işçi sendikaları olarak tarım konusuna sadece bir ekonomik kalkınma kesimi ya da yatırım kaynaklarını sağlayan bir sektör olarak değil, nüfusumuzun en büyük diliminin yaşadığı bir toplum düzeni olarak eğilmek, sorunlarını anlamak, çözümüne yardımcı olmak görevi içindedir.

./..

10- ORMAN KÖYLÜSÜ:

Orman köylüsünü insan onuruna yaraşır bir yaşama seviyesine ulaştırabilmek üzere devlet desteğinin sağlanması için gerekli çalışmaları yapmak Türk-İş'in görevleri arasındadır.

11- AZ GELİŞMİŞ BÖLGELER:

Yurdumuzda az gelişmiş bölgelerin kalkınması için plân ve yıllık programlarda bu bölgelere özel yer verilmesini ve bu bölgelerde alt yapı ve sanayi yatırımlarının artırılmasını sağlama konusunda Türk-İş kendisine düşen görevi yapacaktır.

12- VERGİ:

Adil bir vergi reformunun süratle yapılması, özellikle yüksek kazançlı büyük çiftçilerden yeterli vergi alınması, yoksul halka yük olan dolaylı vergilerin azaltılması, vergi kaçırma yollarının kapatılması, vergi ve servet açıklamasının devlete karşı yapılması konularında Türk-İş yetkili makamlar nezdinde gerekli ve etkili teşebbüslerde bulunacaktır.

13- KREDİ:

Kredi dağılımında köklü değişiklikler yapılması, dar gelirli, topraksız veya tapusuz köylülerin faizcilere muhtaç olmaktan kurtarılması, kredi dağılımında iktisadi verimliliğin esas alınması, kredi kaynakları büyük tüccar ve aracılardan çok, üretici köylülere, esnaf ve sanatkârlara, plan amaçlarına uygun yatırım yapan gerçek sanayicilere ortaklaşa yatırım yapmak isteyen halka açık anonim şirketlere yöneltilmesi Türk-İş'in görevleri arasındadır.

İLKE - 13
K R E D İ

Gelişmiş ülkelerde hem sanayi hem de mali sermayenin başlıca kurumu olan bankaların ilişkileri çok değişmiştir. Genellikle merkezileşen, ihtisaslaşan ve üretim hacimleri çok büyüyen sanayinin başlıca ihtiyacı işletme sermayesidir. Buna kapitalist ülkelerde "finans-kapital" verilen bankerler karşılar. Bunların en büyükleri özel teşebbüsün elinde bulunduğu için mevduatı sanayie aktarmakla büyük kazançlar elde ederler. Ayrıca sanayi üzerinde kendi egemenliklerini kurarlar. Böylece sanayi ile sermaye arasında monopol bağlantıları kurulmuş olur.

Bu merkezileşme ve monopollaşmanın diğer bir özelliği de, sanayi ve mali sermayenin aynı gruplar tarafından yönetilmesidir. Türkiye'de özel bankacılık ile özel sermayecilik arasında hızla gelişen monopol ilişkileri milletlerarası sermaye ile bütünleşme eğilimi nedeniyle yabancılaşmaya hazır duruma gelmiştir. ./..

Bunun dışında kanunsuz biçimlerde birer şebeke gibi işleyen sanayie değil ticaret faizciliğine yönelen bir başka sermaye gurubu daha vardır ki, bunlara tefeci denir. Bunlar para ve kredi sıkıntısı içinde bulunan bütün ekonomik alanlara kısa vadeli yüksek faizli para dağıtırlar.

Türkiye gibi sermayesi, küçük bir azınlık elinde yoğunlaşan az gelişmiş ülkelerde başka bir durum daha vardır. Bu da mali sermaye kurumlarının başlıcaları olan özel banka ve sigorta şirketlerinin küçük ve orta tasarruf sahiplerinin mevduatına ve kamu kaynaklarına göz dikmeleridir.

Öneri:

1- Tekelci büyük mali sermaye kurumları ile sanayicilerin bütünleşmesi önlenmelidir. Türkiyede yabancılarca direkt sermaye ihracı ya da içerideki yerli özel bankalarla ortaklaşa yeniden ticaret, sanayi, madencilik, turizm ya da başka alanlarda faaliyet göstermek amacı ile banka kurmalarına izin verilmemelidir. Devletlerüstü mali sermaye ile Türk sanayiinin ve bankacılığının ilişkisi kesilmelidir.

2- Ticaret bankalarının mevduat hesaplarının kullanımı ve kredilendirme işlerinin sermayenin ezici üstünlüğüne yol açacak bir yönde gelişmesini önlemek için bütün özel bankaların yönetiminde devlet temsilci bulundurmalıdır. Bütün ticaret bankalarının yönetim kurullarında devlet temsilcilerinin sayısı yarıdan bir fazla olarak tesbit edilmelidir.

3- Özel, mahalli ya da ticari bütün bankalar faaliyet alanlarının dışındaki işlere sermaye plase etmek, ortaklık kurmak, sanayi teşebbüsleri ile bütünleşici teşebbüslere girişmekten alıkonmalıdır. Özel teşebbüs için devlet yatırım bankasına benzer bir özel yatırım bankası kurulmalı, yatırımcılık ve kredilendirme görevleri bu bankanın faaliyet alanında bulunmamalıdır.

4- Tarımsal üretim ve toprak reformu politikalarını yürütmek üzere Ziraat Bankası yeniden örgütlendirilmelidir. Bunun için Ziraat Bankasının bir kısım görevleri yeni kurulacak kooperatifler bankasına devredilerek çiftçi kredileri bu bankanın faaliyet alanına verilmeli, ziraat bankası daha çok tarımsal yatırım bankası niteliğine kavuşturulmalıdır. Bu arada halen Ziraat Bankasının girişmiş bulunduğu iştirakler yeniden düzenlemeye göre ait olduğu kuruluşlara devredilmelidir.

5- Sigorta şirketlerinin yerli-özelleri en kısa zamanda kuruluş sermayeleri üzerinden devletleştirilmeli, yabancı kumpanyalarda aynı kurala göre millileştirilip devlete devredilmelidir. Kamu sigorta işlerini yürütmek üzere milli bir devlet sigorta şirketi kurulmalıdır.

./..

Tarımda sigorta düzeninin işletilebilmesi için Ziraat Bankasının sigortacılık branşı kooperatiflere aktarılarak devlet sigorta şirketinde temsili sağlanmalıdır.

14- KOOPERATİFLEŞME:

Üretici,köylü ve çiftçinin kooperatifleştirilmeleri, bu kooperatiflere devletin müdahalesini veya aracı ve tefecilerin sızmasını kesinlikle önleyici tedbirler alınması, ayrıca üretici kooperatiflere sınai tesisler kurmak imkânlarının sağlanması konularında Türk-İş yetkilileri zamanında uyaracak ve bu konuda gerekli çalışmaları yapacaktır.

15- DIŞ TİCARET:

Dış ticaret düzeninde gerekli değişiklikler yapılarak üretici, köylü ve çiftçilerin, sanayicilerin ve devletin kendi ithalât ve ihracatlarını kendi kuruluşları yoluyla aracısız olarak yürütmeleri için gereken tedbirlerin alınması ve bu konuda gerekli çalışmaların süratle gerçekleştirilmesinin sağlanması için Türk-İş ilgililer nezdinde tüm ağırlığı ile gereken teşebbüsü yapacaktır.

İLKE - 15
DIŞ TİCARET

Dış ticaret yalnız ekonomik gelişme ve milli refah ile değil, ulusların siyasi kaderi, uluslararası ilişkilerin yönü ve dünya barış ve güvenliği ile sıkı sıkıya ilgili geniş ve hayati önemde bir konudur. Türkiyede ihracatın düşük fiyatla aracısız olarak yapılması ve sadece gerekli ihtiyaç mallarının ithali söz konusu olması gerekirken, halâ sömürücü anlayıştaki özel sektöre gerekli olmayan lüks mallar ithaline ve içerde çok ucuza elde ettikleri malları yüksek kârlarla dış pazarlara sürmesine göz yumulmaktadır. Bu nedenle ikinci beş yıllık plân dönemi başında Türk ekonomisinde gelişmeyi sınırlayan yapısal güçlüklerin başlıcalarından biri dış ticaret olarak nitelendirilmiştir.

Dış Ticaret Açığı:

Tasarruf, yatırım, ihracat zinciri, ekonominin gelişmesini gösteren ana faktördür. Plânlı döneme girdiğimizden bu yana ekonomimizin sıhhat derecesini gösteren dış ticaret açığı göstergelerinde gerileme olmadığı gibi bu açık gitgide büyümektedir. Bunun sebebi ihracatta gerilemeler dışında kayda değer bir artış olmamasına karşılık ithalâtın her yıl biraz daha artmasıdır.

./..

İhracat hedeflere ulaşamadığı halde paranın içerdeki değerinin dış değerinden yüksek olması nedeniyle ithalât, kârlılık yönünden son derece cazip hale geldiği için ithal malı maliyetleri yükseltici miktarları kısıtlayıcı tedbirler alınmadığı ve dış ticarette memleketimizin itibarını sarsıcı nitelikte olan özel sektör ticareti iyi kontrol edilmediğinden bir devalüasyon gerçekleşmiştir.

Öneri:

Dış ticaret konusunda istediğimiz sistem uzun zamandır yaptığımız tartışma ve açıklamalarda belirtildiği gibi belli başlı ithalat ve ihracat kalemlerinde devletleştirme şeklindedir. İhracatta tütün, fındık, pamuk, hububat, hayvan gibi sayısı 10 u aşmayan madde ihracatımızın büyük kısmını kapsamaktadır.

İthalatta ise belli başlı yatırım mallarının ham maddelerini tüketim maddelerinin devlet eliyle yapılması ön görülmelidir. Bir malın ithalinin devlet kurumu tekeline verilmesinde o malın ithalatımızdaki önemi ve belli standartlara uyuş derecesi ölçü olmalıdır.

Dış ticaretin devletleştirilmesi için yeni devlet kuruluşlarına gitmeye ihtiyaç yoktur. DMO, TMO Fiske Birlik, Çuko Birlik, Tariş ve çeşitli devlet teşebbüsleri ithalat ve ihracat yapmaktadırlar. Bu kuruluşlar arasında ihtisaslaşmaya göre bir iş bölümüne gitmek ihtiyaçları karşılamaya yetecektir. Bu kuruluşlar ithalat ve ihracatı kalkınma planına uygun şekilde dış ticaret dairesinin hazırlayacağı ihtiyaç listelerine göre yürütecektir.

Anlaşmalı memleketlerle olan ticaretimiz gittikçe gelişme istidadı göstermektedir. Bu ülkelerle olan ticaret niteliği gereği olarak devlet eliyle yapılmalıdır.

Görüldüğü gibi devletleştirme köklü değişiklikler büyük hazırlıklar gerektirmemektedir. Kotaların hazırlanmasında belli malların ithalinin ve ihracının devlet kurumları eliyle yapılacağını belirtmek bile meseleyi çözmeye yeterlidir.

Dış açıklarımızı yabancı ülkelerin alacakları kararlarla değişebilen işçi tasarruflarıyla kapatmaya çalışmak bağımlı ekonominin tâ kendisidir. Dış ticaret bünye olarak başka ülkelerle ilişkiyi gerektiren bir ekonomik olaydır ve elbette diğer ülkelerin iradeleriyle bağlıdır. Ancak bu konuda kısa vadeli ekonomik değişmeler mümkün olmadığı ve her ülke kendi imkanlarıyla sınırlı bulunduğu ve pazarlama gibi bir takım teknik hesaplara dayanıldığı için ayarlamanın ithalat-ihracata dayandırılması olağandır. Bir ilkenin ümidini yabancı birkaç iş verenin iradesine bağlanması o ülkenin insanları için hazindir. ./..

Dış ticaret konusunda eskiden beri süregelen iddialarımıza karşı görüşler her zaman olmuştur. Ancak, Türk işçi Hareketi meselenin peşini bırakmayacaktır. Dış ticaret rejimi düzelinceye kadar bu işin mücadelesini yapacak ve bu mücadeleyi başarıya ulaşıncaya kadar sürdüreceğiz.

16- YERALTI KAYNAKLARI:

Petrollerimiz ve madenlerimizin geniş ölçüde devlet eliyle işletilmesi, bu alanda özel teşebbüse, devlet yatırımlarının verimli olamayacağı küçük madenlerimizin işletilmesi için, devlet kontrolü ve işçilerin yönetime katılmaları, kârdan ve verim artışından pay almaları şartı ile izin verilebilmesini sağlayıcı tedbirlerin alınması konusunda Türk-İş gerekli çalışmaları yapacaktır. Bu alanda, yabancı sermayeye mümkün mertebe yer verilmemesi, yurdumuzun imkânları elverdiği anda, yabancı sermayenin bu alanda çalıştırılmaması amaç edinilecek ve Türk-İş bu konuda takipçilik görevini eksiksiz yerine getirecektir.

İLKE - 16
YERALTI KAYNAKLARI

MADENLER

Yurt ekonomisinin temelini teşkil eden yeraltı servetlerimiz yurt çıkarlarına uygun şekilde işletilmek gerekirken, konu, yıllardır ihmal edilmiş ve madenlerimizin bir kısmı yabancıların israfına terk edilmiş, diğer bir kısmı da gerektiği şekilde işletilmemiştir. Bu durumda kalkınma sancıları içinde kıvranan ilkemiz büyük bir kaynaktan mahrum bırakılmıştır.

Yurt çapında girişilmiş bulunan reform hareketleri içinde madencilik konusuna da önemle yer vermek gerekmektedir.

Madencilik Reformu Konusundaki Görüşümüz

Bilindiği üzere maden kanunu Cumhurbaşkanı tarafından veto edilmiş bulunmaktadır. Konu, önemi dolayısıyle yeniden ele alınarak Tasarı halinde yeniden Meclise sevk olunacaktır.

Madencilik reformu kanun tasarısı ile ilgili görüşlerimiz Ana hatları ile aşağıda gösterilmiştir.

1- "Tabii servetler ve kaynakları, devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bunların aranması ve işletilmesi hakkı devlete aittir. Arama ve işletmenin devletin özel teşebbüsle birleşmesi suretiyle veya doğrudan doğruya özel teşebbüs eliyle yapılması, kanunun açık iznine bağlıdır." diyen Anayasamızın 130. maddesi tabii servet ve kaynakları yurt ekonomisinde arzettikleri önem dolayısıyle Anayasa çerçevesi içine almıştır.

./..

Maddede açıkça görüleceği üzere, tabii servetler ve kaynakları devletin hüküm ve tasarrufundadır. Ayrıca bunların aranması ve işletilmesi de devlete aittir. Konunun esası böylece belirtildikten sonra, bu tabii servet ve kaynaklarının arama ve işletme haklarının devlet-özel teşebbüs veya sadece özel teşebbüs tarafından kullanılması ancak bu hususta çıkarılacak kanunun açık şekilde izin vermesi ile mümkündür. Türkiyede şimdiye kadar tutulan yol da bu olmuş ve 3 Mart 1954'de çıkarılan Maden Kanunu ve 11 Temmuz 1963'de çıkarılan ek kanunla madenlerimizin kimler tarafından, nasıl işletileceği belirtilmiştir. Ancak, aradan geçen süre göstermiştir ki, madenlerimizin, eldeki mevzuat hükümlerine göre aranması ve işletilmesi hiçte yurt çıkarına uygun düşmemektedir. Yine bu sebeple görülmüştür ki, madenciliğimizin gayri safi milli hasıladaki oranı %1,5 tan ileri gidememiş ve dış ticaret rejimimizde, maden ihracatımız daima ithalatımızdan az olmuştur.

6308 sayılı Maden Kanunu ve bunu değiştiren 271 sayılı Kanun hükümlerine göre Türkiye Cumhuriyeti sınırları içindeki madenlerin arama ve işletilmesini Türk özel ve tüzel kişileri yapabildiği gibi, yabancılar da yapabilmektedir. Bir yabancının ise Türkiye Cumhuriyetinden önce kendi çıkarlarını düşündüğü geçirilen acı tecrübe ile ortaya çıkmıştır. Üstelik yarını değil de bu günü düşünen yabancı, bu günkü kazancını daha da artırabilmek için işlettiğini söylediği madenin yer yüzüne en yakın kaynağını alarak, diğer tarafını orada bırakmaktadır. Yahut ta dünya maden fiat konjonktüründe düşmeyi önlemek için bulduğu madeni çıkartmamaktadır. İlgililer tarafından sorulduğunda, yapılan sondajlarda madene rastlanmadığını veya çok az madene rastlandığını ileri sürmektedir. Bunun açık örneği boraksta görülmüştür. Bu durum karşısında madenlerin arama ve işletilmesini yabancılardan alıp, Türk özel ve tüzel kişilerine vermek gerekmektedir. Hatta bunlardan stratejik mahiyet arzeden boraks ve linyitin kamu tüzel kişileri tarafından işletilmesi de yurt çıkarları bakımından şarttır. Ancak, önemsiz linyit yataklarının Devlet dışındaki kişiler tarafından işletilmesine izin verilebilir.

6309 ve 271 sayılı Kanunlarla daha önce Türk ve yabancı özel ve tüzel kişilere verilen maden arama ve işletme izinlerinin ise geri alınması gerekmektedir. Mademki Devlet arama ve işletme iznini bir kanunla vermiştir, öyleyse başka bir kanunla geri alabilir. Böyle bir kanunla sağlanmak istenen şey, özel ve tüzel kişiler elindeki madenlerin devletleştirilmesi veya Anayasanın 38'inci maddesinde belirtilen kamulaştırma olayı değildir. Zira yukarıda belirttiğimiz gibi tabii servetler ve kaynaklar zaten devletin hüküm ve tasarrufundadır. Özel mülkiyet konusu yapılamaz. Mülkiyet devlette bulunduğuna göre, kanunla yapılacak işlem bir devletleştirme veya kamulaştırma olmayıp, sadece daha

./..

önce verilen arama ve işletme hakkının geri alınmasıdır.

2- Şimdiye kadar ve hâlen Türkiyedeki madencilik konularını Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı bulunan Maden Dairesi yürütmektedir. Bu dairenin teşkilat ve elindeki elemanların yetersiz bulunması sebebi ile madencilik işleri lâyıkı ile yürütülememektedir. Bu eksikliğin anlaşılması dolayısıyledir ki, madencilik işlerinin daha geniş bir teşkilâtı öngören Maden İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmesi uygun olacaktır. Ayrıca Maden Dairesinin maden işlerini tam olarak yürütmemesi yanında, bir teşkilât kanunundan yoksun bulunması sebebi ile yetkilerini de tam olarak kullanamamaktadır. Şöyle ki, Maden Kanununun 95 inci maddesinde belirtilen ve "bir madende arzın ve işletmenin emniyetinin veya işçinin sağlığının ve hayatının tehlikeye maruz kalmasını önlemek maksadıyla madende alınan tedbirlerin ihlal edilmesi halinde... Cezalandırıldığı, ihtara rağmen tekrarlandığı takdirde arama hakkının iptal veya işletme hakkının feshedileceği" şeklinde ifade edilen iptal ve fesih yetkisi kullanılamamakta ve bunun sonucu olarak ta kanun hükmü bir şey ifade etmemektedir. Bunu bilen işverenler ise, işçinin sağlığı ve hayatına önem vermemekte ve her yıl vukua gelen iş kazaları ise devamlı olarak büyük bir yekûn tutmaktadır. İşte kanunla kurulan ve çok daha geniş kadro ve yetkilerle çalışacak olan Maden İşleri Genel Müdürlüğü kurulmasını uygun buluyor ve bu Genel Müdürlüğün 95. maddeyi tam olarak uygulayacağından emin bulunuyoruz.

Ayrıca İş Kanunu ve bu kanuna göre çıkarılan İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğüne göre işyerlerini teftişe yetkili bulunan Çalışma Bakanlığı İş Güvenliği Müfettişleri de bu teşkilâta yardımcı olacaktır.

3- 40-99 yıl arasında değişen işletme imtiyaz süresinin (Kanunun yürürlüğe girmesinden önce daha uzun sürelerle verilmiş bulunan maden imtiyazlarına ait hakların süre bakımından saklı tutulması şartı ile) azaltılması gerekmektedir.

4- Bütün madenler içinde maden kömürü ve bor tuzlarının özel önemlerinden dolayı ayrı bir işleme tabi tutulmaları ve bunlardan bor tuzlarının tamamen, maden kömürünün de büyük bir oranda Devlet tarafından işletilmesinin öngörülmesi, gerekmektedir. Önemsiz maden kömürlerinin Devlet dışındaki diğer gerçek veya tüzel kişilere işlettirilmesinde bir mahzur görmüyoruz.

Ancak önemli-önemsiz maden kömürü ayırımı, konudan anlayan teknik kimselere meclis komisyonunca yaptırılacak etüd sonucunda saptanarak, kanunda bir fıkra ile belli hale getirilmelidir.

./..

önce verilen arama ve işletme hakkının geri alınmasıdır.

2- Şimdiye kadar ve hâlen Türkiyedeki madencilik konularını Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı bulunan Maden Dairesi yürütmektedir. Bu dairenin teşkilat ve elindeki elemanların yetersiz bulunması sebebi ile madencilik işleri lâyıkı ile yürütülememektedir. Bu eksikliğin anlaşılması dolayısıyledir ki, madencilik işlerinin daha geniş bir teşkilâtı öngören Maden İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmesi uygun olacaktır. Ayrıca Maden Dairesinin maden işlerini tam olarak yürütmemesi yanında, bir teşkilât kanunundan yoksun bulunması sebebi ile yetkilerini de tam olarak kullanamamaktadır. Şöyle ki, Maden Kanununun 95 inci maddesinde belirtilen ve "bir madende arzın ve işletmenin emniyetinin veya işçinin sağlığının ve hayatının tehlikeye maruz kalmasını önlemek maksadıyla madende alınan tedbirlerin ihlal edilmesi halinde... Cezalandırıldığı, ihtara rağmen tekrarlandığı takdirde arama hakkının iptal veya işletme hakkının feshedileceği" şeklinde ifade edilen iptal ve fesih yetkisi kullanılamamakta ve bunun sonucu olarak ta kanun hükmü bir şey ifade etmemektedir. Bunu bilen işverenler ise, işçinin sağlığı ve hayatına önem vermemekte ve her yıl vukua gelen iş kazaları ise devamlı olarak büyük bir yekûn tutmaktadır. İşte kanunla kurulan ve çok daha geniş kadro ve yetkilerle çalışacak olan Maden İşleri Genel Müdürlüğü kurulmasını uygun buluyor ve bu Genel Müdürlüğün 95. maddeyi tam olarak uygulayacağından emin bulunuyoruz.

Ayrıca İş Kanunu ve bu kanuna göre çıkarılan İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğüne göre işyerlerini teftişe yetkili bulunan Çalışma Bakanlığı İş Güvenliği Müfettişleri de bu teşkilâta yardımcı olacaktır.

3- 40-99 yıl arasında değişen işletme imtiyaz süresinin (Kanunun yürürlüğe girmesinden önce daha uzun sürelerle verilmiş bulunan maden imtiyazlarına ait hakların süre bakımından saklı tutulması şartı ile) azaltılması gerekmektedir.

4- Bütün madenler içinde maden kömürü ve bor tuzlarının özel önemlerinden dolayı ayrı bir işleme tabi tutulmaları ve bunlardan bor tuzlarının tamamen, maden kömürünün de büyük bir oranda Devlet tarafından işletilmesinin öngörülmesi, gerekmektedir. Önemsiz maden kömürlerinin Devlet dışındaki diğer gerçek veya tüzel kişilere işlettirilmesinde bir mahzur görmüyoruz.

Ancak önemli-önemsiz maden kömürü ayırımı, konudan anlayan teknik kimselere meclis komisyonunca yaptırılacak etüd sonucunda saptanarak, kanunda bir fıkra ile belli hale getirilmelidir.

./..

PETROL

Türkiyede 1930 larda başlayan yer altı servetlerinin araştırılması çalışmaları sırasında özellikle MTA nın kurulmasından sonra petrol etüdlerine de önem verilmiştir. Daha sonra çıkarılan petrol kanunu diğer ülkelerde olduğu gibi yabancı şirketlerde çeşitli oyunlarla Türkiyeye sadece %37,5 pay ile yetinilmişti. Bunun yanında yabancı sermayeyi teşvik kanunu gereğince yabancı şirketler her yıl milyonlarca dolarlık kâr transferlerini isteme haklarını da ellerinde tutmaktadırlar. Yabancı petrol şirketlerinin geri kalmış petrol üreticisi ülkeleri nasıl amansızca çevirdiklerini en çarpıcı örneğini komşumuz İrandan vermek mümkündür. BP adlı şirket son 50 yılda İran hükümetine 114 milyon sterlin kâr vermişken bu şirket yalnız 1950 yılında 180 milyon sterlin net kâr etmiştir. Bu durum üzerine Dr.Musaddık, İran'ın petrol kaynaklarına el koymak istemiş fakat iç ve dış çıkarlar tarafından düşürülmüştür.

Dünyada ve Türkiye'de yabancı şirketlerin petrol üzerine oynadıkları emperyalist oyunlar ve geçirdiğimiz 17 yıllık acı sömürü tecrübesine dayanarak Türkiye için milli bir petrol politikası çizmek ve bunu hassasiyetle dikkat ve titizlikle uygulamak ihtiyacını herkesin kabul etmesi gerekmektedir.

Öneri

1- Devlet ve yabancı şirket eşitliği kalmalıdır. Halen yabancıların elinde 40, TPAO da 38, Ersan ve bir küçük yerli özel şirkette 1 er olmak üzere 40 ruhsat vardır. Hiçbir bağımsız ülke kendi toprakları üzerinde yabancılarla kendini eşit şarta bağlama oyunu içinde böyle bir kapitülasyona kabullenemez.

2- Petrolü olduğunu kendimizin keşfettiği bölgelerde yabancı şirketlere arama ruhsatı verilmemelidir.

3- Şimdiye kadar yabancıların ruhsat alıp da aramaya başlamadıkları bölgelere ait ruhsatlar iptal edilmelidir.

4- Yabancıların işletmeciliği nedeniyle Türk topraklarının altındaki petrol rezervleri azalmakta olduğu halde 1954 tarihli kanun yabancılara tükenme payı adı altında bir çeşit vergi indirimi tanımıştır. Bu hüküm iptal edilmelidir.

5- Yabancı şirketler elinde bulunan ve henüz işletmeciliğe geçmemiş sahalar derhal devletimize iade edilmelidir. Ayrıca halen işletme halinde bulunan kuyular üzerinde devletimize ödemekte oldukları pay oranını hiç olmazsa orta doğu petrol üreticisi kabul ettirdikleri şartlara uydurulmalıdır. ./..

6- Yabancı şirketlerin elinde bulunan ana depolar en kısa zamanda devletleştirilmelidir.

7- Yabancı şirketlerin işletmesiliğinde çoğu kez rantabl olmadığı gerekçesine dayanarak birçok kuyular işletilmemektedir. Milli petrol rezervlerimizi titizlikle kullanmak bakımından yabancı şirketlerin bu çeşit kapkaççılığı önlenmelidir.

8- Yabancı şirketlere tanınan ve 6326 sayılı kanunla garanti edilen kâr transferi imtiyazları kaldırılmalıdır. Türk parası 1958 de devalüe edilmiş, transfer için dolar 2,80 kur üzerinden hesabedilmiştir. 70 devalüasyonundan sonra ise kârların transferi için dolar 9 TL. olarak hesaplanmıştır. Bu demektir ki, yabancı şirketlerin 1965-1970 arasında artan üretimlerinden meydana gelen transfer edilecek kâr paylarına Türk milleti %66 oranında bir ödeme yapmaktadır.

Yukarıda açıklanan önerileri ışığında güdülecek bir ulusal petrol politikası sonunda ülkemiz kalkınması için önemli bir finansman kaynağına kavuşacağı gibi sanayimiz, tarımımız ve enerji ihtiyacımız için gerekli petrol ihtiyacını ucuza ve kendi topraklarımız altında çıkarmış olacaktır.

17- YABANCI SERMAYE:

Yerli sermayenin başarabileceği işler için yabancı sermayenin yurda sokulmaması, yabancı sermayenin yurt dışına büyük kâr transferleri yapmasının önlenmesi, yabancı sermaye ile kurulan ortaklıklardan dünya ölçülerine uygun oranda ve milli ortaklıklardan alınanın üstünde Kurumlar Vergisi alınması konularında Türk-İş, yetkililer nezdinde gerekli çalışmaları yapacaktır. Yabancı hissedarların Türk devletine gelir vergisi ödememelerinden doğan kayıtların giderilmesi için tedbir alınmasını Türk-İş isteyecek ve bu konuda da gerekli çalışmaları yapacaktır.

İLKE - 17
YABANCI SERMAYE

Her ulusun ekonomisini geliştirmek için önce kendi kaynakları ve gücüne dayanması gereğine inanmakta ve yabancı sermaye gelmeden birşey yapamayız düşüncesine katılmamaktayız.

Bir ülkenin niçin ve hangi tipte yabancı sermaye ithaline gideceğini tayin eden unsurlar hiç şüphesiz o ülkenin uygulamakta olduğu kalkınma modelinin temel ilkelerine uygun olarak ortaya çıkar.

Sosyal demokrat bir toplum düzeninin sanayi modelinde temel kesim devlete ait olacaktır. Büyük sermaye ile ileri teknoloji isteyen stratejik önemde bulunan sanayi madenler ve yeraltı servetleri, petrol ve

./..

petro-kimya sanayii, kamu hizmeti niteliği ve milli gelir dağılımını tanzim edici karakterdeki ekonomik faaliyetler devlet elinde bulunacaktır.

1- Getirilecek yabancı sermaye guruplarının Türk milletinin kendi ulusal koşullarına uygun olarak geliştirdiği demokratik-sol kalkınma yöntemine aykırı düşen her türlü ekonomik yöntem telkinleri, modelde değişiklik empoze eden şartları kesin olarak kabul edilmeyecektir.

2- Geçen tecrübe göstermiştir ki, yabancı sermayenin girişi için bir çeşit gerekçe olarak kullanılan "kaynak eksikliğini giderme" hükmü doğrulanmamıştır. İthal edilecek yabancı sermaye teşebbüsleri çoğu kez kendilerinin üstün teknik ve tecrübe ile o alanda yetkili ve hatta tek temsilci olduklarını iddia ederler. Uygulama bunu doğrulamamıştır.

3- Gitecek yabancı sermayenin taahhüt ettiği nakit sermayeyi mutlaka getirmesi mühendislik bilgisi ve patent hakkı gibi avantajlarını fahiş oranlara çıkarmalarını önlemek gerekmektedir. Özellikle kurulan ortaklığın tesis edeceği fabrikaların yerli kredi kullanma taleplerini dikkatle izlemek ve engellemek zarureti vardır.

4- Bazı ülkelerde olduğu gibi yabancı sermaye kabul eden devletler yabancı sermaye guruplarından ihracat garantisi istemektedirler.

Türkiye içinde bu uygulamaya gidilmelidir.

5- İçeride kazanılmış kârlar, transfer edilmeyince çoğunlukla dış ödeme dengesi bozuk olan az gelişmiş ülkelerdeki hükümetler bundan memnun olurlar. Hatta bu kazançların şirketlerin sermayelerine eklenmeleri ile daha başka kuruluşlara yatırım yapacakları umuduna kapılırlar. Oysa içeride alıkonulan kazançlar şirketin sermayesi yükseltildiği için yeniden patent hakkı satılmış gibi hesaplanarak pay oranı yükselmekte, ileride bu tesisi kendi eline geçirme imkânı artmaktadır.

Türkiye 1950 den itibaren yabancı sermaye konusunda müzakeresiz kabullenme yoluna gitmiş, onun için de gelen sermaye Türkiyenin kalkınmasına değil,kendisi için en kısa zamanda en çok kâr elde etme şansına sahip olmuştur.

Kâr transferlerinin belirli bir oranda sınırlanmasına yabancı sermayenin yatırım malı üreten sanayi kesimine ve madencilik ve petrol gibi alanlara sokulmamasına özellikle dikkat edilmelidir.

Türk işçi hareketi siyasal bir güç olarak ortaya çıktığı ve iktidara ortak olduğunda hem devlet kesiminin yönetimini denetleyecek hem de yabancı sermayenin faaliyet alanlarını milli kalkınma plânları içine itmesini başaracaktır. ./..

Yabancı sermayeyi kendi kontrolumuz altına alabildiğimiz şartlarda denetimimiz altında çalışabileceği alanlarda ileri teknolojiyi temsil etmesi şartıyla kabul etmek gerekmektedir.

18- ÖZEL TEŞEBBÜS:

Özel teşebbüsün Anayasa ve plân ilke ve amaçlarına ve toplum yararına uygun işlemesi için etkili tedbirler alınmasını, kamu kesimi ile özel kesimde de plân disiplininin sağlanmasını Türk-İş ilgililerden isteyecektir.

19- YATIRIMLAR:

Kalkınma Plânlarında, belirli programlarda işsizliği azaltıcı ve lüks tüketim harcamalarını önleyici yatırımlara öncelik tanınması konularında çalışmak Türk-İş'in görevleri arasındadır.

20- KONUT:

Devletin sosyal konut yapımına daha çok yardımcı olması, kendi evini kendi yapana Devletçe daha fazla yardım edilmesi, arsaya para yatırarak spekülatif kazanç yolu bulmanın önlenmesi Türk-İş'in yetkililer nezdinde istiyeceği önemli görevleri arasındadır.

İLKE - 20

K O N U T

Sanayileşmeye paralel olarak büyüyen sosyal sorunlar, çağımızın devletini bütün ağırlığıyla, sosyal savaşla desteklenen kıyasıya mücadelesi, komünist olmayan bütün ülkelerde, sınıf çatışmasını önlemek için sınıflar arasında bir dengenin sağlanmasını rejimin ihtiyacı haline getirmiştir. Oysa, kapitalizmin hakim olduğu bir sanayileşmenin, tabiatı icabı, sınıflaşmayı ve sınıflar arasındaki dengesizliği büsbütün artırdığı da bir gerçek olarak ortaya çıkmıştır.

Konut sorunu ana hatlarıyla, bütün dünyada ve özellikle az gelişmiş ülkelerde karşılaşılan bir problem olarak karşımıza çıkmakla birlikte ülkemiz ve halkımızın çeşitli özellikleri, meseleyi ve hallini kendimize özgü bir model olarak ele almayı zorunlu kılmaktadır.

Köylerden kentlere doğru hızla artan akın, kentleri başıboş yığılma merkezleri haline getirince buraların zaten bozuk olan ekonomik düzeni de büsbütün sarsılmış ve ekonomik ilişkilerdeki bozukluk ulusal kaynak israfını hızla artırmıştır. ./..

Ülkemizin konut sorununu incelerken tarımsal ekonominin hüküm sürdüğü köylerde, sanayi, ticaret ve hizmetler kesiminin yarattığı şehir yaşantısının gerektirdiği konut ihtiyacı ve uygulanacak politikaların birbirinden farklı olması gerekmektedir.

Öneri

1- Türkiye, dünyada en çok arsa spekülasyonu yapılan ülkelerden birisidir. Bunu önlemedikçe konut sorununun çözüme kavuşması mümkün olmayacaktır ve önemli kamu kaynakları haksız kazançlar için kullanılmaktan kurtulamıyacaktır.

Konut için kullanılması mümkün bütün arsalar kamulaştırılmalıdır. Bu politikayı yürütmek üzere devlet eliyle ve devlet adına arsa alım satımı yapacak bir arsa ofisi kurulması gerekmektedir.

2- Standart ölçülerde ve toplumun daha büyük oranda konut ihtiyacına cevap verecek yapım işlerinin finansmanı için kamu kaynakları, SSK ve TC Emekli Sandığı gibitasarrufçu kurumların konut fonlarını bir elde toplamak gerekmektedir. Bunun için devlet konut bankası adı altında yeni bir örgütlenmeye gidilmelidir.

Devlet arsa ofisi ile birlikte çalışması planlanacak olan bu banka bütün vatandaşlar için tasarruf mevduatı karşılığı kredi kaynağı gibi işletilmelidir.

3- İşçiler, memurlar, esnaf kuruluşlarının toplu kredi kullanma amacı ile kooperatifleşen talepleri de bankaya ve arsa ofisine muhatap olmalıdır. Bunlara geniş çapta malzeme kredisi kullanma imkânları tanınmalıdır. Özellikle de spekülatörler ve inşaat müteahhitleri tarafından çekilip kullanılmakta olan konut kredileri mümkün olduğu kadar en büyük oranda toplu konut yaptırma teşebbüslerine aktarılmasına önem verilmelidir.

4- Gecekondu sorununun çözülmesi için büyük şehirlerin yakınında toplu konutlar yaptırılması için belirli bir yerleşme plânlamasına gidilmelidir. Bunun için en uygun konut tipleri tesbit edilmelidir. Verilecek ucuz arsalar üzerinde herkesin belli tiplere göre evini yapması için malzeme kredisi açılmalı bu kredi çok ucuz faiz ve uzun vadeli olarak tesbit edilmelidir.

Mevcut gecekonduların ıslahı için de sosyal konutlar yapımı, devlet eliyle yürütülmelidir.

5- Lüks inşaata kesin olarak kredi verilmemelidir.

./..

6- Kamusal örgütlerin elindeki konut kiralarını rayiç seviyeye çıkararak bu kuruluşların kaynakları artırılmalıdır. Kamu kuruluşları tarafından çok sayıda standard ölçüde kiralık konut yapılması teşvik edilmelidir. Özellikle İDK'larının elinde bulunan konutları ait olduğu tesise devredilerek devletin bu konutlara yatırdığı paralar hazineye döndürülmelidir. İDK'larının yaptırdığı pahalı ve lüks tatil ve dinlenme siteleri kurum mensuplarının kuracakları kooperatife rayiç bedel üzerinden devredilerek işletmeciliğe verilmelidir.

7- Köylük bölgelerdeki konut sorununu çözümlemede hazine fonlarının kullanılmasına gidilmelidir. Bunun için son olarak tekel maddelerine yapılan zamların biriktirileceği bir "köy konut bankası" teşekkül ettirilmelidir. Bankanın fonları 30 yıllık vade ve sadece masrafların eklenmesinden çıkacak bir miktar üzerinden faiz alınmaksızın köylüye ödenmelidir.

Sonuç olarak, konut sorunu yurdumuz için, sosyal yönden olduğu kadar, ekonomik yönden de hayati bir önem taşımadığını, ekonominin sanayiye yönelmesi sonucunda, köyden kentlere doğru hızla gelişen akının sorunu büsbütün ağırlaştırdığını tekrarlamak isteriz.

Sorunun başlıca çözüm yolu, toplu konut yapımını sağlamak üzere, kooperatifleşmeyi özendirici tedbirler almak, kooperatifler kanununda yapılan değişikliklere rağmen, halâ yeterli olmayan mevzuatı hızla düzeltmektir.

21- SAĞLIK:

Sağlık alanında sosyal güvenliğin süratle bütün halkı kapsar duruma getirilmesi ve bu konuda gerekli tedbirlerin alınması için çalışmak Türk-İş'in görevidir.

İLKE - 21
SAĞLIK

Türkiye ekonomisinin yapısal ve sosyal düzeni itibariyle özgürlükleri ile kalkınma ihtiyaçlarını uyuşturmak zorunda olan bir ülkedir. Önerilecek her hizmet ve örgütte bu temel ilkeden hareket zorunluğu vardır. Sosyal demokrat yapıdaki iktidarların geliştirdiği milli sağlık sigortasının Türkiye koşullarına en uygun olacağı kanaatindeyiz. Milli Sağlık sigortası, ülkede yaşayan tüm vatandaşları kapsayacaktır. Sigorta belki öncelikle özel koşullarımıza göre bir uygulama planı yaparak belirli bir konudan hareketle uygulamasına başlayabilir. ./..

Tedrici bir uygulama ile Türkiye'nin bütün köy ve kentlerinde yaşayan insanların sağlıklarıyla ilgili bütün hizmetler kamu yönetiminin, devletin teminatı ve garantisi altına alınacaktır. Yeniden örgütlendirilecek sağlık sigortası düzeninde serbest hekimlik devam edecektir. Ancak her doktor için bu ülkenin yaptığı masraflar karşılığında sigorta planı içinde verilen görevde çalışma zorunluğu konulacaktır.

Bütün eczacılar, işçiler ve yardımcı sağlık personeli de milli sağlık sigortasına dahil edilerek görevlendirilecektir.

Bütün vatandaşların katkıda bulunarak, prim ödeyecek sigorta fonlarına iştirakleri şart olacaktır.

Milli sağlık sigortası düzeninde özel hastahanelere de yer kalmayacaktır.

Sağlık pirimlerini ödeyemeyecek durumda bulunan fakir vatandaşlar her türlü koruyucu ve tedavi edeci sağlık hizmetlerinden yoksun bırakılmayacak, bu durumda bulunanlar için bir kısmı devletin sosyal yardım adı altında yapacağı yardımlardan bir kısmı da sigortanın sosyal fonundan karşılanacaktır.

Hekimler ve sağlık personeli alacakları asgari ücretler karşılığında belirli bir muayene, tedavi ameliyat baremi konulacaktır.

Milli sağlık planının espirisi,eşitlik ve adaletli hizmet ilkesinde toplanmaktadır.

Halen kamu kesiminde bulunan devlet hastahaneleri SSK. hastahaneleri ile bütün iktisadi devlet kuruluşları ve bakanlık tedavi kurumlarının tek elde toplanıp yönetilmesi de hizmetin etkinliğini artırıcı bir yöntem olacaktır.

İLAÇ SORUNU

Eğitim gibi sağlık hizmetlerinin de kâr amacının dışında kamu kuruluşlarının karşılıksız sağlanan bir hak ve imkân olması sosyal demokrat toplum düzeninin hedeflerindendir. Daha önce ortaya koyduğumuz ilkelerin uygulaması ile ilgili politikayı genişleterek sanayide ilaç kesiminin de özel sektörün faaliyeti dışında tutulması gereğine inanıyoruz. Bu nedenle en kısa zamanda

1- Türkiyede ilaç aktif maddesi ve yardımcı ham maddesi üretimine geçilmesi gerektiği,

2- Hayvansal, bitkisel ve sentetik kimyaya dayanan aktif madde üretimi sanayiinin devlet tarafından kurulması gerektiği ./..

3- İlâç Sanayinin birinci ve ikinci derecedeki işlerinin kooperatif ve sendikal kesimi bırakılmasını SSK işçi sendikaları konfederasyonu,tarım ilaçları için de üretim kooperatifleri birliği gibi kuruluşların yatırımcılık yapabilmesini

4- Perakende eczacılığın yeni ölçülere ve bir düzene kavuşturulma , yurt içinde dağılımını sınırlamak ve dengelendirmek suretiyle kooperatif, sendika, sosyal sigorta, devlet kuruluşları tarafından açılacak eczanelerle birlikte özel eczane sahiplerine bırakılmasının karma ekonomi ilkeleri ve sosyal demokrat toplum düzeni kurmak amaçlarımıza uygun düşeceği kanısındayız.

22- EĞİTİMDE ADALET:

Eğitimde adalet ve plan amaçlarına uygunluğun sağlanması, köy çocuklarına parasız mesleki eğitim yollarına parasız mesleki eğitim yollarının açılması üstün yetenekli bütün dar gelirli aile çocuklarının yüksek öğrenim seviyesine kadar çıkabilmeleri için devletçe gereken yardımın yapılması, varlıklı ailelerin eğitim harcamalarına katılmalarının sağlanması, işçilerin mesleki eğitimleri veya yeni teknolojilere intibak edebilmeleri için işyerlerinde sürekli eğitim programlarının uygulanmasının sağlanması Türk-İş'in görevleri arasındadır.

23- ÜCRETLER:

Ücrette adalet ve yeknesaklığın sağlanması, devlete ait işyerlerinde çeşitli ücret ödemelerinin yarattığı huzursuzluğun giderilmesi konusunda Türk-İş kendisine düşen görevi yapacak ve yetkilileri bu konuda çalışmaya teşvik edecektir.

İLKE - 23
ÜCRETLER

Ülkemiz bugün kalkınma savaşının önemli bir aşaması ile karşı karşıya bulunmaktadır. Gerçek kalkınmanın ana unsuru çalışanlara gelir dağılımında yaptıkları işe uygun ve insanlık haysiyeti ile bağdaşan bir pay sağlamaktır.

Türkiyede bu pay ne olmalıdır? Bugünlerde enine boyuna görüşülmeye başlayan konu budur. İşçiye ve ailesine insanca yaşamasını mümkün kılacak ve insanlık haysiyetiyle bağdaşacak bir ücret ödenmesi gereği zamanımızda dünyanın pek çok ülkesinde artık tartışma konusu bile olmayan temel ilkelerden biridir. O kadarki , batı ülkelerinin çoğunda bu pay "kutsal ücret" adıyla anılmaktadır. ./..

Asgari ücreti, diğer bir deyişle kutsal ücreti, ekonomik ölçülerin ötesinde sosyal bir ücret olarak kabul etmek gerekir.

Sosyal ücret olarak anılan ve temeli işçiye insanca yaşayabileceği bir ortam yaratmaya dayanan ücret, tarih boyunca önemini korumuştur. Bu ücretin, ulusal düzeyde ülkelerin çoğunda alınan tedbirlerin 1919 yılında Uluslararası Çalışma Teşkilâtı (ILO) nın kurulmasıyla ulusal sınırları aşan bir nitelik kazandığını görmekteyiz.

Esasen her toplumda adaletin sağlanması, devlete düşen bir görevdir. Toplumda düzen, adaletle sağlanır. Bir ülkede herkese, özellikle, toplumun ihtiyaçlarını sağlayan en önemli üretim unsuruna hakkının payını tam olarak vermek, adaletin başta gelen gereğidir. Toplum düzeninin bir başka şekilde korunamayacağı da muhakkaktır.

Ücretle adaleti gerçekleştirmeye çalışırken,üretim unsuru olan emeği bir mal olarak görmeğe imkân yoktur. Bugün, bazı çevreler, insan emeğini bir mal saymakta ve herkesin elindeki malı istediği şekilde satabilme serbestisine sahip olduğu mantığından hareketle, emeğin de hangi şartlar ve ne karşılığında olursa olsun satılabileceğini ileri sürmektedirler. Oysa insan emeğini bir mal olarak görmeye ne hukuken ve ne de fiilen imkân vardır. Çünkü emek, insan dediğimiz tüm hukukun sahibi ve konusu saydığımız mevcudiyetten ayrılamaz.

Yurdumuzda bugüne kadar gerçekçi bir ücret politikasının belirlenmemiş olması, etkilerini en vahim şekilde asgari ücretlerde hissettirmiştir. Yıllarca ücret artışları tehlikeli gösterilmeye çalışılmış, tutarlı bir ücret politikasının gelir dağılımındaki adaletsizlikleri düzeltme araçlarından biri olduğu gerçeği görülmek istenmemiştir.

Görülmektedir ki, konu hangi açıdan ele alınırsa alınsın, asgari ücretlerin gerçekçi bir şekilde ele alınıp belirlenmesinde ana kriter sosyaldir.

Türkiye'de asgari ücret lehine çeşitli ve çelişkili anlamlar gibi kullanılmak istenmektedir. İşçiler, işverenler, yasa koyucuları, bilim ve yönetici çevrelerinde bu deyim üzerinde bir anlayış birliğine varılmış değildir. Yapılan işe uygun ve insanlık haysiyetine yaraşır bir asgari ücret düzeni kurmak için önce herkesin kolayca anlaşabileceği ilkeleri belirtmek zarureti vardır. Buna göre asgari ücretin tanımlaması şöyle yapılmalıdır:

./..

"İşçilere normal bir çalışma günü karşılığı olarak ödenen ve işçilerle eş ve üç çocuğunun asgari besin, barınma, ısınma, aydınlanma, giyim, taşıt, sağlık koruma, eğitim, dinlenme ve eğlenme vazgeçilmez temel ihtiyaçlarının geçerli fiyatlar üzerinden karşılamaya yetecek miktarda olan ücrete asgari ücret denir".

Öneri

1- Asgari ücretler, çok düşük tesbit edildiği için Türkiyenin yarı açlarla safahatte yüzen ülkesi haline gelmesi yeni toplumsal sorunlar yaratacaktır. Bunun önlenmesi için asgari ücretlerin tesbitinde siyasal baskı gücünü elinde bulunduran işverenlerin ağırlığı ortadan kaldırılmalıdır. Komisyonda işçilerin ve tüm çalışanların temsilcilerinin sayıları ve nüfuzları artırılmalıdır.

İşçi hareketi siyasal ve sosyal bir güç olarak kendini ortaya koymadıkça koparılacak tavizlerle yetinmek ve işverenlerin bir kadeh içkileri için ödedikleri para karşılığında 8 saat çalışmaya mahkûm edilmeye devam olunacaktır. Bunun için Türk işçi hareketinin siyasal ve sosyal bir güç olarak örgütlenmesini hızlandırması gerekir.

2- İşçilerin elde ettikleri asgari ücretlerle geçimlerini biraz daha düzeltebilmek için sendikaların önderliğinde büyük işçi pazarları kurmaya gitmeleri şarttır. Başlıca tüketim mallarını üreticilerden doğrudan doğruya alıp aracıların haksız ve emeğe dayanmayan fahiş kârlarını ortadan kaldırmalıdır.

Tarımsal ürünlere bağlı besin maddelerinin sağlanmasından üretici köy kooperatiflerinin güçlenmesine yardım edilmelidir. Üretici köylü ile tüketici işçi arasında direkt ilişkiler kurulunca ekonomik dayanışma daha da artacak,köylünün kapalı ekonomi yaşamaktan ötürü bilinçlenmesini aksatan nedenlerin önemli bir kısmı böylece ortadan kaldırılmış olacaktır.

3- Bundan böyle yapılacak her türlü tüketim malı zamlarının geçim endekslerine yansıtılması için asgari ücret sistemi "eşel mobil" esasına oturtulmalıdır. Bunu düzenlemek üzere hükümet ve işverenlerle işçi temsilcilerinden oluşan bir daimi komite kurulmalıdır. Bu komite her an yapılan toptan eşya zamlarının perakendeye yansımasını hesaplayarak gerekli ücret düzeltmelerini kararlaştırmalıdır. ./..

Özetle, konuya nereden bakılırsa bakılsın en başta amacın ne olduğunu çok iyi saptamak, yani verilen ödevi iyi anlamak gerekir. Asgari Ücret Tesbit edilirken hiçbir aşamada, felsefesinden uzaklaşılamaz. İşçinin ailesi ile birlikte insanca yaşamasını sağlayacak sosyal amaca ulaşmak, asgari ücretin hedefidir. Ancak, geçen dönemlerde gerekli tecrübelerin edinildiği ve özellikle hükümetlerin yeni bir sosyal anlayış içinde bulunduğu sık sık ifade edildiğine göre, bu tesbitte asgari ücretlerin felsefesine en uygun düzeye getirilmemesi için hiç bir neden yoktur."

24- ULUSAL HARB SANAYİİ:

Türk işçisinin emeğini, ordumuzun gücü ile birleştirerek, yurt savunmasında öz kaynaklarımızın kullanılması ve savunma gücümüzün dış yardıma bağlı kalmadan yürütülebilmesi için, Türk-İş, ulusal harp sanayiinin kurulması yolunda gerekli bütün çabayı gösterecektir.

28 Kasım 1974

TÜRK-İŞ "EN ZİYADE TEMSİL KAABİLİYETİNİ HAİZ MESLEKİ TEŞEKKÜL İLKESİ EVRENSELDİR YURDUMUZDA DA BUNA UYULMAMAZLIK EDİLEMEZ" DEDİ

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Türk-İş) tarafından bu gün bir açıklama yapılarak, Başbakan Sadi Irmak'ın, "Türk-İş'i, Türk işçilerinin gerçek mümessili olarak tanıyoruz..." sözüyle "tarafsız" hareket etmediği yolundaki iddialar cevaplandırılmıştır.

Türk-İş'in açıklaması şöyledir:

"Başbakan Sayın Sadi Irmak'ın, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Türk-İş) nu ziyareti sırasında "biz, sosyal hayatımızı devlet olarak tanzim ederken, Türk işçisinin gerçek mümessili olarak Türk-İş'i tanıyoruz; Türk-İş'in şimdiye kadar yaptığı hizmetler, hakikaten bu milletin şükranına lâyık olmuştur" demesi, bilinen nedenlerle ötedenberi Türk-İş'e karşı tutumunu sürdüren çevreleri telaşlandırmış bulunmaktadır.

Bu çevrelere göre "Başbakan, Türkiye'de adeta işçilerin tek üst kuruluşu, bir Konfederasyon varmış gibi hareket etmekle hatalı bir yol izlemiştir... Başbakan tarafsız kavdanmak gerekirken, bunu yapmamış "taraf tutmuştur"... Üstelik başbakan bir siyasi kuruluş mensubu da değildir; tarafsızdır..."

Gerçekte, dolaylı yoldan Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonunu hedef alan bu sözler yeni değildir. 1967'lerden bu yana, aşırı akımların ve siyasal gelecekleri için bunlardan yararlanma yolları arayanların, zaman zaman, değişik üslûp ve tonda ortaya attığı sözlerdir bunlar... Amaç; Türk-İş'i karşı kullanılabilecek bir alternatifin, bir süredir daha açık bir şekilde görüldüğü üzere, sun'i teneffüs yoluyla da olsa, yaşatılması olanağının korunmasıdır; bu alanda sun'i teneffüse isim de bulunmuştur: Kimisine göre bu, "çoğulcu demokrasinin doğal bir sonucu"; kimisine göre ise, "tarafsızlık ilkesinin vazgeçilmez bir gereğidir"!...

EN ZİYADE TEMSİL YETENEĞİNE SAHİP OLMA İLKESİ

Başbakan Sayın Sadi Irmak'ın davranışına gelince, bunun değerlendirilebilmesi için öncelikle neden bu şekilde hareket etmek zorunluluğunda olduğunu; daha sonra, sözlerinden, "neyin tarafında olmadığını" tesbit etmek gereklidir.

./..

Türkiye'de olduğu gibi, batı demokrasilerinin de hemen hepsinde, "sendikada çokluk ilkesi"ne ve sendikalaşma özgürlüğüne tam olarak riayete çalışılmasının doğal bir sonucu olarak, her işkolunda birden çok sendikanın kurulması mümkün olduğu gibi, bu kuruluşların "ayrı" üst kuruluşlarda birleştiği bir vakıadır. Örneğin, yurdumuzda Çalışma Bakanlığının 1972 yılı kayıtlarına göre beş tane işçi Konfederasyonu vardır. Yasalara göre bunların sayısını çoğaltmak her zaman mümkündür.

Türkiyede olduğu gibi, bu ülkelerde de, sendikaların ve üst kuruluşlarının demokratik baskı grubu olarak yüklendikleri ödevler, çeşitli kamu kuruluşlarıyla olan "sürekli" ilişkileri, birden fazla mesleki teşekkülden bir tanesini, bütün bu alanlarda "yetkili" görmek zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Bu zorunluluk da "en fazla temsil kaabiliyetini haiz mesleki teşekkül ilkesi"nin benimsenmesiyle yerine getirilebilir hale gelmiştir.

Bu evrensel kural, Türkiye'de çalışma hayatında demokrasiye girilirken, devrin Çalışma Bakanı Sayın Bülent Ecevit tarafından TBMM'nde şu sözlerle tekrarlanmıştır:

"...Aynı şekilde iki federasyon bir araya gelip Konfederasyon kurdular diyelim. Biz, gerek bu kanunda, gerek toplu sözleşme, grev ve lokavt kanununda, gerek hazırladığımız diğer kanunlarda, işçi meseleleri ile ilgili olarak karşımızda muhatap olacak bir teşekkül aradığımız zaman - EN ÇOK İŞÇİYİ TEMSİL EDEN KONFEDERASYON- diyoruz. Demek ki, istediği kadar çok sayıda Konfederasyon kurulsun, en çok sayıda işçiyi temsil etmedikçe, bu da pratik bir değer taşımayacaktır..."

"En ziyade temsil kaabiliyetini haiz mesleki teşekkül ilkesi" yurdumuzda 1963 den başlayarak tüm düzenlemelerde ifadesini bulmuş, yasalarda ve kazai organ kararlarında kurallaştırılmıştır.

Bu duruma bakarak, Sayın Başbakan'ın "tarafsız" hareket etmediğinden söz etmek mümkün değildir. Esasen Sayın Başbakan eleştirilen biçimde değil de bir başka biçimde hareket etmiş olsaydı hatalı bir yol benimsemiş olurdu.

Gerçekte Başbakan Sayın Sadi Irmak'ın Türk-İş'in Türk kamuoyundaki yerini anlatan sözleri Türk-İş için yeni de değildir. Hür sendikacılık toplu sözleşme ve grev haklarının elde edilişinden bu yana, Türk siyasal hayatında, ister iktidarda, ister muhalefette bulunsunlar, bir iki bilinen istisnasıyla, taraflı ya da tarafsız her siyaset adamına hakim olan görüşler ve yapılan değerlendirmeler aynı yönde olmuştur.

./..

Acaba eleştirileri yapanlar değil de, daima bu kişiler mi yanılmışlardır? Bu sorunun cevabı şudur: Gerçekçi her siyaset adamı, toplumun bir üyesi olarak, Türk toplumunun geniş kesimine hakim olan bu değerlendirmeyi paylaşmak durumunda kalmıştır. Siyaset adamı, bu değerlendirmenin, Türk-İş'e, Türk toplumunda ve özellikle Türk işçileri arasında şerefli yerini kazandıran yurtsever davranışlarının tabii bir ürünü olduğunu görmezlikten gelemezdi; gelememiştir.

Nihayet siyaset adamı, Türkiye'de, sendikalı 1.5 milyon işçinin, yaklaşık 1 milyon 250 binini saflarında kenetleyen Türk-İş' vakıasını inkâr edemezdi; edememiştir.

Bu konuda sonuç olarak şu belirtilebilir:

Başbakan Sayın Sadi Irmak, bir yandan evrensel geçerliliği olan bir ilkenin gereğini yerine getirirken, diğer yandan Türk kamuoyunun geniş kesimine hakim ve yılların tutarlı davranışlarının ürünü olan bir değerlendirmeyi tekrarlamıştır.

Esasen, Türkiye'de bunun aksini Türk-İş'e rağmen uygulamak mümkün de değildir. Türk-İş, genel işçi sorunlarını ve çalışma hayatını ilgilendiren tüm konularda başkaca ortak kabul etmediğini, etmeyeceğini yıllar öncesinden ilân etmiştir. Bu, ancak, temsil kaabiliyetinin ve güvenin tartışılmaz özelliğine sahip olanlara özgü bir beyandır. Bu çağrının, daima karşılık görmüş olması ise, Türk-İş'i değil; sun'i tenefüsü, nefes nefese ve telaş içinde sürdürmeğe çalışanları düşündürecek bir konudur."

Acaba eleştirileri yapanlar değil de, daima bu kişiler mi yanılmışlardır? Bu sorunun cevabı şudur: Gerçekçi her siyaset adamı, toplumun bir üyesi olarak, Türk toplumunun geniş kesimine hakim olan bu değerlendirmeyi paylaşmak durumunda kalmıştır. Siyaset adamı, bu değerlendirmenin, Türk-İş'e, Türk toplumunda ve özellikle Türk işçileri arasında şerefli yerini kazandıran yurtsever davranışlarının tabii bir ürünü olduğunu görmezlikten gelemezdi; gelememiştir.

Nihayet siyaset adamı, Türkiye'de, sendikalı 1.5 milyon işçinin, yaklaşık 1 milyon 250 binini saflarında kenetleyen Türk-İş' vakıasını inkâr edemezdi; edememiştir.

Bu konuda sonuç olarak şu belirtilebilir:

Başbakan Sayın Sadi Irmak, bir yandan evrensel geçerliliği olan bir ilkenin gereğini yerine getirirken, diğer yandan Türk kamuoyunun geniş kesimine hakim ve yılların tutarlı davranışlarının ürünü olan bir değerlendirmeyi tekrarlamıştır.

Esasen, Türkiye'de bunun aksini Türk-İş'e rağmen uygulamak mümkün de değildir. Türk-İş, genel işçi sorunlarını ve çalışma hayatını ilgilendiren tüm konularda başkaca ortak kabul etmediğini, etmeyeceğini yıllar öncesinden ilân etmiştir. Bu, ancak, temsil kaabiliyetinin ve güvenin tartışılmaz özelliğine sahip olanlara özgü bir beyandır. Bu çağrının, daima karşılık görmüş olması ise, Türk-İş'i değil; sun'i teneffüsü, nefes nefese ve telaş içinde sürdürmeğe çalışanları düşündürecek bir konudur."

22 Aralık 1974

TUNÇ, "TEKSTİL İŞKOLUNDA YETKİLİ SENDİKANIN TESBİTİ İÇİN YAPILAN OYLAMALAR İSTİSMAR KAYNAKLARINI KURUTTU" DEDİ

Güney illerimizde ve Ege'de, tekstil işkolunda toplu sözleşme yapacak yetkili sendikanın belirlenebilmesi için, işçiler arasında, 9 işyerinde, sürdürülen oylamaların sonuçlanması üzerine, bugün bir demeç veren Türk-İş Genel Başkanı Halil Tunç, "...Oylama sonuçları, sadece Türk işçisinin Türk-İş'e olan kesin güven ve bağlılığını değil; aynı zamanda, Türk-İş'e karşı kuruluşları, sun'i teneffüs yoluyla yaşatmağa çalışanların âkibetini göstermektedir..." demiştir.

Türk-İş Genel Başkanının demeci şöyledir:

"Güney illerimizde ve Ege'de tekstil işkolunda kurulu 9 işyerinde toplu sözleşme yapacak sendikanın belirlenebilmesi için sürdürülen oylamalar sonuçlanmış bulunuyor.

Oylama, yüzbini aşkın üyesiyle tekstil işkolunda en büyük işçi kuruluşu olan, Türk-İş üyesi TEKSİF'in kesin zaferiyle bitmiştir. Son oylama dün, Güney Sanayii işyerinde yapılmış ve Türk-İş üyesi TEKSİF 4251 oy alırken, Türk-İş dışındaki TEKSTİL Sendikasına 143 oy verilmiştir.

Türk-İş'in yetkili sendikanın tesbitindeki yasal aksaklıkları giderme yolları aranmasına ilişkin tavsiyeleri ve alışılan sistemi tamamen değiştirmenin yol açabileceği sakıncalara zaman zaman dikkat çekmesi, ötedenberi Türk-İş aleyhine istismar edilmiştir. Türk-İş dışındaki kuruluşların ve bunlara akıl hocalığı yapanların yıllardır Türk-İş'i "oylamadan çekinen bir kuruluş" olarak göstermeğe çalıştıkları hatırlardadır.

Bu çevreler, yapılan oylamalar ile cevaplarını almışlardır.

Oylama sonuçları, sadece Türk işçisinin Türk-İş'e olan kesin güven ve bağlılığını değil, aynı zamanda Türk-İş'e karşı kuruluşları sun'i teneffüs yoluyla yaşatmağa çalışanların akibetini de göstermektedir.

Bu oylama, bir istismar kaynağını daha kurutmuştur. "Türk-İş kamu sektöründe sendikacılık yapar... Ya özel sektör..." diyerek, bu konuyla doğrudan ilgili olmayan geniş halk kitlelerini yanıltmaya uğraşanlar da,

./..

Güney illerinde 8 işyerinde yürütülen ve 7 sinde Türk-İş üyesi TEKSİF' in ezici zaferiyle biten oylamaların tümünün özel sektör işyeri olması karşısında, cevaplarını almışlardır.

Türk işçisi, hak ve çıkarlarının güçlü işçi kuruluşları eliyle korunabileceğini bilmektedir.

Türk işçisi, kendilerini bir ideolojik çatışmada araç olarak kullanmak isteyenlere meydanı boş bırakmıyacağını da göstermektedir.

Bu gerçeği, zaman içinde, sun'i teneffüs meraklıları da görecektir."

6 Şubat 1975

TÜRK-İŞ GENEL BAŞKANI HALİL TUNÇ'UN
BASIN TOPLANTISI

"Tüm ulusun büyük bir dikkatle izlediği dış politika konusunda daha aktif bir duruma girmemiz için bütün siyasi partilerimiz başka sorunlarımızda görüş ayrılıkları içinde olsalar bile dış politika konusunda orta bir görüş etrafında birleşmelidirler."

Bugün bir basın toplantısı düzenleyen Türk-İş Genel Başkanı Halil Tunç, Amerikan yardımının kesilmesi, son yapılan zamlar, TRT konusundaki tartışmalar ve Kanun Kuvvetindeki Kararname ile ilgili Türk-İş'in görüşlerini açıklamış "eğer herkes ve her kuruluş sorumluluğun ağırlığını anlayıp çok kısa bir süre içerisinde kendi çıkar hesaplarını bir yana bırakarak ulusal çıkarlar etrafında birleşmezse Türkiyeyi çok zor günler beklemektedir. Demiştir.

Türk-İş Genel Başkanı basın toplantısında şunları söylemiştir:

"Ülkemiz son aylar içinde çeşitli sorunların çözümü için çaba gösterirken, bizi çok yakından ilgilendiren bir dış politika sorunuyla karşı karşıya gelmiştir. Dostumuz ve müttefikimiz Amerika'nın, Nato ittifakı gereği olarak ülkemize yaptığı askeri yardımı kesme kararı alması, dı politika sorunumuzu tüm sorunlarımızdan önce ele alınması lazım gelen bir sorun haline getirmiştir.

Komşumuz Yunanistan ile Kıbrıs ve Kıta Sahanlığı anlaşmazlığının barışçı bir çözüme bağlanması yolunda Hükümetimizin iyi niyetli gayretlerine devam ettiği bir sırada, bu sorunlarla direkt ilgisi olmayan Amerikan yardımı sorunu, ülkemizin dış politikasını yeniden gözden geçirmek durumunda olduğumuz gerçeğini bütün açıklığı ile ortaya koymuştur.

Hemen belirtmeliyiz ki, Türk hükümeti, Yunanistan ile mevcut anlaşmazlığın barışçı yollarla çözümlenmesi için büyük bir basiretle hareket etmiş; bu tutumunu somut örneklerle belgelemiştir.

Amerikan hükümeti tamamen karşılıklı yardımlaşma çerçevesi içinde yapılan askeri yardımı, tamamen ayrı bir konu olan Kıbrıs sorunu ile irtibatlandırarak bir baskı denemesine girmiş bulunmaktadır. Şurası kesinlikle bilinmelidir ki, Türk ulusu, tarihin hiçbir döneminde baskılara boyun eğmemiş aksine bu tip baskılar, tamamen ters sonuç vermiştir.

./..

Türkiye bugüne kadarki tutum ve davranışı ile ittifaklarına sadakat göstermiş ve müttefiklerinden de aynı sadakatı göstermelerini beklemiştir. İttifaklarda eşitlik, haklara saygı, ana ilkedir. Türkler için, haklarda eşitlik duygusu, tabiatının ayrılmaz bir unsurudur. Haklarda eşitlik kurallarına uyulduğu sürece, ulusumuz, diğer ulusların haklarına saygıyı, sağduyu ile ve basiretle kullanabilecek erginlikte olduğunu tarihi boyunca ispatlamış bir ulustur.

Kendi tarihimizden devraldığımız bu müstesna hasletimizi bir zaaf eseri olarak görüp bize bir uydu ve köle muamelesi yapmak isteyenlere sözümüz şu olacaktır: "Türk toplumunda kölelik geleneği yoktur" Türkiye, kalkınmasını geciktirme bahasına ittifaklarına sadık kalmış ve çok sınırlı olan bütçesinden çok büyük bir dilimi Milli Savunma bütçesine ayırmıştır. Ülkemize baskı yapan ülkelerden pek çoğu, bugünkü mutlu durumlarına bizim ve bizim gibi ülkeleri sömürerek gelmişlerdir.

Şu gerçek, bütün dost ve düşmanlarımız tarafından iyice bilinmelidir. Türkiyeye yapılacak yardımın kesilmesi, Türkiyenin inandığı davalardan vazgeçmesini sağlayamayacaktır. Kıbrıs gibi ulusal bir sorunumuzda ülkemizin baskılar karşısında taviz vereceğini sanmak boş hayaldir. Türkiye her koşul altında Kıbrıs'ta yaşayan Türklerin meşrû haklarını sonuna kadar savunmaya kararlıdır. Yardımın kesilmesinin etkisi, Kıbrıs sorununu çözümlemek şöyle dursun, Nato İttifak Savunması çerçevesindeki ikili işbirliğini temelinden sarsacaktır. Nitekim, hükümetimizin bu konudaki kararlı tutumu ve ikili anlaşmalarla ilgili hükümet bildirisinde yer alan görüşler, İşçi Hareketi tarafından tümüyle onaylanmaktadır. Bu konuda hiçbir taviz verilmeden politikamızın sürdürülmesi İşçi Hareketinin en samimi dileğidir.

Ancak, olayların gelişmesi soğukkanlılıkla izlenmeli ve bugüne kadar kınadığımız Yunanistanın giriştiği şantaj, blöf ve şamataya asla tevessül edilmeden son günlerde izlediğimiz dış politikanın ulusumuz yararına en geçerli bir politika olduğunun bilinci içinde olaylar ve alınacak tedbirler serinkanlı olarak geliştirilmelidir. Türk ulusu tüm sorunları milli birlik ve beraberlik içinde hareket ederek çözümleyebilecek güçtedir. Bunu geçmişte gösterdiği gibi bu sorunun çözümünde de gösterecektir. Türk İşçi Hareketi, hükümetin dış politikadaki kararlı tutumunu bütün gücü ile destekleme, gerektiğinde maddi ve manevi kampanya açmağa kararlıdır. Bu cümleden olarak ulusal harp sanayiinin kurulması için geliştirdiği 50 milyon liralık katkıyı daha da yükseltecek ve başlatmış bulunduğu yatırım projeleri çalışmalarını süratlendirecektir.

./..

Elbette ülkemizin güncel sorunu, yalnız Amerika Birleşik Devletlerinin ülkemize yaptığı askeri yardımın kesilmesi sorunu değildir. Diğer taraftan, dünyanın içinde bulunduğu ekonomik bunalımlar ülkemize çok süratli şekilde yansımakta ve enflasyon hızı her geçen gün biraz daha ülkemiz ekonomisini tehdit eder bir seviyeye yükselmektedir.

Kontrolsüz ve başıboş gidişin sonucu, her gün, bir önceki günü aratır hale gelen fiyatlar, toplumumuzu büyük bir buhrana doğru itmektedir.

Uzun bir zaman önce, yurttaşın dayanma gücünü aşmış olan pahalılık, son yapılan zamlarla, kelimelerle tarif edilemeyecek bir düzeye ulaşmış ve yaşama çabasını dahi bir ızdırap haline getirmiştir.

Her doğan gün, fiyat artışlarının kara habercisi olmakta, yurttaş eline geçen paranın, karnını doyurmaya dahi yetmediğini çaresizlik içinde görmektedir.

Bu ortamın yarattığı huzursuzluk, diğer bütün huzursuzluklardan çok fazladır ve toplumu büyük bunalımlara itmektedir. Bu bunalımın patlama noktasına yaklaştığı uyarısında bulunmak ne kadar yurt severlik görevi ise, bütün ilgili ve yetkililerinde bu uyarının ışığında harekete geçmeleri, sorumluluklarının ihmal kabul etmez bir gereği halini almıştır.

Yetkililerden, pahalılık acısını ve sebep olabileceği felâketleri açık yürekle kabul ederek, gereken tedbirleri almaları beklenirken, "yapılan zamları kamuoyumuz anlayışla karşılamalıdır" şeklindeki ifadeler, yurttaşın çektiği sıkıntının halâ anlaşılamadığını göstermektedir.

Verilecek pahalılık rakamları ister çok düşük, ister çok yüksek olsun gerçeği değiştirmiyecek ve yurttaşın çektiği büyük acıyı dindiremiyecektir. Şu anda asıl gerçek, açıklamalarda yer alan rakamlar değil, yurttaşın, eline geçen para ile yaşayabilme olanağını kaybettiğidir.

Bu gerçeğe rağmen, bir kısım yetkililer halâ, dar ve sabit gelirli yurttaştan, özellikle işçilerden fedakârlık beklediklerini söyleye gelmektedirler.

Yıllardır, bütün hükümetler gözlerini işçinin lokmasına dikmiş, fedakârlığı sadece işçiden istemişlerdir. İşçinin ve memurun aldığı ücret,zatenfedakârlık ücretidir. Ama hiçbir hükümet, asıl fedakârlık etmesi gerekenlere dokunamamış, büyük kazançları, aşırı kârları, vergi kaçakçılıklarını, vergi istisnalarını" sermayeyi ürkütmemek" hayali içinde dokunulmaz saymışlardır. ./..

Bu anlayış ve tutumun bir sonucu olarak, ürkütülmemek isteyen sermaye, kendi çıkarlarına azıcık dokunulacağını hissetti mi, devlete kafa tutar hale gelmiş, ekonomiyi, yurdu zor koşullara itme bahasına, buhrana sürükleme gücüne erişmiştir.

Bu güç, yarattığı siyasal ve ekonomik bunalımı devlete şartlarını kabul ettirmek için bir şantaj unsuru olarak kullanmak istemektedir.

Bu şantaja boyun eğilip, köklü tedbirlere yönelinmemesi halinde, ekonomimizi ilerde daha da karanlık günler bekleyecektir.

Şu anda yapılması gereken ilk iş,kâr hadlerinin tesbit edilip, açıklanması, piyasaya sunulan malların bir sürü elden geçerek kârların yükseltilmesinin önlenmesidir.

Fiyatların gerçek artış nedeninin işçi ücretleri olduğunu öne sürenler, aşırı kârlarının tartışma konusu olmasından çekinenlerdir. Ne yazık ki, bir kısım yetkililer de bu oyunun farkına varmamakta ve halâ işçi ücretlerinin yüksekliğinden söz edebilmektedirler.

Türkiyede işgücünün ne kadar ucuz olduğu, dışarıya işgücü göndermemizden anlaşılmaktadır. Buna karşı, kârların yüksekliği de hiç bir üretim maddemizin dünya piyasasında yer almayışından bellidir.

Yetkililerin ve basınımızın zaman zaman yaptıkları açıklamalardan, aşırı kârlarla sağlanan kazançların yurt dışına kaçırılmakta olduğu öğrenilmektedir. Anlaşılmaktadır ki, bir takım kişi ya da çevreler fırsattan yararlanarak, " ne vurgun vurulursa kârdır" düşüncesi içinde hareket etmekte ve kendilerine, gizlice, yurt dışında bir hayat hazırlamaktadırlar.

Bu gerçeklerin açıkça ortaya konması, alınacak tedbirlerin geçerliğinin sağlanması bakımından gereklidir.

TRT'den NEDEN ÇEKİNİYORLAR

Yurdumuzun içinde bulunduğu sorunlar arasında Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'na karşı başlatılan kampanya da özel bir önem taşımaktadır. 1975 Türkiyesinde kamu haberleşme araçlarının etkinliğini ve özerkliğini zedeleyici söz ve davranışlar üzerinde dikkatle durulması gerekli bir sorundur. Bu kampanyayı sürdürenlerin rahatsızlığını, Türkiye'deki gelişmenin ve değişikliklerin çok gerisinde bulunmaları izah edebilir.

Türkiye dünün Türkiye'si değildir.

./..

Bugün sorunlarımızın, toplumda her kesimde tartışılabildiği bir ortamda yaşıyoruz. Her sorunun aydınlığa çıkması için çaba sarfediliyor. Demokrasimizin geleceği açısından son derece sağlıklı bir gelişmenin işaretidir bu. Toplumun çeşitli kesimlerindeki bu önemli uyanış, haklarına sahip çıkma, çıkarlarının nerede yattığını tesbit etme eğilimi, hiç kuşkusuz, belirli çevreleri rahatsız edecekti. Nitekim etmektedir de... Türk İşçi Hareketi bu tecrübeyi 1946'lardan bu yana yaşamıştır, yaşamaktadır.

TRT mücadelesinin gerisinde yatan şudur: Belirli bir kısım çevreler yurt sorunlarının, geniş halk kitlelerince tartışılarak değil, kendi küçük dünyalarında çözüm bulmasını istiyorlar, Buna karşı yapılan bir halk hizmeti varsa, bunu yadırgıyorlar. Geniş halk kitlelerinde sorunlarına sahip çıkma bilincinin kökleşmesinden endişe duyuyorlar. Bu talihsiz kampanyayı bir başka şekilde anlamak mümkün değildir.

Belirtmeliyiz ki, bu ortamda önemli olan, tartışmaların ön yargılarla değil, memleket için en iyiyi, en doğruyu bulma yolunda, iyi niyetli yapılabilmesidir.

Temenni edilebilecek olan da şudur: Bu tartışmalar kişisel çıkar ve parti çıkarları uğruna dejenere edilerek, raydan çıkarılmasın. Maalesef, TRT ile tartışmalarda eğilim ve tutulan yönün bu olmadığı görülüyor.

Türk İşçi Hareketi, Türkiye Radyo Televizyon Kurumunun tarafsızlığına ve özerkliğine gölge düşürebilecek her eğilimin, her girişimin daima karşısında olmuştur; olacaktır.

Türk İşçi Hareketi, Türk toplumunun, Türk demokrasisinin geleceğinin, en iyi biçimde, yapıcı serbest tartışma ortamında korunabileceği inancındadır.

Bu sebepledir ki, TRT'nin tarafsızlığına, özerkliğine gölge düşürücü davranışlar, karşısında Türk ulusunu ve Türk İşçi Hareketini bulacaktır.

Onbir Sayılı Kanun Kuvvetindeki Kararname değişikliğini yasalaştırma yolundaki girişim, taşıdığı niyetler bakımından malûldür. Türk kamuoyu, haklı olarak bu girişimin karşısındadır. Buna bakarak, bu talihsiz yasalaştırma çabasının durmasını, durdurulmasını bekliyoruz. Zira, bu girişim, parmak sayısıyla yasalaştırılsa dahi, Türkiyenin içinde bulunduğu gelişmeyi hiçbir zaman önleyebilecek güçte olamayacaktır. ./..

İŞÇİLERİ MEMUR YAPMA ÇABASI DERHAL DURMALIDIR

Türk İşçi Hareketi, devlet personel rejimi ile ilgili kanun kuvvetindeki kararnamelerin Meclislerce ele alındığı şu günlerde işçi memur ayrımı sorununun çözümlenmesi yönündeki çağrısını tekrarlamak istemektektedir.

İşçileri memur yapma çabası kesinlikle önlenmelidir.

Türk İşçi Hareketinin çözümlenmemesi halinde "genel grev" ile karşılık vereceğini bildirdiği bu sorunun bugüne kadar çağın şartlarına ve Anayasa çizgisine uygun bir şekilde ele alınmaması anlaşılabilir bir tutum değildir.

İşçi-Memur ayrımının çözümünde, herşeyden önce, Anayasa anlamında memur olmayan herkesin işçi olduğunda birleşmek gerektir. Bunu yapmamak, Anayasaya rağmen sıfat memuru yapmak yoluyla işçileri temel hak ve özgürlüklerinden mahrum etmeye çalışmak önemli tepkileri davet etmek anlamına gelir. Sorunun çözümlenmesi için bu mu beklenmektedir!

Kaldı ki, günümüzde, hemen tüm Batı demokrasilerinde olduğu gibi, memurların ekonomik hak ve özgürlüklerinden de ciddi olarak söz etmek zamanı gelmiştir, geçmektedir.

Devlet memurlarının özgür sendikalar saflarında birleşebilme, toplu pazarlık ve grev yapabilme özgürlükleri tanınmalıdır.

Sonuç olarak şu hususu bir kez daha tekrarlamak istiyorum:

İçteki sorunlarımız da, dıştaki sorunlarımız da, çözüm için güçlü bir hükümet beklemektedir.

Türkiye, bugün içinde bulunduğu kritik ortamdan ancak kendi içinde tutarlı bir hükümet ile çıkabilir. Bu hükümetin kurulabilmesi, siyasal ve kişisel çıkarların yurt çıkarlarına tercih edilmemesine bağlıdır. Türk ulusu aylardır bu gerçeğin görülmesini beklemektedir.

Hükümet bunalımının geçirdiği safhalar, çözümde tek tutarlı alternatifin "erken seçim" olduğunu kesinlikle ortaya koymuştur. Siyasal partiler, mümkün olan en kısa süre içinde erken seçim tarihi üzerinde birleşmelidirler."

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

Ankara 14 Şubat 1975

TÜRK-İŞ, İŞÇİLERİ MEMUR YAPMAK İSTİYEN
ANLAYIŞLA SONUNA KADAR MÜCADELE EDECEK:

12 Sayılı Kanun hükmündeki Kararnamenin Bütçe Plân Komisyonunda yapılan müzakereleri sırasında işçi-memur ayırımının çözüme kavuşturulmaması üzerine Türk-İş İcra Kurulu olağanüstü bir toplantı yaparak durumu incelemiş ve görüşünü kamuoyuna bir bildiri ile açıklamaya karar vermiştir.

Türk-İş Genel Merkezinden yapılan açıklama aynen şöyledir:

"Yurdumuzun içte ve dışta karşı karşıya bulunduğu yoğun sorunları, işçi haklarının ya da özgür sendikacılığının giderek kısıtlanması için vesile sayanlar yanıldıklarını ergeç anlıyacaklardır.

Gelişmiş batı toplumlarında kamu yetkisini kullanma kıstası, genellikle memur kavramını daraltarak görülen işin niteliği bakımından işçi kavramını ve sınırını genişletmekte olduğu halde, ne gariptir ki, ülkemizde bu davranış tam tersine işlemekte ve kamu yetkisini kullanma kıstası batı ülkelerine göre ters orantılı olarak geliştirilmek istenmektedir.

12 Sayılı Kanun hükmündeki Kararname 1317 Sayılı Kanunla değiştirilen 274 Sayılı Yasanın 2 nci maddesinin işçi niteliğini tespit konusunda getirdiği ölçüleri ortadan kaldırmış ve yaptığı işin niteliği bakımından işçi olarak kamu kuruluşlarında çalışan çoban, şoför, bekçi, badanacı, yağlı boyacı, ahçı, bulaşıkçı, terzi, berber, hademe, kaloriferci ve benzeri sıfatları taşıyan ve bu sıfatların gerektirdiği işleri fiilen yapan onbinlerce kamu görevlisi 7 Sayılı Kanun hükmündeki Kararnamenin getirdiği haklardan yoksun bırakmış ve memur sayılmalarına sebep olmuştur.

12 Sayılı Kanun hükmündeki Kararname ile getirilen işçi-memur ayırımının çözümüyle ilgili yöntemler Kararnamede yer alan süreler içinde kasıtlı ya da kasıtsız işletilmemiş ve 7 Sayılı Kararname ile işçi sayılan kişiler toplu iş sözleşmesi yapma ve grev hakkını kullanma imkânlarından yoksun bırakılmışlardır.

./..

Türk-İş'in 9 uncu Genel Kurulunda da geniş eleştirilere sebep olan, çözümlenmemesi halinde de genel greve gidilmesi kararının alınmasına neden olan bu önemli sorun bugün de gereken ilgiyi görmemekte bütçe komisyonunu oluşturan siyasi partilerimizin, Parlamenterlerin konuyu halletmek için en ufak bir çabayı bile göstermedikleri izlemini vermektedir.

Bütçe Plân Komisyonunda yaptığımız bütün uyarı ve çalışmaların yeterli ilgiyi görmemesi tek kelimeyle hazindir.

İşçi Haklarına saygılı olmayanlar, işçilerin Anayasa ve daha önce yürürlüğe konulmuş mevzuatla kendilerine tanınmış hakları ellerinden alanlar, bu davranışlarının sorumluluğu altından kurtulamazlar. Her ne kadar verdikleri oy, aldıkları karar kendilerini kanunlar önünde sorumlu kılmazsa da kamu vijdanındaki sorumluluk bu zevat için en büyük sorumluluktur.

Türk İşçi Hareketi, devlet memurlarına da toplu iş sözleşmesi yapma ve grev hakkının verilmesi görüşünü defalarca açıklamış bulunmaktadır. Bu içten isteğiyle kendi bünyesindeki niteliği bakımından işçi olan mensuplarının haklarını korumakta başka amaç gütmemekte.

Türk-İş 12 Sayılı Kanun hükmündeki kararnamenin işçi-memur ayırımı ile ilgili bölümünün Meclislerde müzakeresi sırasında düzeltileceği ümidini şimdilik taşımaktadır. Düzeltilmediği taktirde, en yetkili organı Türk-İş Genel Kurulunun aldığı genel grev kararını yürürlüğe koyma zorunda kalacaktır. Bunun sorumluluğunda Türk-İş sorumlu olmayacaktır."

FEDERAL ALMANYA'DA ÇALIŞAN TÜRK İŞÇİLERİNİN SORUNLARI VE TÜRK-İŞ

"İstanbul Türk-Alman Kültür Merkezinin 25.11.1974 - 7.12.1974 tarihleri arasında düzenlediği, "Federal Almanya'daki Türk İşçilerinin Toplumsal ve Kültürel Sorunları" konulu Konferans dizisinde, Türk-İş Genel Eğitim Sekreteri Kaya Özdemir'in yaptığı konuşma"

Yurt dışında şu anda sayısı milyonu aşan Türk işçisi çalışmaktadır. Bu işçilerin büyük bir çoğunluğu bilindiği gibi Federal Almanya'da istihdam edilmektedir. Tamamen ayrı sosyal, ekonomik ve kültürel koşullara sahip bir toplumdan gelen bu insanların, çok büyük sorunlarla karşı karşıya olması doğaldır. Ancak, iki toplumun ve bu toplumlardaki ilgili kuruluşların ana görevinin, bu insanları sorunlarıyla yalnız bırakmamak ve büyük bir sorumluluk duygusuyla bu sorunların çözümü yolunda etkili adımlar atmak olduğu kuşkusuzdur. İşçiler arasındaki dayanışmayı sağlayarak, onların tüm sorunlarına arka çıkmayı ilke edinmiş bir kuruluş olan Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, yurt dışında çalışan işçilerimizin sorunlarına büyük bir ciddiyetle eğilmiş ve bu alanda çok yönlü girişimlerde bulunmuştur, bulunmaktadır.

Federal Almanya ve tüm Batı Avrupa'daki işçilerimizin çeşitli sorunlarına bir de, 1973 yılı sonlarında etkin bir biçim alan ekonomik bunalımın yarattığı işsizlik sorunu eklenmiş bulunmaktadır. Federal Almanya, diğer ülkelere oranla daha düşük görülen fiat artışıyla biraz daha şanslı gibi görünüyorsa da, bu durumun işçilerimiz açısından olumsuz sonuçlara yol açtığı ortadadır. Son durumu da ilâve ederek, Federal Almanya'daki işçilerimizin sosyal ve kültürel sorunlarıyla, ekonomik bir mahiyet taşımakla beraber çeşitli sosyal nedenler ve sonuçlarla birlikte düşünülmesi zorunlu olan bazı sorunları teker teker ele alıp, Türk-İş'in bu alanlardaki girişimlerini ve görüşlerini belirtmeye çalışacağım.

Federal Alman Hükümetinin 23 Kasım 1973 tarihli kararından sonra Almanya yabancı işçi alımını kesin olarak durdurdu. Çeşitli ekonomik etkenlerin neden olduğu bu durum sonucunda ortaya çıkan işsizlik, kanuni veya gayri kanuni yoldan Federal Almanya'da çalışan bir milyon Türk işçisini direkt etkisi altına almaktadır. İşsiz sayısında son aylarda büyük ölçüde bir artış görülmüş ve bu sayı 1967 yılında görülen ekonomik bunalımdan

./..

bu yana en yüksek dereceye ulaşmıştır. 1967 de yüzde 1,6 ile rekor düzeye ulaşan işsizlik oranı, bu yılın Eylül ayında yüzde 2,4'e yükselerek 556,981 işsizi kapsamış bulunmaktadır. Yine aynı ayda kısa mesai yapan işçilerin sayısı 265.292'ye ulaşmıştır. 1974 yılının son aylarında çeşitli kurumlarca yapılan tahminler, gelecek aylarda işgücü piyasası durumunun pek de parlak olmayacağı hususunda birleşmektedirler. Alman Sendikalar Birliği'nin İktisadi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1974 yılı sonundaki işsiz sayısını 700.000 olarak tahmin etmektedir. Bu durumdan en fazla etkilenecek olanların ise yabancı işçiler olacağı düşünülmektedir.

Bu senenin ilk aylarından itibaren yabancı işçiler arasındaki işsizlik oranının belirgin bir ölçüde yükseldiği görülmüştür. Bu ani artış işçilerimiz arasında da bir paniğe neden olmuş ve Konfederasyonumuza işçilerimizin bu konudaki kaygılarını yansıtan yüzlerce müracaat yapılmıştır. İlk aylarda görülen bu yasal ve sosyal açıdan ayırıcı uygulamalarla ilgili olarak, Türk-İş yetkilileri Alman Sendikalar Birliği (DGB) ile Aralık 1973 ve Nisan 1974 tarihlerinde görüşmelerde bulunmuş ve DGB'yi bu önemli sorunun ivedilikle ele alınması hususunda uyarmıştı.

İş Teşvik Yasasının 19. maddesine göre, yabancı işçinin çalışma izni uzatılırken iş piyasası durumu gözönüne alınmakta ve örneğin, aynı işi yapabilecek koşullara sahip bir Almanın başvurması durumunda, iş Alman vatandaşına verilerek, yabancı işçinin izni uzatılmamaktadır. Birçok yabancı işçi de, işsizlik parası dahi ödenmeksizin ortada bırakılmıştır. Bu yasal yönden ayırıcı tutum, aslında işçilerimizin haketmedikleri bir davranışdı. Alman kamuoyunun bu gibi davranışlara fazla bir tepki göstermemesinin nedenini, yabancı işçilerle ilgili olarak yeterince aydınlatılmış olmamasına bağlayabiliriz. Alman kamuoyunun ilgisini bazı gerçekler üzerine yöneltmek fazla güç olmasa gerek:

- Almanya bu işçileri, kendi işgücü yetersiz olduğu için çağırmıştır;
- Yabancı işçiler genellikle, yerli işçilerin kabul etmedikleri işleri yapmaktadırlar;
- Yabancı işçilerin maliyeti çoğunlukla düşük olmaktadır;
- Almanya, ekonomik bakımdan, Amerika, Japonya ve Rusya'nın gerisine düşük istemeyeceği için yabancı işçiye ihtiyaç duyacaktır.

Alman Sendikalar Birliği ile Türk-İş arasında yapılan ortak komisyon toplantılarında şu kararlara varılmıştır.

./..

1- Krizden sonra işsiz kalan Türk işçileri işsizlik sigortasından yararlanacaktır.

2- Oturma izni, işçi işsizlik sigortasından yararlandığı sürece uzatılacaktır.

3- Türk işçilerin ailevi durumları da gözönüne alınacak, ailede çalışan varsa çalışmayan aile fertlerinin izinleri de uzatılacaktır.

4- İşsiz kalan Türk işçisinin Türkiye'ye dönmek istemesi halinde, işsizlik sigortasından alacağı paranın belli bir kısmının peşin ödenmesi ve geri kalanının da Türkiye'ye gönderilmesi olanakları araştırılacaktır.

Yukarıda belirtilen hususların büyük ölçüde yerine getirildiği tarafımızdan saptanmakla beraber, son zamanlarda eşitsizlik ilkesine ne derece bağlı olduğu tartışılabilecek mahiyetteki bu kanun maddesinin -ki bu İş Teşvik Kanununun 19. maddesidir- yeniden uygulanmaya başlanması endişeleri tekrar su yüzüne çıkarmıştır.

Şu anda Federal Almanyadaki işçilerimizi çok yakından ilgilendiren diğer bir husus da yeni Federal Çocuk Parası Yasasıyla ortaya çıkan durum olmaktadır. Buna göre, yabancı işçinin kendi yurdunda bıraktığı çocuk için ödenecek meblâğ, Almanya'da beraberinde bulundurduğu çocuğu için alacağı meblâğdan daha az olacaktır. Bu uygulama yabancı işçiler aleyhine son derece haksız bir ayırım teşkil etmektedir. İlk bakışta bir nitelik taşıyan bu durum, aynı zamanda sosyal bir sorunu da tüm çıplaklığıyla gün ışığına çıkartmaktadır. O da, şu anda Türkiye'de 570.000 Türk çocuğunun anne veya babasından ayrı olarak Türkiye'de yaşamakta olduğudur. Bu çocukların ailelerinden ayrı yaşamaları kuşkusuz, sayısız pedagojik ve toplumsal sorunlara neden olmaktadır. Bu sorunların halli yoluna gidilip, bu ayrılmış ailelerin birleştirilmesi için çareler aranacağı yerde, bu durum yeni yasayla daha da büyük bir çıkmaza sokulmuştur. Bu yeni düzenleme Uluslararası Çalışma Teşkilâtı (ILO) ve Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) kabul edilen, yabancı işçilerin sosyal haklarının korunmasına ilişkin kararlara da aykırıdır. Yabancı işçi çalıştıran ülkeler, bu işçilere, kendi vatandaşları için öngördükleri ekonomik koşullarla, sosyal güvenlik tedbirlerini hiç bir ayırım yapmaksızın uygulamakla yükümlüdürler.

Türk ve Alman hükümetleri arasında yenilenen "Türk-Alman işgücü ve Sosyal Güvenlik Anlaşması" ile, Türk işçilerinin Almanya'da ve Türkiye'de

./..

yaşayan çocukları için ayrı meblağların ödenmesi esası kabul edilmiştir. Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, bu anlaşmanın soruna bir çözüm getirmediği görüşündedir ve Türk Hükümetinin, Birleşmiş Milletler, Uluslararası Çalışma Teşkilâtı ve Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonunun yabancı işçilere yönelik ayırımın önlenmesi ile ilgili karar ve çağrıları ışığında girişimlerini yenilemesi ve yaratılan haksız mağduriyeti önlemesi gerektiği düşüncesindedir.

İşçilerimiz açısından en az çocuk parası kadar büyük bir önem taşıyan diğer bir konu da, emeklilik sorunudur. Türk-İş, bu sorunun ikili anlaşmalarla ilgili olarak sürdürülecek görüşmelerde mutlaka yeniden ele alınması gerektiği görüşündedir. Türk yasalarına göre emeklilik yaşı farklıdır. Almanya'daki çalışma, süre bakımından birleştirilmekte, fakat yaşlılık aylığına esas kazanç, Almanya'da kesilen sigorta primleri belirli bir tarihe kadar Türk Sosyal Sigortalar Kurumu'na intikal ettirilmediği için, dikkate alınmamaktadır. Bu durumda, yıllarca yurt dışında çalışan işçilerimiz yasalarımıza göre yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazandıkları zaman, kendilerine, yurt dışına gitmeden önceki kazançları esas alınarak aylık verilmektedir. Yaşlılık aylığına hak kazanması nedeniyle yurda kesin dönüş yapma durumunda olan işçilerimizin ödediği ve onlar namına Alman işverenlerce yatırılan primlerin Sosyal Sigortalar Kurumuna intikal ettirilmesi ve en azından, sigorta günlük kazanç limitleri çerçevesinde yaşlılık aylığının bağlanması sağlanmalıdır.

Federal Almanya'da çalışmakta olan Türk işçilerinin en büyük sosyal sorunlarından biri de , kuşkusuz ayrı yaşayan işçi ailelerinin durumudur. Çocuk parası konusunda da değindiğimiz gibi, yarım milyonun üzerinde işçi çocuğu ve bir o kadar da anne veya baba bölünmüş bir aile düzeni içinde yaşamak zorunda bırakılmaktadırlar. Bunların yarattığı sosyal sorunlar, iki ülke toplumu için de son derece ciddi sonuçlara yol açabilecek niteliktedir. Almanya'ya çalışmaya giden eşinden ayrı yaşamak zorunda olan, bir Türk kadınının köyündeki yalnızlığı, veya bir yabancı işçinin yeni alışmağa başladığı toplumda karşılaştığı bir Alman kızına yakınlaşmanın doğurduğu sonuçlar, iki toplumun film ve tiyatro yapıtlarına konu olmaktadır. Bu arada, çözemedikleri sorunlarıyla başbaşa yüzbinlerce çocuk özellikle Türk toplumunda büyük yaralar açabilecek durumdadırlar.

Türk-İş bu soruna, Alman Sendikalar Birliği (DGB) ile yaptığı görüşmelerde önemli bir yer vermiş ve iki kuruluş da hiç bir kısıtlama öne sürülmeksizin işçi ailelerinin birleştirilmesi gerektiği görüşünde birleşmiştir. Bu durumun gerçekleştirilmesinde, iki hükümetin ve işçi kuruluşlarını

./..

olduğu kadar, özellikle Alman işverenlerinin de bir çok hususta katkısının olması gerektiği görüşündeyiz.

Bu arada yıllardır halli mümkün olmayan bir soruna da değinmek istiyorum. Bu, Almanların "kara işçiler" dedikleri "kaçak işçiler" sorunudur. İş ve İşçi Bulma Kurumunu atlıyarak yurt dışında çalışma olanakları arayan işçilerimizin durumu gerçekten acıklı olmaktadır. Genel olarak kanun dışı aracı firmaların eline düşen bu işçiler, şehirden şehire göç edip, karakoldan karakola atılmakta, kısıtlı harçlıklar süratle eriyince de sefil duruma düşmektedirler. Yapılan çeşitli uyarılara rağmen simsar firmalar faaliyetlerine devam etmektedir. Oysa Türk mevzuatına göre işe tavassut bir kamu görevidir. Özel kişi ve kuruluşların bu işle uğraşmaları yasaktır. Turist işçileri bir ülkeden diğerine kaçıran şebekelerin aslında büyük kârlar sağlayan bir takım örgütler olduğu herkesce bilinmektedir. Alman ve Türk asıllı kimselerden meydana gelmiş olan bu örgütler, Federal Almanya'da bazı işverenlerle anlaşmış, hatta bazı hallerde de bu örgütler kendileri bazı inşaat firmaları kurmuş ve işçi kiralamak suretiyle faaliyet göstermişlerdir. Bu örgütlerle uzun süre ciddi şekilde mücadele edilmemiş, ancak iş kazası ve buna benzer nedenlerden ötürü bir şikâyet doğduğu takdirde ihtar cezası verilmekle yetinilmiştir. Türkiye'de alınacak bazı tedbirlerle bu örgütlerin faaliyetlerinin önüne geçilse bile, diğer ilgili ülkelerde etkili tedbirler alınmadıkça bunların kökünün kazınması olanak dışıdır. 1970 yılı Ağustos ayı içerisinde 87 Türk işçisinin daha Almanya'dan çıkartılması üzerine, Türk-İş, sayıları 40 bini bulan turist pasaportlu Türk işçilerinin bir kereye mahsus olmak üzere affedilmesi için temaslarını sıklaştırmış ve Alman Sendikalar Birliği DGB'nin de katkısıyla Almanya'da Rheinland/Pfalz ve Hessen eyaletlerinde bu husus gerçekleşme olanağı bulmuştur.

Türk-İş, 20. yüzyılın bu modern esir ticaretinin önüne geçilmesi için ilgili iki hükümetin de girişimlerini yoğunlaştırması ve yasa dışı örgütlerle, gerçek suçlu niteliğindeki kaçak işçi çalıştıran işverenlerin şiddetle cezalandırılması gerektiği görüşündedir

Bu arada, üzerinde özellikle durmak istediğim bir konu da Almanyadaki işçilerimizin dil sorunuyla ilgilidir. Dil, mesleki ve sosyal entegrasyonu güçleştiren en önemli faktör niteliğindedir. Dil, tamamen değişik koşullara sahip bir toplumun insanı olan Türk işçisine, kendine tümüyle yabancı bir toplumun insanlarına, örf ve âdetlerine uyabilmesi onlarla birarada yaşayabilmesi için en başta gelen araçtır. Bu yalnızca, işçinin toplumsal entegrasyonu açısından önem taşımamakta, aynı zamanda mesleğinde

./..

ilerleyebilmesi için de gerekli olmaktadır. Dolayısıyla sosyal bir faktör niteliği taşıyan dil probleminin bu açıdan incelendiğinde, ekonomik yönden de etken bir karakter taşıdığı görülmektedir.

Federal Çalışma Kurumu raporlarına göre, Federal Almanyada çalışmakta olan Türk işçilerinin %17'si Almancayı hiç bilmemekte, %67 si ise pratik olarak kendilerine yetecek kadar öğrenmiş bulunmaktadır. Dil bilenlerin ise sadece %0,7 si Almanca kursu yardımıyla dil öğrenmiştir.

Türk-İş, bu sorunun hallinin büyük ölçüde işçi alan ülke tarafından ele alınması gerektiği görüşünde olup, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU), Göçmen İşçiler Dünya Konferansında kabul edilen karar metnindeki ilgili maddelerin aynen uygulanmasını talep etmektedir. Bahsi geçen karar metninde, "göçmen işçilerin herhangi bir ücret kaybı söz konusu olmaksızın mesai saatleri içinde o mahallin dilini öğrenmek üzere yeterli sayıda ders alma olanağına sahip olmalarının sağlanması" belirtilmekte ve "gerek duyulduğu" takdirde istihdam edilecek tercümanların tayininde sendikalara danışılmalı ve bunlara işyerine serbestçe girip çıkma hakkı verilmelidir" denilmektedir. Ayrıca 3. maddede, "haklarıyla ilgili konularda göçmen işçilere çalıştıkları ülke kamu yetkililerriyle kendi öz dillerinde haberleşme olanağı sağlanmalıdır" şeklinde bir ibare de mevcuttur.

Federal Çalışma Kurumunun "yabancı işçi istihdamı" adlı 1972 istatistik yıllığından Türk işçilerinin diğer yabancı işçilere oranla Federal Almanyada sürekli olarak kalmayı en az arzu eden işçiler olduğu sonucunu çıkarmaktayız. Bütün bu dönme isteğine rağmen, işverenler Türk işçisinin çalışmasından memnun görünmektedir. İşçimizin büyük kısmının ilkel tarım ekonomisinden gelme olduğu hatırlanırsa, son derece ihtisaslaşmış endüstri kollarına süratle uyumları memleketimizin sanayileşmesi bakımından ümit vericidir. Federal Almanyadaki Türk işçilerinin, gelişmekte olan ekonomimize katkısının etkili olabilmesi için, işçilerimizin yurdumuzda kullanabilecekleri bir alanda mesleki eğitim görmeleri ve yine aynı amaçla, mensup oldukları mesleklerde ilerlemeleri sağlanmalıdır. Bu bütünüyle işçi alan ülkenin kamu yetkilileri, işverenleri ve sendikaları tarafından gerçekleştirilmesi gerekli bir husustur. Hükümetimiz, milyonun üstündeki Türk işçisinin yurt dışında istihdamını kısa vadeli bir görüşle yalnızca döviz rezervleri açısından ele almayıp, işçilerin geri dönüşlerini gözönünde bulundurarak bu potansiyelden ekonomimizde planlı bir şekilde faydalanma yoluna gitmelidir. Uluslararası Hür İşçi Sendikalar Konfederasyonunun "Göçmen işçiler dünya konferansında" kabul edilen karar metninin

./..

"mesleki eğitimle" ilgili bölümünde bu konuya önemle eğilinmiş ve işçi kabul eden ülke kuruluşlarından, yabancı işçileri mesleki eğitimle ilgili hakları konusunda aydınlatmaları istenmiştir. Yine bu bölümün 3. maddesinde, "göçmen işçilerin sadece işçi alan ülkede ilerlemelerini teminen bir mesleki eğitime tabi tutulmamalarını, aynı zamanda kendi ülkelerinde uygulayabilecekleri bir iş edinmelerini sağlayacak tedbirlere yönelinmesi gerektiği" belirtilmiştir. Türk-İş, reentegrasyona yardımcı olabilecek en etken, yollardan biri olan mesleki eğitim konusuna önemle eğilinmesi ve bu alanda özellikle işçi alan ülke sendikalarının eğitim faaliyetlerinden yararlanılması gerektiği görüşündedir.

Yukarıda da değindiğimiz gibi, Türk işçisinin geri dönme eğilimi diğer ülke işçilerine oranla en önde gelmektedir. İspanyol işçilerinin %19'u Yugoslavların ise %16'sı, Almanyada sürekli kalmayı arzularken, bu oran Türk işçilerinde yalnızca %9 olmaktadır. Sonuç olarak, işçilerimiz kendi arzularıyla veya son ekonomik durgunluğun etkileyeceği nedenlerle münferiden veya toplu halde Türkiyeye geri dönme durumunda kalacaklardır. Bunların, yıllarca örf ve âdetlerine uzak kaldıkları, koşullarına yabancılaştıkları ülkelerine tekrar entegre olmaları, toplumsal açıdan çeşitli sorunları beraberinde getirecektir. Sorunun büyüğü ise, Alman toplumunda büyümüş, ilk eğitimlerini o toplumda almış olan işçi çocuklarının reen tegrasyonu olacaktır. Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonunun (ICFTU) Türk-İş'in de temsil edildiği göçmen işçiler dünya konferansında kabul edilen karar metninde, "dönüşte yerleşmeyle ilgili olarak ortaya çıkabilecek diğer bütün sorunların giderilmesi yolunda işçi gönderen ülke yetkilileri, göçmen işçilere her türlü yardımda bulunmalıdır" denmekte ve "göçmen işçi çocuklarının işçi alan ülkede geçirdikleri eğitim süreleri ve elde ettikleri nitelikler kendi ülkelerince de tanınmalıdır. Göçmen işçi çocuğunun döndüğü ülke diline ilişkin bilgilerini geliştirmek için özel dersler düzenlenmelidir" ifadesi bulunmaktadır.

Ülke ekonomisine olduğu kadar, ülkesine geri dönen işçinin reentegrasyonuna bazı açılardan yardımcı olabilecek bir husus da, işçi tasarruflarının değerlendirilmesi konusudur. İşçilerimizin ülkemize yaptıkları döviz transferleri, tahminlerin ötesinde devamlı bir artış göstermektedir. Bu artışın özellikle 1970'i izleyen devrede hızlandığı bir gerçektir. 1970 yılında Federal Almanyadaki Türk işçilerinin 232 milyon dolar olan döviz transferi, 1973'de 942 milyon dolara yükselmiştir. Bugün, Türk işçilerinin %21'inin tasarruf yapmakta olduğu ve bunların da %17 sinin ayda 500 DM biriktirdiği, Federal Çalışma Kurumunun istatistiki verilerinden öğrenilmektedir.

./..

Türk-İş, işçilerimizin akıl almaz feragatlarının ürünü olan bu tasarrufların, işçilerimize kâr temin edecek ve aynı zamanda onlara dönüşte istihdam olanağı yaratabilecek ziraat ve sanayii yatırımlarına kanalize edilmesinin gerektiği görüşündedir.

Federal Almanyadaki Türk işçisi yatırıma isteklidir. Ancak şimdiye dek özel sektör alanında edindiği tecrübeler bu isteğini kırmaktadır. İşçi iki hususun gerçekleşmesini istemektedir:

1- Yatırımında devlet kontrol ve garantisinin bulunması;

2- Yatırım yapılabilecek sahalara ait projelerin etüd edilip, hazırlanması,

Bizce işçi, bu isteklerinde tümüyle haklıdır ve isteklerinin ikisi de uygulanabilecek hususlardır. Devlet bu alanda vakit geçirmeksizin etkili girişimlerde bulunmalıdır.

Yukarıda şimdiye kadar özet olarak, Federal Almanyadaki Türk işçilerinin sonuçları içinde en fazla önem taşıyanları ortaya koymaya ve Türk-İş'in bu alanlardaki görüşlerini belirtmeye çalıştık. Şimdi F. Almanyadaki Türk işçilerinin sorunlarına çözüm bulmak amacıyla Alman Sendikalar Birliği (DGB), ile Türk-İş'in teşkil ettiği ortak komisyon çalışmalarına değinmek istiyorum. Bu komisyon 1971 yılında kurulmuştur. Biri Türkiye'de, diğeri Almanya'da olmak üzere senede iki defa toplanmaktadır. Bu toplantılarda işçilerimizin çeşitli toplumsal, kültürel ve ekonomik sorunları ele alınmakta ve süratle çözüm yoluna gidilebilmesi için gerekli girişimlerle, ilgili merciler uyarılmakta ve basın-yayın araçları vasıtasıyla iki ülke toplumunda ilgilerinin bu konulara çekilmesi sağlanmaktadır. Komisyonun gelecek olağan toplantısı 9-11 Aralık 1974 tarihleri arasında Münih'te yapılacaktır. Bu toplantı gündemine özellikle çocuk parası ve emeklilik sorunlarının alınması tarafımızdan önerilmiş bulunmaktadır.

Komisyon çalışmalarımız sonucunda, Alman Sendikalar Birliği içinde tümüyle Türk işçi sorunlarıyla ilgilenen bir Türk Merkez Bürosu kurulmuş ve buraya Konfederasyonumuzdan bir arkadaşımız atanmıştır.

Alman Sendikalar Birliğiyle ilişkilerimiz, yukarıda da belirttiğimiz gibi, bir dostluk ve anlayış ortamı içinde gelişmektedir. Bu arada DGB'nin çok sayıda Türk işçi üyesi olduğunu ve Türk işçilerinin de diğer

./..

yabancı işçiler arasında sendikalılaşma oranı en yüksek işçiler olduğunu memnuniyetle belirtmek isteriz. Alman Sendikalar Birliğine bağlı sendikalara Türk işçilerinin üye olmasında, Türk-İş'in büyük katkısı bulunmaktadır. Türk işçilerinin Alman Sendikalar Birliğine ödediği prim miktarı ise milyonlarca DM.'ı bulmaktadır. Buna karşılık Türk-İş Almanyadaki işçilerden en ufak bir miktarda prim almamakta, fakat F.Almanyada hizmet amacıyla kurduğu 6 temsilcilik bürosunun faaliyetleri için büyük harcamalar yapmaktadır.

Bizim Alman Sendikalar Birliğinden bu alanda kuşkusuz taleplerimiz olacaktır. DGB, muntazaman prim ödeyen yüzbinlerce Türk işçisine, sorunların çözümünde yardımcı olmalıdır. Yukarıda yalnızca en önemlilerini ele aldığımız sayısız sorun çözüm beklemektedir. Bunların arasında Türk işçilerinin işyerinde temsili, dil, mesleki eğitim, konut ve emeklilik sorunları bulunmaktadır. DGB'nin, özellikle son aylarda önem kazanan çocuk parası sorunu ile İş Teşvik Kanununun 19. maddesinin uygulanması konularında yabancı işçiler lehinde ağırlığını koyması olağan sayılmak gerekir. Türk işçilerinin önemli bazı hakları toplu sözleşmelerle zaten teminat altına alınmış durumdadır. DGB'nin, Türk işçilerine sorunlarının halli yolunda yardımcı olmaması ve onları tüm tedirginlikleriyle başbaşa bırakması halinde işçilerimizin sendikalı olmalarının bir anlam taşımıyacağı şeklinde bir görüş belirmektedir.

Son olarak tekrarlamak isterim ki, yurt dışına işçi göndermek Türkiye'nin istihdam sorununu çözümleyici nitelikte bir yol değildir. Bizce gerekli olan husus, hükümetimizin vakit geçirmeksizin tüm iş gücümüz için yurt içinde istihdam olanakları yaratma yolunda etkili tedbirler almasıdır.

FEDERAL ALMANYA'DAKİ TÜRK İŞÇİ ÇOCUKLARININ EĞİTİM SORUNU

Federal Almanya'daki Türk işçi çocuklarının eğitim durumunu doğrudan etkileyen belirgin sorunlara geçmeden önce işçi çocuklarının eğitimlerini dolaylı olarak etki altına almış temel bazı sorunların varlığına işaret etmek gerekir.

Her şeyden önce Federal Almanya'daki bir türk işçi çocuğu çalışmak amacıyla öz toplumundan ayrılma zorunluğunda kalmış bir ailenin ferdi olarak ebeveyninin karşılaştığı güçlüklerin etkisi altındadır. Yabancı bir toplumda bulunmanın yarattığı güçlükler çocukları da dolaylı yönden etkilemekte bu etkiler eğitim konusunda da kendini hissettirmektedir.

Detaya girmek gereksiz olsa da bugün Federal Almanya'daki işçilerimizin bir mesken, bir dil sorunu olduğu açıktır. Genellikle bulunduğu ülkenin lisanını bilmeyen işçi, çocuklarına açık eğitim olanaklarını ulaştıracak, bunlar arasında tercih yapacak bir duruma gelememektedir. Aynı biçimde mesken, sağlık, entegrasyon, ve kültürel sorunlar da başka sorunlara yol açmakta, genel olarak ailenin karşılaştığı her sorunun çocuğun eğitiminde dolaylı etkisi görülmektedir.

İşçi çocuklarının sorunları bakıldığında istatistiklere göre bugün Federal Almanya'da 200.000 i aşkın türk işçi çocuğu bulunmaktadır. Bu miktarın içinde; 6 yaşından küçükler takriben 92.000 6 ilâ 11 yaş arasında olanlar takriben 44.000,11 ilâ 16 yaş arasında olanlar takriben 34.080, 16 ilâ 21 yaş arasında olanlar ise takriben 30.000 kadardır.

Bu çocukların eğitim sorununa teknik açıdan bakıldığında ortaya bir ikilem çıkmaktadır. Şöyle ki çocuklar yabancı bir ülkede hem normal öğrenimlerini sürdürecekler hem de kendi kültürlerinden uzaklaşmama zorunda kalacaklardır.

Federal Almanya'daki 200.000 i aşkın türk çocuğunun ancak %28 i okula, %6 sı çocuk yuvasına, %3 ü meslek okuluna devam etmektedir. Türk çocukları okula, yuvaya devam etme oranı yönünden diğer yabancı işçilerin çocuklarına kıyasla sonuncu durumdadır.

./..

Alman okullarında okuyan türk çocukları genellikle dil bilgilerinin eksikliğinden fazlaca başarılı olamamaktadırlar. Öte yandan türk sınıflarında öğrenimlerini devam ettirme çabasında olanlar da her an yeterli ve yetenekli öğretici yokluğu tehlikesiyle karşı karşıyadırlar. Bu konudaki eksiklik Alman okullarındaki türkçe dersler için gerekli öğretici personel bakımından da kendini göstermektedir.

Kısaca, değişik bir toplumda, değişik bir öğretim sistemi içinde ve kısıtlı lisan bilgisi ile türk çocukları arasında alman okullarındaki başarı oranı son derece düşük olmaktadır. Öte yandan, türk sınıfları ise normal bir öğrenim için gerek sayı gerek öğretici personel bakımından yetersiz kalmaktadır.

TÜRK-İŞ'İN ÇABALARI

Türk-İş'in yurt dışındaki işçilerimizin sorunlarına çözüm getirebilme yolunda başlattığı girişimler içinde işçi çocuklarının eğitimine ilişkin çabalar da yer almaktadır.

Türk-İş'in genel sorunlara ilişkin girişimleri ikili ve çok yönlü ilişkiler olarak ikiye ayrılabilir.

İkili ilişkileri çerçevesinde Türk-İş Federal Almanya İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DGB) ile geliştirmiş olduğu temaslar sonucu sürekli ortak bir komisyonun kurulmasını sağlamıştır. Böylece iki Konfederasyon Almanya'daki türk işçilerinin çeşitli sorunlarını çözümlemek için işbirliğine girmişlerdir. Bu işbirliği sonucu türk işçi çocuklarının eğitim sorunlarına ilişkin bazı girişimlerde de bulunulmuştur. Bu arada Federal Almanya'da işçi olarak çalışan 7.000 Türk öğretmenden yararlanılabilmesi yolunda adımlar atılmış, türk çocuklarının yararlanabilecekleri eserlerin işçilerimizin yoğun oldukları bölgelerdeki kitaplıklarda yer alması sağlanmıştır.

Çok yönlü ilişkileri çerçevesinde Türk-İş'in Uluslararası Çalışma Teşkilâtı (ILO) ile Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu nezdindeki girişimlerinden söz etmek gerekir.

Bilindiği gibi uluslararası Çalışma Teşkilâtı her yıl düzenlediği konferanslarda önemli sorunların üyesi durumunda bulunan ülke temsilcileri arasında tartışılması ve sonuçta bir tavsiye kararı veya rezolusyonun hazırlanmasını sağlamaktadır. ILO üyesi alınan bu kararları onayladıkları taktirde kararla gelen asgari şartları kendi ülkelerinde uygulama durumundadırlar. Türk-İş 1969 yılındaki girişimleriyle Göçmen İşçiler konusunun ILO konferans gündemine girmesini sağlamıştır.

./..

1975 yılında bu konuda bir karar metni tamamlanmış olacaktır. Almanyanın da katıldığı görüşmeler sonunda hazırlanan taslak metnin bir bölümünde, göçmen işçilerin işçi alan ülkelerde ikamet eden çocuklarının o ülkedeki zorunlu eğitim hükümlerine uymaları, öğretmenlerin özel eğitim görmeleri ve işçi gönderen ülke lisan ve kültürü hakkında bilgi sahibi olmaları, göçmen işçi çocuklarının bulundukları ülke çocuklarına açık olan daha fazla eğitim olanaklarından yararlanma imkânına sahip olmalarına, çocukları için var olan eğitim olanakları konusunda ebeveynin uyarılması yolunda özel çaba harcanması da hükme bağlanmaktadır.

SONUÇ:

Federal Almanya'daki türk işçi çocuklarının eğitim sorunları muhtemelen etkisini dönüşlerinde daha çok gösterecek önemli bir sorundur. Yabancı çocuklar arasında türk çocukları Almanya'da okula devam oranı bakımından sonuncu durumdadır. Yurt dışındaki işçilerimizin diğer sorunlarında olduğu gibi bu konuda da bugüne kadar olumlu ve yapıcı adımlar atılamamış, dolayısıyla bu çocuklar gerek eğitimleri gerekse istikballeri bakımından yalnız bırakılmışlardır.

Türk-İş Genel Başkanı Halil Tunç'un
Teşkilât Başkanları Toplantısını
Açış Konuşması
(15 - 17 Ocak 1975)

Değerli Başkanlar,

1975 yılının ilk teşkilât başkanları toplantımızı yapmak üzere toplanmış bulunuyoruz. Yeni yılın ulusumuza Türk İşçi Hareketine hayırlı ve uğurlu olması temennisiyle hepinize hoşgeldiniz derim. Bildiğiniz gibi 1974 yılı, gerek dünyamız, gerekse ülkemiz yönünden çok çetin bir yıl olmuştur. 1974 yılının ülkemiz bakımından çetin bir yıl olması yanında, İşçi Hareketi 1974 yılında dün andığımız büyük liderimiz Demirsoy'u kaybetmenin ızdırabını çekmiştir.

Ülkemizde 1974 yılında en başta gelen sorunu hepinizin bildiği gibi, bütün bir yılın yarısına yakınını hükümetsiz, ya da güven oyu almamış hükümetlerle yönetilmiş olmamızdır. Bu en büyük talihsizliğimizi teşkil etmiştir. Bunun tabii sonucu olarak, ülkemizde ekonomik buhranlar, sosyal buhranlar, siyasi buhranlar had safhaya gelmiş, bilhassa Türk ekonomisi 1974 yılını çok durgun, işsizliğin büyüdüğü, enflasyon hızının yükseldiği bir dönem olarak geçirmiştir.

Bütün iyi niyet uyarılarımıza rağmen, siyasi partilerimiz toplumumuzun özlemlerini yerine getirme yerine kendi çıkar kavgalarını sürdürmüşler, kendi özlemlerini, kendi çıkarlarını topluma kabul ettirmeye çalışmışlardır. Partiler, hedefe ulaşma yolunda, kısır çekişmelerden öte, ulus çıkarları istikametinde birleşme olanağını bulamamışlardır. Parlamentomuz üç aya yakın bir zamandan beri ciddi bir yurt sorunu ile ilgilenme imkânını bulamamıştır. Denebilir ki, yasama organında üç aylık dönemde tek yasa çalışması, görülmemiştir. Adeta parlamento kısırlaşmıştır. İçinden bir hükümet çıkaramama durumu ile karşı karşıyadır. Kısırlaşmış parlamentonun kendisini yenilemesi şarttır. Parlamentonun kendi içinde bir hükümet kurabilecek, programı ile 1975 yılında ülkemizin sorunlarının üstesinden gelebilecek bir gayret içine girebilmesi, herşeyden önce, siyasi partilerimizin toplum özlemlerine kulak asmalarına bağlıdır. Eğer bunu yapamayacaklarsa en kısa yoldan seçim kararı almak suretiyle, bir hükümet kurabilecek parlamentoyu oluşturmak gereğini duymalıdırlar. Bu konuda işçi hareketinin söyleyeceği çok şey olduğuna inanıyorum. Sayın başkanların bugün burada toplanmasının bir nedeni de bu olsa gerektir.

./..

Sayın Başkanlar,

Ülkemizde işsizlik had safhaya gelmiştir. Artık gazetelerimizde Türk ulusunun onurunu, gururunu kırıcı manşetlerle karşı karşıya bulunmaktayız. Nüfusu iki buçuk milyon olan dost ve kardeş Libya'ya gitmek için İş Bulma Kurumlarının önlerinde kuyrukların uzadığı görülüyor. 600 bine yakın işçinin Libya'ya gidebileceği ümidi, bazen bilinçli bazan da bilinçsiz olarak, yaşatılmak isteniyor. Gerçekte ülkemizin işçi ihraç eden bir ülke görünümünde olması elbette herkesten fazla bizleri üzmektedir.Bunun sorumluluğunu taşıyanlar için ise bu, adeta sürekli bir çözüm, devamlı bir kurtarıcı yol görünümündedir. Ülkemizin içinde bulunduğu durum dikkate alarak belirtmeliyim ki, artık bundan böyle yurt dışına kalifiye işçi göndermek yurt ekonomisine yararlı değil, zararlı bir hale gelmiştir.

Ekonomimizin her kesiminde üretim düşmektedir. Üretim düşüklüğü karşısında kalifiye işçilerimizce yurt dışından gönderilen dövizlerin mukayesesi şu gerçeği ortaya koymaktadır: Bu dövizler ülkemizin reel ekonomik kaybını karşılayacak nitelikte değildir.

Hele Orta Doğu'da liderlik iddiasında bulunan bir ulus için, bu bölge ülkelerine gitmesi mümkün olmayan miktarda işçi gönderilebileceğinin, işçilerin sıraya girdiğinin bazı gazetelerimizce biraz sorumsuzca, hergün manşetlerde işlenmesi gurur kırıcı bir durumdur.

Şu bilinmelidir ki, Libya 600 bin işçiyi 1 senede; beş senede, on senede istihdam edecek, organizasyonları kurup bunları çalıştıracak bir güce hiçbir bakımdan sahip değildir. Libyaya yardım etme gereğinden söz edilebilir, bazı teknik elemanlar gönderilebilir. Fakat, bu hiçbir zaman Türk ulusunun onurunu, gururunu kırıcı bir istikamette olmamalıdır. Hele hele, artık kalifiye işçinin yurt dışına gitmesine asla müsaade edilmemelidir. Çünkü Türk ekonomisi dar boğazlara bugün bu bakımdan girmek üzeredir.

İşsizliği önlemenin yolu, yurt dışına işçi göndermek değildir. Ülkemizde yatırımları hızlandırmak, bu ulusun çocuklarına bu ülke içinde iş bulmak, hükümetlerin, sorumluların başta gelen ilkeleri olmalıdır. Defalarca uyarmamıza rağmen, gelmiş geçmiş hükümetlerin bu konuda ciddi bir tutum içine girmediğini görmenin sıkıntısı içindeyiz. Buna, Avrupadaki ekonomik kriz sonucu, Türkiye'ye dönme eğiliminde olan işçileri de eklersek, Türkiye'de önümüzdeki günlerde, işsizlik buhranının sosyal patlama noktasına varacak bir seviyeye ulaşabileceğini hiç bir zaman gözden uzak tutamayız. ./..

Bilindiği gibi, yurt dışına düzensiz işçi gönderdik; hiç olmazsa dönüşleri düzenli bir şekilde yapılmalı, kalkınma plânlarımız, istihdam ilkeleri yeni baştan gözden geçirilmelidir. Dünyanın içinde bulunduğu ekonomik durum karşısında, beş yıllık kalkınma plânları da herhalde son yıllarda değerini bir hayli kaybetmiştir. Çünkü dünyada değil beş yılda, 6 ayda, bir ayda büyük olaylar olmaktadır. Her olay karşısında ülkenin ekonomik hedefleri, ekonomik tedbirler gözden geçirilmelidir. İstihdam en başta üzerinde durulan bir konu olmalıdır.

1974 yılında fiyatlar alabildiğine yükselmiştir. Emekleriyle geçinenler için hayat dayanılmaz bir hâl almıştır. Bunun yanında yatırımlar duraklamış hatta bazısektörlerde yüzde elli seviyesine dahi çıkamamıştır. Enflasyon hızı kesilmemiş, Türk parasının değeri düşmeye devam etmiştir. Bu işçinin reel ücretinin devamlı olarak düştüğünün işaretidir.

1974'de tek başarılı adım, hepinizin bildiği gibi, Kıbrıs Harekâtı ile atılmıştır. Kıbrıs harekâtını yalnız bir askeri harekât olmaktan öte görmekteyiz. Gerçekten bağımsızlığına, onuruna düşkün bir ulus olarak, dünya devletleri arasında itibarlı bir mevkie sahip olmamızı Kıbrıs Barış Harekâtı sağlamıştır.

Bununla beraber, barış harekâtının siyasi bakımdan hedefe ulaştığı henüz iddia edilemez. Ülkemizin bu denli çetin sorunlarla karşı karşıya bulunduğu bir dönemde, siyasi partilerin eski metodlarını, eski alışkanlıklarını sürdürmeleri ve denenmiş,ülkeyi büyük badirelere sürüklemiş tutum ve davranışlarından vazgeçmemeleri gerçekten üzücü ve son derece düşündürücüdür.

Biz bu konudaki görüşlerimizi her zaman açıklamışızdır. Ulusu kamplara bölen değil, ulusu uygar toplumlar seviyesine çıkaracak köklü reformları yapmaya amaçlayan siyasi partiler, siyasi ekipler artık memleketin kaderinde söz sahibi olmalıdır. Çağın ötesinde, 25 yıl öncesinin zihniyeti ülkeyi mutluluğa, refaha götüremiyecektir. Türk işçisi bunun bilinci içindedir. Bu arada şunu da belirtmeliyim: Türk işçi hareketini, Türk işçisini kendi çıkarları istikametinde kullanmak isteyenlere, bir uydu haline sokmaya çalışanlara hiç bir zaman bu imkânı vermeyeceğiz. Türk İşçi Hareketi bağımsızlığını koruyacak; bağımsızlığını korumakla birlikte düşünce ve özlemlerinin gerçekleştirilmesine çalışacaktır. Türk kamuoyunu oluşturarak siyasileri yurt ve işçi çıkarları çizgisine getirme görevini yerine getirecektir.

1974 işçi hareketine ne getirmiştir? Geçirdiğimiz yıl işçi hareketi bakımından başarılı olmuş denebilir. Bildiğiniz gibi, 1974'de asgari ücretler yükseltilmiştir. Bu miktar bakımından tartışılabilirse de bütün ülkede tek asgari ücret ilkesinin, kabul ettirilmesi işçi hareketi için önemli bir zafer olmuştur. ./..

Gene 1974 yılında büyük toplu sözleşmeler yapılmıştır. 1964 yılından 1974 yılına kadar alınan tüm ücret artışları oranında zamlar geçen yıl bir defada bazı sözleşmelerle elde edilmiştir. Bununla beraber, bu sonuca bakarak yüzde yüz başarılı olunduğunu, yüzde yüz hedefe ulaştığımızı söylemek mümkün değildir. Fakat toplu iş sözleşmeleri bakımından geçen yılın başarılı bir yıl olduğu iddia edilebilir. 1974 yılından 1975 yılına devreden sözleşmelerimiz de vardır. Örneğin Sümerbank işyerlerinde; önümüzdeki günlerde çimento sanayiinde, devlet demiryollarında ve makina kimya işyerlerinde başlayacak sözleşmelerin de 1974 yılındaki ölçülere uygun bir noktada kotarılacağına inanıyoruz. İşçi Hareketi bu konuda kendisine düşen sorumluluğu yüklenerek başarıya ulaşacaktır.

Teşkilâtlanma yönünden de 1974 yılı Türk-İş bakımından başarılı oldu denebilir. Türk-İş dışındaki bir çok sendikaların teşkilâtlandığı işyerleri, bir arada DİSK'ten de birçok işyerleri 1974 yılında Türk-İş topluluğuna katılmış, Türk-İş topluluğundan tek işyeri, tek bir kuruluş başka sendikalar tarafından alınamamıştır. Bunun yegâne istisnası Kırıkkale'deki olaydır. O da tamamen iç bünyelerindeki bir çekişmeden meydana gelmiştir. Burada, yüzde yüz Türk-İş'e bağlılığı ile bilinen bir sendika hariç, 4 işyerinde referandumda onlar kazanmışlardır. Fakat onlar da her zaman "Türk-İş'in emrindeyiz, Türk-İş'in yanındayız" demişlerdir. İddialarına göre, bu hareket demokratik görmedikleri bir genel kurula karşı reaksiyonun sonucudur. Ve Türk-İş'in öncülüğünde demokratik biçimde yapılacak bir birleşme toplantısında, bir genel kurulda safımız, yerimiz elbette Türk-İş olacaktır demektedirler. Bunun dışında bir düşünceye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Bu arada kelimenin üzerine basa basa söylemek istiyorum: 1974 yılında Türk-İş topluluğunda tek bir arıza olmamıştır; Türk-İş dışındaki sendikalardan ve özellikle DİSK'ten Türk-İş topluluğuna katılan işçiler, yıllardır özlemini duydukları büyük işçi hareketinde yerlerini bulmanın mutluluğu içindedirler.

1974 yılı işçi hareketi açısından şu bakımdan da önemli bir yıl olmuştur: Dışımızdaki teşkilâtların kamuoyunu maksatlı olarak yanıltma gayretlerine, referandumlara ağırlık vererek, karşıt kampanya açmak için her çeşit çabalarına rağmen, 1974 yılı, referandumlar bakımından da Türk-İş'in Türk işçisi tarafından ne denli benimsendiğini, işçilerimizin büyük bir güven duygusuyla Türk-İş'e bağlılığını bir kere daha ortaya koymuştur. Hatta ötedenberi DİSK'e bağlı olan bazı işyerlerinde yapılan referandumlarda da yarı yarıya yakın bir seviyeye ulaşılmıştır.

./..

Referandum istismar edilmiş bir konudur. Biz ötedenberi bu müessesenin şekline değil, prensibine karşıydık. 1975 yılı bu müessesenin esaslarının tesbit edilerek yasalaşması yönünde Türk İşçi Hareketinin çalışma yapacağı bir yıl olacaktır. Referandum toplu sözleşmeyi değil sendika tercihini göstermelidir. Sendikalar yalnız toplu sözleşme yapan kuruluşlar değildir. Sendikanın üyesi ile hukuki bağlantısı çok cephelidir. Bu bakımdan, toplu sözleşme eşiğinde, sözleşmeyi açık artırmaya çıkaracak gibi bir oylama değil; toplu sözleşme dönemi dışında, işçinin hangi sendikayı tercih ettiği saptanmalıdır. Referandum o anda yapılır, toplu sözleşme faaliyeti bunu izler ve onun tabii sonucu olur. Bugün için eski endişelerimizi muhafaza etmiyor değiliz. Türkiyede sorumlu teşkilâtlarla sorumsuz teşkilâtlar, sorumlu kişilerle, sorumsuz kişiler kavgası vardır. Ve bu kavga, çoğunlukla ilk plânda sorumsuz kişilerin daha çok sempati kazanmasına yol açabilir. Bir toplu sözleşme arifesinde yapılacak referandumunda düşünün; gidiyor; bir işyerinde alma gücü 50 ise, 150 istiyor. Bir anda işçi, psikolojik olarak, bu sorumsuz vaadlere inanabilir... İki sene sonra ne olursa olsun düşüncesiyle iki sene işçiyi bağlayacak orada; Sonra başka bir işyerinde bu taktiğini dememe gayreti içine girecek! İşçiyi, onun güvenini, sendikacılık anlayışını zedeleyici, O'nu her dönemde sendika değiştiren, sendikacılık anlayışını yozlaştıran bir referandum sistemine izin veremeyiz. Bunun yerine sendika tercihinde referandum esasını öngören bir gayretimizin olacağını, Sayın Başkanların bilmeleri ve bu konuda bizi desteklemeleri, İcra Kurulunun başta gelen temennileri arasındadır.

Muhterem Başkanlar,

1975 yılı Türk İşçi Hareketi için dinamik bir yıl olacaktır. Hepinizin bildiği gibi, Yönetim Kurulumuz bundan önce yaptığı toplantıda, 1975 yılının ilk aylarında geniş tabanlı bir işçi kurultayının toplanmasını kararlaştırmıştır. Zaten Başkanlar Kurulunda da, bu kurultayın çalışmalarının kapsamı, hangi seviyede bu kurultayın oluşturulacağı konusu müzakere edilecek, görüşleriniz, eğilimleriniz, önerileriniz alındıktan sonra kurultay çalışmaları hızlandırılacaktır.Kurultay çalışmalarında neler yapılacaktır? Kanaatimce, ülkemizin içinde bulunduğu her sorun kurultay toplantısında bütün çıplaklığı ile tartışılmalı, teşkilâtımızın özlemleri, önerileri saptandıktan sonra, bunların ışığı altında 1975 yılı programı gözden geçirilmelidir.

Elbette bu kurultayda bir ağırlık noktası da Türk İşçi Hareketinin politik yönü olacaktır. Şunu ifade edeyim: Son günlerde, maksatlı olarak bizi, kendi tanımları içinde partilerüstü politika çizgisine götürmek istemektedirler.

./..

Artık Türk-İş için partilerüstü politika yoktur. Olsa olsa siyasi partilere karşı bağımsızlık vardır. Türk-İş ve Türk-İş'e bağlı teşkilâtlar elbette politika yapacaklar, elbette gerektiğinde, kendi ekonomik ve sosyal görüşlerine uygun partiyi açık ve seçik destekleyecekler, ancak, partilere karşı mutlaka bağımsız olacaklardır. Seçimlerde bir partinin desteklenip desteklenmemesinin kurullara saygılı bir teşkilât olarak yetkimizin üzerinde olduğunu tekrarlamalıyım. Bu bir genel kurul meselesidir. Meclis erken seçim kararı alır almaz, Yönetim Kurulumuz ve İcra Kurulumuz olağanüstü kongrenin toplanmasına taraftardır. Seçimler erkene alınırsa hiç zaman geçirmeden, derhal İcra Kurulunun ve Yönetim Kurulunun alacağı bir kararla Türk-İş Genel Kurulu toplantıya çağırılacak ve izlenilecek siyasi politika yetkili organda görüşülerek, karara bağlanacak ve bu karar istikametinde uygulamaya geçilecektir.

1975 yılı teşkilatlanma bakımından Türk-İş için önemli bir yıl olacaktır. Bir erken genel kurul söz konusu olursa, Türk-İş dışında kalmış teşkilatların Türk-İş bünyesinde toplanmaları için Türk-İş kapısı nasıl aralanır, bu görüşülecektir. Elbette bu, görüldüğü kadar basit bir mesele değildir. Fakat esasları, metodları aranır ve bulunursa ideolojik çatışma içinde olduğumuz bir iki teşkilat dışında hiç bir teşkilatın Türk-İş bünyesi dışında kalmayacağını yaptığımız araştırmalar, temaslar ve geçmiş tecrübeler göstermiştir. 1974 yılının başarılı bir diğer çalışması da yine Teşkilat Başkanlarının önerisiyle vücut bulan Bütünleşme Komisyonu çalışmalarıdır. Bu komisyon, çalışmalarını sonuca ulaştırmıştır. Hatta bir iki prensip kararını ittifakla yetkiye götürmüştür. Bunlardan biri şudur: Teşkilâtlar arasında 24 ilke anlayışı bakımından bütünleşme sağlanmış bulunmaktadır; artık 24 ilke (A) teşkilâtı tarafından şöyle (B) teşkilâtı tarafından böyle anlaşılmıyacaktır. İttifak vardır; bütün görüşler de detaylandırılmıştır. Raporu hazırdır. Bütünleşme Komisyonunun aldığı en önemli kararlardan bir diğeri de şudur: İster erken seçim yoluyla olsun, ister başka sebeplerden olsun, Türk-İş Genel Kurulu erken bir toplantı yaptığında, ilke olarak, bütün teşkilâtların Türk-İş'in organlarında temsili esası kabul edilmiştir. Ve bu kabul de ittifak vardır. Şayanı şükrandır; bütünleşme komisyonu üyeleri, bu konuda büyük anlayış göstermek suretiyle, ilke olarak, Türk-İş'e bağlı teşkilâtların organlarında temsil esasını kabul etmiştir. 1975 yılında işçi hareketi bir yandan siyasi buhranın önlenmesi ve ekonomik sorunların çözümlenmesi yolunda faaliyet gösterirken, diğer yandan yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesine ağırlık verecektir. Bildiğiniz gibi, kıdem tazminatı konusu Meclislerimizdedir. Gerçi işçi hareketi toplu sözleşmeler yoluyla çoğu yerde kıdem tazminatları Mecliste getirilmek istenen seviyeye ulaştırmıştır, fakat amaç, yalnız toplu sözleşme kapsamına girenler değildir. Teşkilâtlanma olanağına kavuşamamış küçük işyerlerinde

./..

çalışan işçilerimizin mağduriyetinin önlenmesi sorunu vardır. Bu nedenle Türk İşçi Hareketi,nasıl olsa bunu toplu sözleşmelerle sağladık gibi bir anlayışı benimseyemez. Bu yasa değişikliğinin bu dönemde Meclislerden çıkması yolunda gayret gösterecektir.

Haftada iki gün tatil sorunu,bildiğiniz gibi, Kıbrıs harekâtı nedeniyle ertelenmişti. Bu ertelemenin zamanı bitmiştir. Hafta tatilinin iki güne çıkarılması Türk İşçi Hareketinin çalışma gündeminde belli başlı konulardan birisi olacaktır.

Tarım kesiminde çalışan işçilerin sorunları, Türkiyede 1946 yılından beri tartışılan sorunlardır. Tarım işçileriyle ilgili sayısız tasarılar, teklifler gelmiştir. Fakat bunlardan hiçbiri kanunlaşma olanağı bulamamıştır. Temennimiz, bu dönemde, realist bir gözlem ile, tarım işçilerinin hiç olmazsa bir kısmının sosyal güvenlik kapsamına alınması, diğer büyük kısmının da iş yasalarının teminatına kavuşturulmasıdır. Bunu temenni olmaktan öte bazı girişimlerle uygulama alanına koyma yolunda gayretlerimiz olacaktır.

Yurt dışındaki işçilerimizin sorunları bizleri çok yönlü düşündürmesi gereken sorunlardır. Konuşmamın başında da ifade ettiğim gibi, yurt dışına düzensiz bir biçimde işçi gönderdik; fakat hiç olmazsa dönüşlerini düzenli yapabilmeliyiz. Bu alanda halâ tedbir alınmadığını görmenin üzüntüsünü çekiyoruz. Bence, Kıbrıs sorunu kadar önemli bir sorundur, yurt dışındaki işçilerin sorunu...

Kıbrısta sorunları nasıl en yüksek düzeyde ele almışsak, temasları başbakanlar nezdinde, dışişleri bakanları nezdinde yürütmüşsek yurt dışındaki işçiler sorununu da bu düzeyde ele almalıyız. Giderek artan problemler en alt kademede, teknisyenler düzeyinde halledilecek durumda değildir. Bunda, Kıbrıs sorununda olduğu gibi, dinamik bir çaba sarfetmek mecburiyetindeyiz. Sayıları bir milyona yaklaşan yurt dışındaki işçi ve ailelerinin sorunları her geçen gün elem verici, ızdırap verici bir hal almaktadır. Burada yeniden Libya sorununa değinmek istiyorum: Bir müslüman ülkeye, bize kara günlerimizde, acı günlerimizde dost elini uzatan bir ülkeye elbette yardım yapılmalıdır; fakat bunu abartmak, orayı bir cennet gibi gösterip, yine geçmişte olduğu gibi sayıları milyonları aşan işsizleri köyünden koparmak ve Libya'ya gitme düşü içinde komisyoncularа, bazı çevrelere köle etmekten kaçınmak lâzımdır. Gerçekçi olunmalıdır: Libya bugün milyonu aşan işsiziniz için sürekli istihdam olanağı yaratabilecek bir ülke değildir. Tek çıkar yol iş imkânını yurdumuzda yaratmaktır. Diğer yollar geçici yollardır. Buhran bugün için

./..

savuşturulmuş gibi görünebilir ama hatalı bir yolun doğuracağı buhranlar, bugünkü buhrandan kat kat üstün olacaktır. Bu konuda özellikle kamuoyunu oluşturma fonksiyonu ve görevi bakımından gazetelerimize büyük sorumluluk düşmektedir.

Muhterem arkadaşlar,

Bu başkanlar toplantısında görüşeceğiniz başka bir konu da, Türk-İş e karşı yapılan eleştirilerdir. Eleştiriye açık bir teşkilâtız. Bundan zerre kadar çekinmeyiz; alınmayız, asla darılmayız. Fakat eleştirilerin yapılış biçimi önemlidir. Türk-İş dışındaki teşkilâtlar, eleştirilerini, Türk-İş'i yıpratmak için kamuoyunda yapacaklardır; basın önünde yapacaklardır. Ama Türk-İş'e bağlı teşkilâtların durumu farklı olabilmelidir. Eleştiriler her şeyden önce, sorumsuzca ve gerçeklere uyup uymadığı konusunda bir ön süzgeçten geçirilmeden ve bünye içinde tartışma olanağı kullanılmadan yapılamamalıdır. Aksi tutum ve bu gereklere riayetsizlik kamuoyunda bazı kuşkuların uyanmasına sebep olabilir. Bu zedeleyici olur. Hemen belirteyim, eleştiriden kaçındığımız sanılmasın. Çok şükür geçmişte başka çevrelerin maksatlı olarak ve hatta zaman zaman arkadaşlarımızın iyi niyetini suistimal de ederek Türk-İş'te kesif bir fikir ihtilâfı, kesif bir huzursuzluk kesif bir bunalım olduğu yolundaki haberleri, propogandaları 6-7 aydır yapılamıyor. Şayanı şükrandır ki, arkadaşlarımız Türk-İş'e karşı eleştirilerini kendi kongrelerinde de, Türk-İş ile ilgili her toplantıda da her ayrıntıya değinerek yapıyorlar.

Bu sözlerimden Oleyis Sendikası Başkanı alınmasın. Çünkü günün konusu o. Türk-İş eleştirilir, elbette eleştirilecektir; eleştirmek teşkilâtlarımızın hakkıdır, eğer eleştiri olmazsa Türk-İş'in doğru yönü bulmasına imkân yoktur. Bu takdirde Türk-İş olamaz; Türk-İş içinde demokratik işleyiş olamaz. Bizim demokrasi anlayışımız teşkilâtlar içerisinde hem yukardan aşağı denetimi hem de aşağıdan yukarı denetimi öngörür. Bunun gelişmesini yürekten isteriz. Biz murakabeden kaçan bir teşkilât değiliz.

Bu arada şu da belirtilmelidir: Türk-İş'i eleştirecek teşkilât, herşeyden evvel, Türk-İş'e karşı, az da olsa, bir katkıda bulunmuş olmalıdır. Yalnız para bakımından değil; hizmet bakımından, prensipler bakımından. Bu açıdan Türk-İş'i, sayın Odabaşı alınmasınlar, en son eleştirecek teşkilât Oleyis teşkilâtıdır.

Bunu neden söylemek gereğini duyuyorum? Türk-İş'e hiç bir gün bir kuruş ödemeyen; Türk-İş'i geçmişte badirelere sürükleyen bir buçuk milyon lira borcunu yükleyen; kendi teşkilâtına bütünlük kazandıramayan; bu işkolundaki işçilerin teşkilâtlanmasında bugüne kadar başarı gösteremeyenler Türk-İş'i suçlamakla kendilerini kurtaramazlar. Temenni ediyoruz,

./..

evvela kendi teşkilâtlarını sağlam zemine oturtsunlar hizmet gayreti içine girsinler... Eğer onlar bunu yapar da biz görevimizi yapamazsak bizi suçlasınlar. O takdirde suçlamaları karşısında kendilerine bu kadar bile tarizde bulunmayacağımızı bilmelidirler.

Değerli arkadaşlarım,

Türk-İş'e karşı 1974 de olan güven duygusunun 1975 lerde daha da artacağına inancımız tamdır. 1975 yılı Türk-İş'in öncülüğünde Türkiye'nin sorunlarının kısmen halledilebileceği bir yıl olacaktır. Bu arada bir müjdem var: 1975 yılı Türk-İş'in öncülüğünde yatırımlar yılı olacaktır. Sendikalarımız, Türk-İş ve yurt dışındaki işçilerimiz Türk-İş'in öncülüğünde yatırımlara girişecektir. Öyle inanıyorum ki, yatırımlar konusunda 1975 içinde örnek bir faaliyet göstereceğiz.

Teşkilâtımızın ve sizlerin Türk-İş'ten beklediklerinin, özlemlerimizin yönlendirilmesinde bu toplantı önemli bir vesiledir. Çalışmalarımızda en doğru yolun bulunacağına kaniim. Sizlere güvenim var; her arkadaşım yeteri kadar tecrübeden geçmiş kişidir. Teşkilâtın içinden gelen kişiler, teşkilâtın acılarını bilen, başarılarını tatmış bulunan kişilerdir. Türk-İş'i de böyle göreceklerdir, bu duygular içinde eleştireceklerdir. Bu toplantımızda Türk-İş tek başına bir kuruluş olarak değil, teşkilâtın tümünü yansıtan bir Türk-İş olarak mütalâa edilecektir. Varsa, aksayan yönler, yanlız Türk-İş'in değil, tümüyle teşkilâtımızın, en alt kademeden en üst kademeye kadar hepimizin ortak sorumluluğu olarak değerlendirilecektir. Başarı da öyle olacaktır: En alt kademeden, en üst kademeye kadar değerlendirilerek paylaşılacaktır.

1975 yılının Ulusumuz ve Türk İşçi Hareketi için hayırlı ve uğurlu olması dileğimi tekrarlıyarak saygılar sunuyorum.

20 Kasım 1974 günü Türk-İş Yönetim Kurulunu
Sayın Başbakan Prof.Dr. Sadi Irmak'ın Ziyareti
Sırasında Türk-İş Genel Başkanı Halil Tunç'un
ve Sayın Başbakan'ın konuşmaları

Halil TUNÇ

Gerek bilim adamlığı ile gerek siyaset adamlığıyla ülkemizde büyük ün yapmış, yıpranmamış, görev aldığı sürece daima sosyal siyaset alanında himayeye muhtaç toplumların çıkarlarını her türlü düşüncenin üstünde tutmuş bir kişiyi, çalışma hayatının kurumlaşmasında emeği geçen sendikacılık hareketinin başlangıç adımlarını atan, mevzuatın hazırlanmasında emeği geçen, daha doğrusu sosyal siyaset tarihimizde mümtaz bir yeri olan bir büyüğümüzü, tabiri maruz görün, bunu, bizim hislerimize tercüman olarak Basının da ismini koyduğu bir işçi babasının, daha ilk olarak ziyaretlerine Türk-İş'ten başlamasını, özellikle, bilinçli olarak yapan Sayın hocamızı, Türk-İş'te görmenin mutluluğu içindeyiz.

Elbette zor bir dönemde görev aldı. Bugün, Yönetim Kurulumuzun başlangıcında açış konuşmamda da ifade ettiğim gibi, Türk Sendikacılık Hareketi elbette hükümetin demokratik kurallar içinde, parlamentoya dayalı olmasını arzu eder ve demokrasinin tabii icabı sayar. Ancak unutkan bir topluluk değiliz. Geçmişi gayet iyi izledik.

Bütün demokratik usullerin denendiği ve sabırla denendiği bir dönemden sonra bu ortam içine geldik. Artık bundan sonra yapılacak pek bir şey kalmadı.

Bugün, konuşmamın başında söylediğim gibi, ya parlamentoda bulunan siyasi partilerimiz güvenoyundan evvel, biz hükümet kurmayı kararlaştırdık der, ya da bugün her türlü art düşüncenin ötesinde kendisini ülkenin bu buhranlı dönemden çıkarılmasına adarcasına, çok zor şartlar altında görev kabul etmiş bir kabineyi ön seçim şartıyla güvenoyu vermek suretiyle, ülkenin içinde bulunduğu sıkıntılardan, sosyal bunalımlardan, siyasi çekişmelerden kurtarır.

Sayın Başbakanım, bunun ötesinde kişiliğinizde Atatürk ideallerinin, Atatürk ilkelerinin yılmaz savunucusu olarak yaşınıza rağmen bir genç savunucusu olarak görüyoruz. Bu da Türk Sendikacılık Hareketi için, büyük bir önem taşır.

./..

Bildiğiniz gibi, Türk Sendikacılık Hareketi, her ilkesini, her amacını, Atatürk ilkelerine, Atatürk devrimlerine paralel şekilde saptamıştır. Ve bu ilkeleri sonuna kadar savunacak, Atatürk çizgisinden ayrılmayacaktır. Ayrıca sizin kemalizm konusundaki engin çalışmalarınız gayretleriniz de bize rehber olacak, Türk İşçi Hareketi üzerine düşen sorumluluğu üzerine düşen görevi hiç şüpheniz olmasın, hükümet ettiğiniz dönemde, sizden esirgemiyecek, bütün temennimiz Türkiye'yi bir rejim buhranına götürmeden siyasi kaustan kurtarmak ve tekrar düzlüğe çıkarma yolunda size engin başarılar diler, Türk-İş'i ve Türk İşçi Hareketini ilk önce ziyaret etmek lütfunda bulunmanız dolayısıyla da ayrıca şükranlarımı ifade ederim.

Başbakan :

Çok teşekkür ederim, Sayın Başkana.

Arkadaşlar, evvelâ içimden gelen bir duyguyu söylemek ihtiyacını duyuyorum. Sendikacılık hareketini memlekete getiren ilk başkanınız Seyfi Demirsoy'u rahmetle anmak ihtiyacını duyuyorum.

Sizi bir araya getiren, Türk Sendikacılık Hareketine milliyetperver bir yön veren, Rahmetlinin ismi, bu milletin hafızasında ebedî olarak kalacaktır.

Türk-İş, memleketimizin en büyük teşekküllerinden birisi ve belki de birincisi haline gelmiştir. Bu durumu almasında önder rolü oynayan arkadaşlarımın ve bu meyanda kendisine uzun hizmet yılları temenni ettiğim şimdiki Başkanımız Halil Tunç'u sevgi ile selâmlarım. Ve onun şahsında hepinize sevgilerimi iletirim.

Memleketimizde biliyorsunuz, sosyal hayatın tanzimi işine Atatürk rehber olmuştur. Ve bu hareket daha 1922 senesinde başlar. Ve benim daima hayranlığımı mucip olmuş olan bir ileri görüşle düşman ordularının Ankara kapılarına dayandığı birgün Atatürk'ün meclisi, işçi işleriyle meşguldür. O zamanki adıyla Havzai-Fahmiye işçisine elde edilen kömürden pay verme hakkındadır bu kanun.

Dünyada böyle bir dar durumda büyük kitleyi bu derece düşünebilen bir adamı tarih kaydetmemiştir. Atatürk'ü yalnız cephedeki kahramanlıklarıyla, inkilâplarıyla değil, insan ve sosyal cephesiyle en iyi anlatan hatıra bence budur ve bunu gittiğim her yerde tekrarlamaktan büyük zevk duyuyorum.

./..

Atatürk'ün ruhu, idealizmi, milliyetseverliği sizin her birinizin içinde yatmaktadır. Yıllardan beri gerek yakınınızda, gerek uzağınızda olayım Türk-İş'in memleketin sosyal hayatını ahenkli bir tarzda adalete dayanan bir tarzda düzenlemek için sarfettiği gayretleri çok yakından bilmekteyim.

Bu yakınlığı, bu yardımı benden de esirgemiyeceğinizi bilmek bana cesaret vermiştir. Bu, takatımın üstünde ağır olan görevi kabul ederken, bu müzaherete güvendim. Benim için esaslı hareket noktalarından birisidir.

Bu sosyal adalet ilkesi bize Atatürk'ün bir yadigârıdır. O istikamette olarak İş Kanununu çıkarmıştır. Zamanına göre dünyada da emsali az olan ileri bir görüşü temsil eder ve nihayet bunun emrettiği organların kurulması 1945 senesinin 7 Haziranında İsmet İnönü'ye nasip olmuştur.

Atatürk mektebinin bir numaralı talebesi İsmet İnönü'ye ve ben de o talebeler arasına mensup olmakla iftihar duyarım ve bu vazffe kaderin sevkiyle bana düşmüştür.

O zaman ortaya bir prensip vaazettik. Türk milletinin sosyal davalarını nasıl çözeriz. Mazide emsali yoktu. Avrupadaki emsali de bizim için kolay kolay tatbik kabiliyetli değildi. Çünkü, biz sosyal barış içinde bir düzenleme düşünüyorduk. Ve devlet, sosyal mücadeleleri önlemek değil ama lüzumsuz hale getirmelidir, idealiyle hareket ediyorduk. İşte o günden beri başlayan üçlü çalışma prensibi, yani, devletin elbette büyük kitleleri evvelâ düşünen adil yardımcılığı, hakemliği direktif vermesi bir tarafta işveren, bir tarafta çalışan güç. Bu üçlü teşekkülü istikbalde de ahenkli bir surette yürütebilirsek elbette büyük kitlenin ihtiyaçlarını insanca yaşama hakkını ön plânda tutarak memleketimizin sosyal nizamını değme memleketlere örnek olacak bir tarzda çözümleyebiliriz.

Bu alanda Türk-İş'in şimdiye kadar yaptığı hizmetler, hakikaten bu milletin şükranına lâyık olmuştur. Türk-İş hiçbir zaman sosyal hayatımızı kösteklemeyi, ona müşkülât çıkarmayı nizamlamanın icrasını güçleştirmemiş, elinden geldiği kadar iyi gitmiştir.

O kadar milliyetperverce davranmıştır ki, sizin saflarınızdan ayrılan bazı kimseler, şimdi size bir nevi devlete yaklaşma ve yahutta adeta ihtiyaçların karşısında geride kalma gibi bir sıfat izafe etmektedirler,

./..

bu bir iftiradır. Çünkü, Türk-İş devleti düşünmüştür, ama camiasına mensup olan arkadaşların menfaatlarını elde etmek lâzım geldiği zaman da hiçbir sert mücadeleden kaçınmamıştır. ama lüzumsuz çıkışlar da yapmamıştır.

Bu memleketin yaralı, geri kalmış bir ekonomisi vardır. Bu ekonominin icaplarını dikkate almadan aşırı giden ihtilalci metodlarla çalışmak isteyen bir sistemin memleket yararına olduğu kanaatında değilim. Bu iki şeye götürür. Bir taraftan geniş işçi kitlesi işsiz kalır. Öbür taraftan da devlet zaafa uğradığı için sosyal nizama olan devletin katkısı gittikçe azalır.

Türk-İş bu hakikatları çok iyi bilmektedir. Karşınızda olan başka sendikalar da var. Fakat elbette milletimizin sağ duyusu kendisi için çalışan Türk-İş'i yanında görecektir. Kalbinde görecektir ve onun uğruna çalışacaktır.

Büyük Millet Meclisindeki umumi anlayış da işte bu merkezdedir. Sosyal hayatımızı devlet olarak tanzim ederken Türk işçisinin gerçek mümessili olarak biz Türk-İş'i tanıyoruz ve bunu böyle tanımaya devam edeceğiz.

Bu ilk resmi ziyaretimde sadece sevgilerimi sunmaya geldim. Elbette bu son ziyaretim değildir inşallah. Bir çok meseleleriniz olduğunu yakından biliyorum. Sizin, işlerinize bakmak için büyük ilmi selâhiyet sahibi olan tarafsız objektif bir arkadaşımızı memur etmekle de büyük bahtiyarlık duymaktayım. Kendisinin bu büyük işi tereddütsüz kabul etmiş olması da beni bilhassa bahtiyar etmiştir.

Sıkı işbirliğine devam edeceğiz, bu arzettiğim ilkeler içersinde daima birbirimizi destekleyerek, birbirimize danışarak, Türk işçisi için elde edilmesi mümkün olan ne kadar haklar varsa hepsini elde edeceğiz.

Büyük Millet Meclisinin bu alandaki desteğine inanıyorum. Türk Milletinin desteğine inanıyorum. Allah'ın hinayetiyle biz bunu yürütürüz ümidindeyim. Bu kısa ziyaretimde zaten maksadım, hepinize sevgilerimi iletmekti. Bana bu fırsatı verdiği için Sayın Başkan Halil Tunç'a da tekrar teşekkür ederim. Ve kendisini sık sık sizin namınıza selâmlamak konuşmak fırsatını bana vermesi için ricada bulunuyorum.

8-11 Mart 1975 Tarihleri Arasında Yapılan
Türk-İş Kurultayında Halil Tunç'un yaptığı
Açış Konuşması

Türk Sendikacılık Hareketinin değerli yöneticileri, sevgili arkadaşlarım, sayın basın mensupları ve Kurultayımızı izlemekte büyük hassasiyet gösteren TRT mensupları hepinizi İşçi Hareketi adına, Türk-İş adına saygılarımla selâmlarım.

Ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik, sosyal ve siyasal sorunları görüşmek üzere toplanması kararlaştırılan İşçi Kurultayını açıyorum.

Son derece önemli iç ve dış sorunlarla karşı karşıya bulunduğumuz şu günlerde, Türk İşçi Hareketinin birinci derecede sorumluluk taşıyan yöneticilerini bir araya getiren İşçi Kurultayı sanırım sendikacılık tarihimize 1975'lerin en önemli işçi olayı olarak geçecektir. Bu kurultay giderek bölge temsilciliklerini kapsayan illere, il merkezlerine, hattâ giderek büyük iş yerlerine kadar götürülecektir. Bu kurultay, temel sorunların tartışılması yanında aynı sorumlulukları taşıyan, aynı insanî mücadeleleri veren, yurdun her yanından gelen arkadaşlarımızın birbirlerini tanımasına, ortak sorunlara ortak çözüm arama ve bulmalarına yardımcı olacaktır.

Kurultayın, demokrasi anlayışımızın doğal bir sonucu olarak tam bir özgürlük içinde ortaya koyacağı vetartışmasını yapacağı düşüncelerle yurt ve işçi sorunlarının çözümlenmesi için gereken tedbirlere ışık tutacağına inanıyorum. Bugün burada aramızda bulunmayanlar da var. Hakkın rahmetine kavuşan ve Sendikacılık tarihine müstesna hizmetleriyle geçen bu arkadaşlarımızın büyük işçi lideri Demirsoy'un aziz hatırası önünde saygı ile sevgi ile eğiliyorum.

Muhterem arkadaşlarım, elbette Türk Sendikacılık Hareketi gerek işçi sorunlarını gerek ülke sorunlarını tartışırken, dünyanın ve ülkemizin içinde bulunduğu tüm sorunların önceden bir kritiğini yapmak durumundadır. Sorunların çözümlenmesinde hareket noktasını iyi tesbit etmek gerekir. Bugün yalnız ülkemiz değil, dünya büyük sorunlarla karşı karşıyadır. Bilhassa ekonomik sorunlar, dünya uluslarını büyük huzursuzluklara sürükleyen ve büyük olaylara sahne olan belli başlı faktörlerden birisidir. Artık ülkemizde olduğu gibi dünya toplumlarında da insanlar sabırsız, hırçın biran önce özlemlerinin, eğilimlerinin yerine getirilmesi yolunda

./..

yetkililerden, çok çabuk tedbirler beklemektedir. Bilhassa dünyayı sarsan ekonomik bunalım, ister istemez ülkemize de yansımaktadır.

Ekonomik, sosyal ve siyasal bunalımlardan çıkabilen ülkeler, bu bunalımların en az etkisinde kalan ülkeler, bu bunalımlara iyi teşhis koyan ve çarelerini o teşhislerin ışığı altında arayan ülkeler olmuştur. Bugün ülkemizin sorunlarının temelinde yatan nedenler, değişmekte olan bir ülkenin belli başlı sancılarından olan sorunlar olmakla beraber bu sorunlara çözüm bulmak elbette mümkündür. Ülkemizde son zamanlarda fiyat hareketleri bir hayli artmıştır, zamlar birbirini kovalamaktadır. Ülkemizde son zamanlarda toplumda büyük bir bunalım, toplumun birbirine karşı davranışlarında Türk demokrasisini tehlikeye düşürücü bir hareket görülmektedir. Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyetinde onun ilkelerine sadık İşçi Hareketi bu toplantıda bunları dile getirecektir. Atatürk devrimlerini, Atatürk'ün Türk ulusuna gösterdiği uygarlık yolunda ilerlemenin belli başlı şartlarını yine bu Kurultay en vaciz, en seçkin şekilde Türk kamuoyunun gözleri önüne serecektir.

Arkadaşlarım, konuşmamızın hareket noktasını şurdan başlatmak istiyorum. Bugün Türk toplumu içinde, İşçi Hareketinin bir ağırlığı vardır. Bu ağırlık hiç bir zaman eksilmemiş günden güne artmıştır. Onun için gözler bugün toplanan Kurultaydadır. Türk kamuoyu bir dereceye kadar İşçi Hareketinin izleyeceği politikayı sabırsızlıkla beklemektedir. Çünkü, artık Türk-İş ve Türk İşçi Hareketi yalnız işçilerin sorunlarını dile getiren, işçilerin sorunlarını çözen bir hareket olmayı aşmış, ülkenin tüm sorunlarını kendine amaç edinen, dert edinen bir hareket bilincine ulaşmıştır. Türk İşçi Hareketi bilmektedir ki, işçi sorunlarıyla ülke sorunları aynı paralelde ele alındığında çözümlenebilir. Yoksa tek başına işçi sorunlarının çözümlenmesi uzun vadede ülkenin sorunlarının çözümlenmesini gerektirmez.

Muhterem arkadaşlarım, Türk Sendikacılık Hareketi, Türkiyede siyasi partilerimiz dahil tüm mesleki kuruluşlardan, derneklerden daha demokratik, sorunlarını daha özgürce tartışan bir harekettir. Hiç bir baskı altında değildir, olmamıştır, esasen bu tabiatına aykırıdır. Türk Sendikacılık Hareketinin belli başlı ilkelerinden bir tanesi de sorunları özgürlük ortamı içinde tartışmak ve çözüm bulmaktır. İşte bugün ülkemizin sorunlarını bu özgürce ortam içinde tartışıp bunlara çözüm yolu arayacağız. Konuşmamın bir bölümünde, dünya huzursuz, huzursuz dünyada Türkiye huzursuz demiştim. Huzursuzluğun kaynağı elbette yalnız siyasal sorunlar değil. Huzursuzluğun kaynağı ülkemizde ekonomik ve sosyal konulardır. Zaten çağımızda ekonomik, sosyal ve siyasal konuları birbirinden ayırmaya imkân

./..

yoktur. Her ekonomik sorun içinde siyasal sorun, her sosyal sorun içinde siyasal sorun vardır. Zaten siyasal politika, sosyal ve ekonomik sorunların en iyi bir biçimde çözümlenmesini amaçlayan bir politikadır.

Muhterem Arkadaşlarım, ben konuşmamda çok detaylara girecek değilim çünkü sizi buraya toplamamızın amacı; sizlerin özlemlerini, sizlerin gözlemlerini burda dile getirmenizi sağlamak, ve ondan sonra Türk-İş organlarının bu özlemler bu gözlemler istikametinde kararlar almasını temin etmektir. Ancak şu kadarını belirteyim ki; ülkemizin ekonomik durumu son günlerde iç açıcı değildir. Her ne kadar dışardan ithal ettiğimiz enflâsyonist baskı bu ekonomik sorunlarımıza ağırlık kazandırmakta ise de, kendi bünyemizde ekonomik sorunların hallinde bugüne kadar alınması lâzım gelen tedbirlerin geç alınması, ekonomik sorunlarımızı ağırlaştırmıştır. İşsizlik, her geçen gün biraz daha artmaktadır. İstihdam bugün ülkenin en başta gelen sorunu haline gelmiştir.

Ülkemizde istihdamı artırmanın yolları gayet basit bir şekilde çözümlenmek istenmektedir. Yetkililer bütün ümitlerini dışa işçi göndermeye bağlamışlardır. Bu, ülkenin işsizlik sorununun hallinde alınması lâzım gelen ciddi tedbir olmaktan uzaktır. İşsizlik her geçen gün bir çığ gibi büyümektedir. Hükümet edenler, mutlaka ve mutlaka ilk önce istihdam sorununu ele almalıdır. Çünkü bir ulusun kaderinde istihdam, büyük bir önem taşır. Eğer bir ulus, mensuplarına çalışacak bir iş veremiyorsa, mensuplarının asgari geçimini sağlayacak bir ücret temin edemiyorsa, o ulusun uygar olmasına ve o ulusun kalkınmasına imkân yoktur. Kaldı ki, işsizlik, ekonomik olduğundan ziyade sosyal bir sorundur. Çağımızda sosyal sorunlar ağırlık kazanmaktadır, işsizlik neticeleri bakımından toplumda, bir harbin bıraktığı izlerden daha derin izler bırakır. Daha açık ifadesiyle işsizlik kin doğurur kin ise bir ulusun kaderinde, bir toplum hayatında sosyal patlamaların sosyal facialarının belli başlı hareket noktalarından birisidir. İşte işsizlik konusunda ülkemizin görünümü ana hatlarıyla budur. Kalkınma Plânlarının istihdamla ilgili bölümleri mutlaka yeni baştan gözden geçirilmelidir. Artık yurtdışına kalifiye işçi gönderilmemelidir. Hattâ yurt dışından toplu halde dönecek işçilerin geleceği hesaba katılarak ülkemizde yatırımlar hızlandırılmalıdır.

Arkadaşlarım, ekonomik sıkıntılarımızın işsizlikle ilgili bölümü yanında bir diğer sorun da, emeği ile geçinenleri büyük bir baskı altında tutan hayat pahalılığıdır. Son yapılan zamlar işçi ve tüm çalışanların dayanma gücünü yitirmiştir. Artık işçi ve çalışan, yarınının ne getireceğini bilecek durumda değildir, asgari geçimini sağlayamamanın ezikliği

./..

ve sıkıntısı altındadır. Yapılan zamlar hesapsız, bilimsellikten uzak ve ülkenin geleceğini ekonomik ve sosyal bakımdan rahatlığa kavuşturacak nitelikte de değildir. Hükümet edenler istedikleri kadar zamları bilimsel verilere dayadıklarını söylesinler, kamuoyunu buna inandırmak bir hayli güçtür.

Muhterem arkadaşlarım, Türkiye elbette kalkınan bir ülkedir, kalkınma iddiasında olan bir ülkedir. Fiyat hareketleri Batı Avrupa ülkelerine nazaran belki bir dereceye kadar yüksek seviyede seyredebilir fakat hiç bir zaman son yılların hızında bir fiyat hareketi gelişme belirtisi olamaz. Aksine, enflasyon hızı her geçen gün biraz daha yükselecek, çalışanları hergün biraz daha ekonomik ve sosyal bakımdan ezecektir. Burada bir konuya değinmekte yarar vardır; son zamanlarda kamuoyunda bir fikir oluşturulmağa çalışılmaktadır. Fiyat hareketlerinin belli başlı nedenlerinin, işçi ücretlerinin artışı olduğu yolunda maksatlı sistemli bir kamuoyu oluşturulmak istenmektedir. Bütün iddialara rağmen, fiyat hareketleri, ücretler önünde gidememiştir. Belgelerle ispatlamaya amadeyiz. Hele özel sektör için bu, hiç böyle olmamıştır. Bugün ülkemizde Batı Avrupa ülkelerine nazaran, Ortak Pazar ülkelerine nazaran çok düşük ücretler ödenmektedir. İşçiliğin maliyeti, birim maliyet içinde oldukça düşüktür. İşte sendikacılık hareketi bu Kurultayda olsun, bundan sonra yapacağımız toplantılarda olsun bu konuya ağırlık verip gerçekleri kamuoyuna, işçiye, ilgililere bütün detayı ile duyurmak zorundadır.

Muhterem arkadaşlarım, ülkemizin içinde bulunduğu sosyal sorunlardan birtanesi de son zamanlarda Atatürk ilkelerine karşı girişilen saldırıdır. 50 senedir, Atatürkün koyduğu prensipler sayesinde kabuklanmış, küllenmiş bir yara toplumda yeniden işletilmek istenmektedir. Türk toplumu bugüne kadar eğer birlik ve beraberliğini devam ettirebilmişse bu, Atatürk'ün koyduğu ilkeler sayesinde olmuştur. Artık çağımızda mezhep kavgaları ile ulusların nereye götürülmek istendiği, bütün berraklığı ile ortadadır. Uygar dediğimiz ülkelerde dahi mezhep kavgalarının, toplumu ne büyük acılara, ne büyük ıstıraplara gark ettiği hergün radyolarda, televizyonlarda ve basınımızda yer alan haberlerden anlaşılmaktadır. Siyasi partilerimiz herşeyden önce toplum bütünlüğünde hassasiyeti, ilke olarak kabul etmelidirler. Elbette siyasi partilerin ekonomik ve sosyal konularda görüş ayrılıkları olacaktır. Bu, demokrasinin doğal sonucudur. Ancak bir konuda siyasi partilerimizin görüş ayrılığı olamaz; O da, toplumun bütünlüğünü, toplumun huzurunu çıkar kavgalarına alet etmemek, buna göz yummamaktır.

./..

Son zamanlarda aşırı akımlar, yine toplumu rahatsız etmede büyük bir yarış içindedirler. Ne zaman toplum içinde bir rahatsızlık bir huzursuzluk varsa, hükümetler güçsüzse, toplumda ekonomik zaruretler almış yürümüşse aşırı sol ve sağ, faaliyetlerini o zaman hızlandırmışlardır. İşte bugün aşırı sol ve aşırı sağın, ülkemizi kardeş kavgasına kadar götürücü gayretlerinin temelinde yatan nedenler ekonomik ve sosyaldır. Ülkemiz ekonomik ve sosyal sorunlarını hallettiği ölçüde kavgaları önlemiş olur. Neden biz sık sık Türk Sendikacılık Hareketi olarak şunu deriz: Biz ne emniyeti hürriyete, ne hürriyeti emniyete tercih etmeyeceğiz. Çünkü Türk işçisi, Türk toplumu emniyet ve hürriyeti beraber götürecektir. Neden batıya yöneliriz, batıya özlem duyarız? İşte Batının ekonomik bakımından kalkınmış ülkeleri, hem emniyeti hem hürriyeti toplumlarına verebilmişlerdir de ondan. Bugün Batıda işçi, aşırı akımlara en az rağbet eden insandır. Çünkü batı, işçisine çok şey vermiştir, daha doğrusu Karl Marks'ın teorisini yıkmıştır. Marks ne diyordu; İşçi sermayenin karşısında herzaman ezilecektir. İşçinin kaybedecek birşeyi yoktur diyordu. İşte Batı, işçiye kaybedeceği çok şey vermiş: Ücret vermiş, araba vermiş, insan gibi oturacağı bir mesken vermiş, seyahat etme imkânı sağlamış, sosyal güvenliğini sağlamış. Artık Batı işçisi kaybedeceği çok şeye sahibolmuş. Türkiyede de işçiye çok şey vermezseniz hiç bir zaman işçinin sabırlı soğukkanlı ve uyumlu bir tutum içinde olmasını bekleyemezsiniz. İşçi hareketinin tabiatında vardır hırçınlık, bu hırçınlığı hesaba katıp, ülkenin sosyal geleceğini sosyal düzenini sağlamada işçiye hakkı olanı vermek gereğini işverenler, toplum ve hükümetler duymalıdır. Arkadaşlarım, batı sendikacılık hareketi bu hakları almada yüzyıllar boyunca mücadele etmiş, kan dökmüş ızdırap çekmiş, hapislere girmiş, tecrübelerden geçmek suretiyle bugünlere gelmiştir. Şayanı şükrandır bu denli kanlı mücadelelere tarihimizde pek rastlamıyoruz ve bundan mutluluk duyuyoruz. Ancak, son zamanlarda calibi dikkat bir olay olmuştur. İşveren Konfederasyonunun Genel Sekreteri, televizyon ekranlarında Türk işçisine bir mücadele vermeden bu haklar verildiği için işçi bunun kıymetini bilmiyor gibi gayet ters, Türk işçisini kınayan bir ifade kullanmıştır. Bunun anlamı, Ya Türk işçisini yüz sene evvel denenmiş kanlı olaylara itmek için bir tahriktir, ya da bugün işverenlerimizin zihniyetini tipik bir şekilde ortaya koymak bakımından önemlidir. Türk işverenleri acaba yüz sene evvelki kanlı olayların Türkiyeyede çıkmasını mi istiyorlar? İşverenler Türk işçisinin bu hasletinden gurur duymaları lâzım gelirken Türk işçisini kınarlarsa, Türk işçisi elbette gerektiğinde yasalara çok saygılı olmasına rağmen bu mücadeleyi verecek güçtedir, bu mücadeleyi verecek bilince ulaşmıştır.

./..

Muhterem arkadaşlarım, Türk işçisi batının getirdiği tecrübelerden yararlanmayı daima ön plânda tutmuştur. Ancak, haklarını almada elbette hiç mücadele vermemiş gibi bir görüşe kesinlikle katılmıyoruz, kesinlikle karşıyız. Eski sendikacılarımız hatırlarlar; Türk Sendikacılık Hareketi çok kısa mazisine rağmen, bugünkü seviyesine nasıl gelmiştir şöyle kısa hatlarıyla bir göz atalım: Sene 1946, ülkemizİkinci Dünya Harbinden sonra yeni bir arayış, yeni bir özlem içinde, biraz da batı ülkelerindeki gelişmelerin etkisi altında tek partili rejimden çok partili rejime geçmekte, sınıf esasına göre birlik, dernek kurma yasağı kaldırılmakta ve sendikalar yavaş yavaş teşekkül etmekteydi. Ülkemizde sendikacılığın 46 dan önce ne köklü bir geçmişi, ne eğitimi, ne okulu vardı. 1946 Da ızdırap çeken insanlar, haksızlığa karşı reaksiyonun tabii bir sonucu bir araya gelmek yolunda şuurlu ve büyük gayret göstermeğe başladılar. Hiç bir teminatları yoktu. 1946 ya, 50 ye hatta 60 a kadar sendikacılığın hiç bir teminatı yoktu. Kaderi, işverenin iki dudağı arasında idi. O zamanlar siyasi partiler sendikalara geniş çapta el atmışlardı. Daha doğrusu ilk kuruluş yıllarını Cumhuriyet Halk Partisi organize etmişti. 1950 yıllarına gelip Cumhuriyet Halk Partisi iktidarı kaybedince yerine gelen Demokrat Parti 46-50 arasında, işçi hareketi için özgürlüğün iki ana unsuru olan grev toplu sözleşme yapma sendika kurma hürriyeti konusunda işçiye verdiği vaadleri tutmamış, 1960 yılına kadar sendikacılık hareketi beraberliğini, bütünlüğünü, gelişmesini sağlamış olmakla beraber siyasi partilerin etkisinden bir türlü kurtulamamıştı. Birlikler kapatılmış, arkadaşlarımız hapislere atılmış ve bir çok sendika yöneticisi işlerinden ekmeklerinden olmuştu. Ulus olarak bir hatamız var, unutkan milletiz. Geçmişimizi çabuk unutuyoruz, unuttuğumuz için de geleceğe emin adımlarla gidemiyoruz.

Türk sendikacılık hareketi, 1946 dan 1975 yılına kolay gelmemiştir ve katettiği mesafe de dünya sendikacılık hareketinin 100 senede katettiği mesafeden pek aşağı değildir. Bu, ancak inançlı, heyecanlı, kendisini işçiye adayan, ülkücü sendika yöneticileri sayesinde olmuştur. Ağabeylerimizin, arkadaşlarımızın birçokları yalınayak yürümüştür. O zaman grev hakkı yoktu, toplu sözleşme hakkı yoktu, pasif direnme hareketleriyle kamuoyunun dikkati çekilebiliyordu. Sendika başkanları, saçlarını usturaya kazıtmış, kapılar önünde çan çalmış, Çalışma Bakanlığına sokulmamıştır. İşte böyle bir ortam içinde sendikacılık hareketi, Türk-İş topluluğu işçiye hizmet etme yolunda bugüne gelebilmiştir. Bir iki örnek vermek istiyorum; sık sık toplantılarda bu örneği veriyorum beni bağışlasın arkadaşlarım, çünkü 25 senenin muhasebesi bir iki saatlik zaman birimine sığmaz. Öykü şu: 1946 dan 60 a kadar üye sayımız 85 bin ile 100 bin arasında değişmekte idi. Her kafadan bir ses çıkıyordu. İşçi

./..

hareketinin ilkeleri belirlenmemişti. Dağınık bir hareket olarak kamuoyunda, hükümet nezdinde kendimizi kabul ettiremiyorduk. Onun ötesinde işçi, ekonomik ve sosyal durumu bakımından toplumun en alt kademelerinde yer alıyordu, işçi hor görülüyordu işçi deyince bürokratın, aydının nazarında şöyle bir varlık canlanıyordu: Sırtında semer, basit, görgüsüz, bilgisiz bir kişi! O zamanlar yasalarımıza göre işçi niteliğini tesbit, Çalışma Bakanlığına ait bir yetkiydi. Hatırlarım, o günlerde Çalışma Bakanlığı bir mühendise işçi demişti de mühendis kıyametleri koparmış, mahkemelere koşmuş, Çalışma Bakanlığının aleyhinde hakaret davası açmıştı. Şayanı şükrandır ki, bugün bakıyoruz bir tane değil binlerce tanesi ben memur değilim işçiyim diyor. Sendikacılık hareketi en azından, Türk işçisine böyle bir itibar kazandırmış, Türk işçisinin kendine olan güvenini artırmış, Türk toplumu içinde işçiyi güvenilir, saygı duyulur bir insan haline getirmiştir. Hiçbir şey yapılmamış olsa dahi bu bakımdan eskiden emeği geçen arkadaşlarımızı şükranla anmak zorundayız.

Muhterem arkadaşlarım, Türk Sendikacılık Hareketi toplum içinde muteber bir yer yapmıştır kendisine. Elbette bunların hepsi bir dönemin eseri değildir. Fakat büyük ağırlığı ile herhalde Türk Sendikacılık Hareketinin esas kaynağı esas hareket noktası 1961 Anayasası ile biçimlenmiştir. Kim ne derse desin herkesten fazla Türk Anayasasına sahip çıkması lâzım gelen topluluk Türk İşçi Hareketidir. Anayasamız sosyal ve ekonomik bakımından toplumun tüm kesimlerine büyük haklar getirmiştir. Ancak bugüne değin bunlar Anayasada yazılı olmaktan öteye gidememiştir. Bunun tek istisnası İşçi Hareketidir. İşçi Hareketi Anayasanın ekonomik ve sosyal haklar bölümünde yer alan haklarına noksaniyle de olsa kavuşabilmiştir. Daha doğrusu bu haklar, günümüzde yaşanır hale gelmiştir. Bildiğiniz gibi hakların yasalarda kalması onu hak olmak durumuna getirmez, haklar yaşanmalıdır, haklardan yararlanılmalıdır. Mülkiyet hakkında olduğu gibi.

Arkadaşlarım, ülkemizde kavramlar yeni anlamlar kazanmıştır. Artık mülkiyet hakkı kavramı dün anlaşıldığı şekilde anlaşılmıyor. Bugün (mülkiyet hakkına çok saygılı olmamıza rağmen) eğer mülkiyet hakkı kamu yararına kullanılmıyorsa sınırlanması, mülkiyet haklarının kamu yararına işletilmesi prensibi de anayasamızda yer almıştır. Artık günümüzde demokratik rejim kavramı da anlamını değiştirmiştir. Yalnız siyasal bir biçimde mütalâa edilmemektedir. Bir de bunun yanında endüstriel demokrasi dediğimiz bir demokrasi kavramı, çağımızın en tutarlı en geçerli kavramı haline gelmiştir. Endüstriel demokrasiden anladığımız şudur: Artık toplumda yalnız kişiye siyasi hak ve hürriyetler vermek toplumu mutlu etmeğe kâfi gelmiyor. Toplumda eğer endüstriyel demokrasinin bir gereği olarak

./..

ekonomik ve sosyal haklar verilmiyorsa, toplum yalnız kişi hak ve hürriyetleriyle mutlu edilemez. Görülüyor ki, artık çağımızda mülkiyet kavramı demokratik rejim kavramı, geniş çapta anlamlarını genişletmiş, anlamlarını değiştirmiştir. Sırası gelmişken, mülkiyet hakkından söz edilirken, işverenlerin bir görüşüne burada değinmek isterim. Son zamanlarda işverenler tam bir dayanışma içinde işçi hareketine karşı cepheleşmiş, bütünleşmiş ve işçinin hakkını almada sendikasının giriştiği eylemleri kırma yolunda büyük bir gayret içine girmiştir. Slogan şudur: Mülkiyet hakkı vardır, ben mülkümü istediğim şekilde tasarruf ederim. Yani, istersem iş yerimi kapatırım, istersem işyerimden istediğim kadar işçi çıkarırım, istersem işyerimde hertürlü işlemleri yaparım. Muhterem arkadaşlar, bu görüş çağımızın görüşü değildir.

Dün İşveren Konfederasyonu Başkanvekillinin, bütün ağırlığı buraya verdiğine dikkatinizi çekmek isterim. Çağımızın görüşü değildir teziniz kendilerini müthiş rahatsız etmiştir. Elbette lokavt artık çağımızın görüşü değil. Lokavt halinde işveren işyerini kapatır, belki şekil bakımından, hukuki bakımdan buna fazla bir şey söylenemez. Ama toplum anlayışı, sosyal anlayış, sosyal siyaset bakımından buna söylenecek çok şey vardır. İşveren işyerini kapatır fakat ekonomik ve sosyal geçimini sağlamak için sıkıntı çekmez. Yıllarca, aylarca çoluk ve çocuğunu aynı düzeyde aynı yaşantısında götürebilir. Ama işçi için durum böyle değildir. Emeği ile geçinen işçi, işsiz kaldığı gün çoluk çocuğuna birşey götüremez. Gerekçe şu: Efendim sendikalar lokavt halinde de bu işçisine bakmaya mecburdur. Elbette, elbette lokavt halinde işçimizin her türlü ihtiyaçlarını karşılayacağız. O zaman bir gerçek ortaya çıkıyor. Son zamanlarda işverenler, sendikaların mali kuvvet ve kudretini ortadan kaldırmak, sendikaları cılız düşürmek ve ekonomik hayatta istedikleri gibi at oynatmak niyetindedirler. Buna karşı tedbirlerimiz var beyler. Eğer lokavt yaygınlaştırılırsa, adına ne derlerse desinler işyerlerini işleteceğiz, Üretim yapacağız, yönetimikendimiz yapacağız.

Muhterem arkadaşlarım, biz bugüne kadar yasalara saygılı olduk, Anayasaya saygılı olduk. Bunun her zaman cezasını çektik. Yine de bu, yasalara saygısız olacağız demek değildir, yanlış anlaşılmasın. Ama,yasalara saygıda bugüne kadar uyguladığımız metodları biraz daha sertleştirmek mecburiyetindeyiz. Biz daima saygılı olduk, sorumluluk taşıdık. Ama bu sorumluluğumuz Türk İşçi Hareketinin aczine, pısırıklığına, Türk işçi hareketinin korkaklığına zaafına verildi. Biz yasalara saygılıysak bu saygımız şurdan ileri geliyordu; Ülkemizde bu hakları iyi kullanmak, sorumlulukla kullanmak imtihanını veriyoruz, bu imtihandan İşçi Hareketi

./..

başarılı çıkmağa mecbur dedik ve çok şükür başarılı da çıktık. Çorumda bir olay oldu. Hafızalarınızı 1969 senesine çevirin, Dodurgada işveren işçinin parasını üç ay ödemedi. İşçi, yöneticileri uzaklaştırdı madenden, kendisi işletmeğe başladı. Beyler inanınız hem işçi geçmiş haklarını aldı, ücretlerini aldı hem de müesseseyi geniş çapta kâra geçirdi. Artık Türkiyede bazı gerçekler ortaya çıkıyor.

Arkadaşlarım, sırası gelmişken kamu sektörü özel sektör konusunda da ekonomik kavramlar bakımından ülkemizin içinde bulunduğu durumu belirlemek amacıyla bazı örneklemeler yapacağım. Son tekstil olayında, tekstil lokavtlarında işverenler Sümerbankı emsal göstererek, bir kamu sektörü kadar biz zam veremeyiz, kamu sektörünün arkasında devlet var, zarar ediyor dediler. Arkadaşlar, kamu sektörlerinin müdahale edilmeden çalışan bölümlerinin hiç birisi zarar etmiyor. Devletdemiryolları elbette zarar eder. Tarife altı taşımalar yapacaksın, indirimli insan taşıyacaksın, ve 69 yılından bu yana zam yapmayacaksın, 69 dan bu yana tek başına fuel-oil %200 zam görecek, sen devlet politikasıdır diye zam yapmayacaksın ve arkasından efendim bu Demiryolları memleketin sırtına kambur diyeceksin. Hayır beyler. Kamu sektörünün yaptığı bazı hizmetler var ki, ekonomik ölçülere vurulamaz. Topluma, ekonomik ölçülerin çok çok daha üstünde yarar sağlar. Nitekim bir Azot Sanayiini ele alalım, Azotta dünyanın hiçbir yerinde görülmeyen bir ekonomik olay vardır. Üretim arttıkça zarar hanesi yükselir. Bu ekonomik kavramlara ters düşer ama, bir devlet politikasıdır. Köylüye ucuz gübre vermek amacıyla maliyet altı satış yaptırılır. Elbette bu müessese zarar edecektir. Bunun sosyal faydaları vardır. Demekki, işçinin kabahati yoktur orada, ne Demiryolunda, ne Azotta işçinin verimsizliğinden, işçiye fazla ücret verilmesinden dolayı zarar sözkonusu değildir. Kamu sektörünün tabiatında vardır, kamu sektörünün kuruluş amacı budur. Bugün eğer Türkiye kalkınabiliyorsa, Türkiyede kalkınma yolunda adım atılabiliyorsa bunun kaynağı kamu sektörüdür.

Bugün Anadolunun herhangi bir yöresine gidin, eğer bir kamu sektörü varsa orda asgari medeniyet belirtileri başlamıştır. Orada sosyal haklar, orada işçiye insan gibi muamele, orada artık uygarlığın nimetleri yavaş yavaş, dalga dalga yayılmaya başlamıştır. Sümerbank'a gelelim: Sümerbank son senede 284 milyon lira kâr etti. Bütün ucuz satışlara rağmen, rekabet gücünün özel sektöre nazaran bir hayli sınırlı olmasına rağmen. Konuyu şurada bağlamak istiyorum; Artık toplumlarda ekonomik tercihler toplumun özlemlerine, mutluluğuna yöneliktir. Eğer toplumu kamu sektörü mutlu ediyorsa, kamu sektörü toplumun asgari insan gibi yaşayabileceği bir ortam yaratabiliyorsa, ekonomik tercihler ister istemez kamu sektörü istikametinde olacaktır. Yani, bir taraftan karma ekonomi diyeceksin, mülkiyet hakkı diyeceksin, özel sektör diyeceksin diğer taraftan kamu sektörünün

./..

çalıştırdığı insana sağladığı asgari olanağı vermeye kalkınca yan çizeceksin. Öyleyse bizim devletçiliğe özlemimiz, devletçilik anlayışımız bu şartlarda ağırlık kazanır. Özel sektör eğer hayatiyetini devam ettirmek istiyorsa, eğer karma ekonomi ilkelerine sadıksa, yapacağı iş, en az kamu sektörü kadar işçilerini memnun etmeğe çalışmaktır. Kamu sektöründen az vereceksin, kamu sektörü kadar istendiğinde ben kamu sektörü ile rekabet edemem deyip işyerini kapatacaksın. Beyler, Türkiyede artık sorunlar gün ışığına çıkmıştır. İşçi bilinçlenmiştir. Köylü bilinçlenmektedir. Memur bir arayış içindedir. Artık klâsik kavramlarla, klâsik hürriyetlerle ülkeyi kalkındırmaya imkân yoktur. Bugün özel sektör çalıştırdığı insanların %70 ine yakınını asgari ücret civarında çalıştırır. Denebilir ki, nasıl böyle olur, radyolardan gazetelerden bir sözleşmede 15-20 lira zam aldığınızı öğreniyoruz, bu nereye gidiyor? Bu şöyle. Özel sektörde işçi sirkülâsyonu %25 tir. Bir sözleşme yapıldı mi altı aylık devre zarfında işçinin %25 i çıkar, onun yerine asgari ücretle çalışan işçi alınır. Özel sektör böyle bir politikayla Türkiyede kendisine itibar sağlayamaz, hürmet sağlayamaz.

Arkadaşlarım, bir de, son zamanlarda işçi hareketi üzerinde, çok çirkin, gerçek dışı, işçi hareketinin aleyhine bir hava oluşturulmak isteniyor. Teksif lokavtında ve grevinde gördük. İşverenler, basına ilânlar, boy boy demeçler vererek, "efendim sendikacılar kendi çıkarları istikametinde huzursuzluk yaratıyorlar, kendi çıkarları için grevlere gidiyorlar, sendikalar lüks ve israf içindedir" gibi, kamuoyunu işçi hareketi, işçiyi sendika yöneticisi aleyhine kışkırtmak için sistemli, bilinçli, çirkin ve iğrenç bir iftira kampanyasına giriştiler. Elbette içimizde, topluluğumuzda istisnaları vardır. Sendika yöneticilerinin yaşantılarında, sendikaların çalışmalarında belki israf bulunabilir. Fakat genellikle Türk-İş topluluğu içinde her türlü murakabe olduğu için, söylendiği gibi ne sendikacının lüks ve israfı vardır, ne de sendikacı kendi çıkarları için işçi işveren ilişkilerini sertleştirmek istemektedir. Beyler, "Türk-İş Genel Başkanının, Türk-İş İcra Kurulunun çifte sekreterleri, çifte otomobilleri, var lüks içinde sırça köşkte yaşıyorlar" gibi bir itham altındayız. Huzurunuzda küçük iki örnek vereceğim. Bu örnekleri genişletmek mümkün. Türk-İş'in bugün dört tane arabası vardır. Biri 62 model bir Opel, biri 63 model bir minibüs-Volkswagen, biri 64 model bir Chevrolet bir tanesi de üyesi olduğum sendikamın Türk-İş'in emrine tahsis ettiği 70 model bir Pontiactır. Türk-İş'in beş icra kurulunun iki tane sekreteri vardır. Bırakın daktilosunu sekreterini Türk-İş'in birçok hizmetlerini, sırf tasarruf olsun diye İcra Kurulu üyeleri yapar. Bunları çekindiğimizden değil, maksatlı sistemli bir iftira kampanyası açıldığı için

./..

söylüyorum. Türk-İş topluluğunun veremeyeceği bir hesap yoktur beyler. Demokratik kuruluşlarız. Genel Kurullarımıza mali raporlar çıkarırız. Ama Türk-İş dışındaki kuruluşların genel kurullarına mali raporlar çıkarabilecek cesaretlerini göremiyoruz. Bizi kınayanlar, bizi suçlayanlar, bize iftira edenlerin iç durumları aydınlandığında bu iftiralar, bu ithamların onlar için geçerli olduğu anlaşılacaktır. Bugün Türk-İş dışındaki (İsmini zikretmek istemezdim, fakat ister istemez bu isim burada sık sık tekrarlanacak) DİSK'in, üyelerine bir hesap bilançosu çıkardığını tarih yazmamıştır. Genel kurullarına mali rapor getirmezler, hesap vermezler, yöneticilerinin ne aldığı, ne harcadığı belli değildir. Gerekçe olarak da "işverenlere maddi gücümüzü bildirmek istemiyoruz" derler. Beyler, çağımızda buna imkân yoktur. İşveren aidatı bordrosundan kesiyor yani senin maddi gücünü işveren gayet yakından biliyor. Bu olsa olsa işçiye, temsil ettiği kitleye hesap vermemek amacına yöneliktir. Arkadaşlarımız zaman zaman paniğe kapılıyorlar, ben bunu toplantılarda sık sık dile getiririm. Türk-İş topluluğunun fikri vardır, inancı vardır, ağırlığı vardır, Türk işçisine hizmette iddiası vardır, hiç bir kuruluştan geri kalır tarafımız olmadığı gibi çok ileri, ama çok ileri yönlerimiz vardır.

Talihsizliğimiz şurdadır: Biz sorumlu teşkilâtız, biz hizmet yapmak isteyen teşkilâtız. Hizmeti biz yaparız, bizim dışımızdakiler bu hizmeti istismar eder. Muhalefet etmek çok rahattır. Meselâ asgari ücretten söz edelim. Asgari ücret Türk-İş topluluğunun sayesinde, milli seviyede 40.- TL. olabilmiştir. Elbette asgari ücretin azlığı veya çokluğu tartışılabilir. Fakat önemli olan bu asgari ücreti Türkiye çapında tek bir ücret şeklinde, o günün şartlarına göre 23 liradan 40 liraya çıkarmaktır. Bunu biz çıkardık, Türk-İş çıkardı. Türk-İş dışında kalanlar bunun istismarını yapar, efendim bu 60 almalıydı, 70 olmalıydı, 100 olmalıydı. Beyler, talihsizlik işte burada, biz çalışırız işçiye hizmet götürürüz, gücümüzü kullanırız, diğeri bunun istismarını yapar, Yasalarda böyle olmadımı beyler? 274 ve 275 sayılı Yasaların çıkmasında, işçi haklarının Anayasaya girmesinde Türk-İş ülke çapında büyük faaliyet göstermedi mi? Birçok eski sendika yöneticilerimiz bilir. 1961 Anayasası halk oyuna sunulduğunda Türk-İş İcra Kurulu üyeleri Atatürk bulvarlarında Anayasaya evet bildirisi dağıtmışlardır. Bu beyler neredeydi? İşçi emekliliği konusunda Türk-İş mücadele verirken bu beyler neredeydi? Ve onun ötesinde Türk İşçi Hareketinin ülkemizin sorunlarının hallinde, ilkeleri saptadığında, bir Toprak Reformundan bahsettiğinde, bir petrolden bahsettiğinde, bir madenlerin devletleştirilmesinden bahsettiğinde bu arkadaşlarımız nerede idi? Beyler geçen gün Televizyonda bir film gösterildi. Dikkatinizden kaçmadı sanırı, İstanbul caddelerinde beyaz boyayla şunugördük. "Petrol millileştirilmelidir.

./..

Türk-İş-Gençlik Teşkilâtı" sene 64-65, Türk-İş böyle dönemlerden geldi. Ülkenin çıkarlarını en zor şartlar altında savundu. Bugün Türk-İş'e satılmış diyen, sarı diyen, Amerikan uşağı diyen insanların, o mücadelelerin içinde imzaları yoktu. Eğer toplumda bunları söyleyebiliyorlarsa, bu rahatlıkla konuşabiliyorlarsa bu imkânı yaratan Türk-İş'dir. Arkadaşlar, ülkemizde bir de başka çeşit suçlama var: Türkiyeyi nereye götürmek istedikleri belli olmayan muayyen zümreler, eğer kendisi komünistse onun nazarında komünist olmayan herkes faşist, Eğer faşistse, onun nazarında faşist olmayan herkes Komünisttir. Yani bunun ortası, onların nazarında yok.

Türkiyede ya faşist var, yada komünist. Hayır beyler, Türkiyede özgürlükçü demokrasiye inanan, haklarını kullanmada kaynağını Anayasadan alan ve Anayasanın anladığı manada bir hürriyet rejiminin benimseyicisi, takipçisi, olmakta kararlı olan bir Türk-İş topluluğu var.

Arkadaşlar sözü uzatıyorum herhalde bir iki ana noktaya daha değinmek zorundayım. Şu topluluk bizim gücümüzü ve kuvvetimizi, bizim birbirimize olan faydamızı, ihtiyacımızı en belirgin şekilde ortaya koyacaktır. Bugün basını gördük. Türlü türlü ifadeler var, kim ne derse desin Türk-İş topluluğu bütünleşmesini hiç bir şeye feda etmeyecektir. İşçiye hizmetin tek amacı, bütün olarak hareket edebilmektir. Biz meselelerimizi elbette büyük bir özgürlük içinde tartışacağız. Ve tartışmağa devam edeceğiz. Bundan alınmağa, bundan ürkmeğe gerek yok. Biraz evvel ifade ettim, bu toplantıları bölge çapında düzenliyeceğiz, il çapında düzenliyeceğiz. Gideceğiz işçiye hesap vereceğiz, işçinin özlemlerini, eğilimlerini tesbit edeceğiz. Size başka bir ifadede bulunmak isterim, Yönetim Kurulumuzun kararı şudur: Bir erken seçim kararı alınırsa, Türk-İş olağanüstü genel kurula gidecektir. Hiç bir şeyden korkumuz yok. Neden korkacağız birbirimizden? Eğer sıkıntılarımız, ızdıraplarımız varsa elbette kendi içimizde tartışacağız.

Elbette bir erken genel kurul olacak, bundan tabii bir şey olamaz. Bunu şu bakımdan söylüyorum. Türk-İş topluluğu her badireden olduğu gibi ülkemizin içinde bulunduğu ve bir dereceye kadar huzursuzluğu işçi kesimine yansıyan bu badireden bu huzursuzluktan, alnının akıyla ve temsil ettiği kitlenin haklarına, temsil ettiği kitlenin ekonomik ve sosyal düşünelerine uygun olarak çıkmasını bilecektir. Bizi dışardan yönetmek isteyen, bizi dışardan eleştirenler elbette normal bir eleştiri görevini yapmaktadırlar, buna da alınmıyoruz. Sendikacılık Hareketi geniş bir hürriyet havası içinde kendi meselelerini, kendi organlarında bütün açıklığıyla tartışan bir harekettir. Dünyanın her tarafında böyledir, Türkiyede de böyle

./..

olması lâzım gelir, böyle olacaktır. Gizlilik hürriyet ortamının olmadığı sendika içi demokrasinin bulunmadığı ülkelerde caizdir, orada yapılır. Eğer hürriyet ortamı varsa fısıltı gazetesine gerek yoktur, meseleler gelir neşter vurulur, tartışılır, en sağlam ve sıhhatli yol bulunur.

Arkadaşlarım, bunu herhangi bir arkadaşımızı herhangi bir kuruluşu suçlamak için söylemiyorum. Ülkenin içinde bulunduğu siyasal sosyal ve ekonomik baskılar zaman zaman teşkilâtımıza da yansıyor, bunu olağan karşılıyoruz. Türk Sendikacılık Hareketi madem yalnız kendi çıkarları değil ülke çıkarları istikametinde faaliyet gösterecek diyoruz, öyleyse ülkenin her türlü sorununun zaman zaman sendikacılık hareketi içinde de tartışılmasını olağan karşılıyoruz. Buradan şuraya girmek istiyorum. Siyasal konular, tabiatı icabı en çok tartışılan en çok hizipleşmelere bölünmelere fikir ihtilâflarına kaynak olan bir zemin üzerine kurulmuştur. Politikanın olduğu her yerde hizipleşmeler olağandır, fikirlerin değişik olması olağandır, bundan kuşku duymamak lâzım. Elbette bizde de siyasi tartışmalar olacaktır ve sendikacılık hareketi bu tartışmalardan hem temsil ettiği kitleye hem ulusa yararlı gördükleri istikametinde yararlanacaktır, meseleyi o açıdan ele alacaktır. Arkadaşlar, bugüne kadar bizim en fazla eleştirildiğimiz konu, bildiğiniz gibi partilerüstü politika denen kavramdır. Yalnız maksatlı olarak bazı çevreler, son genel kurulda bu kavramın artık tarihe karıştığının farkında olmalarına rağmen bilerek, bunu sanki Türk Sendikacılık Hareketi içinde devam eden bir kavrammış gibi gösterme eğilimindedirler. Elbette Türk sendikacılık hareketi 9. Genel Kurula kadar partilerüstü politikayı bir ilke olmamakla beraber, o günün şartları içinde işçi bütünlüğünü koruyabilmenin belli başlı faktörlerinden biri olduğu için bunu son genel kurula kadar sürdürmüştür. Esasen partilerüstü politika, dünyanın hiçbir yerinde ilke olarak kabul edilmemiştir. Yeri geldikçe söyledik biz de ilke değildi. Son genel kurulda bilerek bilinçli olarak bir karar alınmıştır: Partilerüstü politika yerine, partilere karşı bağımsızlık. Arkadaşlar, herhalde genel kurulumuzun belli başlı tartışma konularından bir tanesi bu konu olacaktır. Bu bakımdan müsaade buyurursanız bu konuya biraz daha eğilmek istiyorum.

Konuşmamın sonunda göreceğiniz gibi, katiyen bir grubu yahut bir kişiyi etki altına almak, niyetinde değilim. Zaten öyle olsaydım, bu toplantıya gerek yoktu. Aksine bu toplantıdaki özlemler, izlemler, istekler bizim için rehber olacaktır. Politik olaylar eğer kurulları çok iyi konursa geçerlilik kazanır. Eğer kuralları iyi konmazsa politik konuların tartışılması yahutta bir politikaya yöneliş, teşkilâtın bazen iç bünyesinde rahatsızlıklara huzursuzluklara sebebiyet verebilir. Elbette

./..

Türk Sendikacılık Hareketi giderek siyasette ağırlığını gösterecektir. Bunun metodları ne ise bulunacaktır. Eğer metodlar bir partiyi desteklemekse zamanı gelince hislerinden arınıp ülkenin ve işçinin çıkarları istikametinde bir parti desteklenecektir. Yahut bir siyasi parti kurmak gerekirse onu da yapacaktır. Fakat bu konularda çok hassas, ama çok hassas olmak mecburiyetindeyiz. Dikkat buyurun, hiçbir konuda ihtilafımız yok beyler. Ekonomik konularda, sosyal konularda teşkilâtımızın birbiriyle çelişki halinde olduğunu görmedim. En azından kâğıt üzerinde görmedim, sözde görmedim, belki düşüncede duyguda vardır, açıklanmadığı sürece de kimse o konuda bir ahkâm yürütemez. Tek çeliştikleri konu, zaman zaman siyasal konulardır. Siyasal konuların da tabiatında vardır bu sürtüşme ve çelişki. Demekki siyasal konularda bir tercih yapılırken bunun kuralları iyi saptanmalıdır. Kuralları iyi saptanmazsa o siyasi tercih ülkeyi mutluluğa götüreceğini sandığımız politikada toplumun ve işçi kesiminin ağırlığını hissettireceğini sandığımız amaçlara ulaşamaz. Bir kere Türkiyede şu kesinlik kazanmalıdır: Politikaya ağırlıktan ne anlıyoruz? Siyasi partiler buna açıklık kazandırmalıdırlar. Ben bir çok siyasetçilere sordum, reaksiyon alamadım ve dedim ki, reaksiyonlarınızı almadığımız sürece bu suali size soracağım.

Yalnız işçi gitsin oylarını mı versin? Yani siyasette ağırlığını bir siyasi partiye oy vermek suretiyle mi yapsın? Siyasette ağırlık bence yalnız oy vermek değil. Yönetimde, hükümet etmede, idarede ağırlığını hissettirebilmeli. Eğer işçi parlamentoda temsil edilemiyorsa, işçi hükümette görev almamışsa, bence siyasete ağırlığını koymuş olmaz. Yalnız bir siyasi partiye oy vermiş olur, daha doğrusu o siyasi partinin bürokratlarının, teknokratlarının, yöneticilerinin omuzuna basmasıyla ikbal sağlamasına yardım eder. Demek ki, birinci konumuz, siyasete ağırlık koymaktan ne anlıyoruz? Örneğin, son zamanlarda bir olay oldu: Irmak hükümeti, politikada hiçbir iddiası olmayan bir başbakan güven oyu almamış da olsa, bir günde görevde kalsa, bir işçiyi Bakan yaptı. Bu, Cumhuriyet tarihinde önemli bir olaydır beyler. Cumhurbaşkanı imzaladı, bir gün için dahi olsa Cumhuriyet tarihinde ilk defa bir işçi Bakan oldu. Çeşitli vesilelerle Siyasi parti başkanlarına söyledim. Dedim ki, siyasette hiç bir iddiası olmayan bir Başbakan bir işçiyi Bakan yaptı, herhalde siyasette iddiası olan sizler bundan sonra bunu örnek alacaksınız. İşte işçinin siyasete ağırlığını koyması bence bu. Eğer işçi parlamentoya girebiliyorsa, kabineye girebiliyorsa, yönetimin her kesiminde söz sahibi ise, işçi siyasete ağırlığını koymuş olur. Yoksa, işçi siyasete ağırlığını koysun, gitsin bir partiye oy versin demek siyasete ağırlık koymak demek değildir. Arkadaşlarım, bunu söylerken elbette artık işçi kesinlikle politikaya

./..

ağırlığını koymasın demiyorum, konuşmamın başında söyledim, konuşacağız, tartışacağız ama çok hassas terazilere koyup tartışacağız, işçi hareketinin bütünlüğünü bozmayacak zedelemeyecek formüller üzerinde anlaşacağız. Elbette işçi bilinçleniyor, artık ekonomik ve sosyal kavramları biliyor, bildiği bu kavramlar istikametinde sendikalarına yön verecektir. Ve bundan ürkmemek lâzım, korkmamak lâzım. Dünya o kadar değişen bir dünya ki, insan bazen kendisini bu dünyanın hızına, bu dünyanın akışına ne kadar kendisini yenilemek istemegayreti içinde olursa olsun yetişemiyor. Çağın gerisinde kalamayız, yeniliklerin gerisinde kalamayız. Elbette biz de son süratle, olaylar geliştikçe her olayda takınacağımız tavrı, takip edeceğimiz politikayı tesbit etmekte gecikmemeliyiz. Gecikirsek görevimizi yapmamış oluruz. Çok hassas diğer bir yönü de, peki biz herhangi bir siyasi tercih yapalım, bir siyasi partiyi destekleme kararı alalım, acaba o partinin bize karşı tutumu nedir? Bunu önceden öğrenmek zorundayız. Çünkü siyasi ilişkiler ikilidir. İki tarafın da görüşlerini ortaya koyması lâzımdır. Destekleyeceğimiz parti bizim hakkımızda ne düşünüyor? Türk-İş'ten yana mı yoksa Türk-İş'in dışında bulunan topluluklarla yine flört mü edecek? Bunlar açıklığa kavuşmadan elbette kolay kolay bu konuda bir karar alınamaz.

Burada herhangi bir partiyi suçlayacak değilim, ancak bazı olaylara değinmek isterim bilinmesinde fayda var. Son günlerde, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterinin Cumhuriyette bir sohbeti çıktı. Samimi söylüyorum, ben çok etkilendim. Katiyen maksatlı konuşmuyorum, çok etkilendim. Bir gerçeği gayet açık ifade ediyor. Diyordu ki, sendikalarla siyasi partiler arasında ilişkinin kuralları konmazsa, bu ikisine de zarar verir. Sendika parti işlerine müdahale eder, parti sendika işlerine müdahale eder hale gelirse zararlı olur, bunun kuralları konmalıdır. İngiltere'de kurallar konmuştur, onun için ahenkli bir çalışma vardır. İşte ülkemizde bu kuralları koyacak, elbette işçi hareketinin önderleridir. Şahsiyet yaptığım izlenimi olabilir endişesile burada detaya inmiyorum. O bakımdan gerektiğinde elbette erken yapılacak bir genel kurulda bu konu çok detaylı tartışılabilir, konuşulabilir.

Muhterem arkadaşlar, dünyada sendikacılık hareketi politikanın tâ içindedir. Günlük hayatımızı politika o kadar girmiştir ki, hergün radyoyu, televizyonu dinleyen bir insan, politikanın etkisi altındadır, politikaya ilgisiz kalamaz. Şunu kesinlikle reddederiz ki, Türk Sendikacılık Hareketi politikanın dışında kalamıştır. Her faaliyetinde politika vardır. Ama Türk Sendikacılık Hareketi politikasını düzenlerken kendi hak ve menfaatlerini daima ön plânda tutmuş, işçinin çıkarları istikametinde politikasını yapmıştır. Örneğin, son hükümet buhranları öncesinde devamlı

./..

olarak bir siyasi partiyi değil, bir hükümeti destekleme zorunluğu şurdan doğmuştur. Ülkenin bütünlüğü, ülkenin demokratik rejim içindeki durumu bakımından zaman zaman hükümetler desteklenmiştir. Fakat şu şartla; işçi hareketinin çıkarları istikametinde çalıştığı sürece hükümeti destekleriz. Ama işçi hareketine karşı bir davranış olduğunda o hükümetin karşısında, kesinlikle yer alırız. Nitekim dünya sendikacılık hareketinin de politikası böyledir. Hiç bir sendikacılık hareketi bağımsızlığını ortadan kaldıran siyasi partilerin uydusu olmamıştır. O, kendi desteklediği siyasi parti dahi iktidara geldiğinde daima o partiye muhalefet hakkını saklı tutmuştur. Bu önemli bir kavramdır. Ama, siyasi partilerimiz bizi kendilerine, kuralları konmadan kayıtsız şartsız bir destek istiyorlarsa, elbette bu konuda Türk İşçi Hareketi çok düşünecektir.

Artık ülkemizde bazı kavgalar verilecektir. Bugün işverenlerle vermek üzere olduğumuz kavga göründüğü kadar küçük bir kavga değildir. Teksif işkolundaki lokavtlar yalnız Teksif Sendikası yönetilmiş değildir, bunun ardında işverenlerin işçi hareketine karşı besledikleri niyetin, besledikleri kinin belirtilerini görmek mümkündür. Nitekim dünkü işveren sendikaları konfederasyonu başkan vekilinin demecini dinlediniz. Büyük bir rahatlık içinde adeta rest çeker gibi, efendim bunun sorumluluğu işçilere ait olacaktır, gerekirse biz her yerde lokavt yapacağız demiştir.

Arkadaşlar, kendimizi derlemek, toparlamak mecburiyetindeyiz. Elbette yeni fikirler olacak, oluşacak, hizmet en iyiyapana devredilecektir. 25 Senedir bu hayatın içindeyiz, belki kusurlarımız olmuştur, belki kusurlarımız olmuştur, belki hizmetleri tam anlamıyla yapamadığımız olmuştur, bunu zaten yaptığımızı da iddia etmiyoruz. Her zaman için daha heyecanlı, daha dinamik Türk Sendikacılık Hareketini daha güçlü kılacak ekibe, kişiye yerlerimizi terketmeğe hazırız. Buna da alışmamız lâzım. Bu yalnız Türk-İş'te değil, sendikalarda da böyledir. Gönlümüz istiyor ki, çağın gidişine ayak uyduramayanlar, bir noktada kendileri bu idraka seçim kavgaları, hizipleşmeler dışında varsın, artık benim miadım doldu, tükendim, benim yerime daha dinamik, daha güçlü, fikrî yapısı çağımızın yapısına uygun olan insanlar gelsin diyebilecek bir ortama girsinler. Şayanı şükrandır ki, sendikalarımızda bu oldukça belirgin bir vaziyette gelişmektedir. Yalnız, senelerini zor zamanlarda bu topluluğa vermiş insanları böyle hissi hareketlerle görevden uzaklaştırın gibi bir telkini elbette benden beklemezsiniz. Ölçü şu olacak; hizmet ettiğine inanıyorsanız, onu yalnız kırarak değil, biraz da onore ederek daha azimle, daha heyecanla hizmet etmek için teşvik edeceksiniz. Eğer onun, çağımız içinde işçi hareketine hizmet etme imkânının tükendiğine kaniyseniz, onu yine hırpalayarak değil teşekkür ederek diyeceksiniz ki, size çok teşekkür ederiz,

./..

bize hizmet ettiniz, bundan sonra sizi biz hürmetle yadedeceğiz, içimizden bir insan sayacağız fakat nöbeti başka bir arkadaşına devretmek niyetindeyiz gibi medeni bir ölçü içinde bu görev değişikliğini elbette yapacaksınız.

Muhterem arkadaşlarım, şimdide hükümet sorununa kısaca değinmek isterim. Siyasi partilerimiz dünyanın hiçbir ülkesinde görülemiyecek derecede bir sorumsuzluk içinde. Ülkede fiyat hareketleri almış yürümüş, yatırımlar duraklamış, devlet çarkı işlemez, herkes yarınından endişeli, toplum rahatsız, toplum huzursuz, bu toplumun huzursuzluklarından yararlanmak isteyen muayyen gruplar demokratik rejimi hırpalamak yoketmek amacına yönelmiş, ama siyasi partilerimiz halâ sen ben kavgasında, halâ birbirlerini suçlamakta, halâ belirli bir biçimde anlaşma zeminine oturamamaktadırlar. Arkadaşlar, çağımızda Amerikayla Rusya gerektiğinde bazı noktalarda birleşebiliyor. Avrupada ülke çıkarları söz konusu olduğunda hiristiyanlarla Sosyal Demokratlar birleşebiliyor. Ama bizim siyasi partilerimizin sorumsuzluğu, siyasi partilerimizin vurdumduymazlığı, artık toplumun kızgınlığını o kadar yükseltmiştir ki, toplumun sabrı taşmak üzeredir. Acaba bundan şunu mu amaçlıyorlar, toplumu rahatsız ederek huzursuz ederek bu demokratik rejimle toplumun yönetilemiyeceği izlenimini mi uyandırmak istiyorlar? Eğer böyle istiyorlarsa şunu bilsinler ki, en azından Türk toplumu içinde Türk-İş topluluğu, özgürlükçü demokratik rejimi kanı pahasına müdafaa edecektir. Onlara bu fırsatı vermiyeceğiz. Demokratik rejime sahip çıkacağız. Bilsinler ki, demokratik rejim Türk işçisinin Türk toplumunun büyük kesiminin vazgeçemiyeceği bir rejimdir. İşçi toplumu demokratik rejimin faziletini görmüştür, faziletli bir rejim içinde haysiyetli, özgürce yaşamak istemektedir. Artık dikta rejimlerinin, ihtilallerin, despot idarelerin çağımız Türkiyesinde yönetim imkânı bulacağını sanmak Türk toplumunu Türk işçisini tanımamak demektir.

Beyler, durum şu: Hükümet kurun-kurmuyoruz, güvenoyu verin-vermiyoruz, seçim-yok diyor. Siyasi partiler bunun cevabını bulmak mecburiyetindedir, başka alternatif yok. Zaten Yönetim Kurulumuzun ve Başkanlar Kurulunun kararı var. Biz, bu Kurultaydan sonra, edindiğimiz izlenimlerin ışığı altında bazı hareketlere gireceğiz. Fakat bu hareketler, tekrar ediyorum, kaynağını, hareket noktasını, her halûkârda Anayasadan ve özgürlükçü demokrasiden alacaktır. Kimsenin uydusu olmak niyetinde değiliz. Tek amacımız, ülkemiz mutlu bir ülke, ülkemiz hem emniyetin ve hem hürriyetin beraber yürüttüğü bir ülke olsun. Türk işçi hareketinin başka dileği yok.

./..

Arkadaşlarım, şimdi konuyu biraz da kendi meselelerimize getirmek istiyorum. Buna girmeden önce Amerikan yardımı ile ilgili harp sanayii ile ilgili düşüncelerimizi de bu yüce Kurultayda ifade etmekten büyük bir zevk duyacağız. Çağımızda ülkelerin bağımsızlığı en önemli rolü oynar. Eğer bir ülke bağımsız değilse, bir ülke bağımsızlığı yolunda gerekli mücadeleyi vermekte kendisini hazır görmüyorsa, o ülkenin bağımsızlığı uzun süre devam edemez. Türk ulusu onurlu bir ulustur. Bağımsızlığı uğrunda en kötü şartlar altında savaş vermiş, kanlar akıtmış ve her türlü sefalete, ızdıraba katlanmış bir ulustur. Bu bakımdan ulusumuzla ilişki kuran uluslar arasında Türk ulusunun bağımsızlığa verdiği önem, öncelikle dikkate alınmalıdır. Türk ulusu bir parça yardım yapılmasıyla bağımsızlığına gölge düşürecek, onurundan fedakârlık yapacak bir ulus değildir. Bugün NATO ile ilişkilerimiz yalnız yardım almak amacına da dönük değildir. NATO ile ilişkilerimiz rejim olarak benimsediğimiz hürriyetçi demokratik rejimin korunması ve bu rejime karşı girişilecek bir saldırıda ülkemizin bütün demokratik ülkelerle birlikte korunmasını amaçlayan karşılıklı bir yardımlaşma şeklidir. Türk ulusu NATO için büyük variyetler ödemiştir, beyler. Bütçelerimizi bir gözden geçirirsek, kalkınmamızdan fedekârlık pahasına bütçelerimizin büyük dilimlerini milli savunma hizmetlerine NATO hizmetlerine vermişizdir. Demek ki Türkiye, NATO içinde yalnız yardım alan değil, milli savunma bütçesini NATO nun normlarını yerinde tutmak için büyük katkıda bulunan bir Ulustur. Bir taraf baştan başa Rusya, diğer taraf orta doğu ateş çemberi içinde Amerikalılar Türkiyenin coğrafyada yerini bilmiyorlar, Amerikan Senatörleri Türkiye nasıl bir ülke, hangi sınırlar içinde bir ülke bunu bilmiyorlar. Amerikaya giden arkadaşlarım tesbit etmiştir bu gerçeği.

Önerimiz şudur, Anlaşmalar karşılıklı haklara saygıyla değer taşır, Uygulama olanağı bulur. Eğer anlaşmalara tek taraflı saygı yalnız bizden istenecekse Türk ulusu bu saygıyı göstermeyecektir. Amerikayla olan ilişkilerimiz yeni baştan gözden geçirilmelidir. Hükümet bu konuda kararlı bir tutum içindedir, hükümetin bu kararlı tutumunu alkışlıyoruz. Ancak ulus olarak benimsediğimiz hürriyetçi-demokratik rejimin tabii sonucu olarak hislerimizi tahrik etmek suretiyle bazı yanlış adımlar attırmak niyetindedirler. Son günlerde biliyorsunuz NATO dan çıkalım, Avrupa ile ilişkilerimiz tamamen keselim, gibi görüşler ortaya atılmakta. Eğer bu görüşler ulusun çıkarları, ulusun geleceği bakımından samimi inançlı görüşler olsa insan bunlara hürmet duyar. Fakat ben inanıyorum ki bu görüşlerin (tümü demiyorum) büyük bir çoğunluğu tamamen belli bir amaca yönelik, Türkiyeyi batı toplumu içinden uzaklaştırmak, yalnız bırakmak için girişilen propagandalardır Türk İşçi Hareketi bu konuda gayet uyanık ve

./..

bilinçli olarak durmaktadır. Arkadaşlar, dünyada tek kalan ulus yoktur. Artık dünya o kadar küçülmüştür ki, bir ulus ne kadar küçük olursa olsun dünya ilişkilerinde büyük patlamalara sebep olabilmektedir. İşte Arap misali, Araplar şimdiye kadar hep sömürülmüş, bir uyanış, Arap toplumunu petrol silahıyla dünyada itibarlı bir hale getirebildi. Artık uluslar yalnız değil. K derde, tasada bütünleşme, uluslararası alanlarda işbirliğini zorunlu kılmıştır.

Önümüzdeki dönemlerde yalnız petrol sorunu değil dünyada bir de gıda sorunuyla karşı karşıya kalınması mukadderdir. Gıda konusunda ülkemiz, imkânları oldukça iyi olmasına rağmen yeterince tedbir alınmadığı takdirde Sıkıntı içine düşecektir. Değerli arkadaşlarım, Amerika ile olan ilişkiler sonucu harp sanayiimiz konusunda sizlere kısaca bilgi vermek isterim. Bildiğiniz gibi, ulusal harp sanayiini geliştirme ve kurma kampanyamızla 50 milyon lira toplanmıştır. Teşkilâtımızda bir 25 milyon kadar daha birikmiş para olduğunu sanıyoruz. Görülüyor ki, 75 milyona yakın bir fon şu anda elimizde bulunuyor. Ayrıca yurt dışındaki işçilerimizden aldığımız binlerce mektupla Türk-İş olarak öncülüğünü yaptığımız takdirde katkıda bulunacaklarını, hisse senedi olarak iki ay içinde bir milyara yakın fon yaratacaklarını ifade ediyorlar. Bu sevindirici bir durumdur. Türk işçisinin gerek içte, gerek dışta olsun vatanına, vatanının bütünlüğüne, vatanının bağımsızlığına verdiği önemin en güzel örneğidir. Biz, bu paraları vakıflara vermedik ve vermiyeceğiz. Bunu genel kurmay başkanına da söyledim, Vakıf başkanına da söyledim. Çünkü vakıfların paraları senelerden beri Bankaların emrinde özel sektöre kredi olarak verilmekte. Biz topladığımız para ile kendimiz yatırım yapacağız. Türk-İş olarak motor sanayiinin müvesini kuracağız. Size şimdiden bu müjdeyi verebilirim. 1975 yılında Türk İşçi Hareketinin belli başlı ekonomik faaliyetlerinden bir tanesi de Türkiyede motor sanayiinin kurulmasında öncülük yapmak olacaktır. Bunun şerefi yine Türk-İş'e ve Türk-İş toplumuna ait olacaktır.

Muhterem arkadaşlar, şimdi de kısaca kendi iç sorunlarımıza değinmek isterim. Toplu sözleşme ve grevler geçtiğimiz yıllarda örfi idareler tarafından ertelendi ve işçilerin anayasadan doğan hakları bazı zamanlarda kısıtlanmak istendi. Herşeyden önce şu bilinmelidir, Sıkıyönetimin nedeni Kıbrıs sorunudur. Amacını aşan bir uygulama Türk İşçi Hareketinde Örfi İdare Kumandanlarının özel sektörü desteklediği şüphesini uyandırmaktadır. İşçinin anayasadan doğan hakkını kısıtlamaya verilecek başka bir ad yok. Türk-İş topluluğu haklarını o kadar sorumlu kullanmıştır ki, bu haklardan korkmağa da gerek yok. İşverenler işçi haklarının verildiği zaman ekonomi batar, Türkiye batar diye kıyametleri koparıyorlardı.

./..

Bu hakların alındığı günden bu yana Türkiye batmadığı gibi tarihinde hiçbir dönemde görmediği kalkınma gücüne ulaşmıştır. Dün Sümerbank Genel Müdür Muavini "Sümerbankta sözleşmeyi yaptık, daha ilk aylarda zarar eden fabrikalarımız kâra geçti"dedi. Demek ki, Türk işçisi karnı doyar, haklarını alırsa verimde bir Avrupa işçisinden düşük değildir. İşverenler sık sık verim düşüklüğünden bahsederler. Verimin düşmesi, verimin artamamasının sebebi de işçi değil kötü yönetimdir. İşçinin yönetime katılması sağlanırsa ben inanıyorum ki, işyerlerinde verim yükselecektir. Bir taraftan işçinin yönetime katılmasına karşı çıkacaksın, diğer taraftan verimin artmayışının, verim düşüklüğününün sebebini işçide arayacaksın. Kendi yönetimindeki bozukluğun sonucunu işçinin üzerine atmağa kimsenin hakkı yoktur. Dünya artık bu konuda o kadar ileri adımlar atmıştır ki, işçi işveren ilişkileri verim artışına ya da verim düşüşüne başlı başına bir sebeptir. Bir rakam vereceğim çok uluslu şirketler arasında yer alan ve birinci sırayı işgal eden General Motors bir anket yaptırmış, on sene on tane uzmanı işçi işveren arasındaki gelişmeleri tesbit etmek ve verime etkisini hesaplamakla görevlendirmiş. Sonuç olarak, işçi işveren ilişkileri düzgün olduğu zamanlarda verim artışı aynı makineyle aynı işçiyle hiç bir yan yatırım yapmadan %25 yükselmiş, işçi işveren ilişkileri sertleştiği zaman verim artışı %25 düşmüş. Görülüyor ki, verim artışı makineyle parayla çok yakından ilgili olmakla beraber tek bağlantı değil. İşçi işveren ilişkileri verim artışında oldukça önemli bir etken. Dünya bunu bilimsel olarak ispat etmiş. Ancak, Türk özel sektörü ve Türkiyenin yönetiminde söz sahibi olmuş bazı yetkililer işçi hareketini, işçi işveren ilişkilerini her geçen gün biraz daha sertleştirmek istemekte ve işçi hareketini hırçınlaştırma yolunda ellerinden gelen gayreti göstermektedirler. Huzurunuzda örfi idarelerin amacını aşan tasarruflarını dile getirip bundan böyle bu konuda çok hassas davranılması lâzım geldiğini ifade etmek isterim. Bu konuda gerekli girişimlerimizi yapmış bulunuyoruz, girişimlerimizden netice alınabileceğini de sanıyoruz.

Değerli arkadaşlarım, geçtiğimiz dönem "Referandum" görüşüne de muhatap olduk, Bugüne kadar yapılan referandumlarda kendi teşkilâtımıza bağlı olup da keybettiğimiz, sadece iki işyeri vardır; Adana'da iki küçük ünite, Onun dışında Türk-İş topluluğu yapılan referandumların hiçbirinde kayba uğramamıştır. Aksine DİSK'in ve öbür sendikaların çoğunlukta olduğunu iddia ettiği işyerlerindeki bazı referandumları dahi kazanma imkânına sahip olduk. Büyük bir kampanya açtılar, eğer bizim Adana'da, İzmirde, Ankara'da aldığımız neticeleri alsalardı Türkiye yerinden oynardı. Beyler, referandumdan korkmuyoruz, kendimize güvenimize, işçiye hizmet etme aşkımıza inanıyoruz ancak, referandumların da bir sisteme bağlanması

./..

gereğine inanıyoruz. Eğer referandumlar bir sisteme bağlanmazsa Türkiyede sorumsuz sendikacılık alır yürür. İşçi hakları açık artırmaya çıkarılır fakat o işçi haklarının artırmaya çıkarılması işçilere uzun vadeli menfaat sağlamaz. İşte işçi hakları a zaman kısıtlanır, o zaman kısıtlama ortamı yaratılır. Sorumsuz bir sendikacı gelip işçiye, seni sattı, senin hakkın günde 30 lira değil, 70 lira zam almaktı diyecek. Bir noktada işçi ister istemez ekonomik özlemlerin, ekonomik arzularının istikametinde bundan etkilenebilir. O zaman Türkiyede sorumlularla sorumsuzlar mücadelesi bugünkünden daha fazla kızışır. Sorumsuzların iltifat görmesi ülkeye ve işçiye mutluluk getirmez. Zaten bugüne kadar çektiğimiz ızdıraplar Türkiyede bütün kuruluşların sorumluluğunu müdrik olmayışlarındandır. Sorumlu kuruluşlar hırpalanmış hücuma uğramıştır. Sorumsuz kuruluşlar ise alkışlanmıştır. Bizler zaman zaman eleştirildiğimizde bizim bazı arkadaşlarımız da bu eleştirilere katılarak sorumsuzluk örneği vermişlerdir. Ama şayanı şükrandır ki, bunlar çok azınlıktadır.

Muhterem arkadaşlarım, elbette daha ziyade sizleri dinlemeyi amaçlayan bir kurultay bu. Sizleri dinliyeceğiz, burdaki önerileriniz, burdaki özlemleriniz Türk İşçi Hareketinin bundan sonra takip edeceği politikada mutlaka ağırlık kazanacak ve yetkili organlara götürüldükten sonra karar haline getirilerek uygulama alanına hiç vakit geçirilmeden konacaktır. Bundan zerre kadar şüpheniz olmasın. Türk İşçi Hareketinin taviz vermeyeceği, Türk işçi hareketinin üzerinde münakaşa ettirmeyceği belli başlı konuları tekrar etmek suretiyle konuşmamı bağlamak istiyorum. Türk İşçi Hareketi ve Türk-İş topluluğu, işçinin anayasadan doğan, yasalardan doğan haklarını almada herzamankinden daha fazla birlik ve beraberlik içinde mücadelesine devam edecektir. Ekonomik ve sosyal bakımdan güçbirliğine varan Türk İşçi Hareketi elbette bu tip genişletilmiş toplantılarla siyasi birlik ve beraberliğini de sağlayacaktır. Bundan zerre kadar şüphem yok ancak kuralları yerine getirilmek şartile. Artık bu kavga verilecektir, kavgadan kaçmak katiyen söz konusu değildir. Türkiyede bu tip kavgaları lügat anlamında anlamayın, kanun sınırları içinde yasa sınırları içinde bu tip kavgaları verecek en güçlü kuruluş Türk-İş ve Türk-İş'e bağlı kuruluşlardır. Önümüzde Demiryolları Federasyonumuzun, Makina Kimya işçilerinin sözleşmeleri, özel sektörde Teksifin lokavtı ve grevleri var. Bunları da başarı ile sonuçlandıracağımıza inanıyoruz. Geçmişte tam anlamıyla hedeflerimize ulaşamasak da güzel sözleşmeler yaptık. İddia ediyoruz, sözleşme yaptığımız işyerinin özellikleri de dikkate alınırsa Türk-İş topluluğu geçtiğimiz toplu sözleşme düzenini gayet başarılı kapatmıştır ve bazı hedeflerine ulaşmak üzeredir. Önümüzdeki dönemde bu hedeflere biraz daha hızlı ulaşmanın yollarını arayacağız. Bir iki örnek vermek

./..

istiyorum. Kıdem tazminatı koalisyon hükümetleri tarafından meclise sunulduğunda bir iki sektör dışında 30 güne çıkan sözleşme çok azdı, 1974 yılında yaptığımız tüm sözleşmelerde 30 güne çıkmış bulunuyoruz. Yine 1970 de yaptığımız tüm sözleşmelerde fiyat ücret dengesini sağlayabilir bir duruma geldik. Ancak son zamlar yine yaptığımız sözleşmelerin değerini büyük ölçüde düşürdü. İstatistiklere bakın 1974 yılına kadar ücret-fiyat hiçbir zaman aynı seviyede gitmemiştir. Daima fiyatlar önde gitmiştir. Siyasi partilerimizin ilkelerine rağmen ilk defa 1974 yılında fiyat ve ücret bir dengeye gelebilmiştir. Fakat üzülerek ifade edeyim son yapılan zamlar yine ücretleri fiyatların altına düşürmüştür.

Sendikacılık hareketinin sorunları elbette bitmeyecektir. Sayın Demirsoy şöyle derdi; halledilen her sorunun altından başka üç sorun çıkar. Elbette böyle olacaktır, fakat sorunları çözmede Türk Sendikacılığının kararlılığı, gösterdiği dayanışma sonuçların temsil ettiğimiz kitleye en yararlı biçimde çözümlenmesini sağlayacaktır. Arkadaşlar, bundan sonraki çalışmalarımızda şimdiye kadar defalarca söylediğimiz gibi rehberimiz, parlamenter demokrasiden yana, özgürlükçü demokrasiden yana, sosyal adaletçi demokrasiden yana, sosyal hukuk devletinden yana ve bunların bir rezümesi olan Atatürk ilkelerine sadakat olmuştur. Bizi mutluluğa götüren, bizi batı uygarlığına götürecek yol da, bu yoldur. Türk İşçi Hareketi bunu yakinen yaşamış, duymuş, benimsemiştir. Temennimiz siyasi partilerimizin de en kısa zamanda bu ilkeler etrafında birleşip, her geçen gün ağırlaşan ekonomik sıkıntılardan, sosyal patlamalardan ve onun ötesinde her geçen gün ağırlaşan dış sorunlardan ülkemizi bir an evvel kurtarmalarıdır. Ancak, bu dilek olmaktan öteye geçmelidir. Siyasi partilerimizi bu istikamette zorlayan bir baskı grubu niteliğimizi göstermeliyiz. Bu kurultaydan sonra burada belirlenen çizgiler etrafında bu da yapılacaktır.

Muhterem arkadaşlarım, kendimize güveniyoruz, kendimize güvenilmesini istiyoruz. Ancak bazan karamsarlığa düşüyorsunuz, belki daha iyi hizmet yapma inancı ile eleştiriyorsunuz. Bir de kendinizi kamuoyu nezdinde tartın, kamuoyunun sizler hakkındaki düşüncelerini hesaba katın. Türk-İş'e ve Türk-İş topluluğuna gıpta ile bakan bir kamuoyu ve Türk-İş topluluğunun himayesine, yardımına muhtaç olan büyük kesimlerin Türk-İş'ten bekledikleri var. Bundan böyle çalışanları işçi-memur ayırımı şeklinde değil de, tüm olarak almaya mecburuz. Çünkü, çalışanların bir bölümünü aleyhimizde kışkırtmak isteyenler zaman zaman Türkiyede bir ücret dengesizliğini ortaya atanlar daima bu zaafımızdan yararlanmışlardır. Nitekim, Anayasamız çalışanları bir tüm olarak mütalâa etmiş, memur işçi ayrımını ancak grevler konusunda bir ayrıma tabi tutmuştur. Ama siyasi partilerimiz, siyasi iktidarlar çalışanların böyle bir bütünleşme içine

girmesinden kuşku duydukları için zaman zaman bu ayrımı daha da büyük boyutlara ulaştırmış ve böylelikle çalışanlar arasında bir kışkırtmayı, çalışanları birbirine düşürmeyi kendi çıkarları için daha uygun bulmuşlardır. Şunu rahatlıkla söylemek gerekirse memurlarımızın durumu elbette ıslaha muhtaçtır bir memur artık aldığı 1200 lira ile 1500 lira ile geçinemez, bunun sorumlusu biz değiliz, olsa olsa bu konuda görevini yapmayanlar kuşkulanabilir. Yalnız zaman zaman işverenlerin karşımıza çıkardığı, işçi müdürden mühendisten yüksek ücret alıyor iddialarına karşı eziklik duymayın. Çağımızda bir ustabaşının gerektiğinde bir müdürden fazla alabileceğini toplum kabullenmelidir. Elbette işin özelliğine göre, işin hususiyetine göre, kalkınmanın temel yükünü taşıyan, verimde asli unsur olan işçi gerektiğinde müdüründen fazla ücret de alabilir. Yalnız ülkemizde değil, batı uygarlığında, batı toplumlarında bunu görüyoruz. Yani bürokratlar teknokratlar ve işverenler şunu sindirsinler içlerine, gerektiğinde işçi müdüründen fazla para alacaktır. Ancak, sosyal adaletçi olan sendikacılık hareketi çalışanların arasındaki dengenin bozulmasına da taraftar değildir. Bir televizyon ekranında "Eğer memur 1200 lira alıyorsa mühendise 1350 lira veriyorsa bunun kabahatini bizde aramayın, çünkü biz yukarıyı aşağıya indirmek değil, aşağıyı yukarı çıkarmak gayreti gösteren bir teşkilâtız. Yıkmak değil yapmak isteyen bir teşkilâtız. Sen mühendisini yukarı seviyeye çıkarmak istedin de biz hayır mı dedik. Bundan olsa olsa hükümetler utansın" demiştim. Bu ülkenin çalışanlarına asgari insan haysiyetine yaraşır bir ücret verecek imkânları var. Yeter ki, bu imkânlar yaratılsın. Bugün vergi kaçakçılığı ile kaybedilen imkânlar, mühendisin hakettiği ücreti rahatlıkla karşılar. İşçinin ücretini 1200 liradan 2000 liraya çıkarabilir. Zaten hükümetlerin de görevi ülkenin mevcut imkânlarını, ülkenin insanları arasında adaletli şekilde pay etmek yanında o imkânları geliştirmek ve büyültmektir. Elbette toplu sözleşmelerin bir yönü ülkedeki milli gelir dağılımının adaletini sağlamaktır. Fakat milli gelir dağılımındaki adaleti yalnız bir kesime sağlayıp, tarım işçisini, orman işçisini, görmezlikten gelemeyiz. Elbette orman işçisinin, tarım işçisinin sosyal güvenliği gereklidir. Sosyal güvenlik için fon lâzımdır. Para lâzımdır. Bu para, imkânlar zorlanarak ve devletin katkısıyla yaratılabilir.

Arkadaşlar, bir ülkede sosyal fonlara ne kadar fazla para ayrılmışsa o ülkenin uygarlığı onunla ölçülür. Eğer devlet, sosyal faaliyetlerde, sosyal güvenlik hizmetlerinde fon ayırmıyorsa o ülkenin uygar olduğu iddia edilemez. Bugün batı ülkelerinde görüyoruz, sosyal güvenlik fonlarına devletin büyük katkısı var. Elbette batı ülkelerindeki tüm çalışanlar sosyal güvenlik kapsamına alınabiliyorlar. İşte ülkemizde de devlet,

./..

imkânları olandan fazla almak suretiyle imkânlarını genişletmeli ve tarım işçisinin orman işçisinin, prim vermeye gücü olmayan kişilerin primlerini karşılamalıdır. Ancak o zaman uygarlığa adım atabildiğimizi iddia edebiliriz. Önümüzdeki dönemlerde sosyal güvenlik sisteminin tarım ve orman işçilerini kapsamasını kendimize amaç edindik. Önümüzdeki günlerde memur işçi çözümünü kesin hatlara bağlamayı kendimize amaç edindik. Memur işçi ayrımı konusunda Türk-İş genel kurulunun bir genel grev kararı vardır niçin onu uygulamadınız da bugün halâ memur işçi ayrımı konusunda burda kürsüde bize izahat veriyorsunuz gibi bir görüşün sahibi olan arkadaşlarıma saygı duyarım ve açıklamak isterim. Türk Sendikacılık Hareketi toplumda huzursuzluk unsuru olmaktan özenle kaçınmıştır. Toplum çok bunalım noktalarına geldiğinde kendi haklarını uygulamayı belirli bir zaman ertelemek basiretini göstermiştir. İddia ediyorum ki, 9. Genel Kuruldan bu yana Türk toplumu her zamankinden daha fazla huzursuz, her zamankinden daha fazla problemli bir toplum niteliğindedir. Bu derece büyük sorunlar içinde huzursuz bir toplumda bazı tedbirlerin alınması, bazı uygulamaların yapılması geciktirilebilirdi. Biz her sorunu o günün şartları içinde değerlendirmeye mecburuz. Bundan 5 ay evvel düşündüğümüz bir konu bugün yeni baştan günün şartları içinde düşünülmeğe değer. Bir taraftan toplumda huzursuzluk unsuru biz olmayalım derken öte taraftan bir sorunumuzun halli için dahi olsa bunu biraz geciktirme pahasına da olsa huzursuzluk unsuru olmamız bizden beklenemez. Yoksa, bu, ne yüreksizliğimizden, ne cesaretsizliğimizden ne de herhangi bir siyasi partiye yaranmak yahut ona karşı olmak bakımından geciktirilmiş bir olay değildir. Bunun detaylarına girmiyeceğim, elbette en yetkili arkadaşlar bunun detaylarına burada girecekler.

Sayın Arkadaşlarım, Huzursuz bir dünyada huzursuz bir ülke görünümündeyiz. Ekonomik sıkıntılarımız var, sosyal sıkıntılarımız var, siyasal sıkıntılarımız var. Ve teşkilâtlanmamızda sıkıntılarımız var. Meselelerden kaçmak bu sorunların çözümüne yardım edemez. Aksine, hadiselerin üzerine gitmek, meselelere gayet gerçekçi gayet kuvvetli teşhisler koymak, o teşhisler istikametinde çözüm yolları aramak en salim en doğru yoldur. Türk Sendikacılık Hareketinin bunu yapacak bilinçte olduğuna yürekten inanıyorum. Konuşmamın bir bölümünde söyledim. Geçmişte çok başarılı hizmetlerimiz mücadelelerimiz oldu, önümüzdeki günlerde de bu mücadelelere, bu hizmetlere yenilerini ekliyeceğiz. Bu inanç, bu heyecan, bu ülke anlayışı sizde var. Kurultay, takiben bu tip toplantıların birinci etapta Bölgelerde, arkasından illerde yapılmasını düşünüyoruz. Bu konuda bizlere yardımcı olacağınıza destek olacağınıza inanıyoruz.

./..

Arkadaşlar Türk-İş'in eğitim imkânları bir süredir teşkilâtlarımız tarafından yürütülmektedir. Bir eğitim vakfı kurmanın hazırlıkları içindeyiz. Bu vakfın ilk fonu olarak iki milyon temin ettik. Ya eğitim hizmetlerine sürat verin, yahut eğitimin hizmetlerini merkezileştirme konusunda bir gayretin içine girin. Çünkü, şu söylediğim sosyal, ekonomik ve siyasal konularda başarıya ulaşmanın, bilinçlenmenin, toplu hareket etmenin tek şartı toplumumuza günün şartlarına uygun, çağın şartalrına uygun bir eğitim vermekle mümkündür. Bugüne kadar toplu sözleşme eğitimleri verdik, temsilcilik eğitimleri verdik, sendikacılık eğitimleri verdik, artık bundan sonra elbette ekonomik ve sosyal konularda eğitim vereceğiz. Bunu vermeğe mecburduk, bunlardan evvel diğerini veremezdik, çünkü hepimiz bu konunun acemisiydik, yabancısıydık. Onun için önceliği sendikal eğitime, toplu sözleşme, iş hukuku eğitimine verdik. İster istemez buna vermeliydik, çünkü başka türlü bu hizmetlerin yürütülmesine imkân yoktu. Ancak, giderek eğitimin ağırlığını, ekonomik konulara sosyal konulara kaydırmak zorundayız. Çünkü, toplumun tüm sorunlarına ortak olduğumuzu, toplumun tüm sorunlarının çözümünde iddialı olduğumuzu söyleyebilmek için bu konuda büyük bir eğitim seferberliğine girmemiz gerekli.

Muhterem arkadaşlarım, elbette bir çok arkadaşlarım benden bekledikleri heyecanlı bir konuşmayı görememenin ezikliği içinde olabilir. Belki tanıdığımız Tunç bu değildi diyebilirler, tanımayanlar da Tunç bu muydu? diyebilirler. Bir gerçeği ifade edeyim elbette 25 senelik faaliyet içinde yorulduk, yıprandık, heyecanımız, genç arkadaşlarımızın heyecanı gibi çok zirvede değil. Beni bu şekilde değerlendirsinler ve aradıkları konulara cevap bulamamışlarsa başka bir vesileye bunu saklasınlar, inşallah bölgelerde yine karşı karşıya geleceğiz. Burda değindiğim konular dışına çıkma, daha detaylı konular içine girmeğe çalışacağım. Elbette size söyleyeceklerim bunlar değildi, bunun ötesinde ülkemizin bütün sorunlarını teker teker dile getirmek, çözüm yollarını göstermek mümkündü. Fakat sizleri daha fazla sıkmadan ve esasen bu kurultayın amacı sizlerden bir şey almak olduğuna göre konuşmayı sizlere bırakmak düşüncesile konuşmamı bitiriyorum hepinize saygılar, hürmetler, başarılar diliyorum. Sağolun..

8-11 Mart 1975 Tarihleri Arasında
Yapılan Türk-İş Kurultayında Halil Tunç'un
yaptığı Kapanış konuşması

Türk İşçi Hareketinin kurulduğu günden bu yana bu denli geniş kapsamlı ve olgun bir kurultay yapılmamıştır. Bu kurultay, gerçekten, Türk İşçi Hareketinde Türk-İş'e bağlı 32 federasyon ve sendikadan bine yaklaşan sendika yöneticilerinin iştirak ettiği en geniş kapsamlı işçi liderleri toplantısı olmak şerefine ulaşmıştır. Bu şeref, yalnız sayısal bakımdan değil, bilinçlenme, bütünleşme bakımından da bizi belirli hedeflere ulaştırmıştır.

Muhterem arkadaşlarım, kurultay kararı alındığı günden bu yana Kurultayla ilgili çeşitli söylentiler yayıldı, kurultaya değişik anlamlar verildi, değişik hedefler gösterildi. Kimi, kurultay tüzükte belirlenmeyen bir organ, kimi kurultay kişi kurultayı dedi. Bunu söyleyenler, Türk-İş içten kopmuştur, tabandan kopmuştur dediler. Kurultay yaptık bütünleşelim dedik, kopukluk varsa kopukluğu bağlayalım dedik; bu sefer tüzükde olmayan bir kuruluş protestosuyla karşımıza çıktılar. Muhterem arkadaşlar, işçiyle bütünleşmek böyle olur. Biz işçiden kopmadık. Bütünleşmeyi daha anlamlı daha geniş kapsamlı yapma yolunda yürüyeceğiz. Noksanlarımızı tamamlamak için, bu tip toplantıları düzenliyeceğiz ve bununla da kalmayacak, bölgelere yayılan bir çalışma ile işçilerin, Türk İşçi Hareketinin fikri bakımdan, siyasal bakımdan bütünleşmesini,bilinçlenmesini dayanışma içinde hareket etmesini sağlayacağız. Bu kurultayımızın en belirgin vasfı şu oldu: Gurur duydum, iddia ediyorum, Türkiyede hiç bir kuruluşun, hiç bir toplantısında bu kurultaydaki disiplin, fikrî ağırlık ve fikirlere hürmet yoktur. Bu kurultay, fikirlere ne kadar tahammüllü olunduğunun, fikirlerden ne kadar yararlanıldığının en belirgin örneğini verdi. Siyasal konular çatışmaya yol açmadı. Demek ki, Türk işçi hareketi fikrî olgunluğu, tahammülü, fikre karşı, eleştiriye karşı açık kalpliliğiyle bir kere daha bu mümeyyiz vasfını bu kurultay vesilesiyle Türk kamuoyuna duyurmuş oldu.

Muhterem arkadaşlarım, bu kurultayın toplanmasının ana amacı üzerinde arkadaşlarımız tartışmalar yaptılar. Ana amacını değişik biçimde yorumlayanlar oldu. Dünyanın neresinde olursa olsun fikirler olgunlaştırılmazsa, fikirler tartışmaya açılmazsa, fikri bütünleşme, siyasi bütünleşme olamaz. İşte bu Kurultay'ın en büyük anlamı,fikirlerin yaygınlaştırılması, fikirlerin olgunlaştırılması ve böylelikle bütünleşmenin sağlanması amacına yönelik olmasıdır. Bunda büyük çapta başarı da

./..

sağlanmıştır.

Değerli arkadaşlarım, Türk Sendikacılık Hareketi, bugüne kadar sorumluluk duygusu içinde gelişmiş, her konuyu ele alışında sorumluluk içinde hareketi kendisine rehber edinmiştir. Sorumsuz konuşmak elbette kolaydır. Kitleleri heyecanlandırmak elbette mümkündür. Ama, kendisine yalnız işçi hareketi değil, bütün Türk ulusu tarafından belli başlı konularda görev verilen, çalışmalar yapması beklenen bir kuruluş, elbette bu sorumluluk duygusu ile hareket etmeğe mecburdur. Konuşmaların her bölümünü böyle bir sorumluluk duygusu içinde değerlendirilecek ve kararlar ona göre verilecektir. Burada şunu söylemek istiyorum: Gerektiğinde elbette herşey yapılacaktır; fakat ana ilke şudur: Ulusun bütünlüğü, demokratik rejimin korunması ve işçinin toplum içinde lâyık olduğu şerefli yeri muhafaza etmesi için her türlü mücadele verilecektir. Ancak, fikri bütünleşmeye varılmadan; fikri bütünleşme sağlanmadan yapılacak eylemlerin gerçekten bu kuruluşun olduğu gibi her kuruluşun gücüne, büyüklüğüne gölge düşürebileceği gözden uzak tutulmamalıdır. Bir fikir benimsetilmeden, bir fikir yaygınlaştırılmadan uygulama alanına konamaz. Konsa dahi tatbik kabiliyeti sınırlı olabilir. Dünya bunu böyle yapmış, bundan sonra da böyle yapacaktır. Fikirler çok ateşli cümlelerle, çok çarpıcı cümlelerle söylenebilir. Fakat, takdir edeceğiniz üzere bununla iş bitmez; asıl zor olan bunların uygulama alanına konulmasıdır. Uygulama alanına konulabilmesinin tek yolu da, o fikrin geniş topluluklara kabul ettirilmesi, benimsettirilmesidir. Bir örnek vereceğim. Tüm konuşmacı arkadaşlarım, genel grevden söz etti. "Sayın Tunç, genel grev konusunda sık sık konuşuyor; konuşmaktansa bunu uygulama alanına koyalım" dediler. Arkadaşlar, genel grevden bilerek sık sık bahsettim. Evvelâ genel grev nedir, bunun bilinmesinde fayda vardı. Evelâ genel grev konusunda teşkilâtımızın bütünleşmesinde fayda vardı. Bir arkadaşımız , Erzurum kongresinde genel grev konusunda bütünleşemediğimizi belirtti. Ama, şayanı şükrandır ki, bugün genel grevin aleyhinde tek bir arkadaş burda konuşmadı. Çünkü, Türk-İş' in başkanı zaman zaman bundan bahsetti, reaksiyonları ölçtü, bu konuda teşkilâtına bir eğitim yolu gösterdi. İşte bugün genel grevden bahsederken hiç bir arkadaşımız kalkıp, genel grev konusunu ağzımıza almayalım, genel grev kanunsuzdur demek gibi bir yola sapmadı.

Genel grev nedir arkadaşlar? Genel grev, yapıldığında, hayatın işçisiz yaşanılmaz olduğunu, yaşanamayacağını gösterir. Elektrik kesiktir, su kesiktir, ekmek yoktur, radyo susmuştur, gazete yoktur, tren işlemez, uçak işlemez, dolmuş işlemez, üretim yoktur, adeta hayat durmuştur. İşte böyle bir uygulama, işçiye şimdiye kadar öğrettiklerimizin, öğretmek istediklerimizin, işçinin kendisine güven duygusunu sağlamasının en etkili aracı olacaktır. İşçi o zaman, ben ne büyük bir varlıkmışım da şimdiye kadar haberim yokmuş, demek hayat benim elimdeymiş, istersem hayatı durdururum diyecektir. İşte genel grevin, ancak bütünleşmek suretiyle, bütün sendika yöneticilerinin inançla benimsediği bir ortamda yapılması, bir gün de olsun yarım gün de olsun başarısı bir tarafa, işçinin kendisine güven duygusunu sağlayacaktır. Genel grev bu bakımdan anlamlıdır. Arkadaşlarım, genel grev tehdidini muayyen zamanlarda yaptığımız doğrudur. Bu kurultaya kadar teşkilâtıma yüzde yüz güvenim olmakla beraber ve genel grev ilkesinde birleşmiş olmamıza rağmen uygulamada değişik kanaatlere sahiptik. Bunları kınamak için söylemiyorum. Fakat bir zaman geldi Halk Partisi MSP koalisyonu durdurdu. Hükümet buhranları, seçimden sonra 100 gün süren hükümet buhranları gibi devam etmeğe başladı. Unutkan milletiz, geçmişi çabuk unutuyoruz. Halkın o günlerde sıkıntıları bugün olduğu gibi, zirvedeydi. Siyasi partilere sorumluluğunu hatırlatmak amacıyla teşkilâtımızın büyük desteğini sağlayarak bir genel grev düşünüyorduk, göze alamadılar. Nitekim 20 sinden önce hükümet kuruldu. İstediğimiz biçimde güçlü bir hükümet mi oldu? Elbette değil. Fakat şekil bakımından genel grev tehdidi yerini buldu. Bu arada Sayın Topkar arkadaşımın, katiyen genel greve karşı olduğunu söylemek istemiyorum, aksine, dünkü konuşmasında genel grevden ne denli yana olduğunu ifade ettiler. Ancak, son genel grev teklifine Sayın Topkar arkadaşım karşı çıktı. Bir Türk-İş başkanını mücehhez kılmazsanız, eğer Türk-İş başkanının yüzde yüz işçi yararına, yurt yararına ileri sürdüğü bir öneriye kişisel kırgınlıklarla kişisel düşüncelerle karşı çıkarsanız, o Türk-İş başkanının da, o uygulama alanına girmesi için elbette düşünmesi gerekir, arkasındaki topluluğa bakması gerekir. Bir fıkra anlatayım. Hepinizin bildiği fıkra. Nasrettin Hoca, Timur meselesi. Timur'un filleri bir köyün bağını bahçesini bırakmamış, köylü perişan. "Gelin" demişler "Timur'a gidelim derdimizi anlatalım, şu fillerine sahip çıksın da bizim bağımızı, bahçemizi, emeklerimizin sonucu mahsullerimizi talan etmesin". Bunu kim yapar? Timur'un biliyorsunuz en haşmetli zamanı, Nasrettin Hoca yapar demişler. Nasrettin Hoca'ya rica etmişler, "senin ağzın lâf yapar, Timur'a git söyle, bu fillerini bırakmasın" demişler."Hep beraber gidelim, söylerim ben" demiş. Hep beraber yola çıkmışlar. Timur'un kapısına gelmişler, içeri girmişler, Nasrettin Hoca söze başlayacakken Timur sormuş

./..

"nedir derdin?" "Efendim hemşerilerimin senden bir dileği var" demiş, arkasına bakmış. Arkasında kimse yok. "Söyle demiş Timur, nedir dilekleri?" "Sizin iki filiniz bağ bahçede otluyormuş, Bu az, Sayın Timur'un bütün fillerini biz beslemeğe amadeyiz, bütün fillerini boş bıraksın da bizim bahçemiz ve bağımız onlara helâl olsun diyorlar" demiş. Bu fıkrayı şunun için anlatıyorum. Şayanı şükrandır ki, teşkilâtımız bugüne kadar daima Türk-İş'in arkasında olmuştur. Ve arkasında olduğu sürece her sorun, her problem günün şartları içinde değerlendirilmek suretiyle tatbik mevkiine konacaktır. Yalnız, kınamaları yaparken, birlikte günün şartlarını da hesaba katın. Hangi şartlar içinde söylenmiş, hangi şartlar içinde uygulanamamış göz önüne alın. Burda konuşan bütün arkadaşlar "Ey Tunç, ilk günkü konuşmanı tatbik mevkiine koymazsan elimiz yakanızda" dediler ve ben bundan kıvanç duydum. Teşekkür ederim. Ben de huzurunuzda söz veriyorum ki tatbik mevkiine konacak. Huzurunuzda işte Teksif'in genel başkanına Türk-İş'in talimatını ulaştırıyorum. Sayın Yılmaz, bu kurultayın huzurunda söylüyorum, bugünden sonra bir lokavt olursa, işçi üretime devam edecek. Bana haber vereceksiniz, o üretimi ben yöneteceğim. Muhterem arkadaşlarım, Teksif'in yöneticilerine şunu da açıklıyorum. Gerçekten bu lokavt hareketi yalnız Teksif'e yöneltilmiş bir hareket değildir. Karar defterlerinize bir şey yazmayın. Bunun riskini seve seve ben alacağım. Hiç birimiz bunun riskinden kaçınamayız. Bunu katiyen yanlış anlamayın, sırf strateji bakımından karar defterlerinizde lokavt halinde üretime devam edilecektir gibi bir husus bulunmasın. Sendikacıların arkasında takibatlar, dosyalar olmasını ve sendikacıların işlerini güçlerini bırakıp, örfi idare , milli güvenlik ve diğer mahkeme kapılarında dolaşmalarını istemiyorum. Arkadaşlarım, bazı toplantılar dışında/şimdiye kadar hakkımda açıklamadım 53 tane dosya var ve bundan gurur duyuyorum. Meclise dokunulmazlığımın kaldırılması için Başbakanlıktan üç defa teskere geldi. Neydi günahım? Demişim ki, "Ereğlide eğer işçinin hakkını vermezse, işçi fiili durum yaratır". Gazeteci arkadaşlarım bilirler, benim yüzümden mahkemelere gittiler. Efendim bu, işçiyi kanunsuz eyleme teşvikmiş. Bu bakımdan dokunulmazlığımın kaldırılması gerekirmiş ve yargılanmam gerekirmiş. Sendikacı, peşinen görev aldığı günden itibaren ızdırabı, sefaleti ve hapishaneye girmeyi göze almış insandır. Çileyi, ızdırabı, hapse girmeyi göze almayan sendikacı, temsil ettiği sınıfa hizmet edemez. Bu ızdıraplı yanları yanında elbette sendikacılığın mutlu yanları da vardır. Temsil ettiği kitlenin ekmeğine bir katık sağlayabilmek, onu toplum içinde ekonomik ve sosyal bakımdan güçlendirme olanağına kavuşturabilmek bir sendikacının en büyük mutluluk kaynağıdır. Bunun dışında, bir sendikacının büyük çapta mutluluk duymasına imkân yoktur.

./..

Muhterem arkadaşlar, bazı konularda birleştik. Bundan evvel zaten birleştiğimiz konular vardı. Bu kolay bir iş değildir. Dünya sendikacılık hareketinin 100 senede ulaştığı hedefe 15 senede zaten ulaşılamazdı. Biz, herşeyden önce şu günlere gelmek için bütünlüğümüzü koruma formülleri arayıp bulmaya mecburduk. Nitekim partilerüstü politika 9. genel kurula kadar da hiç bir art düşünceyle değil, sırf bütünlüğümüzü koruyabilmemiz için, bir ilke olmamakla beraber günün şartları içinde hesaba katılmış ve uygulanan geçerli bir yoldu. Türk Sendikacılık Hareketi, ekonomik ve sosyal konularda bütünleşmiştir. İddia ediyorum ki, ekonomik ve sosyal konularda Türk Sendikacılık Hareketi içinde en ufak bir uyuşmazlık yoktur. 24 ilkemiz, bütün sendikaların genel kurullarında raporlara giren açış konuşmalarına konu olan değişmez, benimsenen ilkeler haline gelmiştir. Bu bir aşamadır, eğer rapora konuyorsa, açış konuşmasında söyleniyorsa geriye dönüş yoktur, dönülemez. Bir gün kafalarını da açış konuşmasında yer verdiği fikirlere uyduracaklardır. Nitekim, bugün 24 ilke neden tartışma konusu değildir? Dün tartışmıyormuyduk arkadaşlar; bir dış ticaret konusunda beni komünistlikle suçlayan arkadaşlarımız yok muydu? Bir madenlerin devletleştirilmesinde, "bu ne demek, Türk-İş'i nereye götürüyorlar" diyen yokmuydu? Bir petrollerin millileştirilmesinde kavga vermedik mi? İşte kabul ettire ettire bu safhaya geldik. 24 ilke kâğıtta kaldı, uygulama alanına konmadı deniyor. İşte 24 ilke ilân edildiği günden bu yana benimsendi. Benimsenmeseydi uygulamaya konamazdı. Artık işte uygulamaya konacak hale geldi. Bu, ekonomik ve sosyal ilkeler ister istemez siyasi ilkeyle bütünleştiği anda uygulamaya konabilir. Önce ekonomik ve sosyal bakımdan bütünleşeceğiz, bunların uygulamaya konması için siyasi bilinçlenme, siyasi anlaşma, siyasi bütünleşme sağlanacak ve uygulamaya konmağa başlanacaktır. Bu, görüldüğü kadar kolay değildir.

Bugün henüz ülkemizde sol ve sağ kavramları üzerinde anlaşamadık beyler. Halâ sol ve sağ kavramları başka biçimde bize empoze etmek istiyenler ve başka biçimde yorumlayan siyasi teşekküllerimiz var. Sırası gelmişken, yalnız Türk İşçi Hareketinin değil, dünya işçi hareketinin de temel felsefesi olduğu için sağ sol kavramlara kısaca değinmek isterim. Artık sağ ve sol bir ekonomik ve sosyal kavramdır. İşçi bunun bilincine varmıştır, işçiye artık kimse, sağ milliyetçiliktir diye yutturamaz. Muhterem arkadaşlar, iddia ediyorum ki, hiç bir kuruluş Türk işçisi kadar milliyetçi ve dinine saygılı değildir, olmamıştır. Bugün namaz kılan ve oruç tutanları hesabedersek, çoğunluğu işçilerde olduğu görülür. Demek ki, sağın ne milliyetçilikle ne de dinle ilgisi vardır. Sağ bir ekonomik kavramdır, nasıl bir ekonomik kavram

./..

olduğunu zaman zaman anlatmağa çalıştım. Üzerine fazla gitmedim, arkadaşlarımız zamanla bunu öğrenecekler dedim, bu fikir etrafında bütünleşecekler dedim. Sağ, bir ülkenin ekonomik hayatında devletin müdahalesini asgari ölçüde görür. Bir ülkenin ekonomik hayatını tamamen özel teşebbüsün faaliyetine terkeder. Sağa göre özel teşebbüs kutsaldır, devlet ancak özel teşebbüse yardım eder, teşvik kredisi verir ve hiç bir zaman ekonomik hayata müdahale etmez. Sağ ekonomik felsefe budur. Herhangi bir arkadaşım çıkıp da "hayır Halil Tunç bu böyle değildir, sağ başkadır" derse, ben huzurunuzda istifa etmeye hazırım. Sol ekonomik felsefeye gelince; solu biz bugün anlaşılan, bazı çevrelerin anladığı anlamda sol olarak anlamıyoruz. Sol, Sayın Yici'nin dün burada ifade ettiği gibi Anayasamızla sınırlanmıştır. Anayasamız, özgürlükçü demokrasiyi benimsemiştir. Anayasamız karma ekonomiyi benimsemiştir. Anayasamız milliyetçiliği benimsemiştir. Anayasamız dine saygıyı benimsemiştir. Anayasamız devlete sosyal devlet vasfı verirken güçlülerin karşısında güçsüzlerin korunmasını benimsemiştir. İşte, sol anlayışımızın da sınırı budur. Arkadaşlarım, bilmem bugün saat birde tesadüfen Bulvardan geçen oldumu? Bugün bulvarda, çok kalabalık bir talebe gurubunun sloganları gökleri çınlatıyordu. "Bağımsız Türkiye," "Katil Kisinger", ve "Satılmış Türk-İş". Ben bundan utanç duymadım. Aksine, büyük bir övünme payı çıkarıyorum. Bugün aşırı sol, Türk-İş'i kendilerinin hedefe ulaşmalarını engelleyen tek kuruluş olarak görmektedir. Hırçınlıkları ve sertlikleri buradan gelmektedir. Bugün Atatürk Bulvarında, Türkiye Sosyalist İşçi Partisine mensup talebeler, neden partilere satılmış demiyor, neden başka mesleki kuruluşlara satılmış demiyor da Türk-İş'i seçiyor. Çünkü, demokratik rejimin Türkiyede en güçlü savunucusu Türk-İş'dir de ondan. Çünkü, rejimin yılmaz savunucusu Türk-İş'dir de ondan. Demek ki, Türk-İş'i yıpratmadan, Türk-İş'i dağıtmadan, Türk-İş'i bölüp parçalamadan hedeflerine ulaşamayacaklar. Boşa değil Türk-İş'i seçişleri.

Arkadaşlarım, bazı arkadaşlarımız, İstanbulda duvarlara yazılan yazılardan yakındılar. Elbette bundan en az ben de sizler kadar üzüntü duyuyorum. Fakat işin esasına vardığınızda bundan üzüntü duymayın. Ve işçilerimize şunu söyleyin; bugün aşırı sağın da aşırı solun da yıkmak için birleştikleri tek kuruluş Türk-İş'dir. Çünkü, hedeflerine gitmede en büyük engel, en büyük kale Türk-İş'dir. Bundan üzüntü değil, gurur duyun. Ben Edirne'de Çerkesköye gittim beyler, Devrimci geçinen bir sendika işçiyi satmıştı. Gittiğimizde bir kongre toplanıyordu. O gece yollara, duvarlara, pencerelere "satılmış Tunç", "satılmış Türk-İş" ibareleri yazılmıştı badanayla. Yılmadan gittim. Biliyordum ki, bir

./..

avuç kişi, bir avuç militan İstanbuldan gelerek bunları yazmıştı. Türk-İş Genel Başkanı işçinin huzuruna göğsünü gere gere çıkabilir, çünkü ona hizmet etmiştir, ondan korkacağı, ondan çekineceği birşeyi yoktur. Gittim, salon hıncahınç doluydu. Sadece işçi değil, hemen bütün Çerkesköy bir bayrammış gibi sinema salonuna toplanmıştı. Konuştuk işçiyle, çekinmeden gerçekleri anlattık. Kadirbilir Türk işçisi büyük misafirperverlik gösterdi, coşkuyla dinledi, coşkuyla alkışladı. Sonuç olarak, bugün Çerkesköyde o sendikanın ismi değil cismi kalmadı. Ve Teksif orada işçiden yana, gerçek işçinin hak ve menfaatini yine aynı Halit Narin'den, bileğinin gücü ve teşkilâtının büyüklüğü ile almasını bildi. Hakkımızda yazılar yasacaklar; bazı arkadaşlarımız bunu görünce derhal paniğe kapılıyor, onlarla beraber Türk-İş'i eleştirmeğe başlıyorlar. Arkadaşlar, eleştiri yapılsın, elbette hatalarımız vardır. Zaman zaman söylerim, eğer hiç bir eylemde, hiç bir demeçte, hiç bir harekette bulunmazsak beni eleştiremezsiniz, hiç bir şey yapmadığım için eleştirilecek tarafım yoktur. Ama ne kadar çok gayret gösterirsem eleştirinin oranı da o kadar artar. On hizmet yaparsam eleştiri birse, yüz hizmet yaparsam eleştiri 10 dur. 10 tane hatam vardır, hatamız vardır, bunu kabul ediyorum. Fakat kabul etmediğimiz tek konu şudur. Türk-İş,bir Halil Tunç değildir, Türk-İş, bazı arkadaşlarımızın söylediği gibi bina da değildir. Türk-İş, İcra Kurulu da değildir, Türk-İş, Yönetim Kurulu da değildir. Türk-İş, Türk-İş'e bağlı teşkilatların tümüdür. Sizlerin özlemlerinizi, verdiğiniz direktifleri yerine getiren organlardır onlar. Eğer Türk-İş'in faaliyetleri, çalışmaları bir yerde aksıyorsa bunun tek sorumlusu Türk-İş'in icra kurulu değildir. Sorumluluğu biraz da kendinizde arayın. Biz, eğer bütünleşirsek, sendika içi demokrasiyi kurarsak elbette hatalarımız azalacak, hizmetlerimizin yüzdesi daha yükselecektir. Bunu söylerken katiyen yanlış bir yargıya varmanızı istemiyorum. İsteseydik bu kurultayı toplamazdık. Bu kurultay söylendiği gibi yalnız iç boşaltmak ve deşarj olmak için toplanmamıştır. Bu kurultayda dile gelen özlemler, temenniler, şekli ne olursa olsun bir karar kadar önemlidir ve Türk-İş'in yetkili organları bu özlemleri, bu dilekleri yerine getirmeğe mecburdur. Zaten hemen bunun akabinde yetkili organlar, Yönetim Kurulu, Başkanlar Kurulu (ismine ne derseniz deyin) ve gerekirse genel kurul toplantıya çağrılacaktır. Çekindiğimiz hiç bir şey yok. Biz bu fikrî bütünleşme içinde olduğumuz sürece, başarı bizimdir. Birbirimizi bu tip yerlerde eleştireceğiz, gerekirse yöneticilerimizi en acımasız eleştirilere hedef tutacağız. Fakat yapıcı, ileriye götürücü, hizmet aşkını teşvik edici eleştirilerimizi sokakta, kapalı odalarda, kamuoyunda değil, bu tip toplantılarda yapacağız. Açış konuşmamda da söyledim, Türk-İş'in, Türk-İş icracılarının ve Türk-İş topluluğunun veremiyecekleri tek hesap yoktur. 274 sayılı yasa ./..

parlamenterler, memurlar, ve hiç bir kamu kuruluşu için öngörmediği bir beyanname esasını bizim için öngörmüştür. Mal bildirimi. O mal bildirimlerini şeref belgesi olarak taşıyoruz. Gazete çıkacak, sendikacılar için efendim lüks içinde konfor içinde ağırlaşmış tabandan kopmuş diyecek. Hayır beyler! İddia ediyorum ki, en ağır işçi sendika yöneticisidir; ne gecesi vardır, ne gündüzü. Bazı arkadaşlarımız bazı çevrelerce kamuoyunda sendikacılık hareketini küçük düşürmek için aslı esası olmayan, fısıltı gazetesinden ibaret kalan yaygaraları sürdürüyorlar ve bunlara katılıyorlar. Arkadaşlar fısıltı gazetesi Faşist ve komünist rejimlerde işler; açık rejimlerde, demokratik rejimlerde fısıltı gazetesi itibarlı olmamalıdır. Bunun yerine açık seçik, dürüst, yiğitçe eleştiriler yapılmalıdır. Biz birbirimizin zayıf yanlarımızı ve hatalarımızı yüzyüze konuşacak kadar olgunlaştık. Neden yüzyüze konuşmuyoruz da birbirimizi kapalı kapılar arkasında eleştiriyoruz.

Değerli arkadaşlarım, meseleyi şöyle toparlamağa çalışacağım. Demiştim ki, ekonomik ve sosyal bakımdan bütünleştik, fikir beraberliğine vardık, 24 ilkemizi tesbit ettik. Bu ilkelerin gerek baskı gurubu olarak gerekse bir siyasi güç olarak tatbik mevkiine konmak zamanıyla karşı karşıya geldik. Eleştiriler, öneriler bu istikamette oldu. Artık partilere karşı bağımsızlığı da açıklığa kavuşturmak, işçinin siyasete ağırlığını koyması, siyasette işçiye etkinlik kazandırmak görüşü birçok arkadaşlarımız tarafından dile getirildi; onları da gururla izledik. Bunlara yüzde yüz katılıyorum. Ancak, siyaset çok hassas bir şeydir, oluşturulmadan, pekiştirilmeden, kuralları konmadan girilen bir siyaset bizi hedeflere ulaştırmaz. Bir iki örnek vermek istiyorum. Kuralları konmadı, prensipleri konmadı diye bu görüşe Halil Tunç karşı çıkıyor, yahut bu görüşü de bir oyalama politikasıyla uzatacak gibi bir düşünce varsa bundan ancak üzüntü duyarım. Katiyen istismar için değil, inandığım için, böyle düşündüğüm için, Genel Hizmetler bildirisinden bir pasaj okuyacağım. Dün dağıtılsın dedim, arkadaşlar yanlış anladılar, dağıtmadılar. Çok açık yaşanmış öneriler var burda. "Akıllı yöntem, kendi özlemlerimizi amaçlarımızı gerçekleştirecek bir siyasal iktidarı ele geçirmektir. Türkiyede, henüz sanayileşmemiş bir ülke olarak, işçi sınıfının oyları yalnız başımıza bizim iktidar olmamıza yetmemektedir. Öyleyse kendimize ittifak arıyacağız. Bu ittifakı bir siyasal parti içinde yapabiliriz. Kanımca bu ittifak o partiyi kayıtsız şartsız desteklemekle değil, başka yöntemlerle güç kazanır. Bize göre böyle bir ittifak daha doğrusu işçilerin siyasal ağırlıklarını koymak

./..

için üç önemli unsur olmalıdır. 1- Siyasal partilerin gövdesinde sayısal güç oranında yer alabilme olanaklarının açık tutulmasını sağlamak." Yuvarlak olmakla beraber ben anladım ne demek istediğini. 2- Siyasal partinin seçimle getirdiği mevkilerde etkin biçimde temsil edilme olanağını sağlamak, yani karar organında söz sahibi olmak, belediyelerde, meclislerde söz sahibi olmak, 3- siyasal partinin icraatında etkin biçimde yer almak, bunlar sağlanmadan kontenjandan milletvekili, ya da senatör olunursa, partilerüstü hükümetlerde Bakan olunursa bu arkadaşlarımız bir siyasal görüşü bir sınıfsal politikayı değil kendilerini oraya atayan nüfuz çevrelerinin temsilcisi olmaktan kendilerini turtaramazlar." Devam ediyor, "Bu itibarla, önce karar verelim, sendikalar kanununda partilerle organik bağ kurma yasağını kaldıralım, sonra belirli bir parti örgütünde, örgütlerimiz statüsü ile tüzel kişi varlığımızda etkili olacak biçimde siyaset oluşturma çalışmasına katılalım. Böyle yapamazsak oy gücümüzle desteklediğimiz partiler bile bize karşı her hangi bir sorumluluk duymazlar, kararlarında icraatlarında bizi dikkate almazlar, bize sadece oy sayısı olarak değer verirler." Aynen değilse bile, bugün her sendikacının kafasında en az bu tip sorular yatmaktadır. Elbette, o safhaya geldik. Artık, ekonomik ve sosyal bakımdan bütünleştiğimiz gibi siyasal fikir bakımından da bütünleşelim. Ama, bunun kuralları şartları ne olacak? Bunları araştıralım, tesbit edelim. Bir de ülkemizin içinde bulunan siyasal şartlara anlam veren siyasal partilere vücut ve hayatiyet veren siyasi partiler kanununu inceleyelim. Seçim Kanununu inceleyelim. Arkadaşlarım, bir de, işçinin siyasete ağırlığını koymasından ne anlıyoruz? Onu tartışalım onu olgunlaştıralım. Ben işçinin siyasete ağırlığını koymasından, yalnız belirli bir partiye oy verilmesini anlamıyorum. İşçinin hükümete, yönetime ve ekonomik ve sosyal ilkelerimizin kaynağı olan, çıkış yolu olan parlamentoda da ağırlığını koymasından yanayım. Eğer bu sağlanamayacaksa, yalnız siyasi partiler "oyunuzu bize verin geri kalanına karışmayın" diyeceklerse elbette Türk Sendikacılık Hareketi bu konuyu gayet ciddi olarak düşünecek ve kararını ona göre verecektir.

Özetlersek beyler, belirli safhalardan geçtik. Birbirimizi ikna ederek birbirimizi kırmadan, bazı siyasilerin yaptığı gibi değil, endişelerimizi fikirle gidererek belirli bir düzeye geldik. Bundan sonra yapacağımız, ilke olarak Türk işçisinin siyasette etkinlik kazanmasının kurallarını koymaktır. Bunun yolları nedir, hiç vakit geçirmeden araştırmasını, eleştirmesini yapıp bilimsel metodlarını koymak zorundayız.

./..

Türk Sendikacılık Hareketi, siyasal bakımdan da stratejisini böyle tesbit etmeğe mecbur olacaktır. Türk-İş yetkili organları, elbette bundan böyle gündeminin belli başlı maddeleri arasında buna da yer verecektir.

Muhterem arkadaşlarım, bu kurultayın tüm önerilerini büyük bir titizlikle büyük bir hassasiyetle tatbik mevkiine koyma yolunda Türk-İş yetkili organları en kısa zamanda faaliyete geçecektir. Gelelim tüm bu sorunlarımızın hallinde ülkemizin içinde bulunduğu pahalılık, yoksulluk ve işsizliğin çözümünde, uluslararası ilişkilerimizde bizi güçlü kılacak, bizi saygılı bir devlet haline getirecek konularda ihtiyacımız olan hükümetlere ve bunun kurulma biçimlerine. Değerli arkadaşlar, demokrasilere çoğulcu adı boşuna takılmamıştır. Devletin yüksek politikası ve idaresiyle anında temasa geçen büyük bir halk topluluğu vardır. Gazeteler radyo ve televizyon 40 milyon Türk vatandaşını her gün her saat politikanın içinde tutmaktadır. Türk Sendikacılık Hareketi ise, zaten bugüne kadar politikanın içinde idi. Bu konuda bazı yanlış anlamalar olmuştur. Politikanın dışında kalmak mümkün değildir, hatta sendika yöneticilerinin tüm davranışları da işçinin izlenimi, gözü ve denetimi altındadır. Demek ki bu sorunlarımızın tek çıkış noktası, güçlü bir hükümet ve o güçlü hükümete hayatiyet veren bir parlamento ile mümkündür. Sayın Cumhurbaşkanımızın buhranlar daha ufukta görünmeğe başladığı günden bu yana yaptığı bütün öneriler maalesef hükümet edenler tarafından dikkate alınmamış ve ülkemizin büyük bir zamanı, hükümetsiz ya da güven oyu olmamış hükümetlerle geçmiştir. Bence pahalılığın da, işsizliğin de, uluslararası alandaki politikamızın durgunluğunun da en büyük nedeni burada yatmaktadır. Bugün, hükümet kurulamıyorsa (ki, açış konuşmamda belirledim , şu anda görünürde ümit ışığı yoktur) tek alternatif, erken seçime gitmek, seçimleri yenilemektir. Dünyanın her tarafında bu böyledir. Demokrasilerde bunun başka yönü yoktur, başka bir alternatifi yoktur. Milli irade çok kutsaldır, milli irade problemlerin hallinde son söz sahibidir. Aylardanberi hükümet kurulamıyorsa, erken seçim için"parlamentonun kararı olmadan biz birşey söyliyemeyiz." diyerek kamuoyunu samimiyete inandırmak mümkün değildir. Hukuk ve anayasa açısından bu görüşe itiraz edilemez. Seçimin yenilenmesi gibi olağan dışı bir kararı hukuk ve siyaset yönünden ancak Millet Meclisinin kendisi verebilir. Fakat bir yandan partiler hiç bir ortak hükümet gerçekleştiremezken, öte yandan bir tarafsız parlamento üyesi devlet adamının başkanlığında, parlamento dışı teknisyen karma hükümetine güvenoyu vermezken, Türkiyenin bunalımdan çıkması için seçimden

./..

başka hangi demokratik yol kalmaktadır sorusunun cevabı kolay verilemiyecektir. Türk İşçi Hareketi bundan dolayı kırgın ve kızgındır. Türkiyenin şu anda içine sokulduğu ortamda, erken seçimi ön plâna alan bir görüşün karşısında direnebilmek için, seçmen vatandaşları, kamuoyunu inandıracak Türkiyenin yüce çıkarlarına vatandaşların günlük yaşantılarına uygun düşecek gerekçeler söylemek lâzımdır. Sadece, "Anayasa seçimi yenileme yetki ve kararını Millet Meclisine bırakmıştır" demek yetmeyecektir. Önemli olan 40 milyon Türk'ün kimleri haklı sayacağıdır. Erken seçim, sonucu itibarile bugünkü Millet Meclisi aritmetiğinde bir değişiklik yapmasa dahi çıkış yolu olarak seçimi denemek kaçınılmaz bir zorunluk halini almak üzeredir. Seçimi erkene almaksızın selâmete çıkış yolu, ya bu hükümete güvenoyu vermek, veya güvenoyu alacak başka bir hükümeti hiç vakit geçirmeden kurup işbaşına getirmektir. Bu konuda Türk İşçi Hareketi çok etkin bir biçimde mücadelesini sürdürecektir. Değerli arkadaşlarım, artık Türkiyenin, siyasi partilerin kısır çekişmelerine, duygusal görüşlerine, şahsi çıkarlarına alet edecek zamanı hiç kalmamıştır. Ülke büyük bir felâket ile karşı karşıyadır. Bu ülkenin sahipleri vardır. Siyasi partilerimize demokratik rejimin en tabii müesseseleri olarak bugüne kadar saygı duyduk. Ama, onlar da en az bu kadar saygıyı, Türk toplumuna duymalıdır. 40 Milyon vatandaşa çile, ızdırap çektirmemelidir.

Muhterem arkadaşlarım, konuşmamın sonuna gelmiş bulunuyorum. Solun tarifini yaptık kim ne derse desin, bu Kurultaydan Türk İşçi Hareketi güçlü çıkmaktadır. Türkiyenin gerek temsil ettiği kitleye sağlayacağı haklar bakımından, gerek Türkiyenin ulusal sorunlarını çözme bakımından ve gerekse demokratik rejimi koruma bakımından, Türkiyenin en güçlü, en güvenilir işçi topluluğu, büyük Türk-İş topluluğudur. Muhterem arkadaşlarım, siyasi partilerin her zamankinden daha büyük bir sorumsuzluk örneği verdiği bir ortamda bu kurultay Türk işçisinin andını içerek son bulacaktır. Şimdi ayağa kalkın, size Türk İşçisinin Andını içireceğim.

Tarih boyunca, hür ve bağımsız yaşamış bir milletin, insan haklarına demokrasi ve sosyal adalet ilkelerine, Atatürk ideallerine, fakirlik ve sefaletin, barış ve ilerlemenin başlıca engeli olduğuna inanan evlâtları biz Türk İşçileri, Anayasa rejimimizi nereden gelirse gelsin her türlü yıkıcı hareketlere karşı korumak uğrunda hiç bir fedakârlıktan çekinmiyeceğimize and içeriz. Teşekkür ederim. Saygılar sunarım. Oturumu kapatıyorum, teşekkür ederim.

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

M A L İ

R A P O R

2 NİSAN 1975

Ankara

Yönetim Kurulu Sayın Üyeleri

1 Nisan 1973 tarihi itibariyle başlayan 10. Devre hesaplarımızın 18 aylık dönemini kapsayan mali raporunu, bir önceki Yönetim Kurulu toplantısında bilgi ve tetkiklerinize sunmuştuk.

Şimdi, 28 Şubat 1975 tarihi itibariyle 22 aylık dönemi kapsayan Mali durumumuzla ilgili işlemleri bilgi ve tetkiklerinize sunuyoruz.

İncelemenizin daha kolay yürüyebilmesi amaciyle yine, her zamanki gibi işlem ve izahlarımız muhasebe planındaki sıraya göre sunulmuştur.

1-KASA HESABI:

Para akışı genellikle kasamızdan nakit olarak geçirilmekte olduğundan, devre açılışı ile raporun çıkarıldığı 28.2.1975 tarihi arasında geçen süre içinde, kasamızdan;

25.063.700.11 T.L. lik giriş işlemleri,
24.766.510.63 T.L. lik çıkış işlemleri yapılmıştır.

297.189.48 T.L. rapor tarihinde kasamızda kalmıştır.

Ay sonu olması ve personel ücretlerinin verilmesi dolayısıyle kasa mevcudu kabarık olmuştur. Bir ertesi gün bu miktar, ücretlerin dağıtılması ile azalacaktır.

2-AİDATLAR HESABI:

Ana Tüzüğümüz gereğince Konfederasyonumuza üye kuruluşların ödemekle yükümlü oldukları, Sendikal Aidat, Eğitim Aidatı ile Grev Fonu Aidatı fasıllarının takip edildiği hesaptır.

a-Sendikal Aidatlar:

Ana Tüzükte de belirtildiği gibi, Türk-İş gelirlerinin esasını Sendikal Aidatlar teşkil etmektedir. Sendikal Aidatların gerçek üye sayısı üzerinden ve muntazam olarak her ay ödenmesi hususunda ikazlarımızın olmasına rağmen bazı üye kuruluşlarımızın halen aidatını ödemeye başlamaması veya hiç ödememesi gibi durumlarla karşılaşılmaktadır. Aidatların tahsili hususunda azami titizlik ve hassasiyetin gösterildiği bütün üye kuruluşlarımız tarafından bilinmektedir. Buna rağmen halen bir kısım kuruluşlarımızın borçlu oldukları, bir kısmının ise hiç ödemede bulunmadıkları aşağıda sunulan sendikal aidat tablosunda gösterilmiştir.

...../.....

Aidatların zamanında yatırılmaması veya geciktirilmesi, diger taraftan Türk-İş hizmetlerinin zamanında yerine getirilmesini de engellemektedir.Çalışmaların aksamaması çareleri aranırken,hiç arzu edilmemesine rağmen ileriki yeva işlememiş aylara ait sendikal aidatların tahsili yoluna gidilmiştir.Bazı üye kuruluşların Türk-İş hizmetlerinin aksamaması icin gösterdikleri ilgi bizleri sevindirirken,aidatların hiç ödenmemesi veya zamanında ödenmemesi de o derece üzmektedir.Nitekim son dört ay içinde aidat ödemelerinde bir değişiklik olmamıştır.

Evvelki Yönetim Kurulu toplantılarına sunulan raporlarımızda da açıklandığı gibi,Türk-İş aidatlarının gerçek üye sayısı üzerinden yatırılmasının gerektiği arz edelmişti.Araştırmacılar tarafından Türk-İş'ten üye mevcudu sorulduğunda teknik büroların verdiği cevaplarla,muhasebe bürosunun verdiği cevap arasında birlik temin edilememektedir.Üye kuruluşlarımızın bu meselede hasasiyetlerini beklerken gerçek üye sayılarının bildirilmesini istediğimiz yazılarımıza cevap vermiş bazı üye kuruluşlarımıza teşekkür etmek isteriz.

Türk-İş hizmetlerinin aksatılmadan yapılması,yayğınlaştırılması ancak Genel Kurula sunulan ve kabul edilen bütçe gelirlerinin sağlanması ile mümkün olabilecektir.Bu bakımdan-AİDAT MÜESSESESİNİN AKSATILMADAN ÇALIŞMASINI TEMİN EDİCİ GEREKLİ TEDBİRLERİN SAYIN KURULUNUZCA ALINMASINDA YARAR UMMAKTAYIZ.Bu tedbirler alındığında hizmetlerde duraksamalar olmaya, cağı gibi,tasarruf yapılarak yeni atılımlarda bulunma imkanı da doğacaktır.

28.2.1975 tarihi itibariyle üye kuruluşlarımızın ödedigi aidat miktarı ile borçlu olduğu ay ve borç miktarını gösterir tablo aşağıda tetkiklerinize sunulmuştur.

Sendikanın Adı	Üyesi	Ödedigi aidat	Borçlu ay	Borç Miktarı
Ağaç-İş Sendikası	6000	117.000.-	4 ay	24.000.-
Ar-İş "	505	17.702.50	3 ay	1.515.-
Basın-İş "	2100	7.500.-	22 ay	46.200.-
Besin-İş "	3500	10.500.-	19 ay	66.500.-
Çimse-İş "	15000	272.500.-	4 ay	60.000.-
Deri-İş "	5100	105.825.-	1 ay	5.100.-
Dokgemi-İş "	6660	233.100.-	--	.-
Genel-İş "	26666	586.652.-	--	.-
Ges-İş "	5000	.-	22 ay	110.000.-
Hava-İş "	4500	74.500.-	3 ay	13.500.-
Kaucuk-İş "	2000	23 527.-	8 ay	16.000.-
Koop-İş "	4300	81.700.-	3 ay	12.900.-
Kristal-İş "	4000	76.916.-	1 ay	4.000.-
Likat-İş "	6000	126.000.-	1 ay	6.000.-

...../.....

Oleyis "	7100	151.950.-	22 ay	156.200.-
Petrol-İş "	19500	390.000.-	2 ay	39.000.-
Sağlık-İş "	11.400	464.800.-	--	.-
Su-İs "	5024	110.528.-	--	.-
Selüloz-İş "	9000	135.000.-	7 ay	63.000.-
Şeker-İş "	13100	276.215.-	--	.-
Tarım-İş "	8000	198.000.-	--	.-
Tekgıda-İş "	90000	1.810 000.-	--	.-
Teksif "	80000	1.820.000.-	--	.-
Tezbüro-İş "	4770	71.550.-	2 ay	33.390.-
Türk Harb-İş "	25700	565.400.-	--	.-
TGS "	2000	40.000.-	2 ay	4.000.-
Tümtis "	10100	141.400.-	8 ay	80.800.-
DYF-İş Federasyonu	30100	662.200.-	--	.-
Maden Federasyonu	60000	1.350.000.-	1 ay	60.000.-
Türk Metal-İş Sendikası	30100	497.000.-	22 ay	662.200.-
Tes-İş Federasyonu	33000	819.918.-	2 ay	66.000.-
Ulaş-İş "	10500	200.500.-	8 ay	84.000.-
Yol-İş "	34250	767.875.-	--	.-
Türksen "	5100	29.700.-	22 ay	112.200.-
Yapı-İş Sendikası	--	9.000.-	Feshedilmiştir	
		12.244.458.50		1.726.505.-

Sendikal aidat tablosunda görüldüğü gibi, üye kuruluşların Şubat 1975 sonu itibariyle 1.726.505.-T.L. borcu bulunmaktadır. Geçen Yönetim Kuruluna sunulan raporda bu miktar 1.599.157.-T.L. iken, bir azalma olmamış, geçen ayların ilavesiyle borç miktarı çoğalmıştır.

Ekim 1974 sonunda 10.665.021.50 T.L. olan aidat gelirine geçtigimiz dört ay içinde 1.579.437.-T.L. ilave edilebilmiştir. Bu tahsillerin aylar itibariyle toplamı,

1974 Kasım ayı	270.975.-
1974 Aralık ayı	467.702.-
1975 Ocak ayı	417.162.-
1975 Şubat ayı	423.598.- T.L. dır.

Halbuki Türk-İş Genel Kurulunda kabul edilen tahmini bütçeye göre sendikal aidatın aylık ortalaması 600 000 -T.L. dır. Geçtigimiz yirmi iki aylık devre aidat ortalaması ise 506.840.-T.L. olmuştur. Her ay ortalama 94.000.-T.L. civarında eksik sendikal aidat tahsilimiz olmuştur.

b-Eğitim Aidatı:

Son genel kurulda eğitim çalışmalarının artırılması ve yaygınlaştırılması amaciyle bütçeye konulan eğitim aidatı da, sendikal aidatların tahsilatında olduğu gibi aksamalara uğramıştır.

...../.....

Eğitim aidatlarında dikkatı çeken bir hususta,geçen raporda bilgilerinize sunulduğu gibi,bazı üye kuruluşlarımızın sendikal aidatlarını aksatmadan ödemelerine rağmen eğitim aidatını ödememeleridir.Türk-İş eğitim çalışmalarının süratlendirilmesine inaniyoruz.Fakat bugünkü imkanlarımızla bu hizmetin yerine getirilmesinin güçlüklükleri içindeyiz.

SENDİKAL AİDATLARLA-EĞİTİM AİDATLARININ HER AY AKSATILMADAN ÖDENMESİNİN TEMİNİ HUSUSUNDA SAYIN KURULUNUZCA GEREKLİ TEDBİRLERİN ALINMASI GEREKTİĞİNE İNANIYORUZ.Ancak bu suretle Türk-İş mali imkanlara kavuşabilecek ve hizmetlerini yapabilecektir.

Ekim 1974 sonu itibariyle eğitim aidatı tahsilimiz 1.750.169.05 T.L. dır.Bu miktarın aylar itibariyle dağılımı aşağıdadır.

Kasım 1974 ayında	97.973.-
Aralık 1974 ayında	346.888.50
Ocak 1975 ayında	181.900.-
Şubat 1975 ayında	83.456.- T.L.
toplam	710.217.50 T.L. ile eğitim aidatı

fonundan tahsilatımız 2.460.376.55 T.L. olmuştur.

Üye kuruluşların Şubat 1975 sonu itibariyle ödediği eğitim aidatı, borçlu olduğu aylar ve borç miktarını gösterir tablo aşağıda tetkiklerinize sunulmuştur.

Sendikanın adı	Üyesi	Ödedigi	Borcu ay	Borç Miktarı
Ağaç-İş Sendikası	6000	27.000.-	4 ay	6.000.-
Ar-İş "	505	2.398.75	3 ay	380.25
Basın-İş "	2100	.-	22 ay	11.550.-
Besin-İş "	3500	.-	19 ay	16.625.-
Çimse-İş "	15000	.-	22 ay	82.500.-
Deri-İş "	5100	.-	22 ay	28.050.-
Dokgemi-İş "	6660	58.275.-	--	.-
Genel-İş "	26660	199.994.50	--	.-
Ges-İş "	5000	.-	22 ay	27.500.-
Hava-İş "	4500	18.625.-	3 ay	3.375.-
Kaucuk-İş "	2000	1.250.-	12 ay	6.000.-
Koop-İş "	4300	20.425.-	3 ay	3.225.-
Kristal-İş "	4000	19.229.-	1 ay	1.000.-
Likat-İş "	6000	31.500.-	1 ay	1.500.-
Oleyis "	7100	.-	22 ay	39.050.-
Petrol-İş "	19500	97.600.-	2 ay	9.750.-
Sağlık-İş "	11400	.-	22 ay	62.700.-
Su-İş "	5024	21.352.-	5 ay	6.280.-
Selüloz-İş "	9000	33.750.-	7 ay	15.750.-
Şeker-İş "	13100	76.897.50	-	.-

...../....

Tarım-İş	8000	32.000.-	6 ay	12.000.-
Tekgıda-İş	90000	452.500.-	-	.-
Teksif	80000	400.000.-	2 ay	40.000.-
Tezbüro-İş	4770	17.887.50	7 ay	8.347.50
Türk Harb-İş	25700	141.350.-	-	.-
TGS	2000	.-	22 ay	11.000.-
Tümtis	10100	20.200.-	14 ay	35.350.-
DYF-İş Federasyonu	30100	165.550.-	-	.-
Maden "	60000	286.342.30	3 ay	45.000.-
Türk Metal-İş	30100	.-	22 ay	165.550.-
Tes-İş Federasyonu	33000	165.000.-	2 ay	16.500.-
Ulaş-İş "	10500	.-	22 ay	57.750.-
Yol-İş "	34250	171.250.-	2 ay	17.125.-
Türksen	5100	.-	22 ay	28.050.-
		2.460.376.55		757.907.75

c-Birleşik Grev ve Lokavt fonu:

Türk-İş Ana Tüzüğü,üye kuruluşların,her yıl en geç Haziran ayı sonuna kadar bir aylık aidatı kadar olan miktarı grev fonu olarak Türk-İş e ödemeyi hüküm altına almıştır.Üye kuruluşların büyük bir çoğunluğu ana tüzüğün bu geregini yerine getirmemiştir.

Grev fonu olarak 1974 ve 1975 yılları için alınan meblağlar aşagıya çıkarılmıştır.Bugüne kadar bu fondan tahsil edilen miktar 333.304.58 T.L. dır.Ekim 1974 sonu tahsilat miktarı olan 261.208.58 T.L.ye son dört ay içinde 72.096.-T.L. ancak ilave edilebilmiştir.

Teşkilatın adı	Üyesi	1974 yılı Grev Fonu	1975 yılı Grev fonu	Borç
Agaç-İş Sendikası	6000	6.000.-	.-	6.000.-
Ar-İş "	505	505.-	.-	505.-
Basın-İş "	2100	.-	.-	4.200.-
Besin-İş "	3500	.-	.-	3.500.-
Çimse-İş "	15000	.-	.-	30.000.-
Deri-İş "	5100	.-	.-	10.200.-
Dokgemi-İş "	6660	6,660.-	.-	6.660.-
Genel-İş "	26666	26,666.-	.-	26.666.-
Ges-İş "	5000	.-	.-	10.000.-=
Hava-İş "	4500	7.156.58	.-	7.156.50
Kaucuk-İş "	2000	.-	.-	4.000.-
Koop-İş "	4300	4.300.-	.-	4.300.-
Kristal-İş "	4000	4000.-	.-	4.000.-
Likat-İş "	6000	6.000.-	.-	6.000.-

...../.....

Oleyis Sendikası	7100	.-	.-	14.200.-
Petrol-İş "	19500	19.500.-	.-	19.500.-
Sağlık-İş "	11400	.-	.-	22.800.-
Su-İş "	5024	5.024.-	.-	5.024.-
Selüloz-İş "	9000	.-	.-	18.000.-
Şeker-İş "	13100	12.550.-	13.100.-	.-
Tarım-İş "	8000	.-	.-	16.000.-
Tekgıda-İş "	90000	.-	.-	180.000.-
Teksif "	80000	80.000.-	80.000.-	.-
Tezbüro-İş "	4770.	.-	.-	9.540.-
Türk Harb-İş "	25700	.-	.-	51.400.-
TGS "	2000	2.000.-	.-	2.000.-
Tümtis "	10100	.-	.-	20.200.-
DYF-İş Federasyonu	30100	.-	.-	60.200.-=
Maden Federasyonu	60000	26.843.-	.-	93.157.-
Metal-İş	30100	.-	.-	60.200.-
Tes-İş	33000	33.000.-	.-	33.000.-=
Ulaş-İş	10500	.-	.-	21.000.-
Yol-İş	34250	.-	.-	68.500.-
		240.204.58	93.100.-	817.908.50

3-GELİRLER HESABI:

Türk-İş'in aidatlar dışında olan gelirlerinin toplandığı hesap gurubudur.

a-Teşkilat Teberruları;

Hizmetlerin aksamadan yapılması için üye kuruluşlardan muhtelif vesilelerle alınan paralar olmuştur.Kuruluşların bu katkıları Teberrular hesabında takip edilmiştir.Ekim 1974 ayı sonuna kadar 853.881.05 T.L. bu fondan tahsilat yapılmıştır.Geçtigimiz dört ay içinde bu fasıldan herhangi bir gelir alınmamıştır.Ancak,Bu fondan Merhum Demirsoyun cenaze nakli için 8.330.38 T.L.,mezar yapımı içinde 42.350.-T.L. daha ödeme yapılmıştır.

b-Faiz ve İkramiyeler;

Konfederasyonumuzun bankalarda bulunan cari hesaplarına tahakkuk eden faiz ve ikramiyelerin takip edildiği hesaptır.Bankalardaki mevduatların bütçede öngörülen seviyeye gelmemesi nedeni ile beklenilen gelir de az olmuştur.Ekim sonunda 2.345.18 T.L. olan faiz geliri son dört ay içinde 1.467.60 T.L. artarak 3.812.78 T.L. ye ulaşmıştır.

c-Kira gelirleri;

Merkez binasının kiraya verilen kısımlarından elde edilen kira gelirlerinin takip edildigi hesaptır.

..../....

Merkez binamızın 3 ve 4 üncü katlarında S S Kurumu kiracı olarak bulunmaktadır.Kurumdan,dördüncü katın tahliyesi yaptırılarak boş bulunan kafeterya katı ile tadilatı yaptırılacaktır.Türk-İş imkanlarının elvermemesi geregi ile binadaki tadilat ile büroların yeniden düzenlenmesi yapılamamış ve ertelenmiştir.

Kirada bulunan kısımlardan alınan kiralar aşağıdadır.

Kirada olan kısım	Ekim 1974 sonu geliri	Son dört aylık gelir
Pasaj Dükanlarından	239.665.-	40.900.-
Galeri ve salondan	58.450.-	13.000.-
Katlardan	345.500.-	110.000.-

Şubat 1975 ayı sonu itibariyle kira gelirlerimiz 807.515.-T.L. olmuştur.

d-Diger Gelirler;

Yukarıda bilgilerinize sunulan gelir guruplarının dışında kalan gelirlerin toplandığı hesaptır.Ekim sonuna kadar 649.339.-T.L. olan bu fondan elde edilmiş gelir bakiyesine son dört ayda ilave yapılmamıştır.

4-PROJE AVANSI HESABI:

Konfederasyonumuz ile Uluslararası Kuruluşların müştereken yürüttüğü Eğitim,ve araştırma çalışmalarının bir kısım masraflarını karşılamak üzere alınan paralar bu hesapta toplanmaktadır.Bu fondan yapılan masraflar ise planımızdaki 15 nolu giderler faslına işlenmektedir.

Ekim 1974 sonuna kadar 267.476.50 T.L.olan bu fon tahsiline,Şubat sonuna kadar 173.452.90 T.L. ilave edilmiş ve toplam 440.929.40 T.L. olmuştur.

Proje uyarınca 1974 yılında % 20,1975 yılında % 30,1976 yılında % 50 ve 1977 yılında % 100 Türk-İş tarafından bu fon için temin edilecektir. 440.929.40 T.L.olan 1974 yılı giderlerinin % 20 si Türk-İş tarafından karşılanmıştır.

5-BANKALAR HESABI:

Konfederasyonumuzun bankalarda bulunan cari hesapları ile paralarının takip edildiği hesaptır.Şubat sonu itibariyle mevduatımızda,

Ziraat bankası 25037 hesapta	448.26
İş Bankası 372 hesapta	33.168.99
Şekerbank 20079 hesapta	869.31
İş Bankası 4274 hesapta	1.474.92
Sümerban 7792557 hesapta	513.13 T.L.
olmak üzere toplam	36.474.61 T.L. bulunmaktadır.

6-BÖLGELER CARİ HESABI:

Bölge temsilcilikleri ile Avrupa İrtibat bürosunun masraflarını karşılamak üzere gönderilen avansların takip edildiği hesaptır.

Mali imkansızlıklar nedeni ile bölge avansları zamanında gönderilememektedir.Bu nedenle Bölge Temsilcilikleri genel merkez gibi beklenilen çalışmayı geregi gibi yapamamaktadır.

Şubat 1975 sonu itibariyle bölge temsilciliklerimiz hesapları aşağıdadır.

Bölgesi	Avans borcu	avans alacağı
Avrupa irtibat bürosu	6.410.09	.-
İstanbul 1. Bölge	.-	15.379.77
Eskişehir 2. "	1.344.77	.-
İzmir 3. "	.-	1.926.25
Adana 4. "	.-	1.671.53
Sivas 5. "	1.285.-	.-
Samsun 6. '	.-	10.092.12
D.Bakır 7. "	.-	2.112.65
	9.039.86	31.182.32 T.L. dır.

7-MUVAKKAT HESAPLAR:

Kuruluş ve üçüncü şahıslara verilen borçlarla, üye kuruluşlardan Türk-İş'in aldığı borçların ödediği teminat kefalet ve ücret avanslarının takip edildiği hesaptır.

a-Depozitolar;

Merkez ve bölge temsilciliklerinin elektrik, su ve havağazı gibi tesislerinin açılması için işletmelere yatırılan paralardır.

b-Borçlular hesabı;

Türk-İş'in kuruluş ve üçüncü şahıslara kongre öncesi ve sonrası verdiği borç paraların takip edildiği hesaptır. Borç vermede ve eskiden kalan borçların tasfiyesinde hassasiyet gösterilmiştir. Ekim 1974 ile Şubat 1975 sonları itibariyle borç durumu aşağıya çıkarılmıştır.

Borçlunun adı	Ekim 1974 sonu	Şubat 1975 sonu
Bank-İş	25.080.-	Mart 1975 te terkin edildi
Totsis	5.000.-	" " "
Toptar-İş	4.000.-	" " "
Sait Gür	500.-	" " "
Yapı-İş	199.600.-	214.600.- Sendikalardan gele
Kaucuk-İş	248.453.30	248.453.30
Basın-İş	183.227.81	198.227.81
Yeni Haber-İş	15.000.-	15.000.-
Metal-İş	451.000.-	456.000.-
Akşam Gazetesi	264.639.65	290.055.93
Metin Özbek	1.841.80	1.841.80
Ekmel Onbulak	3 600.-	3.600.-
İbrahim Denizciler	16.930.03	930.03
Cavit Yalçın	6.009.20	6.009.20
Mustafa Akgül	3.650.20	3.650.20
Fehmi Anlaroğlu	110.000.-	110.000.- Akşamın satışından
Kadir Topuz	1.000 -	1.000.-
Selahattin Kaçaran	2.000.-	2.000.-

...../.....

Orhan Erçelik	5.000.-	5.000.-	
ICFTU	4.475.-	4.475.-	
Tarım-İş	.-	2.500.-	Mart ayında ödendi
Samsun İnşaat Hesabı	.-	259.910.50	
Personel seyehat avansı	67.061.16	.-	kapatıldı
Oleyis	57.250.-	.-	"
Kıbrıs Türksen	29.700.-	29.700.-	
	1.711.868.96	1.852.953.77	

c-Alacaklılar Hesabı:

Merkez binamızın yapılışı sırasında arsa bedeli ve bina inşaatı için alınan uzun vadeli kredilerle Türk-İşin paraya ihtiyacının olduğunda teşkilattan alınan borçlar bu hesapta takip edilmektedir.Ayrıca Kıbrıs Türksen'e teşkilatımızın yaptığı yardımlar bu hesapta toplanmakta,toplanan yardımlar yine bu hesaptan intikal ettirilmektedir.Ekim 1974 ile Şubat 1975 sonları itibariyle alacaklılar durumu aşağıya çıkarılmıştır.

Alacaklının adı	Ekim 1974 sonu	Şubat 1975 sonu
Vakıflar Bankası	1.350.000.-	1.300.000.-
S.S.Kurumu	953.363.-	882.672.-
Sağlık-İş Sendikası	10.000.-	70.000.-
DYF-İş Ankara sendikası	100.000.-	100.000.-
Samsun Yapı Kooperatifi	80.608.75	80.608.75
Kolej Tesis Hesabı	451.360.-	451.360.-
Tekgıda-İş Sendikası	10.000.-	.-
Ağaç-İş Sendikası	.-	60.000.-
ICFTU Hesap bakiyesi	2.429.10	2.429.10
Ulusal Harp Sanayii Pr.Yrd	11.326.-	.-
Kıbrıs Türksen yardım	.-	143.611.12
	2.969.086.85	3.090.680.97

Vakıflar bankası ile SSKurumuna olan borcumuzun 1974 yılı Aralık taksiti yatırılmıştır.Ancak teşkilata olan borcumuz imkansızlıklar nedeni ile kapatılamamıştır.

Sayın Yönetim Kurulumuzun aldığı karar geregince, 29.11.1975 tarih ve 5563 sayılı yazımızla üye kuruluslarımıza Kıbrıs Türk-Sen'e (üye başına bir lira) bir aylık aidat tutarı yardımda bulunulması bildirilmiştir. Şubat 1975 ayı sonuna kadar üye kuruluşlardan,

Likat-İş	6.000.-
Su-İş	5.024.-
Şeker-İş	13.100.-
Ulaş-İş	10.500.-
Tekgıda-İş	90.000.-
Uluslar arası kuruluşlar	18.987.12 T.L. olmak üzere
toplam olarak	143.611.12 T.L. yardım alınmıştır.

Bu yardımın 93.987.12 T.L. si Mart 1975 ayı içinde Türk-Sen'e intikal ettirilmiştir.Üye kuruluşlardan yapılacak yardımlar tahsil edildiğinde geciktirilmeden Türk-Sen'e bakiye ile birlikte intikal ettirilecektir.

d-Ücret Avansları;

Yönetici ve personele ihtiyaçları halinde verilen avansların takip edildiği hesaptır.Bu hesap bakiyesinin azaltılması için her ay bordro üzerinden kesinti yapılması yoluna gidilmiştir.

e-Tasarruf Bono Hesabı;

Merkez binası arsasının alımından dolayı elimizde bulunan 32.280.-T.L.lik tasarruf bonosunun bulunduğu hesaptır.Bu meblağın 1.180.-T.L. si vadesi geldiğinden tahsil edilmiştir.Geri kalanların müddeti geldiğinde tahsili yapılacaktır.

f-Teminatlar Hesabı;

Türk-İş tarafından açılan davaların teminatı olarak yatırılan paralarla,pasajda kiraya verilen dükkanlardan alınan teminatların takip edildiği hesaptır.

g-Kefaletler Hesabı;

Oleyis Sendikasının Kızılcahamam ile Sinop otel işletmelerinden dolayı S.S. Kurumuna olan 1.000.000.-T.L.lik borçlarına kefaletimizden dolayı ödenen paraların takip edildiği hesaptır.Her yılın Haziran ayında ödenmek üzere taksitlendirilen bu kefalet için şimdiye kadar 300.000.-T.L. ödememiz olmuştur.Oleyis Sendikasının bu borcunu Türk-İş'e ödemesi hususunda yazışmalar yapılmıştır.Oleyis borcunu taksitlerle ödiyebileceğini bildirmiştir.Ancak bugüne kadar herhangi bir ödeme yapılmamıştır.

h-İcra Kesintileri;

Personel ücretlerine,dışa olan borçlarından dolayı gelen icrai işlemler dolayısıyle yapılan kesintilerin takip edildiği hesaptır.

8-EMANET PARALAR HESABI:

Yönetici ve personele verilen ücret ile diger ödemelerden kanunen kesilen vergi,M.D.Vergisi,Sigorta primleri gibi keseneklerin alındığı ve ilgili dairelere yatırıldıkça kapandığı hesap gurubudur.Mart 1975 ayı içinde yatırılması gereken Şubat 1975 ayı kesintilerinin toplamı 117.122.17 T.L. dır.

9-MERKEZ MASRAFLARI:

Türk-İş hizmetlerinin yürütülmesi için Genel Merkezce yapılan ödemelerin masraf guruplarına göre kaydedildiği hesaptır.

a-Ücretler,

İcra Kurulu Üyeleri ile merkez personeline ödenen ücret,ikramiye. sigorta primi işveren hissesi,toplu sözleşmeye göre ödenen çocuk zammı ve yemek bedeli ile istifaen ayrılan veya çıkarılan personele ödenen kıdam ve ihbar tazminatlarının işlendiği hesaptır.So dört ay içinde yönetici ve personele ödenen brüt ücretler tutarı 654.974 T.L. dır.

b-PTT Masrafları,

Genel merkezce posta,koli,kargo,telgraf ve telefon konuşma bedeli gibi posta hismetleri karşılığı yapılan masrafların kaydedildiği hesaptır.Son dört ay içinde,bu fasıldan 62.895.30 T.L. ödeme yapılmıştır.

c-Kırtasiye-Matbuat masrafı.

Merkez bürolarının kırtasiye,fotokopi,mumlu kağıt,mürekkep,teksir kağıdı gibi ihtiyaçları ile basılı matbu evrak baskı bedeli olarak yapılan masrafların toplandığı hesap gurubudur.Son dört ay içinde yapılan 54.821.3 T,L. ili birlikte bu fondan şimdiye kadar 229.772.14 T.L. lik sarf yapılmıştır.

d-Vasıta Masrafı,

Merkez hizmetinde bulunan vasıtalarımızın benzin,bakım,tamir ve onarım sarflarının işlendiği hesaptır. 436.165.18 T.L. olan toplam giderin66,066.09 T.L. si son dört aylık devre masrafıdır.

e-Dergi masrafı,

31.9.1974 tarihinde kapatılmış bulunan Türk-İş Dergisinin bu tarihe kadar olan sarflarının işlendiği hesaptır.

f-Bina masrafları,

Merkez binamızın kalorifer,telefon santralı,pasaj,asansör aylık bakımları ile binanın aylık temizleme işleri,elektrik,su,fuel-Oil,emlak vergisi,yangın sigortası gibi hismetler için yapılan ödemelerin toplandığı hesaptır. 901.808,40T.L. olan bina masraflarının 209.494.67 T.L. si dört aylık son devreye aittir.

Bina masraflarının fasıllara dağılışı aşağıda sunulmustur.

Telefon,kalorifer,asansör bina aylık bakımı ve temizligi	94.981.85
Çatı katı,kafeterya,pasaj ve kalorifer dairesi tamirleri	161.310.63
Elektrik-malzeme ve cerrah sarf bedeli	154.932.18
Su sarf bedeli	22.954.89
Kalorifer yakıt bedeli	309.817.59
Bina vergi ve yangın sigortası için ödenen	157.811.26 T.L.

dır.

g-İkram Masrafları,

Türk-İş'i ziyaret eden misafir,teşkilat yöneticileri ile yabancı misafirlere yapılan agırlama masraf arının toplandığı hesaptır. Uluslararası ilişkilerin artırılmasında zorunluluk olan bu dönemde,ikram masraflarının artması normal karşılınmalıdır. 364.473.22 T.L. olan giderin 102.121.39 T.L. si son aylara isabet etmiştir.Kıbrıs Barış harekatı dolayısıyle,Kıbrıstan gelen soydaşlarımıza yapılan iaşe ve ikamet yardımları da bu hesaptan karşılanmıştır.

h-Eğitim Masrafı,

Türk-İş eğitim çalışmaları,bu dönem içinde mahalli ve milli seminerler yerine,daha ziyade Uluslararası ve merkezi büro çalışmaları şek-

linde uygulanmıştır.Mahalli ve milli seminerlerin masrafları semineri düzenleyen kuruluşlar tarafından karşılanmakta.Türk-İş seminer yönetimi ve hoca temini hususunda yardımcı olmaktadır.

Uluslararası İlişkilerle Türk-İş bünyesinde Araştırma ve Dökümantasyon Merkezi kurulmuş ve çalışmalara başlamıştır.

Merhum Seyfi Demirsoy'un tahsilde bulunan çocuklarının tahsili devemınca okul masraflarının Türk-İş tarafından karşılanması kararlaştırılmıştır.Sayın Kurulunuzda onayı ile bundan sonra da aynı uygulama devam edecektir.Bu amaçla yapılan ödemelerde eğitim giderleri olarak mütalaa edilmektedir.

i) Sosyal Yardımlar :

Kıbrıs Türk-Sen tarafından tedavi amacıyla gönderilen soydaşlarımızın tedavi ve hastahane masrafları ile yardıma muhtaç durumda bulunan ve Türk-İş'e müracaat eden muhtaç işçilere sembolik olarak yapılan yardımların toplandığı masraf gurubudur.Ayrıca personelin ölüm,doğum ve evlenme durumlarında toplu iş sözleşmesi gereğince verilen sosyal yardımlarda bu fasılda toplanmaktadır.

Merhum Seyfi Demirsoy'un birinci ölüm yılı anma törenleri için yapılan 49.470.- TL.lik masraflarda bu fasılda toplanmıştır..208.770.88 TL.lik genel giderin 56.420.- TL.lik kısmı son dört ay içinde yapılmıştır.

ı) Ödenen Aidatlar :

Türk-İş'in üyesi bulunduğu Uluslararası Hür Dünya İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) ile, ICFTU'nun Asya Bölgesi Temsilciliği (ARO) ya ödediğimiz üyelik aidatı ile Milli Prodüktivite Merkezinin Kuruluş Kanununa göre ödemekle yükümlü bulunduğumuzaidatların takip edildigi hesaptır.

ICFTU'nun 1973 yılı aidatı 600 Bin üye hesabıyla ve yılda 480 Bin Belçika Frangı karşılığı hesabıyla 141.615.58 TL. ödenmişti. 1974 yılının da 1,2,3.devre üç aylık aidatlarıEkim 1974 sonuna kadar yatırılmıştı.1974 yılının son üç aylık devre aidatı ise son devre içinde 45.600.- TL. olarak yatırılmıştır.Ayrıca ARO'ya 600 Bin üye üzerinden yılda 2500 Dolar aidat ödememiz gerekmektedir.ARO'nun 1973 yılı aidatı zamanında ödenmiştir.1974 yılı aidatı da geçtiğimiz son dört ay içinde 35.317.94 TL. olarak gönderilmiştir.Milli Prodütivite Merkezine ise 1972 ve 1973 yıllarında ödenmesi gereken aidatımız kanuni süresi içinde ödenmiştir.1974 yılına ait aidat borcumuzunda Haziran ve Ekim 1975 aylarında geciktirilmeden yatırılmasına çalışılacaktır.

Türk-İŞ,üyesi bulunduğu kuruluşlara aidatlarını zamanında göndermek hususunda azami hassasiyeti ve dikkati göstermektedir.Her türlü imkansızlık içinde olunsa dahi üyelik aidatımızın gönderilmesinde titiz davranılacaktır.

...../.....

j-Kongre Masrafları.

Türk-İş genel kurulu dolayısıyla yapılan masraflar bu fasılda toplanmıştır.9.genel kurul dolayısıyle sarfedilen meblağ 433.581.29 T.L. dır. Bu miktar içinde raporlarımızın baskısı,salon kiraları,ve diger kongre sarfları bulunmaktadır.

k-Müteferrik masraflar,

Yukarıda izahı bilgilerinize sunulan merkez masraflarının ilgili fasıllarına girmeyen,fakat yapılması zorunlu bulunan masrafların toplandığı hesaptır.62.742.52 T.L. olan bu fasıl yekununun 3.303.13 T.L. si ekim 1974 ayından sonra yapılmıştır.

Yukarıda arz edilen merkez masraflarının 1.11.1974tarihi ile 28.2. 1975 tarihi arasını kapsayan dört aylık dökümü fasıllara göre aşağıda sunulmuştur.

Merkez ücretleri	654.974.-
PTT masrafı	62.895.30
Kırtasiye matbuat	54.821.30
Vasıta masrafı	66.066.09
Dergi masrafı	-.-
Bina masrafı	209.494.67
İkram masrafı	102.121.39
Eğitim masrafı	7.225.-
Sosyal yardımlar	56.420.-
Ödenen aidatlar	80.917.94
Kongre masrafı	-.-
Müteferrik masraflar	3.303.13
Toplam	1.298.238.82 Tl dir.

10 - BÖLGE MASRAFLARI:

Bölge Temsilciliklerimizin yapmış olduğu tüm masraflar bu hesapta toplanmıştır.Temsilciliklerimizin ücret,yolluk,kira,PTT,Kırtasiye matbuat bina,vasıta ve müteferrik masrafları mizanlarımızda ayrıntılı olarak bilgilerinize sunulmuştur.Bölgeler itibariyle son dört aylık masrafla birlikte,genel masrafları aşağıdadır.

Bölge adı	1975 Şubat sonu toplamı	Son dört aylık toplam
Avrupa İrt.Bürosu	691.407.75	104.527.44
1.Bölge Temsilciliği	960.999.42	163.430.22
2. " "	360.124.18	40.702.59
3. " "	460.993.-	62.612.74
4. " "	561.269.72	59.464.35
5. " "	333.826.78	46.019.75
6. " "	456,031.27	75.985.14
7. " "	510.844.87	99.505.35
Toplam	4.335.496.99	652.247.58

11- YOLLUKLAR HESABI:

Türk-İş idari kadrolarında görevli olanlarla,personele yurt içi ve yurt dışı seyehatler dolayısıyla ödenen yollukların toplandığı hesaptır. Yirmiiki aylık toplamı 487.842,68 Tl olan Yolluklar hesabımızın son dört aylık ödeme durumu aşağıya çıkarılmıştır.

Yönetim Kurulu Yolluğu	-.-
Denetim Kurulu yolluğu	15.092.27
Onur Kurulu Yolluğu	3.476.54
İcra Kurulu yolluğu	11.501.32
Personel yolluğu	10.821.86
Dışseyehat yolluğu	32.813.70
Diğer yolluklar	-.-
Toplam	73.705.69 Tl dir.

12 - KOLEJ MASRAFLARI:

Türk-İş Sendikacılık Kolejinin faaliyetine ara verilmesi nedeniyle eğitim yaptığı dönemde ki masraflarının dışında son dört ay içinde bu fasıldan ödeme yapılmamıştır.Samsun Eğitim Sitemizin tamamlanması ile kolej çalışmalarının bir an önce başlamasını arzulamaktayız.

13 - SABİT TESİSLER HESABI:

Merkez binası,İstanbul,İzmir Bölge Temsilcilikleri daireleri ile Samsun Eğitim sitesi arsasının maddi değerleri üzerinden takip edildiği hesaptır.

Merkez binasının arsa alımı ve inşaat yapımı dolayısıyla temin edilen kredilerin faizleri ve taksitleri ödendikçe faiz tutarları binanın maliyetine intikal ettirilmektedir.Bu nedenle Aralık 1974 ayı içinde ödenen Sosyal Sigortalar Kurumu ile Vakıflar Bankası kredi taksitlerinin faiz tutarı olan 70.281.98 Tl bu hesaba kaydedilmiştir.

Merkez binasının müteahhiti Yılmaz Tolu bina inşaatından alacaklı olduğunu ileri sürerek Türk-İş'i dava etmiş,sonunda eksik yapılan işler karşılığı Türk-İş'çe alıkonulan istihkakının bir kısmını almaya hak kazanmıştır.Avukat ücreti ile beraber talebedilen 180.000.-Tl den yapılan anlaşma sonunda karşılıklı ibralaşma yapılarak Yılmaz Tolu'ya 107.075.- Tl ödenmiş ve bu rakam merkez binası maliyetine ilave edilmiştir.

Samsun Eğitim sitemizin inşaatının süratle tamamlanması amacıyla Genel-İş Sendikası ile Yol-İş Federasyonu birikmiş eğitim aidatlarını Samsun Bölge Temsilciliğimiz emrine transfer etmişlerdir.İnşaat hesapları bilahare merkeze intikal edecek ve maliyet bulunacaktır.

14 - DEMİRBAŞLAR HESABI:

Merkez ve Bölge Temsilciliklerimizde bulunan demirbaş malzemelerin kayıtlı bulunduğu hesaptır.Merkez ile bölge temsilciliklerinin ihtiyacı olan 40.596.-T.L. kıymetindeki demirbaş malzeme alınarak mevcud 2.676.600.-T.L.ye çıkarılmıştır.

15-PROJE MASRAFLARI HESABI:

Türk-İş ile Uluslararası kuruluşların birlikte geliştirdikleri ve Türk-İş bünyesinde çalışmakta olan Araştırma ve Dökümantasyon Merkezinin masrafları bu hesapta toplanmıştır.Yapılan anlaşma gereğince bu fasıldan yapılan sarfların 1974 yılı için % 20 si 1975 yılı için % 30 u,1976 yılı için % 50 sı,ve 1977 yılı için de % 100 ü Türk-İş tarafından karşılanacaktır.1974 yılı giderlerinin % 80 uluslararası kuruluslarca karşılanmış alınan avans 4 nolu ana hesapta bilgilerinize sunulmuştu.

16-NETİCE HESAPLARI:

Türk-İş'in kongreler dolayısıyle kapatılan hesaplarında ortaya çıkan müspet farkların ve varlıkların belirlendiği hesaptır.Dönem sonlarında hareket gören bu hesapta 1974 yılı sonunda öz varlık olarak 9.377.021.49 T.L. görülmektedir.

17-TRANZUTUVAR HESAPLAR:

Yurdumuzda meydana gelen tabii afetler ve olağanüstü durumlarda, Türk-İş,yardım ihtiyacında olanlara,yardım elini uzatabilmek için çeşitli kampanyalar açmaktadır.Bu kampanyalara gelen yardımlar banka ile beraber müştereken takip edilmektedir.

-Bingöl depremi dolayısıyla açtırılan yardım hesabına gelen paralar Bingöl'de kurulan Süt ve Yem Fabrikası için ilgililere ödenmiş hesapta bakiye olarak 177.192.14 TL. kalmıştır.

-Hava Kuvvetlerini Güçlandirme Vakfı için açılan yardım hesabına gelen paralar ilgililere ödenmiş hesapta bakiye 4.229.40 TL. kalmıştır.

-Kocatepe Camiine yardım için açılan hesaba gelen paralar faizli bakiyesi ile birlikte ilgililere intikal ettirilerek kapatılmıştır.

Gerek Bingöl Deprem Yardım Hesabının bakivesi ve gerekse Hava Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı yardım hesapları bakiyeleri ilgililere ödenerek önümüzdeki günlerde kapatılacaktır.

-Kıbrıs Barış Harekatı dolayısiyle Ülkemizde Ulusal Harb Sanayiinin kurulması gerekliliğini bir kez daha dile getiren Türk-İş,Öncülük yaparak Ulusal Harb Sanayii Yardım Fonu hesabını açtırmıştır.Vakıflar Bankası Yenişehir Şubesinde 13200 nolu hesap bu maksada aittir.Üye Kuruluslarımızdan İşçilerin Temmuz ve Ağustos 1974 ayları ücretlerinden birer yevmiye bu maksat için teberruda bulunmaları ve ilgili hesaba yatırmaları istenilmiştir.

Ancak Vilayetlerde kurulan Yardım Komiteleri bir çok iş yeri ve Sendikalara tamimler göndererek İşçilerden kesilen bagışların mahalli yardım Kampanyaları hesabına yatırılması istenilmiştir.

28 Şubat 1975 sonuna kadar Ulusal Harb Sanayii Yardım Fonu Hesabımıza 47.495.884.89 TL.intikal etmiştir.Şayanı Şükrandır ki Temmuz ve Agustos 1974 ayları ücretlerinden bagış yapılması istenilmiş olmasına rağmen bir çok işçilerimiz bu bağısı gelenek haline getirerek her ay hesabımıza göndermektedirler.

Ekli Listede de görülecegi gibi Ekim 1974 sonu itibariyle 37.402.937.4[illegible] TL.olan bagıs tutarı Şubat 1975 ayı sonunda 47.495.884.89 Tl.ye ulaşmıştır. Yardım devam etmektedir.Kuruluslarımızın yaptıkları bagışların listesi aşagıda bilgilerinize sunulmustur:

Sendikanın Adı	30.10.1975 İtibariyle Yardım	28.2.1975 İtibariyle Yardım	Yardım Genel Toplam
Ağaç-İş	509.211.63	10.190.65	519.402.28
Basın-İş	55.622.99	-.-	55.622.99
Besin-İş	374.751.90	523.04	37 .274.94
Çimse-İş	1.810.222.87	319.824.37	2.130.047.24
Deri-İş	50.000.-	278.495.17	328.405.17
Dokgemi-İş	56.425.25	-.-	56.425.25
Genel-İş	1.726.915.45	112.399.69	1.839.315.14
Ges-İş	256.602.16	-.-	256.602.16
Kauçuk-İş	-.-	48.045.63	48.045.63
Koop-İş	226.246.38	32.274.60	258.520.98
Kristal-İş	706.176.25	-.-	706.176.25
Likat-İş	422.008.78	531.855.12	953.863.90
Oleyis	26.897.39	7.495.-	34.392.39
Petrol-İş	765.247.95	-.-	765.247.95
Sağlık-İş	1.444.929.99	140.721.09	1.585.651.08
Su-İş	392.088.58	60.75	392.149.33
Selüloz-İş	654.-	-.-	654.-
Şeker-İş	255.478.50	2.000.000.-	2.255.478.50
Tarım-İş	468.839.18	34.596.90	503.436.08
Tekgıda-İş	5.119.659.69	5.663.64	5.125.323.33
Teksif	2.822.794.87	389.765.13	3.212.550.-
Tezbüro-İş	85.922.63	11.699.16	97.621.79
Türkharb-İş	1.364.284.09	250.000.-	1.614.284.09
T.G.S.	225.000.-	-.-	225.000.-
Tümtis	1.260.653.63	-.-	1.260.653.63
DYF-İş	5.135.811.99	11.047.70	5.146.859.69
Maden	5.393.805.80	1.944.849.31	7.338.655.11
Türkmetal	1.071.741.06	1.323.443.54	2.395.184.60
Tes-İş	3.602.927.24	258.001.05	3.860.928.29
Ulaş-İş	15.642.29	24.102.52	39.744.81
Yol-İş	268.232.-	2.013.635.-	2.281.867.-
Muhtelif	1.306.839.55	156.107.42	1.462.946.97
1974 Sonu faizi	-.-	363.764.32	363.764.32
İkramiye	-.-	5.700.-	5.700.-
	37.221.624.09	10.274.260.80	47.495.884.89

Netice olarak,

Muhasebe hesap planımıza göre gerekli bilgiler sunulmuştur.

Bir kısım üye kuruluşlarımızın aidatlarını ödememeleri vakit vakit mali sıkıntılara düşmemize sebep olmaktadır.

Raporda bilgilerinize sunduğumuz aidat cetvelinde toplam aidat alacağımız 3.302.321,25 T.L. dır.Bu miktar paranın tahsili halinde sıkıntılarımız kalmayacaktır.

Maalesef,bazı teşkilatlarımız aidatlarını ödemek hususunda gerekli gayreti göstermemektedirler. Sendikal aidatını ödeyipde eğitim aidatını ödemiyen üye kuruluşlarımızda vardır.Eğitimi kendi bünyelerinde yaptıkları ve yapacakları gerekçesi ile Türk-İş'e eğitim aidatını ödememektedirler.

Ana Tüzükten doğan vecibeler sebep ne olursa olsun yerine getirilmesi şart ve elzemdir.

Yönetim Kurulunca alınmış olan mali kararlarda bir kısım teşkilâtlar yerine getirmekte isteksiz davranmakta ve güçlük göstermektedir. Ana tüzük ve kararlara tüm üye kuruluşlarımızın uyması,kasa ve kafa birliği yönünden noksansız yerine getirmesi gerekir.Aksi taktirde çalışma ahenginden,birlik ve beraberlikten bahsetmenin manası kalmaz.

Hizmetlerin süratle ve en iyi şekilde yapılması,ancak karşılıklı görevlerinyapılmasiyle mümkündür.

Sendikalarımızla birlikte Türk-İş'in de kuvvetlenmesi,güçlü olması bizlerin elbirliği ile mümkün olacaktır.Bu sendikacılığında bir geregidir.

Son dört aylık gelir ve gider durumu aşağıya çıkarılarak yukarıda izahı yapılan hususların kıyaslanması bilgilerinize sunulmuştur.

1.11.1974 tarihinden 28.2.1975 tarihine kadar olan

GELİR VE GİDER CETVELİ

Gelirler			Giderler
Sendikal aidatlar	1.579.437.-	Teberrular	50.680.38
Eğitim aidatları	710.217.50	Depozitolar	80.-
Grev fonu aidatı	72.096.-	Borçlular	175.664.81
Teberrular	.-	Avanslar	66.164.39
Faiz ve İkramiye	1.467.60	Merkez masrafları	1.247.320.88
Proje geliri	173.452.90	Ödenen Aidatlar	80.917.94
Alacaklılar	131.594.12	Yolluklar	73.705.69
		Sabit tesisler	177.356.98
		Demirbaşlar	40.596.-
		Proje giderleri	157.374.05
		Almanya masrafı	104.527.44
		İstanbul "	163.430.22
		Eskişehir "	40.702.59
		İzmir "	62.612.74
		Adana "	59.464.35

	Sivas masrafları	46.019.75
	Samsun "	75.985.14
	D.Bakır "	99.505.35
Toplam	2.832.165.12	2.722.108.70

Cetvelin tetkiki ile görülücektirki,bütün gayretlere rağmen ayda ortalama 600.000.-T.L. alınması gerekirken,yani tahsilatımızın son dört ay içinde 2.400.000.-T.L. olması icap ederken 1.579.437.-T.L. olmuştur.Dört aylık gelirlerimizle giderlerimiz biribirini ancak karşılamakta,ileriye ait bir artırma olamamaktadır.

Ödemelerde her zaman olduğu gibi azami hassasiyet ve titizlik gösterilmektedir.Ancak mali imkanlarımızın dar çerçeve içinde kalması yapılması planlanan,veya düşünülen bir çok çalışmalarımıza imkan sağlamamaktadır.Aktif bir çalışma içine girememe mizi dışarda Türk-İş hakkında düşünülenleri ve beklenileni kötü yönde etkilemektedir.

Rahmetli Demirsoy'un (..... Ve Ankara'da Türk-İş vardır) sözünü zedelememek ve Türk-İş'in varlığını daha tesirli kılabilmek için mali imkana kavuşturulması,üye kuruluşlarımızın gerçek üye sayısı üzerinden aidat yatırması ve vecibelerini zamanında yerine getirmesi ile mümkün olacaktır.

Türk-İş'in daha yaygın çalışma düzenine girebilmesi hususunda Sayın Yönetim Kurulumuzun alacağı kararların Türk-İş'i güçlendireceği yönde olacağına inaniyoruz.

Sayğılarımızla.

İcra Kurulu

28.2.1975 TARİHİ İTİBARİYLE
YÖVMİYE DEFTER MİZANI

No	Hesap Adı	TOPLAMLAR		BAKİYELER	
		Borç	Alacak	Borç	Alacak
1	KASA HESABI	25063.700.11	24766.510.63	297.189.48	.-
2	AİDATLAR HSB.	3.000.-	15041.149.63	.-	15038 149.63
3	GELİRLER HSB.	654.970.04	2314.547.83	.-	1659.577.79
4	PROJE GELİRİ	.-	440.929 40	.-	440.929.40
5	BANKALAR HSB.	5110.981.48	5074.506 87	36.474.61	.-
6	BÖLGELER CR.	1559.456.14	1581.598.60	9.039.86	31.182.32
7	MUVAKKAT HSB.	11192.974.39	11.887865.65	2413.939.36	3108.830.62
8	EMANET PARALAR	2965.995.72	3083.117.89	.-	117.122.17
9	MERKEZ MASRAFI	9150.002.65	78.173.06	9071.829.59	.-
10	BÖLGE MASRAFI	4341.699.-	6.202.01	4335.496.99	.-
11	YOLLUKLAR HSB.	489.057.68	1.215.-	487.842.68	.-
12	KOLEJ MASRAFI	449.344.14	.-	449.344.14	.-
13	SABİT TESİSLER	9439.268.84	.-	9439.268.84	.-
14	DEMİRBAŞLAR	2676.600.-	.-	2.676.600.-	.-
15	PROJE MASRAFI	555.787.87	.-	555.787.87	.-
16	KONGRE DEVRİ	5125.451.11	14502.472.60	.-	9377.021.49
17	TRANZUTUVAR	47925.264.07	47925.264.07	47677.306.43	47677.306.43
	Toplam	126703.553.24	126703.553.24	77450.119.85	77.450119.85

28.2.1975 TARİHİ İTİBARİYLE
MUAVİN DEFTER MİZANI

No	Hesap Adı	TOPLAMLAR		BAKİYELER	
		Borç	Alacak	Borç	Alacak
200	Sendika Aidatı	3.000.-	12247.485.50	.-	12244.485.50
201	Eğitim "	.-	2460.386.55	.-	2460.386.55
202	Grev Fonu	.-	333.304.58	.-	333.304.58
	2-AİDATLAR HSB	3.000.-	15041.149.63	.-	15038.149.63
300	Teberrular	577.932.54	853.881.05	.-	275.948.51
301	Faiz Ve İkr.	.-	3.812.78	.-	3.812.78
302	Kiralar	2.200.-	807.515.-	.-	805.315.-
303	Diger Gelirler	74.837.50	649.339.-	.-	574.501.50
	3-GELİRLER HSB	654.970.04	2314.547.83	.-	1659.577.79
400	Proje Geliri	.-	440.929.40	.-	440.929.40
500	Ziraat Bankası	448.26	.-	448.26	.-
501	İş Bankası	3808.426.22	3775.257.23	33.168.99	.-
502	Şekerbank	899.869.31	899.000.-	869.31	.-
503	Dış Ticaret BN	1.085.80	1.085.80	.-	.-
504	İş Bankası4274	152.494.82	151.019.90	1.474.92	.-
505	Sümerbank	198.147.07	197.633.94	513.13	.-
506	" Mrk.	50.510.-	50.510.-	.-	.-
	5-BANKALAR HSB	5110.981.48	5074.506.87	36.474.61	.-
600	Almanya avansı	709.111.39	702.701.30	6.410.09	.-
601	İstanbul "	223.070.66	238.450.43	.-	15.379.77
602	Eskişehir "	42.550.06	41.205.29	1.344.77	.-
603	İzmir "	104.393.35	106.319.60	.-	1.926.25
604	Adana "	72.645.05	74.316.58	.-	1.671.53
605	Sivas "	42.128.35	40.843.35	1.285.-	.-
606	Samsun "	264.181.05	274.273.17	.-	10.092.12
607	D.Bakır "	101.376.23	103.488.88	.-	2.112.65
	6-BÖLGELER CR	1559.456.14	1581.598.60	9.039.86	31.182.32
700	Depozitolar	6.970.20	70.-	6.900.20	.-
701	Borçlular	7909.776.28	6022.242.51	1887.533.77	.-
702	Alacaklılar	2334.425.-	5434.925.97	.-	3100.680.97
703	Ücret Avansı	547.060.36	359.620.97	187.439.39	.-
704	Tasarruf Bono	32.280.-	1.800.-	30.480.-	.-
705	Teminatlar	1.586.-	6.600.-	1.586.-	6.600.-
706	Kefaletler	300.000.-	.-	300.000.-	.-
707	İcra Kesintisi	61.056.55	62.606.20	.-	1.549.65
	7-MUVAKKAT HSB	11192.974.39	11887.865.65	2413.939.36	3108.830.62
800	Vergiler	1600.443.28	1659.394.79	.-	58.951.51
801	M.D.Vergisi	150.302.80	155.088.80	.-	4.786.-
802	Sigorta primler	1190.410.04	1237.894.70	.-	47.484.66
803	Sendika aidatı	23.607.50	29.507.50	.-	5.900.-
804	Damga pulu	1.232.10	1.232.10	.-	.-
	8-EMANETLER	2965.995.72	3083.117.89	.-	117.122.17

900	Merkez Ücretler	5258.711.76	16.198.89	5242.512.87	.-
901	PTT.Msrf.	325.200.95	67.20	325.133.75	.-
902	Kırtasiye-Nşry	229.907.14	135.-	229.772.14	.-
903	Vasıta	464.973.15	28.807.97	436.165.18	.-
904	Dergi Masrafı	104.222.30	1.773.-	102.449.30	.-
905	Bina bakım	901.808.40	.-	901.808.40	.-
906	İkram masrafı	364.873.22	400.-	364.473.22	.-
907	Eğitim msrf.	180.389.40	.-	180.389.40	.-
908	Sosyal yardım	208.870.88	100.-	208.770.88	.-
909	Ödenen Aidat	614.721.64	30.691.-	584.030.64	.-
910	Genel Kurul Ms.	433.581.29	.-	433.581.29	.-
911	Müteferrik ms.	62.742.52	.-	62.742.52	.-
	9-MERKEZ MSRF.	9150.002.65	78.173.06	9071.829.59	.-
1000	Almanya Ücret	404.659.78	.-	404.659.78	.-
1001	" Yolluk	104.827.91	.-	104.827.91	.-
1002	" Kira	76.902.63	.-	76.902.63	.-
1003	" PTT.	68.063.15	.-	68.063.15	.-
1004	" Kırta.	5.436.81	.-	5.436.81	.-
1005	" Bina	3.288.70	.-	3.288.70	.-
1006	" Vasıta	3.050.90	.-	3.050.90	.-
1007	" Mütef.	25.659.81	481.94	25.177.87	.-
	ALMANYA MASRF	691.889.69	481.94	691.407.75	.-
1010	İstanbul Ücret	645.844.95	175.-	645.669.95	.-
1011	" Yollu	10.598 95	.-	10.598.95	.-
1012	" Kira	.-	.-	.-	.-
1013	" PTT	50.129.-	.-	50.129.-	.-
1014	" Krts.	20.797.50	.-	20.797.50	.-
1015	" Bina	123.386.47	.-	123.386.47	.-
1016	" Vası.	90.335.10	.-	90.335.10	.-
1017	" Mtfr.	20.087.45	.-	20.087.45	.-
	İstanbul Msrf.	961.174.42	175.-	960.999.42	.-
1020	Eskişehir Ücrt	319.025.50	.-	319.025.50	.-
1021	" Yll.	4.645.89	.-	4.645.89	.-
1022	" Kira	19.000.-	.-	19.000.-	.-
1023	" PTT	7.390.75	.-	7.390.75	.-
1024	" Krts	5.085.-	.-	5.085.-	.-
1025	" Bina	1.227.90	.-	1.227.90	.-
1026	" Vst.	120.-	.-	120.-	.-
1027	" Mtf.	3.629.14	.-	3.629.14	.-
	Eskişehir Msrf	360.124.18	.-	360.124.18	.-
1030	İzmir Ücretler	351.647.-	.-	351.647.-	.-
1031	" Yolluk	16.765.64	.-	16.765.64	.-
1032	" Kiralar	.-	.-	.-	.-
1033	" PTT.	21.152.25	.-	21.152.25	.-
1034	" Kırtasi.	7.509.25	.-	7.509.25	.-
1035	" Bina	18.512.40	.-	18.512.40	.-
1036	" Vasıta	32.740 91	3.214.55	29.526.36	.-
1037	" Müteferr	15.880.10	.-	15.880.10	.-
	İzmir Masrafı	464.207.55	3.214.55	460.993.--	.-
1040	Adana Ücretler	437.345.99	.-	437.345.99	.-
1041	" Yolluk	19.324.25	.-	19.324.25	.-
1042	" Kiralar	36.000.-	.-	36.000.-	.-
1043	" PTT.	18.853.-	.-	18.853.-	.-
1044	" Kırtasiy	2.008.50	.-	2.008.50	.-
1045	" Bina	3.717.81	.-	3.717.81	.-
1046	" Vasıta	38.484.77	1.975.-	36.509.77	.-
1047	" Mütefer.	7.510.40	.-	7.510.40	.-
	Adana Masrafı	563.244.72	1 975.-	561.269.72	.-

1050	Sivas Ücretler	280.366.30	.-	280.366.30	.-
1051	" Yolluk	15.507.18	.-	15.507.18	.-
1052	" Kiralar	18.000.-	.-	18.000.-	.-
1053	" PTT.	11.390.10	.-	11.390.10	.-
1054	" Kırtas.	5.525.23	.-	5.525.23	.-
1055	" Bina	734.52	.-	734.52	.-
1056	" Vasıta	299.50	.-	299.50	.-
1057	" Mütef.	2.003.95	.-	2.003.95	.-
	Sivas Masrafı	333.826.78	.-	333.826.78	.-
1060	Samsun Ücret	310.178.65	355.52	309.823.13	.-
1061	" Yolluk	10.514.22	.-	10.514.22	.-
1062	" Kira	48.000.-	.-	48.000.-	.-
1063	" PTT	19.336.30	.-	19.336.30	.-
1064	" Kırtas.	12.961.05	.-	12.961.05	.-
1065	" Bina	8.330.24	.-	8.330.24	.-
1066	" Vasıta	34.606.13	.-	34.606.13	.-
1067	" Mütefe.	12.460.20	.-	12.460.20	.-
	Samsun Msrf.	456.386.79	355.52	456.031.27	.-
1070	D.Bakır Ücret	366.016.75	.-	366.016.75	.-
1071	" Yoll.	41.445.74	.-	41.445.74	.-
1072	" Kira	42.000.-	.-	42.000.-	.-
1073	" PTT.	21.914.20	.-	21.914.20	.-
1074	" Kırta.	6.199.25	.-	6.199.25	.-
1075	" Bina	14.330.45	.-	14.330.45	.-
1076	" Vasıta	11.491.28	.-	11.491.28	.-
1077	" Mütef.	7.447.20	.-	7.447.20	.-
	D.Bakır masrafı	510.844.87	.-	510.844.87	.-
	10-BÖLGE MASR.	4341.699.-	6.202.01	4335.496.99	.-
1100	Yönetim Krl.Yl	735.42	.-	735.42	.-
1101	Denetim " "	63.577.09	.-	63.577.09	.-
1102	Onur " "	3.976.54	.-	3.976.54	.-
1103	İcra " "	59.842.38	.-	59.842.38	.-
1104	Personel "	93.343.82	.-	93.343.82	.-
1105	Dış Seyehat Yl	245.841.52	1.215.-	244.626.52	.-
1106	Diger Yolluk	21.740.91	.-	21.740.91	.-
	11-YOLLUKLAR	489.057.68	1.215.-	487.842.68	.-
1200	Kolej Eğt.Ücret	442.467.09	.-	442.467.09	.-
1207	" " Vası.	6.877.05	.-	6.877.05	.-
	12-KOLEJ MASR.	449.344.14	.-	449.344.14	.-
1300	Merkez Binası	8643.758.84	.-	8643.758.84	.-
1301	İstanbul "	481.500.-	.-	481.500.-	.-
1302	İzmir "	192.600.-	.-	192.600.-	.-
1303	Samsun Eğt.Ars.	121.410.-	.-	121.410.-	.-
	13-SABİT TESİS	9439.268.84	.-	9439.268.84	.-
1400	Merkez Demirb.	1660.684.43	.-	1660.684.43	.-
1401	İstanbul "	242.715.30	.-	242.715.30	.-
1402	Eskişehir "	44.347.-	.-	44.347.-	.-
1403	İzmir "	161.650.85	.-	161.650.85	.-
1404	Adana "	135.352.32	.-	135.352.32	.-
1405	Sivas "	35.651.14	.-	35.651.14	.-
1406	Samsun "	155.033.50	.-	155.033.50	.-
1407	D.Bakır "	53.636.-	.-	53.636.-	.-
1408	Kolej "	165.752.79	.-	165.752.79	.-
1409	Almanya "	21.776.67	.-	21.776.67	.-
	14-DEMİRBAŞLAR	2676.600.-	.-	2.676.600.-	.-

1500	Proje Ücret	392.661.75	.-	392.661.75	.-
1501	" Yolluk	3.483.12	.-	3.483.12	.-
1502	" PTT.	5.156.45	.-	5.156.45	.-
1503	" Vasıta	2.431.45	.-	2.431.45	.-
1504	" Kırtas.	52.246.55	.-	52.246.55	.-
1505	" Seminer	6.718.25	.-	6.718.25	.-
1506	" İkram	4.000.-	.-	4.000.-	.-
1507	" Eğitim	1.380.-	.-	1.380.-	.-
1508	" Mütef.	87.710.30	-	87.710.30	.-
	15-PROJE MASR.	555.787.87	-	555.787.87	.-
1600	Kongre Devri	5125.451.11	14502.472.60	.-	9377.021.49
1700	Ögretmenler Bn	206.560.14	29.368.-	177.192.14	.-
1701	Sümerbank	4.229.40	.-	4.229.40	.-
1702	Ögretmenler "	63.691.86	63.691.86	.-	.-
1703	Vakıflar "	47526.803.85	30.918.96	47495.884.89	.-
1710	Deprem Yardm.	29.368.-	206.560.14	.-	177.192.14
1711	Hv.Kv. Vakfı	.-	4.229.40	.-	4.229.40
1712	Kocatepe Yrd.	63.691.86	63.691.86	.-	.-
1713	Ulusal Yardım	30.918.96	47.526.803.85	.-	47495.884.89
	17-TRANZUTUAVR	47925.264.07	47925.264.07	47677.306.43	47677.306.43